Cam. b. 699. 2

QUINTI HORATII FLACCI OPERA

Ad optimorum Exemplarium fidem recenſita.

Acceſſerunt

VARIÆ LECTIONES,

Quæ in Libris MSS. & Eruditorum Commentariis notatu digniores occurrunt.

UNIVERSITY LIBRARY 16 NOV 1944 CAMBRIDGE

CANTABRIGIÆ,

TYPIS ACADEMICIS,

Impenſis JACOBI TONSON Bibliopolæ *Londin.*

MDCXCIX.

Q. HORATII FLACCI Opera à Mro JACOBO TALBOT Coll. SS. *Trinitatis* Socio ſummâ fide recognita, & Academiæ noſtræ nomine Sereniſſimo DUCI GLOCESTRENSI inſcribenda, Typis Academicis mandentur.

HEN. JAMES, Procan.

Cantabrigiæ, Nov. 2. 1698. JO. MOUNTAGU, *Coll. Trin.* Magiſt.

JO. COVEL, *Coll. Chriſt.* Magiſt.

CAR. RODERICK, *Coll. Regal.* Præpoſ.

38-719,20

SERENISSIMO

CELSISSIMOQUE PRINCIPI

GULIELMO

DUCI *GLOCESTRENSI.*

QUOD felix fauſtumque ſit Reipublicae Literariae: hos Pacis reſtitutae, atque inſtaurati nuper Typographei Fructus, Primitiis ſuis GULIELMO PACIFICO libatis ſecundos, optimae ſpei PRINCIPI ex voto dedicat Academia Cantabrigi-

 enſis;

UNIVERSITY LIBRARY D 10 NO 1944 CAMBRIDGE

enſis; Horatium ſcilicet, cum Magnis ſemper vixiſſe, atque Urbis Terrarum Dominae Principibus belli domique placuiſſe conſuetum. Noſtram autem, & Poetae noſtri fortunam meritò laudamus, quòd Illum aliquatenus integrum ſibique redditum, Otii Tibi comitem tradere poſſimus; cui inter mille Imperii Negotia, vacavit tamen, & familiarem ſeſe ultro obtulit Auguſtus. Multa certè Poetarum manus, fervente jamdudum Praeli noſtri opere, ad Te feſtinat: ſed non injuriâ Flaccus caeteris, ad Patrocinium Tuum arripiendum, praecurrit. Sive enim in Lyricis Reges & Heroas ſumit celebrandos; ſive in Epiſtolis animum amicis format Praeceptis, Virtutem hinc Civilem,

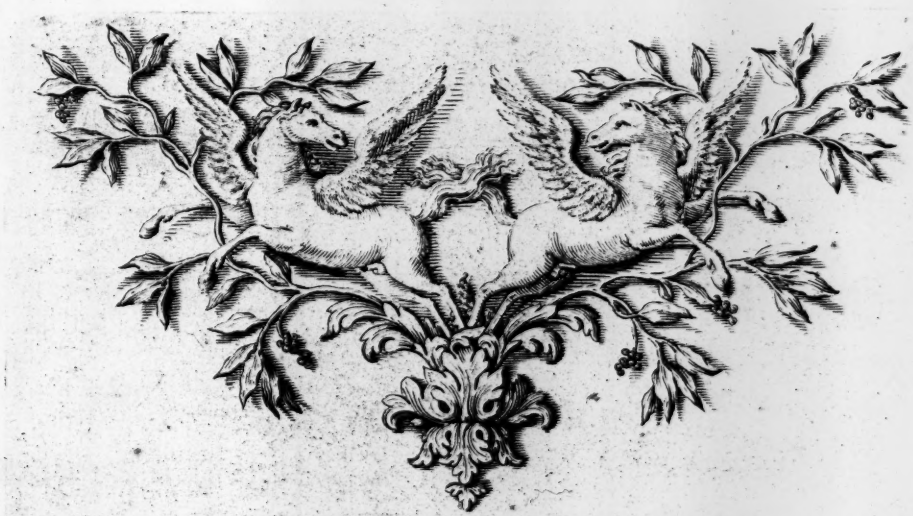
lem, inde Bellicam accendens; ſive in Satyris quid fugiendum ſit monet, Vitiorum quaeque Exemplis notando; ſive quid aliud ſapiente bonoque dignum molitur Horatius, dulci utile ubique fere admiſcens; & Juveni Tibi, & JUVENTUTIS PRINCIPI, quovis nomine fuerit commendandus.

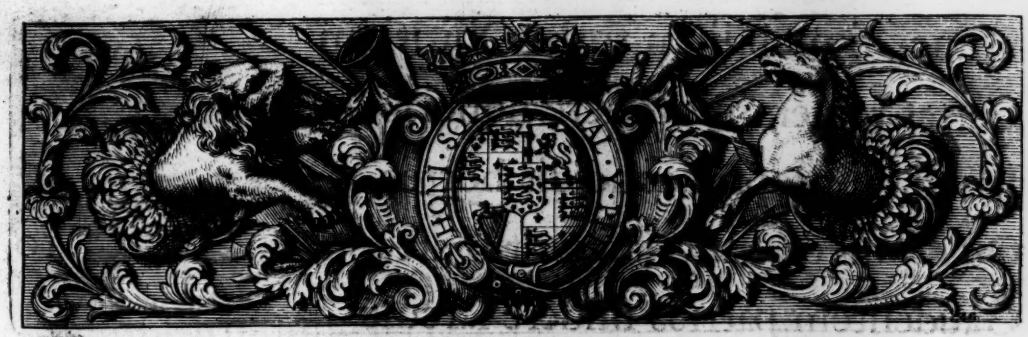
Flacco igitur noſtro, imò Tuo, PRINCEPS SERENISSIME, utaris fruariſque: Flaccum utique benigniùs tractando, & humaniores Literas praecipuè fovendo, facias tandem, ut quos olim viſurum ſeſe promiſerat, ſed Hoſpitibus feros inexpertus credidit; apud eos jam Britannos, praeſentem ſibi Maecenatem agnoſcat Horatius, futurum auguretur Auguſtum Academia.

At enim Caesarem Te omnibus numeris absolutum sperare nobis & polliceri fas est: siquidem Romani Maecenatis erga Artes ingenuas Benevolentia, Augusti paternus in Patriam animus, Constantini Magni erga Ecclesiam Pietas, imò quicquid ubique optimum, & summâ laude dignum reperiatur, Majestatem olim Tuam cumulatiùs adornabit. Tibi verò citiùs haec singula & pleniùs matureſcent, GULIELMUM scilicet, Unum instar omnium, coràm semper suspicienti, & à teneris annis tanto Genio plurimùm assuescenti. Quid Tibi majus, quid sibi felicius precetur Anglia, quàm ad Avunculi Tui Virtutem, ad Parentis utriusque Indolem, Mores & Religionem Te talem iri compo-

si-

positum? His Auspiciis, Horum Exemplis natum factumque, vel ultro velit Populus sibi aliquando imperaturum; quem Regni Britannici Statorem, Ecclesiae Reformatae Defensorem, sibi jam promittit, & exspectat olim Orbis Christianus; quem plurimis Musarum praeconiis, & aeternis Literarum monumentis alia celebrabit aetas, alter canet Horatius.

QUINTI HORATII FLACCI CARMINUM LIBER I.

Ad Mæcenatem.

Ode I.

Mæcenas atavis edite regibus,
O & præsidium & dulce decus meum,
Sunt quos curriculo pulverem Olympicum
Collegisse juvat; metaque fervidis
Evitata rotis, palmaque nobilis
Terrarum dominos evehit ad Deos.

A Hunc

UNIVERSITY LIBRARY D 10 40 1944 CAMBRIDGE

Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus;
Illum, si proprio condidit horreo
Quidquid de Libycis verritur areis,
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Nunquam dimoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta secet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rates
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici,
Nec partem solido demere de die
Spernit, nunc viridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ.
Multos castra juvant, & lituo tubæ
Permistus sonitus, bellaque matribus
Detestata. manet sub Jove frigido
Venator, teneræ conjugis immemor;

Seu visa est catulis cerva fidelibus,
Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
Me doctarum ederæ præmia frontium
Dîs miscent superis: me gelidum nemus,
Nympharumque leves cum Satyris chori
Secernunt populo; si neque tibias
Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quod si me lyricis vatibus inseres,
Sublimi feriam sidera vertice.

AD AUGUSTUM CÆSAREM.

ODE II.

JAM satis terris nivis atque diræ
Grandinis misit Pater, & rubente
Dextera sacras jaculatus arces
Terruit Urbem:
Terruit gentes, grave ne rediret
Seculum Pyrrhæ nova monstra questæ:

Omne cum Proteus pecus egit altos
Visere montes;
Piscium & summa genus haesit ulmo,
Nota quae sedes fuerat columbis;
Et superjecto pavidae natarunt
Aequore damae.
Vidimus flavum Tiberim, retortis
Litore Etrusco violenter undis,
Ire dejectum monumenti Regis,
Templaque Vestae;
Iliae dum se nimium querenti
Jactat ultorem, vagus & sinistra
Labitur ripa, Jove non probante, uxorius amnis.
Audiet cives acuisse ferrum,
Quo graves Persae melius perirent;
Audiet pugnas, vitio parentum
Rara juventus.
Quem vocet Divûm populus ruentis
Imperî rebus? prece qua fatigent

Virgines ſanctæ minus audientem
Carmina Veſtam?
Cui dabit partes ſcelus expiandi
Jupiter? tandem venias, precamur,
Nube candentes humeros amictus,
Augur Apollo:
Sive tu mavis, Erycina ridens,
Quam Jocus circumvolat, & Cupido:
Sive neglectum genus & nepotes
Reſpicis auctor,
Heu, nimis longo ſatiate ludo;
Quem juvat clamor, galeæque leves,
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hoſtem.
Sive mutata juvenem figura
Ales in terris imitaris, almæ
Filius Maiæ, patiens vocari
Cæſaris ultor.
Serus in cœlum redeas; diuque
Lætus interſis populo Quirini:

Neve te noſtris vitiis iniquum
Ocior aura
Tollat. hic magnos potius triumphos,
Hic ames dici pater atque princeps;
Neu ſinas Medos equitare inultos,
Te duce, Cæſar.

AD NAVEM QUA VEHEBATUR VIRGILIUS ATHENAS PROFICISCENS.

ODE III.

SIC te Diva potens Cypri,
Sic fratres Helenæ, lucida ſidera,
Ventorumque regat pater,
Obſtrictis aliis, præter Iapyga,
Navis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium; finibus Atticis
Reddas incolumem, precor,
Et ſerves animæ dimidium meæ.
Illi robur & æs triplex

Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti;
Quo non arbiter Adriæ
Major, tollere seu ponere vult freta.
Quem mortis timuit gradum,
Qui siccis oculis monstra natantia,
Qui vidit mare turgidum, &
Infames scopulos Acroceraunia?
Nequicquam Deus abscidit
Prudens Oceano dissociabili
Terras, si tamen impiæ
Non tangenda rates transiliunt vada.
Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per vetitum nefas.
Audax Iapeti genus
Ignem fraude malâ gentibus intulit:
Post ignem ætheria domo

Subductum, macies, & nova febrium
Terris incubuit cohors;
Semotique prius tarda neceſſitas
Lethi corripuit gradum.
Expertus vacuum Dædalus aera
Pennis non homini datis:
Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum eſt.
Cœlum ipſum petimus ſtultitia; neque
Per noſtrum patimur ſcelus
Iracunda Jovem ponere fulmina.

AD L. SESTIUM CONSULAREM.

ODE IV.

SOLVITUR acris hiems grata vice veris & Favoni:
Trahuntque ſiccas machinæ carinas:
Ac neque jam ſtabulis gaudet pecus, aut arator igni;
Nec prata canis albicant pruinis.
Jam Cytherea choros ducit Venus imminente Luna:

Junctæ-

Junctæque Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terram quatiunt pede: dum graves Cyclopum
Vulcanus ardens urit officinas.
Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto,
Aut flore, terræ quem ferunt ſolutæ.
Nunc & in umbroſis Fauno decet immolare lucis,
Seu poſcat agnam, ſive malit hœdum.
Pallida mors æquo pulſat pede pauperum tabernas,
Regumque turres. o beate Seſti,
Vitæ ſumma brevis ſpem nos vetat inchoare longam.
Jam te premet nox, fabulæque Manes,
Et domus exilis Plutonia: quo ſimul mearis,
Nec regna vini ſortiere talis,
Nec tenerum Lycidam mirabere, quo calet juventus
Nunc omnis, & mox virgines tepebunt.

AD PYRRHAM.

ODE V.

QUIS multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis urget odoribus
Grato, Pyrrha, sub antro?
Cui flavam religas comam,
Simplex munditiis? heu, quoties fidem,
Mutatosque Deos flebit, & aspera
Nigris æquora ventis
Emirabitur insolens,
Qui nunc te fruitur credulus aurea;
Qui semper vacuam, semper amabilem
Sperat, nescius auræ
Fallacis! miseri, quibus
Intentata nites. me tabula sacer
Votiva paries indicat uvida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris Deo.

AD AGRIPPAM.

ODE VI.

SCRIBERIS Vario fortis, & hostium
Victor, Mæonii carminis alite,
Quam rem cunque ferox navibus aut equis
Miles te duce gesserit.
Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec gravem
Pelidæ stomachum cedere nescii,
Nec cursus duplicis per mare Ulyssei,
Nec sævam Pelopis domum
Conamur, tenues grandia: dum pudor,
Imbellisque lyræ Musa potens vetat
Laudes egregii Cæsaris, & tuas
Culpa deterere ingeni.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Digne scripserit? aut pulvere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydiden superis parem?

Nos convivia, nos prœlia virginum
Sectis in juvenes unguibus acrium
Cantamus, vacui, sive quid urimur,
Non præter solitum leves.

AD MUNATIUM PLANCUM.

ODE VII.

LAUDABUNT alii claram Rhodon, aut Mitylenen,
Aut Ephesum, bimarisve Corinthi
Mœnia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
Insignes, aut Thessala Tempe.
Sunt quibus unum opus est, intactæ Palladis urbem
Carmine perpetuo celebrare, &
Undique decerptæ frondi præponere olivam.
Plurimus, in Junonis honorem,
Aptum dicit equis Argos, ditesque Mycenas.
Me nec tam patiens Lacedæmon,
Nec tam Lariſſæ percussit campus opimæ,
Quam domus Albuneæ resonantis,

Et præceps Anio, & Tiburni lucus, & uda
Mobilibus pomaria rivis.
Albus ut obſcuro deterget nubila cœlo
Sæpe Notus, neque parturit imbres
Perpetuos: ſic tu ſapiens finire memento
Triſtitiam, vitæque labores
Molli, Plance, mero; ſeu te fulgentia ſignis
Caſtra tenent, ſeu denſa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremque
Cum fugeret, tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur vinxiſſe corona,
Sic triſtes affatus amicos:
Quo nos cunque feret melior fortuna parente,
Ibimus, o ſocii, comiteſque.
Nil deſperandum, Teucro duce, & auſpice Teucro.
Certus enim promiſit Apollo
Ambiguam tellure nova Salamina futuram.
O fortes, pejoraque paſſi
Mecum ſæpe viri, nunc vino pellite curas:
Cras ingens iterabimus æquor.

Ad Lydiam.

Ode VIII.

Lydia, dic, per omnes
Te Deos oro, Sybarin cur properes amando
Perdere: cur apricum
Oderit campum, patiens pulveris atque solis:
Cur neque militaris
Inter æquales equitet, Gallica nec lupatis
Temperet ora frenis.
Cur timet flavum Tiberim tangere? cur olivum
Sanguine viperino
Cautius vitat? neque jam livida gestat armis
Brachia, sæpe disco,
Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito?
Quid latet, ut marinæ
Filium dicunt Thetidis sub lacrymosa Trojæ
Funera; ne virilis
Cultus in cædem & Lycias proriperet catervas?

AD THALIARCHUM.

ODE IX.

VIDES, ut alta ſtet nive candidum
Soracte; nec jam ſuſtineant onus
Silvæ laborantes; geluque
Flumina conſtiterint acuto?
Diſſolve frigus, ligna ſuper foco
Large reponens; atque benignius
Deprome quadrimum Sabina,
O Thaliarche, merum diota.
Permitte Divis cætera: qui ſimul
Stravere ventos æquore fervido
Deprœliantes; nec cupreſſi,
Nec veteres agitantur orni.
Quid ſit futurum cras, fuge quærere; &
Quem fors dierum cunque dabit, lucro
Appone: nec dulces amores
Sperne puer, neque tu choreas;

Donec

Donec virenti canities abeſt
Moroſa. nunc & Campus, & areæ,
Leneſque ſub noctem ſuſurri
Compoſita repetantur hora;
Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ riſus ab angulo,
Pignuſque dereptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

HYMNUS AD MERCURIUM.

ODE X.

MERCURI facunde, nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formaſti catus, & decoræ
More palæſtræ:
Te canam, magni Jovis & Deorum
Nuncium, curvæque lyræ parentem;
Callidum, quidquid placuit, jocoſo
Condere furto.

Te,

Te, boves olim nisi reddidisses
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra
Risit Apollo.
Quin & Atridas, duce te, superbos
Ilio dives Priamus relicto,
Thessalosque ignes, & iniqua Trojæ
Castra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus; virgaque levem coerces
Aurea turbam, superis Deorum
Gratus, & imis.

AD LEUCONOEN.

ODE XI.

TU ne quæsieris (scire nefas) quem mihi, quem tibi
Finem Dî dederint, Leuconoe; nec Babylonios
Tentaris numeros. ut melius, quidquid erit, pati!
Seu plures hiemes, seu tribuit Jupiter ultimam,

UNIVERSITY LIBRARY D 10 NO 1944 CAMBRIDGE

Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum, sapias; vina liques; & spatio brevi
Spem longam reseces. dum loquimur, fugerit invida
Ætas: carpe diem, quam minimum credula postero.

HYMNUS DE LAUDIBUS DEORUM ATQUE HOMINUM.

ODE XII.

QUEM virum aut heroa lyra vel acri
Tibia sumes celebrare, Clio?
Quem Deum? cujus recinet jocosa
Nomen imago,
Aut in umbrosis Heliconis oris,
Aut super Pindo, gelidove in Hæmo?
Unde vocalem temere insecutæ
Orphea silvæ,
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapsus, celeresque ventos,
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.

Quid

Quid prius dicam ſolitis Parentis
Laudibus; qui res hominum ac Deorum,
Qui mare & terras, variiſque mundum
Temperat horis?
Unde nil majus generatur ipſo,
Nec viget quidquam ſimile, aut ſecundum:
Proximos illi tamen occupavit
Pallas honores.
Prœliis audax neque te ſilebo,
Liber, & ſævis inimica virgo
Belluis; nec te, metuende certa
Phœbe ſagitta.
Dicam & Alciden, puerоſque Ledæ;
Hunc equis, illum ſuperare pugnis
Nobilem: quorum ſimul alba nautis
Stella refulſit,
Defluit ſaxis agitatus humor;
Concidunt venti, fugiuntque nubes;
Et minax (quod ſic voluere) ponto
Unda recumbit.

Romulum post hos prius, an quietum
Pompilî regnum memorem, an superbos
Tarquinî fasces, dubito, an Catonis
Nobile lethum.
Regulum, & Scauros, animæque magnæ
Prodigum Paulum, superante Pœno,
Gratus insigni referam Camena,
Fabriciumque.
Hunc, & incomtis Curium capillis
Utilem bello tulit, & Camillum
Sæva paupertas, & avitus apto
Cum lare fundus.
Crescit occulto velut arbor ævo
Fama Marcelli: micat inter omnes
Julium sidus, velut inter ignes
Luna minores.
Gentis humanæ pater atque custos,
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæsaris fatis data: tu secundo
Cæsare regnes.

Ille seu Parthos Latio imminentes
Egerit justo domitos triumpho,
Sive subjectos orientis oris
Seras & Indos;
Te minor latum reget æquus orbem:
Tu gravi curru quaties Olympum;
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

AD LYDIAM.

ODE XIII.

CUM tu, Lydia, Telephi
Cervicem roseam, cerea Telephi
Laudas brachia, væ, meum
Fervens difficili bile tumet jecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certa sede manent: humor & in genas
Furtim labitur, arguens
Quam lentis penitus macerer ignibus.

Romulum post hos prius, an quietum
Pompilî regnum memorem, an superbos
Tarquinî fasces, dubito, an Catonis
Nobile lethum.
Regulum, & Scauros, animæque magnæ
Prodigum Paulum, superante Pœno,
Gratus insigni referam Camena,
Fabriciumque.
Hunc, & incomtis Curium capillis
Utilem bello tulit, & Camillum
Sæva paupertas, & avitus apto
Cum lare fundus.
Crescit occulto velut arbor ævo
Fama Marcelli: micat inter omnes
Julium sidus, velut inter ignes
Luna minores.
Gentis humanæ pater atque custos,
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæsaris fatis data: tu secundo
Cæsare regnes.

Ille seu Parthos Latio imminentes
Egerit justo domitos triumpho,
Sive subjectos orientis oris
Seras & Indos;
Te minor latum reget æquus orbem;
Tu gravi curru quaties Olympum;
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

AD LYDIAM.

ODE XIII.

CUM tu, Lydia, Telephi
Cervicem roseam, cerea Telephi
Laudas brachia, væ, meum
Fervens difficili bile tumet jecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certa sede manent: humor & in genas
Furtim labitur, arguens
Quam lentis penitus macerer ignibus.

Uror, ſeu tibi candidos
Turparunt humeros immodicæ mero
Rixæ; ſive puer furens
Impreſſit memorem dente labris notam.
Non, ſi me ſatis audias,
Speres perpetuum, dulcia barbare
Lædentem oſcula, quæ Venus
Quinta parte ſui nectaris imbuit.
Felices ter, & amplius,
Quos irrupta tenet copula; nec malis
Divulſus querimoniis,
Suprema citius ſolvet amor die.

ODE XIV.

O Navis, referent in mare te novi
Fluctus. o quid agis? fortiter occupa
Portum. nonne vides, ut
Nudum remigio latus,
Et malus celeri ſaucius Africo,
Antennæque gemant, ac ſine funibus

Vix durare carinæ
Possint imperiosius
Æquor? non tibi sunt integra lintea;
Non Dî, quos iterum pressa voces malo.
Quamvis Pontica pinus,
Silvæ filia nobilis,
Jactes & genus, & nomen inutile:
Nil pictis timidus navita puppibus
Fidit. tu, nisi ventis
Debes ludibrium, cave.
Nuper solicitum quæ mihi tædium,
Nunc desiderium, curaque non levis,
Interfusa nitentes
Vites æquora Cycladas.

NEREI VATICINIUM DE RUINA TROJÆ.

ODE XV.

PASTOR cum traheret per freta navibus
Idæis Helenam perfidus hospitam;

Ingrato

Ingrato celeres obruit otio
Ventos, ut caneret fera
Nereus fata. Mala ducis avi domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Conjurata tuas rumpere nuptias,
Et regnum Priami vetus.
Eheu, quantus equis, quantus adeſt viris
Sudor! quanta moves funera Dardanæ
Genti! jam galeam Pallas & ægida
Curruſque & rabiem parat.
Nequicquam, Veneris præſidio ferox,
Pectes cæſariem, grataque feminis
Imbelli cithara carmina divides:
Nequicquam thalamo graves
Haſtas, & calami ſpicula Cnoſſii
Vitabis, ſtrepitumque, & celerem ſequi
Ajacem: tamen, heu, ſerus adulteros
Crines pulvere collines.
Non Laertiaden, exitium tuæ
Gentis, non Pylium Neſtora reſpicis?

Urgent

Urgent impavidi te Salaminius
Teucerque, & Sthenelus ſciens
Pugnæ; ſive opus eſt imperitare equis,
Non auriga piger. Merionen quoque
Noſces. ecce furit te reperire atrox
Tydides melior patre:
Quem tu, cervus uti vallis in altera
Viſum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,
Non hoc pollicitus tuæ.
Iracunda diem proferet Ilio,
Matroniſque Phrygum, claſſis Achilleï.
Poſt certas hiemes uret Achaicus
Ignis Iliacas domos.

PALINODIA.

ODE XVI.

O Matre pulchra filia pulchrior,
Quem criminoſis cunque voles modum

Pones iambis; ſive flamma,
Sive mari libet Adriano.
Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem ſacerdotum incola Pythius,
Non Liber æque; non acuta
Sic geminant Corybantes æra,
Triſtes ut iræ: quas neque Noricus
Deterret enſis, nec mare naufragum,
Nec ſævus ignis, nec tremendo
Jupiter ipſe ruens tumultu.
Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Deſectam, & inſani leonis
Vim ſtomacho appoſuiſſe noſtro.
Iræ Thyeſten exitio gravi
Stravere; & altis urbibus ultimæ
Stetere cauſæ cur perirent
Funditus, imprimeretque muris
Hoſtile aratrum exercitus inſolens.
Compeſce mentem: me quoque pectoris

Tentavit in dulci juventa
Fervor, & in celeres iambos
Miſit furentem: nunc ego mitibus
Mutare quæro triſtia; dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobriis, animumque reddas.

AD TYNDARIDEM.

ODE XVII.

VELOX amœnum ſæpe Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus, & igneam
Defendit æſtatem capellis
Uſque meis, pluvioſque ventos.
Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latentes & thyma deviæ
Olentis uxores mariti:
Nec virides metuunt colubros,
Nec Martiales hœdilia lupos;
Utcunque dulci, Tyndari, fiſtula

Valles, & Uſticæ cubantis
Levia perſonuere ſaxa.
Di me tuentur: Dis pietas mea
Et muſa cordi eſt. hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.
Hic in reducta valle Caniculæ
Vitabis æſtus, & fide Teia
Dices laborantes in uno
Penelopen vitreamque Circen.
Hic innocentis pocula Lesbii
Duces ſub umbra: nec Semeleius
Cum Marte confundet Thyoneus
Prœlia; nec metues protervum
Suſpecta Cyrum, nec male diſpari
Incontinentes injiciet manus,
Et ſcindat hærentem coronam
Crinibus, immeritamque veſtem.

AD QUINTILIUM VARUM.

ODE XVIII.

NULLAM, Vare, ſacra vite prius ſeveris arborem
Circa mite ſolum Tyburis, & mœnia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus propoſuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt ſolicitudines.
Quis poſt vina gravem militiam, aut pauperiem crepat?
Quis non te potius, Bacche pater, teque, decens Venus?
At ne quis modici tranſiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa ſuper mero
Debellata; monet Sithoniis non levis Evius:
Cum fas atque nefas exiguo fine libidinum
Diſcernunt avidi. non ego te, candide Baſſareu,
Invitum quatiam; nec variis obſita frondibus
Sub divum rapiam. ſæva tene cum Berecyntio
Cornu tympana, quæ ſubſequitur cæcus amor ſui,
Et tollens vacuum plus nimio gloria verticem,
Arcanique fides prodiga, perlucidior vitro.

DE GLYCERA.

ODE XIX.

MATER sæva Cupidinum,
Thebanæque jubet me Semeles puer,
Et lasciva licentia,
Finitis animum reddere amoribus.
Urit me Glyceræ nitor
Splendentis Pario marmore purius:
Urit grata protervitas,
Et vultus nimium lubricus aspici.
In me tota ruens Venus
Cyprum deseruit; nec patitur Scythas,
Et versis animosum equis
Parthum dicere, nec quæ nihil attinent.
Hic vivum mihi cespitem, hic
Verbenas, pueri, ponite, thuraque,
Bimi cum patera meri.
Mactata veniet lenior hostia.

AD MÆCENATEM.

ODE XX.

VILE potabis modicis Sabinum
Cantharis, Græca quod ego ipse testa
Conditum levi, datus in theatro
Cum tibi plausus,
Care Mæcenas eques; ut paterni
Fluminis ripæ, simul & jocosa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.
Cæcubum, & prælo domitam Caleno
Tu bibes uvam: mea nec Falernæ
Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

IN DIANAM ET APOLLINEM.

ODE XXI.

DIANAM tenerae dicite virgines:
Intonsum, pueri, dicite Cynthium,
Latonamque supremo
Dilectam penitus Jovi.
Vos laetam fluviis, & nemorum coma,
Quaecunque aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erymanthi
Silvis, aut viridis Cragi;
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalemque, mares, Delon Apollinis,
Insignemque pharetra
Fraternaque humerum lyra.
Hic bellum lacrymosum, hic miseram famem
Pestemque, a populo & principe Caesare, in
Persas atque Britannos
Vestra motus aget prece.

AD ARISTIUM FUSCUM.

ODE XXII.

INTEGER vitæ, scelerisque purus
Non eget Mauris jaculis, neque arcu,
Nec venenatis gravida sagittis,
Fusce, pharetra;
Sive per Syrtes iter æstuosas,
Sive facturus per inhospitalem
Caucasum, vel quæ loca fabulosus
Lambit Hydaspes.
Namque me silva lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, & ultra
Terminum curis vagor expeditis,
Fugit inermem:
Quale portentum neque militaris
Daunia in latis alit esculetis;
Nec Jubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.

Pone me pigris ubi nulla campis
Arbor æstiva recreatur aura;
Quod latus mundi nebulæ malusque
Jupiter urget:
Pone sub curru nimium propinqui
Solis, in terra domibus negata;
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

AD CHLOEN.

ODE XXIII.

VITAS hinnuleo me similis, Chloe,
Quærenti pavidam montibus aviis
Matrem, non sine vano
Aurarum & silvæ metu.
Nam, seu mobilibus veris inhorruit
Adventus foliis, seu virides rubum
Dimovere lacertæ,
Et corde & genibus tremit.

Atqui non ego te, tigris ut aspera,
Gætulusve leo, frangere persequor.
Tandem desine matrem
Tempestiva sequi viro.

AD VIRGILIUM.

ODE XXIV.

QUIS desiderio sit pudor aut modus
Tam cari capitis? præcipe lugubres
Cantus, Melpomene, cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.
Ergo Quintilium perpetuus sopor
Urget? cui Pudor, & Justitiæ soror
Incorrupta Fides, nudaque Veritas,
Quando ullum inveniet parem?
Multis ille bonis flebilis occidit;
Nulli flebilior quam tibi, Virgili.
Tu frustra pius, heu, non ita creditum
Poscis Quintilium Deos.

Quod si Threïcio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem;
Non vanæ redeat sanguis imagini,
Quam virga semel horrida
Non lenis precibus fata recludere
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum: sed levius fit patientia,
Quidquid corrigere est nefas.

Ad Lydiam.

Ode XXV.

Parcius junctas quatiunt fenestras
Ictibus crebris juvenes protervi,
Nec tibi somnos adimunt; amatque
Janua limen,
Quæ prius multum facilis movebat
Cardines. audis minus & minus jam,
"Me tuo longas pereunte noctes,
"Lydia, dormis?

Invi-

Invicem mœchos anus arrogantes
Flebis in ſolo levis angiportu,
Thracio bacchante magis ſub inter-
lunia vento:
Cum tibi flagrans amor, & libido,
Quæ ſolet matres furiare equorum,
Sæviet circa jecur ulceroſum;
Non ſine queſtu,
Læta quod pubes edera virenti
Gaudeat, pulla magis atque myrto;
Aridas frondes hiemis ſodali
Dedicet Hebro.

DE ÆLIO LAMIA.

ODE XXVI.

MUSIS amicus, triſtitiam & metus
Tradam protervis in mare Creticum
Portare ventis; quis ſub Arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,

Quid Tiridatem terreat unice
Securus. o quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores,
Necte meo Lamiæ coronam,
Pimplea dulcis: nil ſine te mei
Proſunt honores. hunc fidibus novis,
Hunc Lesbio ſacrare plectro
Teque tuaſque decet ſorores.

AD SODALES.

ODE XXVII.

NATIS in uſum lætitiæ ſcyphis
Pugnare, Thracum eſt. tollite barbarum
Morem, verecundumque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
Vino & lucernis Medus acinaces
Immane quantum diſcrepat. impium
Lenite clamorem, ſodales,
Et cubito remanete preſſo.

Vultis ſeveri me quoque ſumere
Partem Falerni? dicat Opuntiæ
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat ſagitta.
Ceſſat voluntas? non alia bibam
Mercede. quæ te cunque domat Venus,
Non erubeſcendis adurit
Ignibus, ingenuoque ſemper
Amore peccas. quidquid habes, age,
Depone tutis auribus. ah miſer,
Quanta laboras in Charybdi!
Digne puer meliore flamma.
Quæ ſaga, quis te ſolvere Theſſalis
Magus venenis, quis poterit Deus?
Vix illigatum te triformi
Pegaſus expediet Chimæra.

Ode XXVIII.

Te maris & terræ, numeroque carentis arenæ
Menſorem cohibent, Archyta,
Pulveris exigui prope litus parva Matinum
Munera: nec quidquam tibi prodeſt
Aerias tentaſſe domos, animoque rotundum
Percurriſſe polum, morituro.
Occidit & Pelopis genitor conviva Deorum,
Tithonuſque remotus in auras,
Et Jovis arcanis Minos admiſſus: habentque
Tartara Panthoiden, iterum Orco
Demiſſum; quamvis, clypeo Trojana refixo
Tempora teſtatus, nihil ultra
Nervos atque cutem morti conceſſerat atræ;
Judice te, non ſordidus auctor
Naturæ verique. ſed omnes una manet nox,
Et calcanda ſemel via lethi.
Dant alios Furiæ torvo ſpectacula Marti:
Exitio eſt avidis mare nautis:

Miſta

Miſta ſenum ac juvenum denſantur funera: nullum
Sæva caput Proſerpina fugit.
Me quoque devexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.
At tu, nauta, vagæ ne parce malignus arenæ
Oſſibus & capiti inhumato
Particulam dare. ſic, quodcunque minabitur Eurus
Fluctibus Heſperiis, Venuſinæ
Plectantur ſilvæ, te ſoſpite; multaque merces,
Unde poteſt, tibi defluat æquo
Ab Jove, Nepunoque ſacri cuſtode Tarenti.
Negligis immeritis nocituram
Poſtmodo te natis fraudem committere forſan.
Debita jura viceſque ſuperbæ
Te maneant ipſum: precibus non linquar inultis;
Teque piacula nulla reſolvent.
Quanquam feſtinas, non eſt mora longa; licebit
Injecto ter pulvere curras.

AD ICCIUM.

ODE XXIX.

ICCI, beatis nunc Arabum invides
Gazis; & acrem militiam paras
Non ante devictis Sabææ
Regibus; horribilique Medo
Nectis catenas. quæ tibi virginum,
Sponſo necato, barbara ſerviet?
Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum ſtatuetur unctis,
Doctus ſagittas tendere Sericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi poſſe rivos
Montibus, & Tiberim reverti;
Cum tu coemtos undique nobiles
Libros Panætî, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, tendis?

AD

AD VENEREM.

ODE XXX.

O Venus regina Cnidi Paphique,
Sperne dilectam Cypron, & vocantis
Thure te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.
Fervidus tecum puer, & solutis
Gratiæ zonis, properentque Nymphæ,
Et parum comis sine te Juventas,
Mercuriusque.

AD APOLLINEM.

ODE XXXI.

QUID dedicatum poscit Apollinem
Vates? quid orat, de patera novum
Fundens liquorem? non opimas
Sardiniæ segetes feracis;

Non æſtuoſæ grata Calabriæ
Armenta; non aurum, aut ebur Indicum;
Non rura, quæ Liris quieta
Mordet aqua, taciturnus amnis.
Premant Calena falce, quibus dedit
Fortuna vitem; dives & aureis
Mercator exſicoet cululis
Vina Syra reparata merce,
Dîs carus ipſis; quippe ter & quater
Anno reviſens æquor Atlanticum
Impune. me paſcunt olivæ,
Me cichorea, leveſque malvæ.
Frui paratis & valido mihi,
Latoe, dones, &, precor, integra
Cum mente; nec turpem ſenectam
Degere, nec cithara carentem.

AD LYRAM.

ODE XXXII.

POSCIMUR, si quid vacui sub umbra
Lusimus tecum, quod & hunc in annum
Vivat & plures: age, dic Latinum,
Barbite, carmen,
Lesbio primum modulate civi;
Qui ferox bello, tamen inter arma,
Sive jactatam religarat udo
Litore navim,
Liberum, & Musas, Veneremque, & illi
Semper hærentem puerum canebat,
Et Lycum nigris oculis nigroque
Crine decorum.
O decus Phœbi, & dapibus supremi
Grata testudo Jovis, o laborum
Dulce lenimen, mihi cunque salve
Rite vocanti.

AD ALBIUM TIBULLUM.

ODE XXXIII.

ALBI, ne doleas plus nimio, memor
Immitis Glyceræ: neu miserabiles
Decantes elegos, cur tibi junior
Læsa præniteat fide.
Insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor: Cyrus in asperam
Declinat Pholoen: sed prius Appulis
Jungentur capreæ lupis,
Quam turpi Pholoe peccet adultero.
Sic visum Veneri; cui placet impares
Formas atque animos sub juga ahenea
Sævo mittere cum joco.
Ipsum me, melior cum peteret Venus,
Grata detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Adriæ
Curvantis Calabros sinus.

ODE XXXIV.

PARCUS Deorum cultor & infrequens,
Insanientis dum sapientiæ
Consultus erro; nunc retrorsum
Vela dare, atque iterare cursus
Cogor relictos. namque Diespiter
Igni coruſco nubila dividens,
Plerumque per purum tonantes
Egit equos volucremque currum;
Quo bruta tellus, & vaga flumina,
Quo Styx, & invisi horrida Tænari
Sedes, Atlanteusque finis
Concutitur. valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat Deus,
Obscura promens: hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit; hic posuisse gaudet.

AD FORTUNAM.

ODE XXXV.

O Diva, gratum quæ regis Antium,
Præsens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel superbos
Vertere funeribus triumphos:
Te pauper ambit sollicita prece
Ruris colonus; te dominam æquoris,
Quicunque Bithyna lacessit
Carpathium pelagus carina.
Te Dacus asper, te profugi Scythæ,
Urbesque, gentesque, & Latium ferox,
Regumque matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni;
Injurioso ne pede proruas
Stantem columnam; neu populus frequens
Ad arma cessantes, ad arma
Concitet, imperiumque frangat.

Te

Te ſemper anteit ſæva Neceſſitas,
Clavos trabales & cuneos manu
Geſtans ahena; nec ſeverus
Uncus abeſt, liquidumque plumbum.
Te Spes, & albo rara Fides colit
Velata panno, nec comitem abnegat,
Utcunque mutata potentes
Veſte domos inimica linquis.
At vulgus infidum, & meretrix retro
Perjura cedit: diffugiunt cadis
Cum fæce ſiccatis amici,
Ferre jugum pariter doloſi.
Serves iturum Cæſarem in ultimos
Orbis Britannos, & juvenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, Oceanoque rubro.
Eheu, cicatricum & ſceleris pudet,
Fratrumque. quid nos dura refugimus
Ætas? quid intactum nefaſti
Liquimus? unde manus juventus

Metu Deorum continuit? quibus
Pepercit aris? o utinam nova
Incude diffingas retusum in
Massagetas Arabasque ferrum.

ODE XXXVI.

ET thure & fidibus juvat
Placare, & vituli sanguine debito
Custodes Numidæ Deos:
Qui nunc Hesperia sospes ab ultima,
Caris multa sodalibus,
Nulli plura tamen dividit oscula,
Quam dulci Lamiæ, memor
Actæ non alio rege puertiæ,
Mutatæque simul togæ.
Cressa ne careat pulchra dies nota?
Neu promtæ modus amphoræ,
Neu morem in Salium sit requies pedum:
Neu multi Damalis meri
Bassum Threïcia vincat amystide:

Neu desint epulis rosæ,
Neu vivax apium, neu breve lilium.
Omnes in Damalin putres
Deponent oculos: nec Damalis novo
Divelletur adultero,
Lascivis ederis ambitiosior.

AD SODALES.

ODE XXXVII.

NUNC est bibendum, nunc pede libero
Pulsanda tellus: nunc Saliaribus
Ornare pulvinar Deorum
Tempus erat dapibus, sodales.
Antehac nefas depromere Cæcubum
Cellis avitis; dum Capitolio
Regina dementes ruinas,
Funus & imperio parabat,
Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum, quidlibet impotens

Sperare, fortunaque dulci
Ebria. ſed minuit furorem
Vix una ſoſpes navis ab ignibus:
Mentemque lymphatam Mareotico
Redegit in veros timores
Cæſar, ab Italia volantem
Remis adurgens (accipiter velut
Molles columbas, aut leporem citus
Venator in campis nivalis
Æmoniæ) daret ut catenis
Fatale monſtrum: quæ generoſius
Perire quærens, nec muliebriter
Expavit enſem, nec latentes
Claſſe cita reparavit oras.
Auſa & jacentem viſere regiam
Vultu ſereno fortis, & aſperas
Tractare ſerpentes, ut atrum
Corpore combiberet venenum,
Deliberata morte ferocior:
Sævis Liburnis ſcilicet invidens

Privata deduci ſuperbo
Non humilis mulier triumpho.

AD PUERUM.

ODE XXXVIII.

PERSICOS odi, puer, apparatus:
Diſplicent nexæ philyra coronæ:
Mitte ſectari, roſa quo locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo: neque te miniſtrum
Dedecet myrtus, neque me ſub arcta
Vite bibentem.

QUINTI HORATII FLACCI CARMINUM LIBER II.

Ad Asinium Pollionem.

Ode I.

Motum ex Metello consule civicum,
Bellique causas, & vitia, & modos,
Ludumque Fortunæ, gravesque
Principum amicitias, & arma
Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculosæ plenum opus aleæ,

Tractas, & incedis per ignes
Suppoſitos cineri doloſo.
Paulum ſeveræ Muſa tragœdiæ
Deſit theatris: mox, ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Inſigne mœſtis præſidium reis,
Et conſulenti Pollio curiæ:
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Jam nunc minaci murmure cornuum
Perſtringis aures: jam litui ſtrepunt:
Jam fulgor armorum fugaces
Terret equos, equitumque vultus.
Audire magnos jam videor duces
Non indecoro pulvere ſordidos,
Et cuncta terrarum ſubacta,
Præter atrocem animum Catonis.
Juno, & Deorum quiſquis amicior
Afris, inulta ceſſerat impotens

Tel-

Tellure, victorum nepotes
Rettulit inferias Jugurthæ.
Quis non Latino sanguine pinguior
Campus sepulcris impia prœlia
Testatur, auditumque Medis
Hesperiæ sonitum ruinæ?
Qui gurges, aut quæ flumina lugubris
Ignara belli? quod mare Dauniæ
Non decoloravere cædes?
Quæ caret ora cruore nostro?
Sed ne relictis, Musa procax, jocis
Ceæ retractes munera næniæ:
Mecum Dionæo sub antro
Quære modos leviore plectro.

AD C. CRISPUM SALLUSTIUM.

ODE II.

NULLUS argento color est, avaris
Abditæ terris inimice lamnæ

Crispe

Criſpe Salluſti, niſi temperato
Splendeat uſu.
Vivet extento Proculeius ævo,
Notus in fratres animi paterni:
Illum aget penna metuente ſolvi
Fama ſuperſtes.
Latius regnes avidum domando
Spiritum, quam ſi Libyam remotis
Gadibus jungas, & uterque Pœnus
Serviat uni.
Creſcit indulgens ſibi dirus hydrops;
Nec ſitim pellit, niſi cauſa morbi
Fugerit venis, & aquoſus albo
Corpore languor.
Redditum Cyri ſolio Phraaten,
Diſſidens plebi, numero beatorum
Eximit Virtus; populumque falſis
Dedocet uti
Vocibus, regnum & diadema tutum
Deferens uni, propriamque laurum,

Quisquis ingentes oculo irretorto
Spectat acervos.

AD Q. DELLIUM.

ODE III.

ÆQUAM memento rebus in arduis
Servare mentem; non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitia, moriture Delli,
Seu mœstus omni tempore vixeris,
Seu te in remoto gramine per dies
Festos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni;
Quo pinus ingens albaque populus
Umbram hospitalem consociare amant
Ramis, & obliquo laborat
Lympha fugax trepidare rivo:
Huc vina, & unguenta, & nimium breves
Flores amœnæ ferre jube rosæ,

Dum

Dum res, & ætas, & ſororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes coemtis ſaltibus, & domo,
Villaque, flavus quam Tiberis lavit:
Cedes; & exſtructis in altum
Divitiis potietur heres.
Diveſne priſco natus ab Inacho,
Nil intereſt, an pauper, & infima
De gente ſub dio moreris,
Victima nil miſerantis Orci.
Omnes eodem cogimur: omnium
Verſatur urna ſerius ocius
Sors exitura, & nos in æternum
Exſilium impoſitura cymbæ.

AD XANTHIAM PHOCEUM.

ODE IV.

NE ſit ancillæ tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu: prius inſolentem

Serva Briſeïs niveo colore
Movit Achillem.
Movit Ajacem Telamone natum
Forma captivæ dominum Tecmeſſæ:
Arſit Atrides medio in triumpho
Virgine rapta;
Barbaræ poſtquam cecidere turmæ
Theſſalo victore, & ademtus Hector
Tradidit feſſis leviora tolli
Pergama Graiis:
Neſcias an te generum beati:
Phyllidis flavæ decorent parentes:
Regium certe genus, & Penates
Mœret iniquos.
Crede non illam tibi de ſceleſta
Plebe delectam; neque ſic fidelem,
Sic lucro averſam potuiſſe naſci
Matre pudenda.
Brachia, & vultum, teretesque ſuras
Integer laudo: fuge ſuſpicari,

Cujus

Cujus octavum trepidavit ætas
Claudere luſtrum.

ODE V.

NONDUM ſubacta ferre jugum valet
Cervice, nondum munia comparis
Æquare, nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus:
Circa virentes eſt animus tuæ
Campos juvencæ, nunc fluviis gravem
Solantis æſtum, nunc in udo
Ludere cum vitulis ſalicto
Prægeſtientis. tolle cupidinem
Immitis uvæ: jam tibi lividos
Diſtinguet Autumnus racemos
Purpureo varius colore.
Jam te ſequetur: currit enim ferox
Ætas; & illi, quos tibi demſerit,
Apponet annos. jam proterva
Fronte petet Lalage maritum;

Dilecta, quantum non Pholoe fugax,
Non Chloris; albo sic humero nitens,
Ut pura nocturno renidet
Luna mari, Cnidiusve Gyges:
Quem si puellarum insereres choro,
Mire sagaces falleret hospites
Discrimen obscurum, solutis
Crinibus, ambiguoque vultu.

AD SEPTIMIUM.

ODE VI.

SEPTIMI Gades aditure mecum, &
Cantabrum indoctum juga ferre nostra, &
Barbaras Syrtes, ubi Maura semper
Æstuat unda:
Tibur Argeo positum colono
Sit meæ sedes utinam senectæ;
Sit modus lasso maris, & viarum,
Militiæque.

Unde

Unde si Parcæ prohibent iniquæ,
Dulce pellitis ovibus Galesi
Flumen, & regnata petam Laconi
Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi præter omnes
Angulus ridet; ubi non Hymetto
Mella decedunt, viridique certat
Bacca Venafro;
Ver ubi longum, tepidasque præbet
Jupiter brumas, & amicus Aulon
Fertili Baccho minimum Falernis
Invidet uvis.
Ille te mecum locus & beatæ
Postulant arces: ibi tu calentem
Debita sparges lacryma favillam
Vatis amici.

AD POMPEIUM VARUM.

ODE VII.

O ſæpe mecum tempus in ultimum
Deducte, Bruto militiæ duce,
Quis te redonavit Quiritem
Dîs patriis, Italoque cœlo,
Pompei, meorum prime ſodalium?
Cum quo morantem ſæpe diem mero
Fregi, coronatus nitentes
Malobathro Syrio capillos.
Tecum Philippos & celerem fugam
Senſi, relicta non bene parmula;
Cum fracta virtus, & minaces
Turpe ſolum tetigere mento.
Sed me per hoſtes Mercurius celer
Denſo paventem ſuſtulit aere:
Te rurſus in bellum reſorbens
Unda fretis tulit æſtuoſis.

Ergo

Ergo obligatam redde Jovi dapem;
Longaque fessum militia latus
Depone sub lauru mea; nec
Parce cadis tibi destinatis.
Oblivioso levia Massico
Ciboria exple: funde capacibus
Unguenta de conchis. quis udo
Deproperare apio coronas
Curatve myrto? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? non ego sanius
Bacchabor Edonis: recepto
Dulce mihi furere est amico.

IN BARINEN.

ODE VIII.

ULLA si juris tibi pejerati
Pœna, Barine, nocuisset unquam;
Dente si nigro fieres, vel uno
Turpior ungui;

Crederem: sed tu, simul obligasti
Perfidum votis caput, enitescis
Pulchrior multo, juvenumque prodis
Publica cura.
Expedit matris cineres opertos
Fallere, & toto taciturna nocte
Signa cum cœlo, gelidaque Divos
Morte carentes.
Ridet hoc, inquam, Venus ipsa; rident
Simplices Nymphæ, ferus & Cupido,
Semper ardentes acuens sagittas
Cote cruenta.
Adde, quod pubes tibi crescit omnis,
Servitus crescit nova: nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt,
Sæpe minati.
Te suis matres metuunt juvencis,
Te senes parci, miseraque nuper
Virgines nuptæ, tua ne retardet
Aura maritos.

AD VALGIUM.

ODE IX.

Non ſemper imbres nubibus hiſpidos
Manant in agros; aut mare Caſpium
Vexant inæquales procellæ
Uſque; nec Armeniis in oris,
Amice Valgi, ſtat glacies iners
Menſes per omnes; aut Aquilonibus
Querceta Gargani laborant,
Et foliis viduantur orni.
Tu ſemper urges flebilibus modis
Myſten ademtum; nec tibi Veſpero
Surgente decedunt amores,
Nec rapidum fugiente ſolem.
At non ter ævo functus amabilem
Ploravit omnes Antilochum ſenex
Annos; nec impubem parentes
Troilon, aut Phrygiæ ſorores

Flevere ſemper. deſine mollium
Tandem querelarum; & potius nova
Cantemus Auguſti tropæa
Cæſaris; & rigidum Niphaten,
Medumque flumen gentibus additum
Victis, minores volvere vortices;
Intraque præſcriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

AD LICINIUM MURENAM.

ODE X.

RECTIUS vives, Licini, neque altum
Semper urgendo; neque dum procellas
Cautus horreſcis, nimium premendo
Litus iniquum.
Auream quiſquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obſoleti
Sordibus tecti, caret invidenda
Sobrius aula.

Sæpius

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus; & celsæ graviore casu
Decidunt turres; feriuntque summos
Fulmina montes.
Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene præparatum
Pectus. informes hiemes reducit
Jupiter; idem
Summovet: non, si male nunc, & olim
Sic erit: quondam cithara tacentem
Suscitat Musam, neque semper arcum
Tendit Apollo.
Rebus angustis animosus atque
Fortis appare: sapienter idem
Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

AD QUINTIUM HIRPINUM.

ODE XI.

QUID bellicosus Cantaber, & Scythes,
Hirpine Quinti, cogitet, Adria
Divisus objecto, remittas
Quærere; nec trepides in usum
Poscentis ævi pauca. fugit retro
Levis juventas & decor, arida
Pellente lascivos amores
Canitie, facilemque somnum.
Non semper idem floribus est honos
Vernis; neque uno Luna rubens nitet
Vultu. quid æternis minorem
Consiliis animum fatigas?
Cur non sub alta vel platano, vel hac
Pinu jacentes sic temere, & rosa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Assyriaque nardo,

Potamus uncti? dissipat Evius
Curas edaces. quis puer ocius
Restinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lympha?
Quis devium scortum eliciet domo
Lyden? eburna, dic age, cum lyra
Maturet, incomtum Lacænæ
More comam religata nodum.

AD MÆCENATEM.

ODE XII.

NOLIS longa feræ bella Numantiæ,
Nec dirum Annibalem, nec Siculum mare
Pœno purpureum sanguine, mollibus
Aptari citharæ modis;
Nec sævos Lapithas, & nimium mero
Hylæum; domitosque Herculea manu
Telluris juvenes, unde periculum
Fulgens contremuit domus

Saturni veteris: tuque pedestribus
Dices historiis prœlia Cæsaris,
Mæcenas, melius, ductaque per vias
Regum colla minantium.
Me dulces dominæ Musa Liciniæ
Cantus, me voluit dicere lucidum
Fulgentes oculos, & bene mutuis
Fidum pectus amoribus:
Quam nec ferre pedem dedecuit choris,
Nec certare joco, nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus, sacro
Dianæ celebris die.
Num tu, quæ tenuit dives Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes
Permutare velis crine Liciniæ,
Plenas aut Arabum domos?
Dum flagrantia detorquet ad oscula
Cervicem, aut facili sævitia negat,
Quæ poscente magis gaudeat eripi;
Interdum rapere occupet.

IN ARBOREM CUJUS CASU IN AGRO SABINO PENE OPPRESSUS EST.

ODE XIII.

ILLE & nefaſto te poſuit die,
Quicunque primum, & ſacrilega manu
Produxit, arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriumque pagi.
Illum & parentis crediderim ſui
Fregiſſe cervicem, & penetralia
Sparſiſſe nocturno cruore
Hoſpitis: ille venena Colchica,
Et quidquid uſquam concipitur nefas,
Tractavit; agro qui ſtatuit meo
Te triſte lignum, te caducum
In domini caput immerentis.
Quid quiſque vitet, nunquam homini ſatis
Cautum eſt in horas. navita Boſporum
Pœnus perhorreſcit; neque ultra

Cæca timet aliunde fata:
Miles ſagittas & celerem fugam
Parthi: catenas Parthus & Italum
Robur: ſed improviſa lethi
Vis rapuit rapietque gentes.
Quam pene furvæ regna Proſerpinæ,
Et judicantem vidimus Æacum,
Sedeſque diſcretas piorum, &
Æoliis fidibus querentem
Sappho puellis de popularibus;
Et te ſonantem plenius aureo,
Alcæe, plectro dura navis,
Dura fugæ mala, dura belli.
Utrumque ſacro digna ſilentio
Mirantur umbræ dicere: ſed magis
Pugnas & exactos tyrannos
Denſum humeris bibit aure vulgus.
Quid mirum? ubi illis carminibus ſtupens
Demittit atras bellua centiceps
Aures, & intorti capillis

Eumenidum recreantur angues?
Quin & Prometheus, & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur ſono:
Nec curat Orion leones
Aut timidos agitare lyncas.

AD POSTUMUM.

ODE XIV.

EHEU, fugaces, Poſtume, Poſtume,
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis & inſtanti ſenectæ
Afferet, indomitæque morti:
Non, ſi trecenis, quotquot eunt dies,
Amice, places illacrymabilem
Plutona tauris; qui ter amplum
Geryonen Tityonque triſti
Compeſcit unda, ſcilicet omnibus,
Quicunque terræ munere veſcimur,
Enaviganda; ſive reges,

Cæca timet aliunde fata:
Miles ſagittas & celerem fugam
Parthi: catenas Parthus & Italum
Robur: ſed improviſa lethi
Vis rapuit rapietque gentes.
Quam pene furvæ regna Proſerpinæ,
Et judicantem vidimus Æacum,
Sedeſque diſcretas piorum, &
Æoliis fidibus querentem
Sappho puellis de popularibus;
Et te ſonantem plenius aureo,
Alcæe, plectro dura navis,
Dura fugæ mala, dura belli.
Utrumque ſacro digna ſilentio
Mirantur umbræ dicere: ſed magis
Pugnas & exactos tyrannos
Denſum humeris bibit aure vulgus.
Quid mirum? ubi illis carminibus ſtupens
Demittit atras bellua centiceps
Aures, & intorti capillis

Eumenidum recreantur angues?
Quin & Prometheus, & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur ſono:
Nec curat Orion leones
Aut timidos agitare lyncas.

AD POSTUMUM.

ODE XIV.

EHEU, fugaces, Poſtume, Poſtume,
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis & inſtanti ſenectæ
Afferet, indomitæque morti:
Non, ſi trecenis, quotquot eunt dies,
Amice, places illacrymabilem
Plutona tauris; qui ter amplum
Geryonen Tityonque triſti
Compeſcit unda, ſcilicet omnibus,
Quicunque terræ munere veſcimur,
Enaviganda; ſive reges,

Sive inopes erimus coloni.
Fruſtra cruento Marte carebimus,
Fractiſque rauci fluctibus Adriæ;
Fruſtra per Autumnos nocentem
Corporibus metuemus Auſtrum.
Viſendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danai genus
Infame, damnatuſque longi
Siſyphus Æolides laboris.
Linquenda tellus, & domus, & placens
Uxor: neque harum, quas colis, arborum
Te, præter inviſas cupreſſos,
Ulla brevem dominum ſequetur.
Abſumet heres Cæcuba dignior
Servata centum clavibus, & mero
Tinget pavimentum ſuperbo,
Pontificum potiore cœnis.

ODE XV.

JAM pauca aratro jugera regiæ
Moles relinquent: undique latius
Extenta viſentur Lucrino
Stagna lacu; platanuſque cœlebs
Evincet ulmos: tum violaria, &
Myrtus, & omnis copia narium,
Spargent olivetis odorem,
Fertilibus domino priori.
Tum ſpiſſa ramis laurea fervidos
Excludet ictus. non ita Romuli
Præſcriptum & intonſi Catonis
Auſpiciis, veterumque norma:
Privatus illis cenſus erat brevis,
Commune magnum: nulla decempedis
Metata privatis opacam
Porticus excipiebat Arcton:
Nec fortuitum ſpernere ceſpitem
Leges ſinebant, oppida publico

Sumtu jubentes, & Deorum
Templa novo decorare saxo.

AD GROSPHUM.

ODE XVI.

OTIUM Divos rogat in patenti
Prensus Ægæo, simul atra nubes
Condidit Lunam, neque certa fulgent
Sidera nautis;
Otium bello furiosa Thrace,
Otium Medi pharetra decori,
Grosphe, non gemmis, neque purpura venale, nec auro.
Non enim gazæ, neque consularis
Summovet lictor miseros tumultus
Mentis, & curas laqueata circum
Tecta volantes.
Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum:

Nec leves ſomnos timor aut Cupido
Sordidus aufert.
Quid brevi fortes jaculamur ævo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? patriæ quis exſul
Se quoque fugit?
Scandit æratas vitioſa naves
Cura; nec turmas equitum relinquit,
Ocior cervis, & agente nimbos
Ocior Euro.
Lætus in præſens animus, quod ultra eſt
Oderit curare, & amara lento
Temperet riſu. nihil eſt ab omni
Parte beatum.
Abſtulit clarum cita mors Achillem:
Longa Tithonum minuit ſenectus:
Et mihi forſan, tibi quod negarit,
Porriget hora.
Te greges centum, Siculæque circum
Mugiunt vaccæ; tibi tollit hinnitum

Apta

Apta quadrigis equa; te bis Afro
Murice tinctæ
Veſtiunt lanæ: mihi parva rura, &
Spiritum Graiæ tenuem Camenæ
Parca non mendax dedit, & malignum
Spernere vulgus.

AD MÆCENATEM ÆGROTUM.

ODE XVII.

CUR me querelis exanimas tuis?
Nec Dîs amicum eſt, nec mihi, te prius
Obire, Mæcenas, mearum
Grande decus columenque rerum.
Ah, te meæ ſi partem animæ rapit
Maturior vis, quid moror altera?
Nec carus æque, nec ſuperſtes
Integer: ille dies utramque
Ducet ruinam: non ego perfidum
Dixi ſacramentum: ibimus, ibimus,

Utcun-

Utcunque præcedes, ſupremum
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimæræ ſpiritus igneæ,
Nec, ſi reſurgat, centimanus Gigas
Divellet unquam: ſic potenti
Juſtitiæ placitumque Parcis.
Seu Libra, ſeu me Scorpius aſpicit
Formidoloſus, pars violentior
Natalis horæ, ſeu tyrannus
Heſperiæ Capricornus undæ:
Utrumque noſtrum incredibili modo
Conſentit aſtrum. te Jovis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit, volucriſque fati
Tardavit alas; cum populus frequens
Lætum theatris ter crepuit ſonum:
Me truncus illapſus cerebro
Suſtulerat, niſi Faunus ictum
Dextra levaſſet, Mercurialium
Cuſtos virorum. reddere victimas

Ædemque votivam memento:
Nos humilem feriemus agnam.

ODE XVIII.

NON ebur, neque aureum
Mea renidet in domo lacunar:
Non trabes Hymettiæ
Premunt columnas ultima recisas
Africa: neque Attali
Ignotus heres regiam occupavi:
Nec Laconicas mihi
Trahunt honestæ purpuras clientæ:
At fides, & ingeni
Benigna vena est; pauperemque dives
Me petit: nihil supra
Deos lacesso, nec potentem amicum
Largiora flagito,
Satis beatus unicis Sabinis.
Truditur dies die,
Novæque pergunt interire Lunæ:

Tu ſecanda marmora
Locas ſub ipſum funus; & ſepulcri
Immemor, ſtruis domos;
Marisque Baiis obſtrepentis urges
Summovere litora,
Parum locuples continente ripa.
Quid quod uſque proximos
Revellis agri terminos, & ultra
Limites clientium
Salis avarus? pellitur paternos
In ſinu ferens Deos
Et uxor & vir, ſordidoſque natos.
Nulla certior tamen
Rapacis Orci ſede deſtinata
Aula divitem manet
Herum. quid ultra tendis? æqua tellus
Pauperi recluditur,
Regumque pueris: nec ſatelles Orci
Callidum Promethea
Revexit auro captus. hic ſuperbum

Tantalum atque Tantali
Genus coercet: hic levare functum
Pauperem laboribus,
Vocatus atque non vocatus audit.

IN BACCHUM.

ODE XIX.

BACCHUM in remotis carmina rupibus
Vidi docentem (credite, posteri)
Nymphasque discentes, & aures
Capripedum Satyrorum acutas.
Evœ! recenti mens trepidat metu,
Plenoque Bacchi pectore turbidum
Lætatur. evœ! parce, Liber,
Parce, gravi metuende thyrso.
Fas pervicaces est mihi Thyadas,
Vinique fontem, lactis & uberes
Cantare rivos, atque truncis
Lapsa cavis iterare mella:

Fas & beatæ conjugis additum
Stellis honorem, tectaque Penthei
Disjecta non leni ruina,
Thracis & exitium Lycurgi.
Tu flectis amnes, tu mare barbarum:
Tu ſeparatis uvidus in jugis
Nodo coerces viperino
Biſtonidum ſine fraude crines.
Tu, cum parentis regna per arduum
Cohors Gigantum ſcanderet impia,
Rhœcum retorſiſti leonis
Unguibus, horribilique mala:
Quanquam choreis aptior & jocis
Ludoque dictus, non ſat idoneus
Pugnæ ferebaris; ſed idem
Pacis eras mediuſque belli.
Te vidit infons Cerberus aureo
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam; & recedentis trilingui
Ore pedes tetigitque crura.

AD MÆCENATEM.

ODE XX.

NON uſitata nec tenui ferar
Penna biformis per liquidum æthera
Vates; neque in terris morabor
Longius; invidiaque major
Urbes relinquam. non ego, pauperum
Sanguis parentum, non ego, quem vocas
Dilecte, Mæcenas, obibo,
Nec Stygia cohibebor unda.
Jam jam reſidunt cruribus aſperæ
Pelles; & album mutor in alitem
Superna; naſcunturque leves
Per digitos humeroſque plumæ.
Jam, Dædaleo ocior Icaro,
Viſam gementis litora Boſpori,
Syrteſque Gætulas, canorus
Ales, Hyperboreoſque campos.

Me Colchus, &, qui dissimulat metum
Marsæ cohortis, Dacus, & ultimi
Noscent Geloni: me peritus
Discet Iber, Rhodanique potor.
Absint inani funere næniæ,
Luctusque turpes, & querimoniæ:
Compesce clamorem, ac sepulcri
Mitte supervacuos honores.

QUIN-

QUINTI HORATII FLACCI CARMINUM LIBER III.

Ode I.

Odi profanum vulgus, & arceo.
Favete linguis: carmina non prius
Audita, Muſarum ſacerdos,
Virginibus puerisque canto.
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipſos imperium eſt Jovis,

Clari

Clari giganteo triumpho,
Cuncta supercilio moventis.
Est ut viro vir latius ordinet
Arbusta sulcis; hic generosior
Descendat in campum petitor;
Moribus hic, meliorque fama
Contendat; illi turba clientium
Sit major. æqua lege necessitas
Sortitur insignes & imos:
Omne capax movet urna nomen.
Districtus ensis cui super impia
Cervice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborabunt saporem;
Non avium citharæque cantus
Somnum reducent. somnus agrestium
Lenis virorum non humiles domos
Fastidit, umbrosamque ripam,
Non Zephyris agitata Tempe.
Desiderantem quod satis est, neque
Tumultuosum solicitat mare,

Nec ſævus Arcturi cadentis
Impetus, aut orientis Hœdi:
Non verberatæ grandine vineæ,
Funduſque mendax; arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hiemes iniquas.
Contracta piſces æquora ſentiunt,
Jactis in altum molibus: huc frequens
Cæmenta demittit redemptor
Cum famulis, dominuſque terræ
Faſtidioſus: ſed timor & minæ
Scandunt eodem quo dominus: neque
Decedit ærata triremi, & post
Equitem ſedet atra cura.
Quod ſi dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum ſidere clarior
Delenit uſus, nec Falerna
Vitis, Achæmeniumque coſtum;
Cur invidendis poſtibus, & novo
Sublime ritu moliar atrium?

Cur

Cur valle permutem Sabina
Divitias operoſiores?

AD AMICOS.

ODE II.

ANGUSTAM, amici, pauperiem pati
Robuſtus acri militia puer
Condiſcat; & Parthos feroces
Vexet eques metuendus haſta;
Vitamque ſub dio, & trepidis agat
In rebus: illum ex mœnibus hoſticis
Matrona bellantis tyranni
Proſpiciens, & adulta virgo,
Suſpiret: Eheu, ne rudis agminum
Sponſus laceſſat regius aſperum
Tactu leonem; quem cruenta
Per medias rapit ira cædes.
Dulce & decorum eſt pro patria mori:
Mors & fugacem perſequitur virum;

Nec parcit imbellis juventæ
Poplitibus, timidoque tergo.
Virtus, repulſæ neſcia ſordidæ,
Intaminatis fulget honoribus;
Nec ſumit aut ponit ſecures
Arbitrio popularis auræ.
Virtus, recludens immeritis mori
Cœlum, negata tentat iter via;
Cœtuſque vulgares, & udam
Spernit humum fugiente penna.
Eſt & fideli tuta ſilentio
Merces: vetabo, qui Cereris ſacrum
Vulgarit arcanæ, ſub iiſdem
Sit trabibus, fragilemque mecum
Solvat phaſelum. ſæpe Dieſpiter
Neglectus inceſto addidit integrum:
Raro antecedentem ſceleſtum
Deſeruit pede pœna claudo.

ODE III.

JUSTUM, & tenacem propoſiti virum
Non civium ardor prava jubentium,
Non vultus inſtantis tyranni
Mente quatit ſolida, neque Auſter
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Jovis manus:
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinæ.
Hac arte Pollux, & vagus Hercules
Innixus, arces attigit igneas:
Quos inter Auguſtus recumbens
Purpureo bibit ore nectar.
Hac te merentem, Bacche pater, tuæ
Vexere tigres, indocili jugum
Collo trahentes: hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit;
Gratum elocuta conſiliantibus
Junone Divis: Ilion, Ilion

Fatalis inceſtuſque judex,
Et mulier peregrina vertit
In pulverem, ex quo deſtituit Deos
Mercede pacta Laomedon, mihi
Caſtæque damnatum Minervæ,
Cum populo & duce fraudulento.
Jam nec Lacænæ ſplendet adulteræ
Famoſus hoſpes; nec Priami domus
Perjura pugnaces Achivos
Hectoreis opibus refringit:
Noſtriſque ductum ſeditionibus
Bellum reſedit. protinus & graves
Iras, & inviſum nepotem,
Troica quem peperit ſacerdos,
Marti redonabo. illum ego lucidas
Inire ſedes, ducere nectaris
Succos, & aſcribi quietis
Ordinibus patiar Deorum.
Dum longus inter ſæviat Ilion
Romamque pontus; qualibet exules

In parte regnanto beati:
Dum Priami Paridiſque buſto
Inſultet armentum, & catulos feræ
Celent inultæ; ſtet Capitolium
Fulgens, triumphatiſque poſſit
Roma ferox dare jura Medis.
Horrenda late nomen in ultimas
Extendat oras; qua medius liquor
Secernit Europen ab Afro,
Qua tumidus rigat arva Nilus;
Aurum irrepertum, & ſic melius ſitum
Cum terra celat, ſpernere fortior,
Quam cogere humanos in uſus,
Omne ſacrum rapiente dextra.
Quicunque mundi terminus obſtitit,
Hunc tangat armis, viſere geſtiens
Qua parte debacchentur ignes,
Qua nebulæ pluviique rores.
Sed bellicoſis fata Quiritibus
Hac lege dico, ne nimium pii,

Re-

Rebuſque fidentes, avitæ
Tecta velint reparare Trojæ.
Trojæ renaſcens alite lugubri
Fortuna triſti clade iterabitur,
Ducente victrices catervas
Conjuge me Jovis & ſorore.
Ter ſi reſurgat murus aheneus,
Auctore Phœbo; ter pereat meis
Exciſus Argivis: ter uxor
Capta virum pueroſque ploret.
Non hæc jocoſæ conveniunt lyræ:
Quo Muſa tendis? deſine pervicax
Referre ſermones Deorum, &
Magna modis tenuare parvis.

AD CALLIOPEN.

ODE IV.

DESCENDE cœlo, & dic age tibia,
Regina longum Calliope melos;

Seu

Seu voce nunc mavis acuta,
Seu fidibus, citharave Phœbi.
Auditis? an me ludit amabilis
Insania? audire, & videor pios
Errare per lucos, amœnæ
Quos & aquæ subeunt, & auræ.
Me fabulosæ Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apuliæ,
Ludo fatigatumque somno,
Fronde nova puerum palumbes
Texere: mirum quod foret omnibus,
Quicunque celsæ nidum Acherontiæ,
Saltusque Bantinos, & arvum
Pingue tenent humilis Ferenti;
Ut tutò ab atris corpore viperis
Dormirem & ursis; ut premerer sacra
Lauroque, collataque myrto,
Non sine Dîs animosus infans.
Vester, Camenæ, vester in arduos
Tollor Sabinos; seu mihi frigidum

Præneſte, ſeu Tibur ſupinum,
Seu liquidæ placuere Baiæ.
Veſtris amicum fontibus & choris,
Non me Philippis verſa acies retro,
Devota non extinxit arbos,
Nec Sicula Palinurus unda.
Utcunque mecum vos eritis; libens
Inſanientem navita Boſporum
Tentabo, & arentes arenas
Litoris Aſſyrii viator.
Viſam Britannos hoſpitibus feros,
Et lætum equino ſanguine Concanum:
Viſam pharetratos Gelonos,
Et Scythicum inviolatus amnem.
Vos Cæſarem altum, militia ſimul
Feſſas cohortes abdidit oppidis,
Finire quærentem labores,
Pierio recreatis antro.
Vos lene conſilium & datis, & dato
Gaudetis almæ. ſcimus ut impios

Tita-

Titanas, immanemque turmam
Fulmine ſuſtulerit caduco,
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventoſum, & urbes, regnaque triſtia,
Divoſque, mortaleſque turbas
Imperio regit unus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Jovi
Fidens juventus horrida brachiis,
Fratreſque tendentes opaco
Pelion impoſuiſſe Olympo.
Sed quid Typhoeus, & validus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion ſtatu,
Quid Rhœcus, evulſiſque truncis
Enceladus jaculator audax
Contra ſonantem Palladis ægida
Poſſent ruentes? hinc avidus ſtetit
Vulcanus, hinc matrona Juno, &
Nunquam humeris poſiturus arcum,
Qui rore puro Caſtaliæ lavit
Crines ſolutos, qui Lyciæ tenet

Dumeta, natalemque ſilvam,
Delius & Patareus Apollo.
Vis conſilî expers mole ruit ſua:
Vim temperatam Dî quoque provehunt
In majus: iidem odere vires
Omne nefas animo moventes.
Teſtis mearum centimanus Gyas
Sententiarum notus, & integræ
Tentator Orion Dianæ,
Virginea domitus ſagitta.
Injecta monſtris Terra dolet ſuis;
Mœretque partus fulmine luridum
Miſſos ad Orcum: nec peredit
Impoſitam celer ignis Ætnam:
Incontinentis nec Tityi jecur
Relinquit ales, nequitiæ additus
Cuſtos: amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent catenæ.

AUGUSTI LAUDES.

ODE V.

COELO tonantem credidimus Jovem
Regnare: præsens Divus habebitur
Augustus, adjectis Britannis
Imperio, gravibusque Persis.
Milesne Crassi conjuge barbara
Turpis maritus vixit? & hostium
(Proh curia, inversique mores!)
Consenuit socerorum in armis
Sub rege Medo, Marsus & Appulus,
Anciliorum, nominis & togæ
Oblitus, æternæque Vestæ,
Incolumi Jove & urbe Roma?
Hoc caverat mens provida Reguli
Dissentientis conditionibus
Fœdis, & exemplo trahenti
Perniciem veniens in ævum,

Si non periret immiſerabilis
Captiva pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus ſine cæde, dixit,
Derepta vidi: vidi ego civium
Retorta tergo brachia libero,
Portaſque non claſas, & arva
Marte coli populata noſtro.
Auro repenſus ſcilicet acrior
Miles redibit? flagitio additis
Damnum. neque amiſſos colores
Lana refert medicata fuco;
Nec vera virtus, cum ſemel excidit,
Curat reponi deterioribus.
Si pugnat extricata denſis
Cerva plagis, erit ille fortis,
Qui perfidis ſe credidit hoſtibus;
Et Marte Pœnos proteret altero,
Qui lora reſtrictis lacertis
Senſit iners, timuitque mortem.

Hic

Hic, unde vitam ſumeret inſcius,
Pacem duello miſcuit: o pudor!
O magna Carthago, probroſis
Altior Italiæ ruinis!
Fertur pudicæ conjugis oſculum,
Parvoſque natos, ut capitis minor,
A ſe removiſſe, & virilem
Torvus humi poſuiſſe vultum;
Donec labantes conſilio Patres
Firmaret auctor numquam alias dato,
Interque mœrentes amicos
Egregius properaret exſul.
Atqui ſciebat quæ ſibi barbarus
Tortor pararet: non aliter tamen
Dimovit obſtantes propinquos,
Et populum reditus morantem,
Quam ſi clientum longa negotia,
Dijudicata lite, relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

AD ROMANOS.

ODE VI.

DELICTA majorum immeritus lues,
Romane, donec templa refeceris,
Ædesque labentes Deorum, &
Fœda nigro simulacra fumo.
Dîs te minorem quod geris, imperas:
Hinc omne principium, huc refer exitum.
Dî multa neglecti dederunt
Hesperiæ mala luctuosæ.
Jam bis Monæses, & Pacori manus
Non auspicatos contudit impetus
Nostros, & adjecisse prædam
Torquibus exiguis renidet.
Pene occupatam seditionibus
Delevit Urbem Dacus & Æthiops;
Hic classe formidatus, ille
Missilibus melior sagittis.

Fecunda

Fecunda culpæ ſecula nuptias
Primum inquinavere, & genus, & domos:
Hoc fonte derivata clades
In patriam populumque fluxit.
Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo, & fingitur artubus
Jam nunc, & inceſtos amores
De tenero meditatur ungui:
Mox juniores quærit adulteros
Inter mariti vina: neque eligit
Cui donet impermiſſa raptim
Gaudia, luminibus remotis;
Sed juſſa coram non ſine conſcio
Surgit marito; ſeu vocat inſtitor,
Seu navis Hiſpanæ magiſter,
Dedecorum precioſus emtor.
Non his juventus orta parentibus
Infecit æquor ſanguine Punico,
Pyrrhumque, & ingentem cecidit
Antiochum, Annibalemque dirum:

Sed ruſticorum maſcula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Verſare glebas, & ſeveræ
Matris ad arbitrium reciſos
Portare fuſtes; ſol ubi montium
Mutaret umbras, & juga demeret
Bobus fatigatis, amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnoſa quid non imminuit dies?
Ætas parentum, pejor avis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitioſiorem.

AD ASTERIEN.

ODE VII.

QUID fles, Aſterie, quem tibi candidi
Primo reſtituent vere Favonii,
Thyna merce beatum,
Conſtantis juvenem fide
Gygen?

Gygen? ille Notis actus ad Oricum
Poſt inſana Capræ ſidera, frigidas
Noctes, non ſine multis
Inſomnis lacrymis, agit.
Atqui ſolicitæ nuncius hoſpitæ,
Suſpirare Chloen, & miſeram tuis
Dicens ignibus uri,
Tentat mille vafer modis.
Ut Prœtum mulier perfida credulum
Falſis impulerit criminibus, nimis
Caſto Bellerophonti
Maturare necem, refert.
Narrat pene datum Pelea Tartaro,
Magneſſam Hippolyten dum fugit abſtinens:
Et peccare docentes
Fallax hiſtorias monet:
Fruſtra: nam ſcopulis ſurdior Icari
Voces audit, adhuc integer. at, tibi
Ne vicinus Enipeus
Plus juſto placeat, cave:

Quamvis non alius flectere equum ſciens
Æque conſpicitur gramine Martio;
Nec quiſquam citus æque
Tuſco denatat alveo.
Prima nocte domum claude: neque in vias
Sub cantu querulæ deſpice tibiæ:
Et te ſæpe vocanti
Duram, difficilis mane.

AD MÆCENATEM.

ODE VIII.

MARTIIS cœlebs quid agam Calendis,
Quid velint flores, & acerra thuris
Plena, miraris, poſituſque carbo in
Ceſpite vivo,
Docte ſermones utriuſque linguæ.
Voveram dulces epulas, & album
Libero caprum, prope funeratus
Arboris ictu.

Hic dies, anno redeunte, feſtus
Corticem aſtrictum pice dimovebit
Amphoræ fumum bibere inſtitutæ
Conſule Tullo.
Sume, Mæcenas, cyathos amici
Soſpitis centum; & vigiles lucernas
Perfer in lucem: procul omnis eſto
Clamor & ira.
Mitte civiles ſuper urbe curas.
Occidit Daci Cotiſonis agmen:
Medus infeſtus ſibi luctuoſis
Diſſidet armis:
Servit Hiſpanæ vetus hoſtis oræ
Cantaber, ſera domitus catena:
Jam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.
Negligens, ne qua populus laboret,
Parce privatus nimium cavere; &
Dona præſentis rape lætus horæ, ac
Linque ſevera.

AD LYDIAM.

ODE IX.

HORATIUS.

DONEC gratus eram tibi,
Nec quisquam potior brachia candidæ
Cervici juvenis dabat;
Persarum vigui rege beatior.
LYD. Donec non alia magis
Arsisti, neque erat Lydia post Chloen;
Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior Ilia.
HOR. Me nunc Thressa Chloe regit,
Dulces docta modos, & citharæ sciens:
Pro qua non metuam mori,
Si parcent animæ fata superstiti.
LYD. Me torret face mutua
Thurini Calais filius Ornithi:
Pro quo bis patiar mori,

Si parcent puero fata ſuperſtiti.
HOR. Quid ſi priſca redit Venus,
Diductoſque jugo cogit aheneo?
Si flava excutitur Chloe,
Rejectæque patet janua Lydiæ?
LYD. Quanquam ſidere pulchrior
Ille eſt; tu levior cortice, & improbo
Iracundior Adria:
Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

IN LYCEN.

ODE X.

EXTREMUM Tanaim ſi biberes, Lyce,
Sævo nupta viro; me tamen aſperas
Porrectum ante fores, objicere incolis
Plorares Aquilonibus.
Audis quo ſtrepitu janua, quo nemus
Inter pulchra ſitum tecta remugiat
Ventis? & poſitas ut glaciet nives

Puro

Puro numine Jupiter?
Ingratam Veneri pone ſuperbiam;
Ne currente retro funis eat rota.
Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.
O, quamvis neque te munera, nec preces,
Nec tinctus viola pallor amantium,
Nec vir Pieria pellice ſaucius
Curvat; ſupplicibus tuis
Parcas, nec rigida mollior eſculo,
Nec Mauris animo mitior anguibus.
Non hoc ſemper erit liminis aut aquæ
Cœleſtis patiens latus.

AD MERCURIUM.

ODE XI.

MERCURI (nam te docilis magiſtro
Movit Amphion lapides canendo)
Tuque teſtudo reſonare ſeptem
Callida nervis,

Nec

Nec loquax olim neque grata, nunc &
Divitum menſis & amica templis;
Dic modos, Lyde quibus obſtinatas
Applicet aures:
Quæ, velut latis equa trima campis,
Ludit exſultim, metuitque tangi,
Nuptiarum expers, & adhuc protervo
Cruda marito.
Tu potes tigres comiteſque ſilvas
Ducere, & rivos celeres morari.
Ceſſit immanis tibi blandienti
Janitor aulæ
Cerberus; quamvis furiale centum
Muniant angues caput ejus, atque
Spiritus teter, ſanieſque manet
Ore trilingui.
Quin & Ixion, Tityoſque vultu
Riſit invito: ſtetit urna paulum
Sicca, dum grato Danai puellas
Carmine mulces.

Audiat Lyde ſcelus atque notas
Virginum pœnas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo,
Seraque fata,
Quæ manent culpas etiam ſub Orco.
Impiæ, (nam quid potuere majus?)
Impiæ ſponſos potuere duro
Perdere ferro.
Una de multis, face nuptiali
Digna, perjurum fuit in parentem
Splendide mendax, & in omne virgo
Nobilis ævum:
Surge, quæ dixit juveni marito,
Surge, ne longus tibi ſomnus, unde
Non times, detur: ſocerum & ſceleſtas
Falle ſorores;
Quæ, velut nactæ vitulos leænæ,
Singulos (eheu) lacerant: ego illis
Mollior nec te feriam, nec intra
Clauſtra tenebo.

Me

Me pater ſævis oneret catenis,
Quod viro clemens miſero peperci;
Me vel extremos Numidarum in agros
Claſſe releget.
I, pedes quo te rapiunt & auræ,
Dum favet nox & Venus: i ſecundo
Omine; & noſtri memorem ſepulcro
Sculpe querelam.

AD NEOBULEN.

ODE XII.

MISERARUM eſt, neque amori dare ludum,
Neque dulci mala vino lavere; aut exanimari, metuentes patruæ verbera linguæ.
Tibi qualum Cythereæ puer ales,
Tibi telas, operoſaque Minervæ
Studium aufert, Neobule, Liparæi nitor Hebri:
Eques ipſo melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque ſegni pede victus,

Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis:
Catus idem per apertum fugientes
Agitato grege cervos jaculari, &
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

AD FONTEM BLANDUSIÆ.

ODE XIII.

O Fons Blanduſiæ, ſplendidior vitro,
Dulci digne mero, non ſine floribus,
Cras donaberis hœdo;
Cui frons turgida cornibus
Primis, & Venerem & prœlia deſtinat
Fruſtra: nam gelidos inficiet tibi
Rubro ſanguine rivos
Laſcivi ſoboles gregis.
Te flagrantis atrox hora Caniculæ
Neſcit tangere: tu frigus amabile
Feſſis vomere tauris
Præbes, & pecori vago.

Fies

Fies nobilium tu quoque fontium,
Me dicente cavis impoſitam ilicem
Saxis, unde loquaces
Lymphæ deſiliunt tuæ.

DE REDITU AUGUSTI.

ODE XIV.

HERCULIS ritu modo dictus, o plebs,
Morte venalem petiiſſe laurum
Cæſar, Hiſpana repetit penates
Victor ab ora.
Unico gaudens mulier marito
Prodeat, juſtis operata Divis;
Et ſoror clari ducis, & decoræ
Supplice vitta
Virginum matres, juvenumque nuper
Soſpitum. vos o pueri, & puellæ
Jam virum expertæ, male ominatis
Parcite verbis.

Hic dies vere mihi festus atras
Eximet curas: ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Cæsare terras.
I pete unguentum, puer, & coronas,
Et cadum Marsi memorem duelli;
Spartacum si qua potuit vagantem
Fallere testa.
Dic & argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem:
Si per invisum mora janitorem
Fiet, abito.
Lenit albescens animos capillus
Litium & rixæ cupidos protervæ.
Non ego hoc ferrem calidus juventa,
Consule Planco.

IN CHLORIM.

ODE XV.

UXOR pauperis Ibyci,
Tandem nequitiæ fige modum tuæ,
Famoſiſque laboribus:
Maturo proprior deſine funeri
Inter ludere virgines,
Et ſtellis nebulam ſpargere candidis.
Non, ſi quid Pholoen ſatis,
Et te, Chlori, decet: filia rectius
Expugnat juvenum domos,
Pulſo Thyas uti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Laſcivæ ſimilem ludere capreæ:
Te lanæ prope nobilem
Tonſæ Luceriam, non citharæ, decent,
Nec flos purpureus roſæ,
Nec poti vetulam fæce tenus cadi.

AD

AD MÆCENATEM.

ODE XVI.

INCLUSAM Danaen turris ahenea,
Robuſtæque fores, & vigilum canum
Triſtes excubiæ munierant ſatis
Nocturnis ab adulteris:
Si non Acriſium virginis abditæ
Cuſtodem pavidum Jupiter & Venus
Riſiſſent: fore enim tutum iter & patens,
Converſo in precium Deo.
Aurum per medios ire ſatellites,
Et perrumpere amat ſaxa, potentius
Ictu fulmineo. concidit auguris
Argivi domus, ob lucrum
Demerſa exſcidio. diffidit urbium
Portas vir Macedo, & ſubruit æmulos
Reges muneribus. munera navium
Sævos illaqueant duces.

Creſcen-

Creſcentem ſequitur cura pecuniam,
Majorumque fames. jure perhorrui
  Late conſpicuum tollere verticem,
    Mæceñas, equitum decus.
Quanto quiſque ſibi plura negaverit,
A Dîs plura feret. nil cupientium
  Nudus caſtra peto; & transfuga divitum
    Partes linquere geſtio,
Contemtæ dominus ſplendidior rei,
Quam ſi quidquid arat non piger Appulus
  Occultare meis dicerer horreis,
    Magnas inter opes inops.
Puræ rivus aquæ, ſilvaque jugerum
Paucorum, & ſegetis certa fides meæ,
  Fulgentem imperio fertilis Africæ
    Fallit, ſorte beatior.
Quanquam nec Calabræ mella ferunt apes,
Nec Læſtrygonia Bacchus in amphora
  Langueſcit mihi, nec pinguia Gallicis
    Creſcunt vellera paſcuis;

Importuna tamen pauperies abeſt:
Nec, ſi plura velim, tu dare deneges.
Contracto melius parva Cupidine
Vectigalia porrigam,
Quam ſi Mygdoniis regnum Halyattici
Campis continuem. multa petentibus
Deſunt multa. bene eſt, cui Deus obtulit
Parca, quod ſatis eſt, manu.

AD ÆLIUM LAMIAM.

ODE XVII.

ÆLI, vetuſto nobilis ab Lamo,
(Quando & priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne faſtos)
Auctore ab illo ducis originem,
Qui Formiarum mœnia dicitur
Princeps, & innantem Maricæ
Litoribus tenuiſſe Lirin

Late tyrannus. cras foliis nemus
Multis, & alga litus inutili
Demissa tempestas ab Euro
Sternet; aquæ nisi fallit augur
Annosa cornix. dum potes, aridum
Compone lignum: cras genium mero
Curabis, & porco bimestri,
Cum famulis operum solutis.

AD FAUNUM.

ODE XVIII.

FAUNE, Nympharum fugientum amator,
Per meos fines & aprica rura
Lenis incedas; abeasque parvis
Æquus alumnis:
Si tener pleno cadit hœdus anno;
Larga nec desunt Veneris sodali
Vina crateræ: vetus ara multo
Fumat odore:

Ludit herboſo pecus omne campo,
Cum tibi Nonæ redeunt Decembres:
Feſtus in pratis vacat otioſo
Cum bove pagus:
Inter audaces lupus errat agnos:
Spargit agreſtes tibi ſilva frondes:
Gaudet inviſam pepuliſſe foſſor
Ter pede terram.

AD TELEPHUM.

ODE XIX.

QUANTUM diſtet ab Inacho
Codrus, pro patria non timidus mori,
Narras, & genus Æaci,
Et pugnata ſacro bella ſub Ilio:
Quo Chium precio cadum
Mercemur, quis aquam temperet ignibus,
Quo præbente domum, & quota
Pelignis caream frigoribus, taces.

Da Lunæ propere novæ,
Da noctis mediæ, da, puer, auguris
Murenæ: tribus aut novem.
Miſcentur cyathis pocula commodis.
Qui Muſas amat impares,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates: tres prohibet ſupra
Rixarum metuens tangere Gratia,
Nudis juncta ſororibus.
Inſanire juvat: cur Berecyntiæ
Ceſſant flamina tibiæ?
Cur pendet tacita fiſtula cum lyra?
Parcentes ego dexteras
Odi: ſparge roſas: audiat invidus
Dementem ſtrepitum Lycus,
Et vicina ſeni non habilis Lyco.
Spiſſa te nitidum coma,
Puro te ſimilem, Telephe, veſpero,
Tempeſtiva petit Chloe:
Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

Ad Pyrrhum.

Ode XX.

Non vides quanto moveas periclo,
Pyrrhe, Gætulæ catulos leænæ?
Dura post paulo fugies inaudax
Prœlia raptor;
Cum per obstantes juvenum catervas
Ibit insignem repetens Nearchum:
Grande certamen, tibi præda cedat
Major, an illi.
Interim dum tu celeres sagittas
Promis, hæc dentes acuit timendos:
Arbiter pugnæ posuisse nudo
Sub pede palmam
Fertur, & leni recreare vento
Sparsum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa
Raptus ab Ida.

AD AMPHORAM.

ODE XXI.

O Nata mecum conſule Manlio,
Seu tu querelas, ſive geris jocos,
Seu rixam, & inſanos amores,
Seu facilem, pia teſta, ſomnum:
Quocunque lectum nomine Maſſicum
Servas, moveri digna bono die;
Deſcende, Corvino jubente
Promere languidiora vina.
Non ille, quanquam Socraticis madet
Sermonibus, te negliget horridus.
Narratur & priſci Catonis
Sæpe mero caluiſſe virtus.
Tu lene tormentum ingenio admoves
Plerumque duro: tu ſapientium
Curas & arcanum jocoſo
Conſilium retegis Lyæo:

Tu

Tu ſpem reducis mentibus anxiis,
Vireſque; & addis cornua pauperi,
Poſt te neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.
Te Liber, &, ſi læta aderit, Venus,
Segneſque nodum ſolvere Gratiæ,
Vivæque producent lucernæ,
Dum rediens fugat aſtra Phœbus.

IN DIANAM.

ODE XXII.

MONTIUM cuſtos nemorumque virgo,
Quæ laborantes utero puellas
Ter vocata audis, adimiſque letho,
Diva triformis,
Imminens villæ tua pinus eſto,
Quam per exactos ego lætus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

AD PHIDYLEN.

ODE XXIII.

Coelo supinas si tuleris manus
Nascente Luna, rustica Phidyle:
Si thure placaris & horna
Fruge Lares, avidaque porca;
Nec pestilentem sentiet Africum
Fecunda vitis, nec sterilem seges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero grave tempus anno.
Nam, quæ nivali pascitur Algido
Devota, quercus inter & ilices,
Aut crescit Albanis in herbis
Victima, pontificum secures
Cervice tinget: te nihil attinet
Tentare multa cæde bidentium,
Parvos coronantem marino
Rore Deos, fragilique myrto.

Immunis aram ſi tetigit manus,
Non ſumtuoſa blandior hoſtia
Mollibit averſos Penates
Farre pio, & ſaliente mica.

IN AVAROS.

ODE XXIV.

INTACTIS opulentior
Theſauris Arabum & divitis Indiæ,
Cæmentis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis, & mare Apulicum;
Si figit adamantinos
Summis verticibus dira Neceſſitas
Clavos; non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.
Campeſtres melius Scythæ
(Quorum plauſtra vagis rite trahunt domos)
Vivunt, & rigidi Getæ,
Immetata quibus jugera liberas

Fruges & Cererem ferunt;
Nec cultura placet longior annua;
Defunctumque laboribus
Æquali recreat sorte vicarius.
Illic matre carentibus
Privignis mulier temperat innocens:
Nec dotata regit virum
Conjux, nec nitido fidit adultero:
Dos est magna parentium
Virtus, & metuens alterius viri
Certo fœdere castitas:
Et peccare nefas, aut precium est mori.
O quisquis volet impias
Cædes, & rabiem tollere civicam:
Si quæret pater urbium
Subscribi statuis; indomitam audeat
Refrenare licentiam
Clarus posigenitis: quatinus, heu nefas!
Virtutem incolumem odimus,
Sublatam ex oculis quærimus invidi.

Quid triſtes querimoniæ,
Si non ſupplicio culpa reciditur?
Quid leges ſine moribus
Vanæ proficiunt; ſi neque fervidis
Pars incluſa caloribus
Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
Duratæque ſolo nives
Mercatorem abigunt? horrida callidi
Vincunt æquora navitæ.
Magnum pauperies opprobrium, jubet
Quidvis & facere & pati,
Virtutiſque viam deſerit arduæ.
Vel nos in Capitolium,
Quo clamor vocat & turba faventium;
Vel nos in mare proximum
Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Summi materiam mali,
Mittamus. ſcelerum ſi bene pœnitet,
Eradenda Cupidinis
Pravi ſunt elementa, & teneræ nimis

Mentes asperioribus
Formandæ studiis. nescit equo rudis
Hærere ingenuus puer,
Venarique timet; ludere doctior,
Seu Græco jubeas trocho,
Seu malis vetita legibus alea:
Cum perjura patris fides
Consortem socium fallat & hospitem,
Indignoque pecuniam
Heredi properet. scilicet improbæ
Crescunt divitiæ: tamen
Curtæ nescio quid semper abest rei.

AD BACCHUM.

ODE XXV.

QUO me, Bacche, rapis tui
Plenum? quæ in nemora, aut quos agor in specus,
Velox mente nova? quibus
Antris, egregii Cæsaris audiar

Æternum meditans decus
Stellis inferere, & concilio Jovis?
Dicam insigne, recens, adhuc
Indictum ore alio. non secus in jugis
Exsomnis stupet Evias,
Hebrum prospiciens, & nive candidam
Thracen, ac pede barbaro
Lustratam Rhodopen. ut mihi devio
Ripas & vacuum nemus
Mirari libet! o Naiadum potens,
Baccharumque valentium
Proceras manibus vertere fraxinos;
Nil parvum, aut humili modo,
Nil mortale loquar. dulce periculum est,
O Lenæe, sequi Deum
Cingentem viridi tempora pampino.

AD VENEREM.

ODE XXVI.

VIXI puellis nuper idoneus,
Et militavi non ſine gloria:
Nunc arma defunctumque bello
Barbiton hic paries habebit,
Lævum marinæ qui Veneris latus
Cuſtodit. hic, hic ponite lucida
Funalia, & vectes, & arcus
Oppoſitis foribus minaces.
O, quæ beatam Diva tenes Cyprum, &
Memphim carentem Sithonia nive,
Regina, ſublimi flagello
Tange Chloen ſemel arrogantem.

AD GALATEAM NAVIGATURAM.

ODE XXVII.

IMPIOS parræ recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Rava decurrens lupa Lanuvino,
Fetaque vulpes:
Rumpat & serpens iter institutum,
Si per obliquum similis sagittæ
Terruit mannos. ego cui timebo
Providus auspex,
Antequam stantes repetat paludes
Imbrium divina avis imminentum,
Oscinem corvum prece suscitabo
Solis ab ortu.
Sis licet felix ubicunque mavis,
Et memor nostri, Galatea, vivas:
Teque nec lævus vetet ire picus,
Nec vaga cornix.

Sed vides quanto trepidet tumultu
Pronus Orion. ego quid ſit ater
Adriæ, novi, ſinus; & quid albus
Peccet Iapyx.
Hoſtium uxores puerique cæcos
Sentiant motus orientis Auſtri, &
Æquoris nigri fremitum, & trementes
Verbere ripas.
Sic & Europe niveum doloſo
Credidit tauro latus, & ſcatentem
Belluis pontum, mediaſque fraudes
Palluit audax.
Nuper in pratis ſtudioſa florum, &
Debitæ Nymphis opifex coronæ,
Nocte ſubluſtri nihil aſtra præter
Vidit & undas.
Quæ ſimul centum tetigit potentem
Oppidis Creten; Pater o relictum
Filiæ nomen, pietaſque! dixit
Victa furore.

Unde? quo veni? levis una mors eſt
Virginum culpæ. vigilanſne ploro
Turpe commiſſum? an vitiis carentem
Ludit imago
Vana, quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit? meliuſne fluctus
Ire per longos fuit, an recentes
Carpere flores?
Si quis infamem mihi nunc juvencum
Dedat iratæ, lacerare ferro, &
Frangere enitar modo multum amati
Cornua tauri.
Impudens liqui patrios penates:
Impudens Orcum moror. o Deorum
Si quis hæc audis, utinam inter errem
Nuda leones.
Antequam turpis macies decentes
Occupet malas, teneræque ſuccus
Defluat prædæ, ſpeciosa quæro
Paſcere tigres.

Vilis

Vilis Europe, pater urget abſens:
Quid mori ceſſas? potes hac ab orno
Pendulum zona bene te ſecuta
Lædere collum.
Sive te rupes, & acuta letho
Saxa delectant; age, te procellæ
Crede veloci: niſi herile mavis
Carpere penſum,
Regius ſanguis, dominæque tradi
Barbaræ pellex. Aderat querenti
Perfidum ridens Venus, & remiſſo
Filius arcu.
Mox ubi luſit ſatis; Abſtineto,
Dixit, irarum, calidæque rixæ;
Cum tibi inviſus laceranda reddet
Cornua taurus.
Uxor invicti Jovis eſſe neſcis?
Mitte ſingultus; bene ferre magnam
Diſce fortunam: tua ſectus orbis
Nomina ducet.

AD LYDEN.

ODE XXVIII.

FESTO quid potius die
Neptuni faciam? prome reconditum,
Lyde ſtrenua, Cæcubum,
Munitæque adhibe vim ſapientiæ.
Inclinare meridiem
Sentis; ac, veluti ſtet volucris dies,
Parcis deripere horreo
Ceſſantem Bibuli conſulis amphoram.
Nos cantabimus invicem
Neptunum, & virides Nereïdum comas:
Tu curva recines lyra
Latonam, & celeris ſpicula Cynthiæ:
Summo carmine, quæ Cnidon
Fulgenteſque tenet Cycladas, & Paphon
Junctis viſit oloribus.
Dicetur merita Nox quoque nænia.

AD

AD MÆCENATEM.

ODE XXIX.

TYRRHENA regum progenies, tibi
Non ante verſo lene merum cado,
Cum flore, Mæcenas, roſarum, &
Preſſa tuis balanus capillis
Jamdudum apud me eſt. eripe te moræ:
Ne ſemper udum Tibur & Æſulæ
Declive contempleris arvum, &
Telegoni juga parricidæ.
Faſtidioſam deſere copiam, &
Molem propinquam nubibus arduis:
Omitte mirari beatæ
Fumum & opes ſtrepitumque Romæ.
Plerumque gratæ divitibus vices,
Mundæque parvo ſub lare pauperum
Cœnæ, ſine aulæis & oſtro,
Solicitam explicuere frontem.

Jam clarus occultum Andromedes pater
Oſtendit ignem: jam Procyon furit,
Et ſtella veſani Leonis,
Sole dies referente ſiccos.
Jam paſtor umbras cum grege languido
Rivumque feſſus quærit, & horridi
Dumeta Silvani: caretque
Ripa vagis taciturna ventis.
Tu civitatem quis deceat ſtatus
Curas, & Urbi ſolicitus times,
Quid Seres & regnata Cyro
Bactra parent, Tanaiſque diſcors.
Prudens futuri temporis exitum
Caliginoſa nocte premit Deus;
Ridetque, ſi mortalis ultra
Fas trepidat. quod adeſt, memento
Componere æquus: cætera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alveo
Cum pace delabentis Etruſcum
In mare, nunc lapides adeſos,

Stir-

Stirpesque raptas, & pecus, & domos
Volventis una, non sine montium
Clamore, vicinæque silvæ;
Cum fera diluvies quietos
Irritat amnes. ille potens sui
Lætusque deget, cui licet in diem
Dixisse, Vixi: cras vel atra
Nube polum Pater occupato,
Vel sole puro: non tamen irritum,
Quodcunque retro est, efficiet; neque
Diffinget, infectumque reddet,
Quod fugiens semel hora vexit.
Fortuna sævo læta negotio, &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alii benigna.
Laudo manentem: si celeres quatit
Pennas, resigno quæ dedit, & mea
Virtute me involvo, probamque
Pauperiem sine dote quæro.

Non

Non eſt meum, ſi mugiat Africis
Malus procellis, ad miſeras preces
Decurrere, & votis paciſci,
Ne Cypriæ Tyriæque merces
Addant avaro divitias mari.
Tunc me biremis præſidio ſcaphæ
Tutum per Ægæos tumultus
Aura feret, geminuſque Pollux.

ODE XXX.

EXEGI monumentum ære perennius,
Regalique ſitu pyramidum altius;
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Poſſit diruere, aut innumerabilis
Annorum ſeries, & fuga temporum.
Non omnis moriar; multaque pars mei
Vitabit Libitinam. uſque ego poſtera
Creſcam laude recens; dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine pontifex.
Dicar, qua violens obſtrepit Aufidus,

Et

Et qua pauper aquæ Daunus agreſtium
Regnavit populorum, ex humili potens,
Princeps Æolium carmen ad Italos
Deduxiſſe modos. ſume ſuperbiam
Quæſitam meritis, & mihi Delphica
Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

QUINTI HORATII FLACCI CARMINUM LIBER IV.

Ad Venerem.

Ode I.

Intermissa Venus diu,
Rursus bella moves? parce precor, precor.
Non sum qualis eram bonæ
Sub regno Cynaræ. define, dulcium
Mater sæva Cupidinum,
Circa lustra decem flectere mollibus

Jam durum imperiis: abi
  Quo blandæ juvenum te revocant preces.
Tempeſtivius in domo
  Pauli, purpureis ales oloribus,
Comeſſabere Maximi;
  Si torrere jecur quæris idoneum:
Namque & nobilis, & decens,
  Et pro ſolicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,
  Late ſigna feret militiæ tuæ:
Et, quandoque potentior
  Largis muneribus riſerit æmuli;
Albanos prope te lacus
  Ponet marmoream ſub trabe citrea.
Illic plurima naribus
  Duces thura; lyræque & Berecyntiæ
Delectabere tibiæ
  Miſtis carminibus, non ſine fiſtula.
Illic bis pueri die
  Numen cum teneris virginibus tuum

Laudantes, pede candido
In morem Saliûm ter quatient humum.
Me nec femina, nec puer
Jam, nec ſpes animi credula mutui,
Nec certare juvat mero,
Nec vincire novis tempora floribus.
Sed cur, heu, Ligurine, cur
Manat rara meas lacryma per genas?
Cur facunda parum decoro
Inter verba cadit lingua ſilentio?
Nocturnis te ego ſomniis
Jam captum teneo, jam volucrem ſequor
Te per gramina Martii
Campi, te per aquas, dure, volubiles.

Ad Antonium Iulum.

Ode II.

Pindarum quiſquis ſtudet æmulari, Iule, ceratis ope Dædalea

Niti-

Nititur pennis, vitreo daturus
Nomina ponto.
Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem ſuper notas aluere ripas,
Fervet, immenſuſque ruit profundo
Pindarus ore;
Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaces nova dithyrambos
Verba devolvit, numeriſque fertur
Lege ſolutis:
Seu Deos, regeſque canit, Deorum
Sanguinem; per quos cecidere juſta
Morte Centauri, cecidit tremendæ
Flamma Chimæræ:
Sive quos Elea domum reducit
Palma cœleſtes; pugilemve equumve
Dicit, & centum potiore ſignis
Munere donat:
Flebili ſponſæ juvenemve raptum
Plorat; & vires, animumque, moreſque

Aureos educit in aſtra, nigroque
Invidet Orco.
Multa Dircæum levat aura cycnum,
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus: ego, apis Matinæ
More modoque,
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus, uvidique
Tiburis ripas, operoſa parvus
Carmina fingo.
Concines majore poeta plectro
Cæſarem, quandoque trahet feroces
Per ſacrum clivum, merita decorus
Fronde, Sicambros:
Quo nihil majus meliuſve terris
Fata donavere, bonique Divi,
Nec dabunt, quamvis redeant in aurum
Tempora priſcum.
Concines lætoſque dies, & Urbis
Publicum ludum, ſuper impetrato

Fortis

Fortis Auguſti reditu, forumque
Litibus orbum.
Tum meæ (ſi quid loquar audiendum)
Vocis accedet bona pars; & o ſol
Pulcher, o laudande, canam, recepto
Cæſare felix.
Tuque dum procedis, Io triumphe
Non ſemel dicemus, Io triumphe,
Civitas omnis; dabimuſque Divis
Thura benignis.
Te decem tauri, totidemque vaccæ;
Me tener ſolvet vitulus, relicta
Matre qui largis juveneſcit herbis
In mea vota,
Fronte curvatos imitatus ignes
Tertium lunæ referentis ortum,
Qua notam duxit, niveus videri,
Cætera fulvus.

AD MELPOMENEN.

ODE III.

QUEM tu, Melpomene, ſemel
Naſcentem placido lumine videris,
Illum non labor Iſthmius
Clarabit pugilem; non equus impiger
Curru ducet Achaico
Victorem; neque res bellica Deliis
Ornatum foliis ducem,
Quod regum tumidas contuderit minas,
Oſtendet Capitolio:
Sed quæ Tibur aquæ fertile præfluunt,
Et ſpiſſæ nemorum comæ,
Fingent Æolio carmine nobilem.
Romæ principis urbium
Dignatur ſoboles inter amabiles
Vatum ponere me choros;
Et jam dente minus mordeor invido.

O te-

O teſtudinis aureæ
Dulcem quæ ſtrepitum, Pieri, temperas;
O mutis quoque piſcibus
Donatura cycni, ſi libeat, ſonum:
Totum muneris hoc tui eſt,
Quod monſtror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ:
Quod ſpiro, & placeo, ſi placeo, tuum eſt.

DRUSI LAUDES.

ODE IV.

QUALEM miniſtrum fulminis alitem,
(Cui rex Deorum regnum in aves vagas
Permiſit, expertus fidelem
Jupiter in Ganymede flavo)
Olim juventas, & patrius vigor
Nido laborum propulit inſcium;
Vernique, jam nimbis remotis,
Inſolitos docuere niſus

Venti paventem; mox in ovilia
Demisit hostem vividus impetus;
Nunc in reluctantes dracones
Egit amor dapis atque pugnæ:
Qualemve lætis caprea pascuis
Intenta, fulvæ matris ab ubere
Jam lacte depulsum leonem,
Dente novo peritura, vidit:
Videre Rhœti bella sub Alpibus
Drusum gerentem Vindelici; quibus
Mos unde deductus per omne
Tempus Amazonia securi
Dextras obarmet, quærere distuli:
Nec scire fas est omnia. Sed diu
Lateque victrices catervæ
Consiliis juvenis revictæ,
Sensere quid mens rite, quid indoles
Nutrita faustis sub penetralibus
Posset, quid Augusti paterni
In pueros animus Nerones.

Fortes

Fortes creantur fortibus & bonis:
Eſt in juvencis, eſt in equis patrum
Virtus; nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina ſed vim promovet inſitam,
Rectique cultus pectora roborant:
Utcunque defecere mores,
Dedecorant bene nata culpæ.
Quid debeas, o Roma, Neronibus,
Teſtis Metaurum flumen, & Aſdubral
Devictus, & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,
Qui primus alma riſit adorea;
Dirus per urbes Afer ut Italas,
Ceu flamma per tedas, vel Eurus
Per Siculas equitavit undas.
Poſt hoc ſecundis uſque laboribus
Romana pubes crevit, & impio
Vaſtata Pœnorum tumultu
Fana Deos habuere rectos:

Dixitque tandem perfidus Annibal;
Cervi, luporum præda rapacium,
Sectamur ultro, quos opimus
Fallere & effugere eſt triumphus.
Gens, quæ cremato fortis ab Ilio,
Jactata Tuſcis æquoribus ſacra,
Natoſque, maturoſque patres
Pertulit Auſonias ad urbes;
Duris ut ilex tonſa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædes, ab ipſo
Ducit opes animumque ferro.
Non Hydra ſecto corpore firmior
Vinci dolentem crevit in Herculem,
Monſtrumve ſummiſere Colchi
Majus, Echioniæve Thebæ.
Merſes profundo, pulchrior evenit:
Luctere, multa proruet integrum
Cum laude victorem; geretque
Prœlia conjugibus loquenda.
Carthagini jam non ego nuncios

Mittam

Mittam ſuperbos: occidit, occidit
Spes omnis, & fortuna noſtri
Nominis, Aſdrubale interemto.
Nil Claudiæ non perficient manus:
Quas & benigno numine Jupiter
Defendit, & curæ ſagaces
Expediunt per acuta belli.

AD AUGUSTUM.

ODE V.

DIVIS orte bonis, optime Romulæ
Cuſtos gentis, abes jam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus Patrum
Sancto concilio, redi.
Lucem redde tuæ, dux bone, patriæ:
Inſtar veris enim, vultus ubi tuus
Affulſit populo, gratior it dies,
Et ſoles melius nitent.
Ut mater juvenem, quem Notus invido
Flatu Carpathii trans maris æquora
Cunctantem ſpatio longius annuo
Dulci diſtinet a domo,

Votis, ominibuſque, & precibus vocat;
Curvo nec faciem litore demovet:
Sic deſideriis icta fidelibus
Quærit patria Cæſarem.
Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres, almaque Fauſtitas:
Pacatum volitant per mare navitæ:
Culpari metuit fides:
Nullis polluitur caſta domus ſtupris:
Mos & lex maculoſum edomuit nefas:
Laudantur ſimili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.
Quis Parthum paveat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit
Fetus, incolumi Cæſare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Condit quiſque diem collibus in ſuis,
Et vitem viduas ducit ad arbores:
Hinc ad vina redit lætus, & alteris
Te menſis adhibet Deum:

Te

Te multa prece, te proſequitur mero
Defuſo pateris; & Laribus tuum
Miſcet numen, uti Græcia Caſtoris
Et magni memor Herculis.
Longas o utinam, dux bone, ferias
Præſtes Heſperiæ, dicimus integro
Sicci mane die, dicimus uvidi,
Cum ſol Oceano ſubeſt.

AD APOLLINEM.

ODE VI.

DIVE, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ, Tityoſque raptor
Senſit, & Trojæ prope victor altæ
Phthius Achilles,
Cæteris major, tibi miles impar;
Filius quamvis Thetidos marinæ
Dardanas turres quateret tremenda
Cuſpide pugnax.

Ille,

Ille, mordaci velut icta ferro
Pinus, aut impulsa cupressus Euro,
Procidit late, posuitque collum in
Pulvere Teucro.
Ille non inclusus equo Minervæ
Sacra mentito, male feriatos
Troas, & lætam Priami choreis
Falleret aulam:
Sed palam captis gravis, heu nefas, heu!
Nescios fari pueros Achivis
Ureret flammis, etiam latentes
Matris in alvo:
Ni, tuis victus Venerisque gratæ
Vocibus, Divûm pater annuisset
Rebus Æneæ potiore ductos
Alite muros.
Doctor argutæ fidicen Thaliæ
Phœbe, qui Xantho lavis amne crines,
Dauniæ defende decus Camenæ,
Levis Agyieu.

Spiri-

Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomenque dedit poetæ.
Virginum primæ, puerique claris
Patribus orti,
Deliæ tutela Deæ, fugaces
Lyncas & cervos cohibentis arcu,
Lesbium ſervate pedem, meique
Pollicis ictum;
Rite Latonæ puerum canentes,
Rite creſcentem face Noctilucam,
Proſperam frugum, celeremque pronos
Volvere menſes.
Nupta jam dices; Ego Dîs amicum,
Seculo feſtas referente luces,
Reddidi carmen, docilis modorum
Vatis Horatî.

AD TORQUATUM.

ODE VII.

DIFFUGERE nives: redeunt jam gramina campis,
Arboribusque comæ:
Mutat terra vices; & decrescentia ripas
Flumina prætereunt:
Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audet
Ducere nuda choros.
Immortalia ne speres, monet annus, & almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora mitescunt Zephyris: ver proterit æstas
Interitura, simul
Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurrit iners.
Damna tamen celeres reparant cœlestia lunæ:
Nos ubi decidimus
Quo pius Æneas, quo Tullus dives, & Ancus,
Pulvis & umbra sumus.

Quis ſcit an adjiciant hodiernæ craſtina ſummæ
Tempora Dî ſuperi?
Cuncta manus avidas fugient heredis, amico
Quæ dederis animo.
Cum ſemel occideris, & de te ſplendida Minos
Fecerit arbitria;
Non, Torquate, genus, non te facundia, non te
Reſtituet pietas.
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum:
Nec Lethæa valet Theſeus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

AD MARCIUM CENSORINUM.

ODE VIII.

DONAREM pateras, grataque commodus,
Cenſorine, meis æra ſodalibus:
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum: neque tu peſſima munerum

Ferres, divite me ſcilicet artium
Quas aut Parrhaſius protulit, aut Scopas;
Hic ſaxo, liquidis ille coloribus
Solers nunc hominem ponere, nunc Deum.
Sed non hæc mihi vis; non tibi talium
Res eſt aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina poſſumus
Donare, & precium dicere muneri.
Non inciſa notis marmora publicis,
Per quæ ſpiritus & vita redit bonis
Poſt mortem ducibus; non celeres fugæ,
Rejectæque retrorſum Annibalis minæ;
Non incendia Carthaginis impiæ,
Ejus, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes, quam Calabræ Pierides: neque
Si chartæ ſileant quod bene feceris,
Mercedem tuleris. quid foret Iliæ
Mavortiſque puer, ſi taciturnitas
Obſtaret meritis invida Romuli?

Ereptum Stygiis fluctibus Æacum
Virtus, & favor, & lingua potentium
Vatum divitibus consecrat insulis.
Dignum laude virum Musa vetat mori:
Cœlo Musa beat. sic Jovis interest
Optatis epulis impiger Hercules:
Clarum Tyndaridæ sidus ab infimis
Quassas eripiunt æquoribus rates:
Ornatus viridi tempora pampino
Liber vota bonos ducit ad exitus.

AD LOLLIUM.

ODE IX.

Ne forte credas interitura, quæ
Longe sonantem natus ad Aufidum,
Non ante vulgatas per artes
Verba loquor socianda chordis.
Non, si priores Mæonius tenet
Sedes Homerus, Pindaricæ latent,

Ceæque, & Alcæi minaces,
Steſichorique graves Camenæ:
Nec, ſi quid olim luſit Anacreon,
Delevit ætas: ſpirat adhuc amor,
Vivuntque commiſſi calores
Æoliæ fidibus puellæ.
Non ſola comtos arſit adulteri
Crines, & aurum veſtibus illitum
Mirata, regaleſque cultus,
Et comites, Helene Lacæna:
Primuſve Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non ſemel Ilios
Vexata: non pugnavit ingens
Idomeneus Stheneluſve ſolus
Dicenda Muſis prœlia: non ferox
Hector, vel acer Deiphobus graves
Excepit ictus pro pudicis
Conjugibus puerisque primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi; ſed omnes illacrymabiles

Urgen-

Urgentur, ignotique longa
Nocte, carent quia vate ſacro.
Paulum ſepultæ diſtat inertiæ
Celata virtus. non ego te meis
Chartis inornatum ſileri,
Totve tuos patiar labores
Impune, Lolli, carpere lividas
Obliviones. eſt animus tibi
Rerumque prudens, & ſecundis
Temporibus dubiiſque rectus;
Vindex avaræ fraudis, & abſtinens
Ducentis ad ſe cuncta pecuniæ;
Conſulque non unius anni,
Sed quoties bonus atque fidus
Judex honeſtum prætulit utili, &
Rejecit alto dona nocentium
Vultu, & per obſtantes catervas
Explicuit ſua victor arma.
Non poſſidentem multa vocaveris
Recte beatum: rectius occupat

Nomen beati, qui Deorum
Muneribus ſapienter uti,
Duramque callet pauperiem pati,
Pejuſque letho flagitium timet:
Non ille pro caris amicis
Aut patria timidus perire.

AD LIGURINUM.

ODE X.

O Crudelis adhuc, & Veneris muneribus potens,
Inſperata tuæ cum veniet pluma ſuperbiæ,
Et, quæ nunc humeris involitant, deciderint comæ,
Nunc & qui color eſt puniceæ flore prior roſæ,
Mutatus Ligurinum in faciem verterit hiſpidam;
Dices, Heu (quoties te ſpeculo videris alterum)
Quæ mens eſt hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

AD

AD PHYLLIDEM.

ODE XI.

EST mihi nonum superantis annum
Plenus Albani cadus; est in horto,
Phylli, nectendis apium coronis;
Est ederæ vis
Multa, qua crines religata fulges:
Ridet argento domus: ara castis
Vincta verbenis avet immolato
Spargier agno:
Cuncta festinat manus: huc & illuc
Cursitant mistæ pueris puellæ:
Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.
Ut tamen noris quibus advoceris,
Gaudiis; Idus tibi sunt agendæ;
Qui dies mensem Veneris marinæ
Findit Aprilem,

Jure ſolennis mihi, ſanctiorque
Pene natali proprio; quod ex hac
Luce Mæcenas meus affluentes
Ordinat annos.
Telephum, quem tu petis, occupavit,
Non tuæ ſortis juvenem, puella
Dives & laſciva; teneteque grata
Compede vinctum.
Terret ambuſtus Phaethon avaras
Spes: & exemplum grave præbet ales
Pegaſus, terrenum equitem gravatus
Bellerophontem,
Semper ut te digna ſequare; & ultra
Quam licet ſperare, nefas putando,
Diſparem vites. age, jam meorum
Finis amorum,
(Non enim poſthac alia calebo
Femina) condiſce modos, amanda
Voce quos reddas: minuentur atræ
Carmine curæ.

AD VIRGILIUM.

ODE XII.

JAM veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ:
Jam nec prata rigent, nec fluvii ſtrepunt
Hiberna nive turgidi:
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix avis, & Cecropiæ domus
Æternum opprobrium; quod male barbaras
Regum eſt ulta libidines:
Dicunt in tenero gramine pinguium
Cuſtodes ovium carmina fiſtula;
Delectantque Deum, cui pecus & nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxere ſitim tempora, Virgili:
Sed preſſum Calibus ducere Liberum
Si geſtis, juvenum nobilium cliens,
Nardo vina merebere:

Nardi parvus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpiciis accubat horreis,
Spes donare novas largus, amaraque
Curarum eluere efficax.
Ad quæ ſi properas gaudia, cum tua
Velox merce veni: non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
Plena dives ut in domo.
Verum pone moras & ſtudium lucri;
Nigrorumque memor, dum licet, ignium,
Miſce ſtultitiam conſiliis brevem:
Dulce eſt deſipere in loco.

IN LYCEN.

ODE XIII.

AUDIVERE, Lyce, Dî mea vota, Dî
Audivere, Lyce: ſis anus, & tamen
Vis formoſa videri;
Ludiſque & bibis impudens;

Et

Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum ſolicitas. ille virentis &
Doctæ pſallere Chiæ
Pulchris excubat in genis.
Importunus enim tranſvolat aridas
Quercus, & refugit, te quia luridi
Dentes, te quia rugæ
Turpant, & capitis nives.
Nec Coæ referunt jam tibi purpuræ,
Nec clari lapides tempora, quæ ſemel
Notis condita faſtis
Incluſit volucris dies.
Quo fugit Venus? heu! quove color decens?
Quo motus? quid habes illius, illius,
Quæ ſpirabat amores,
Quæ me ſurpuerat mihi,
Felix poſt Cynaram, notaque, & artium
Gratarum facies? ſed Cynaræ breves
Annos fata dederunt,
Servatura diu parem

Cornicis vetulæ temporibus Lycen:
Poſſent ut juvenes viſere fervidi,
Multo non ſine riſu,
Dilapſam in cineres facem.

AD AUGUSTUM.

ODE XIV.

QUÆ cura Patrum, quæve Quiritium,
Plenis honorum muneribus tuas,
Auguſte, virtutes in ævum
Per titulos memoreſque faſtos
Æternet? o, qua ſol habitabiles
Illuſtrat oras, maxime principum,
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper
Quid Marte poſſes. milite nam tuo
Druſus Genaunos, implacidum genus,
Breunoſque veloces, & arces
Alpibus impoſitas tremendis

Dejecit acer plus vice ſimplici.
Major Neronum mox grave prœlium
Commiſit, immaneſque Rhœtos
Auſpiciis pepulit ſecundis,
Spectandus in certamine Martio,
Devota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas prope qualis undas
Exercet Auſter, Pleïadum choro
Scindente nubes; impiger hoſtium
Vexare turmas, & frementem
Mittere equum medios per ignes.
Sic tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Appuli,
Cum ſævit, horrendamque cultis
Diluviem meditatur agris,
Ut barbarorum Claudius agmina
Ferrata vaſto diruit impetu;
Primoſque & extremos metendo,
Stravit humum, ſine clade victor;

Te

Te copias, te consilium, & tuos
Præbente Divos. nam tibi, quo die
Portus Alexandrea supplex
Et vacuam patefecit aulam,
Fortuna lustro prospera tertio
Belli secundos reddidit exitus,
Laudemque & optatum peractis
Imperiis decus arrogavit.
Te Cantaber non ante domabilis,
Medusque, & Indus, te profugus Scythes
Miratur, o tutela præsens
Italiæ, dominæque Romæ.
Te, fontium qui celat origines
Niluque, & Ister, te rapidus Tigris,
Te belluosus qui remotis
Obstrepit Oceanus Britannis,
Te non paventis funera Galliæ,
Duræque tellus audit Iberiæ:
Te cæde gaudentes Sicambri
Compositis venerantur armis.

Au-

AUGUSTI LAUDES.

ODE XV.

PHOEBUS volentem prœlia me loqui,
Victas & urbes, increpuit, lyra;
Ne parva Tyrrhenum per æquor
Vela darem. tua, Cæsar, ætas
Fruges & agris rettulit uberes;
Et signa nostro restituit Jovi,
Derepta Parthorum superbis
Postibus; & vacuum duellis
Janum Quirini clausit; & ordinem
Rectum evaganti frena licentiæ
Injecit, emovitque culpas,
Et veteres revocavit artes,
Per quas Latinum nomen, & Italæ
Crevere vires, famaque, & imperî
Porrecta majestas ad ortum
Solis ab Hesperio cubili.

Cuſtode rerum Cæſare, non furor
Civilis, aut vis exiget otium;
Non ira, quæ procudit enſes,
Et miſeras inimicat urbes.
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Julia; non Getæ,
Non Seres, infidive Perſæ,
Non Tanaim prope flumen orti.
Noſque & profeſtis lucibus & ſacris,
Inter jocoſi munera Liberi,
Cum prole, matroniſque noſtris,
Rite Deos prius apprecati,
Virtute functos, more patrum, duces,
Lydis remiſto carmine tibiis,
Trojamque, & Anchiſen, & almæ
Progeniem Veneris canemus.

QUINTI HORATII FLACCI EPODON LIBER

Ad Mæcenatem.

Ode I.

Ibis Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula,
Paratus omne Cæsaris periculum
Subire, Mæcenas, tuo.
Quid nos? quibus te vita sit superstite
Jucunda; si contra, gravis:
Utrumne jussi persequemur otium

Non dulce, ni tecum ſimul?
An hunc laborem mente laturi, decet
Qua ferre non molles viros?
Feremus; & te, vel per Alpium juga,
Inhoſpitalem & Caucaſum,
Vel occidentis uſque ad ultimum ſinum,
Forti ſequemur pectore.
Roges, tuum labore quid juvem meo,
Imbellis ac firmus parum.
Comes minore ſum futurus in metu,
Qui major abſentes habet:
Ut aſſidens implumibus pullis avis
Serpentium allapſus timet
Magis relictis; non, ut adſit, auxilî
Latura plus præſentibus.
Libenter hoc & omne militabitur
Bellum in tuæ ſpem gratiæ:
Non ut juvencis illigata pluribus
Aratra nitantur meis;
Pecuſve Calabris ante ſidus fervidum

Lucana mutet paſcua:
Nec ut ſuperni villa candens Tuſculi
Circæa tangat mœnia.
Satis ſuperque me benignitas tua
Ditavit: haud paravero,
Quod aut, avarus ut Chremes, terra premam;
Diſcinctus aut perdam ut nepos.

VITÆ RUSTICÆ LAUDES.

ODE II.

BEATUS ille, qui procul negotiis,
Ut priſca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet ſuis,
Solutus omni fenore;
Nec excitatur claſſico miles truci,
Nec horret iratum mare;
Forumque vitat, & ſuperba civium
Potentiorum limina.
Ergo aut adulta vitium propagine

Altas maritat populos;
Aut in reducta valle mugientium
Prospectat errantes greges;
Inutilesque falce ramos amputans,
Feliciores inserit:
Aut pressa puris mella condit amphoris;
Aut tondet infirmas oves.
Vel, cum decorum mitibus pomis caput
Autumnus arvis extulit,
Ut gaudet insitiva decerpens pyra,
Certantem & uvam purpuræ,
Qua muneretur te, Priape, & te, pater
Silvane, tutor finium!
Libet jacere modo sub antiqua ilice,
Modo in tenaci gramine:
Labuntur altis interim rivis aquæ;
Queruntur in silvis aves;
Fontesque lymphis obstrepunt manantibus,
Somnos quod invitet leves.
At cum tonantis annus hibernus Jovis

Imbres niveſque comparat;
Aut trudit acres hinc & hinc multa cane
Apros in obſtantes plagas:
Aut amite levi rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos;
Pavidumque leporem, & advenam laqueo gruem,
Jucunda captat præmia.
Quis non malarum, quas amor curas habet,
Hæc inter obliviſcitur?
Quod ſi pudica mulier in partem juvet
Domum atque dulces liberos,
(Sabina qualis, aut peruſta ſolibus
Pernicis uxor Appuli)
Sacrum vetuſtis exſtruat lignis focum,
Laſſi ſub adventum viri;
Claudenſque textis cratibus lætum pecus,
Diſtenta ſiccet ubera;
Et horna dulci vina promens dolio,
Dapes inemtas apparet;
Non me Lucrina juverint conchylia,

Magiſve

Magiſve rhombus, aut ſcari,
Si quos Eois intonata fluctibus
Hiems ad hoc vertat mare:
Non Afra avis deſcendat in ventrem meum,
Non attagen Ionicus
Jucundior, quam lecta de pinguiſſimis
Oliva ramis arborum,
Aut herba lapathi prata amantis, & gravi
Malvæ ſalubres corpori,
Vel agna feſtis cæſa Terminalibus,
Vel hœdus ereptus lupo.
Has inter epulas, ut juvat paſtas oves
Videre properantes domum!
Videre feſſos vomerem inverſum boves
Collo trahentes languido;
Poſitoſque vernas, ditis examen domus,
Circum renidentes lares!
Hæc ubi locutus fenerator Alphius,
Jam jam futurus ruſticus,

Om-

Omnem relegit Idibus pecuniam;
Quærit Calendis ponere.

AD MÆCENATEM.

ODE III.

PARENTIS olim si quis impia manu
Senile guttur fregerit;
Edit cicutis allium nocentius.
O dura messorum ilia!
Quid hoc veneni sævit in præcordiis?
Num viperinus his cruor
Incoctus herbis me fefellit? an malas
Canidia tractavit dapes?
Ut Argonautas præter omnes candidum
Medea mirata est ducem,
Ignota tauris illigaturum juga,
Perunxit hoc Iasonem:
Hoc delibutis ulta donis pellicem,
Serpente fugit alite.

Nec tantus unquam ſiderum inſedit vapor
Siticuloſæ Apuliæ:
Nec munus humeris efficacis Herculis
Inarſit æſtuoſius.
At, ſi quid unquam tale concupiveris,
Jocoſe Mæcenas, precor
Manum puella ſuavio opponat tuo,
Extrema & in ſponda cubet.

IN SEX. MÆNAM POMPEII LIBERTUM.

ODE IV.

LUPIS & agnis quanta ſortito obtigit,
Tecum mihi diſcordia eſt,
Ibericis peruſte funibus latus,
Et crura dura compede.
Licet ſuperbus ambules pecunia,
Fortuna non mutat genus.
Videſne, ſacram metiente te viam
Cum bis ter ulnarum toga,

Ut

Ut ora vertat huc & huc euntium
Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic triumviralibus
Præconis ad faſtidium,
Arat Falerni mille fundi jugera,
Et Appiam mannis terit;
Sedilibuſque magnus in primis eques,
Othone contemto, ſedet.
Quid attinet tot ora navium gravi
Roſtrata duci pondere
Contra latrones atque ſervilem manum,
Hoc, hoc tribuno militum?

IN CANIDIAM VENEFICAM.

ODE V.

ATo Deorum quidquid in cœlo regit
Terras & humanum genus,
Quid iſte fert tumultus? & quid omnium
Vultus in unum me truces?

Per liberos te, si vocata partubus
Lucina veris adfuit,
Per hoc inane purpuræ decus precor,
Per improbaturum hæc Jovem;
Quid ut noverca me intueris, aut uti
Petita ferro bellua?
Ut hæc trementi questus ore, constitit
Insignibus raptis puer,
Impube corpus, quale posset impia
Mollire Thracum pectora:
Canidia brevibus implicata viperis
Crines & incomtum caput,
Jubet sepulcris caprificos erutas,
Jubet cupressus funebres,
Et uncta turpis ova ranæ sanguine,
Plumamque nocturnæ strigis,
Herbasque, quas Iolcos, atque Iberia
Mittit venenorum ferax,
Et ossa ab ore rapta jejunæ canis,
Flammis aduri Colchicis.

At expedita Sagana per totam domum
Spargens Avernales aquas,
Horret capillis, ut marinus, aſperis,
Echinus, aut currens aper.
Abacta nulla Veia conſcientia,
Ligonibus duris humum
Exhauriebat, ingemens laboribus:
Quo poſſet infoſſus puer
Longo die bis terve mutatæ dapis
Inemori ſpectaculo;
Cum promineret ore, quantum extant aqua
Suſpenſa mento corpora,
Exſucta uti medulla, & aridum jecur
Amoris eſſet poculum;
Interminato cum ſemel fixæ cibo
Intabuiſſent pupulæ.
Non defuiſſe maſculæ libidinis
Ariminenſem Foliam,
Et otioſa credidit Neapolis,
Et omne vicinum oppidum:

Quæ ſidera excantata voce Theſſala,
Lunamque cœlo deripit.
Hic irreſectum fæva dente livido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? O rebus meis
Non infideles arbitræ,
Nox, & Diana, quæ ſilentium regis,
Arcana cum fiunt ſacra;
Nunc, nunc adeſte: nunc in hoſtiles domos
Iram atque numen vertite.
Formidoloſis dum latent ſilvis feræ,
Dulci ſopore languidæ,
Senem, quod omnes rideant, adulterum
Latrent Suburanæ canes,
Nardo perunctum, quale non perfectius
Meæ laborarint manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minus
Venena Medeæ valent,
Quibus ſuperbam fugit ulta pellicem
Magni Creontis filiam,

Cum palla, tabo munus imbutum, novam
Incendio nuptam abſtulit?
Atqui nec herba, nec latens in aſperis
Radix fefellit me locis.
Indormit unctis omnium cubilibus
Oblivione pellicum.
Ah, ah, ſolutus ambulat veneficæ
Scientioris carmine.
Non uſitatis, Vare, potionibus
(O multa fleturum caput!)
Ad me recurres: nec vocata mens tua
Marſis redibit vocibus.
Majus parabo, majus infundam tibi
Faſtidienti poculum.
Priuſque cœlum ſidet inferius mari,
Tellure porrecta ſuper,
Quam non amore ſic meo flagres, uti
Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer, jam non, ut ante, mollibus
Lenire verbis impias;

Sed

Sed dubius unde rumperet ſilentium,
Miſit Thyeſteas preces.
Venena, magnum fas nefaſque, non valent
Convertere humanam vicem.
Diris agam vos: dira deteſtatio
Nulla expiatur victima.
Quin, ubi perire juſſus expiravero,
Nocturnus occurram furor;
Petamque vultus umbra curvis unguibus;
(Quæ vis Deorum eſt Manium)
Et inquietis aſſidens præcordiis,
Pavore ſomnos auferam.
Vos turba vicatim, hinc & hinc ſaxis petens,
Contundet obſcœnas anus.
Poſt, inſepulta membra different lupi
Et Eſquilinæ alites.
Neque hoc parentes (heu, mihi ſuperſtites,)
Effugerit ſpectaculum.

IN

IN CASSIUM SEVERUM.

ODE VI.

QUID immerentes hoſpites vexas, canis,
Ignavus adverſum lupos?
Quin huc inanes, ſi potes, vertis minas,
Et me remorſurum petis?
Nam, qualis aut Moloſſus, aut fulvus Lacon,
Amica vis paſtoribus,
Agam per altas aure ſublata nives,
Quæcunque præcedet fera.
Tu, cum timenda voce compleſti nemus,
Projectum odoraris cibum.
Cave, cave: namque in malos aſperrimus
Parata tollo cornua;
Qualis Lycambæ ſpretus infido gener,
Aut acer hoſtis Bupalo.
An, ſi quis atro dente me petiverit,
Inultus ut flebo puer?

AD POPULUM ROMANUM.

ODE VII.

QUO, quo ſceleſti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enſes conditi?
Parumne campis atque Neptuno ſuper
Fuſum eſt Latini ſanguinis?
Non ut ſuperbas invidæ Carthaginis
Romanus arces ureret;
Intactus aut Britannus ut deſcenderet
Sacra catenatus via:
Sed ut, ſecundum vota Parthorum, ſua
Urbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Unquam, niſi in diſpar, feris.
Furorne cæcus, an rapit vis acrior,
An culpa? reſponſum date.
Tacent: & ora pallor albus inficit;
Menteſque perculſæ ſtupent.

Sic eſt: acerba fata Romanos agunt,
Sceluſque fraternæ necis;
Ut immerentis fluxit in terram Remi
Sacer nepotibus cruor.

IN ANUM LIBIDINOSAM.

ODE VIII.

ROGARE longo putidam te ſeculo,
Vires quid enervet meas?
Cum ſit tibi dens ater, & rugis vetus
Frontem ſenectus exaret;
Hietque turpis inter aridas nates
Podex, velut crudæ bovis.
Sed incitat me pectus, & mammæ putres,
Equina quales ubera;
Venterque mollis, & femur tumentibus
Exile ſuris additum.
Eſto beata: funus atque imagines
Ducant triumphales tuum:

Nec ſit marita quæ rotundioribus
Onuſta baccis ambulet.
Quid, quod libelli Stoici inter ſericos
Jacere pulvillos amant?
Illiterati num minus nervi rigent?
Minuſve languet faſcinum?
Quod ut ſuperbo provoces ab inguine,
Ore allaborandum eſt tibi.

AD MÆCENATEM.

ODE IX.

QUANDO repoſtum Cæcubum ad feſtas dapes,
Victore lætus Cæſare,
Tecum ſub alta (ſic Jovi gratum) domo,
Beate Mæcenas, bibam,
Sonante miſtum tibiis carmen lyra,
Hac Dorium, illis Barbarum?
Ut nuper, actus cum freto Neptunius
Dux fugit uſtis navibus,

Mina-

Minatus Urbi vincla, quæ detraxerat
Servis amicus perfidis.
Romanus (eheu, posteri negabitis)
Emancipatus feminæ
Fert vallum & arma miles, & spadonibus
Servire rugosis potest:
Interque signa turpe militaria
Sol aspicit conopeum.
Ad hunc frementes verterunt bis mille equos
Galli, canentes Cæsarem:
Hostiliumque navium portu latent
Puppes sinistrorsum citæ.
Io triumphe; tu moraris aureos
Currus, & intactas boves.
Io triumphe; nec Jugurthino parem
Bello reportasti ducem;
Neque Africano, cui super Carthaginem
Virtus sepulcrum condidit.
Terra marique victus hostis, Punico
Lugubre mutavit sagum.

Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
Ventis iturus non ſuis,
Exercitatas aut petit Syrtes Noto,
Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc, puer, ſcyphos,
Et Chia vina aut Lesbia;
Vel, quod fluentem nauſeam coerceat,
Metire nobis Cæcubum.
Curam metumque Cæſaris rerum juvat
Dulci Lyæo ſolvere.

IN MÆVIUM.

ODE X.

MALA ſoluta navis exit alite
Ferens olentem Mævium.
Ut horridis utrumque verberes latus,
Auſter, memento fluctibus.
Niger rudentes Eurus, inverſo mari,
Fractoſque remos differat.

Inſur-

Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementes ilices.
Nec sidus atra nocte amicum appareat
Qua tristis Orion cadit:
Quietiore nec feratur æquore
Quam Graia victorum manus;
Cum Pallas usto vertit iram ab Ilio
In impiam Ajacis ratem.
O quantus instat navitis sudor tuis,
Tibique pallor luteus,
Et illa non virilis ejulatio,
Preces & aversum ad Jovem;
Ionius udo cum remugiens sinus
Notо carinam ruperit!
Opima quod si præda curvo litore
Porrecta mergos juveris;
Libidinosus immolabitur caper,
Et agna Tempestatibus.

AD PETTIUM.

ODE XI.

PETTI, nihil me, ſicut antea, juvat
Scribere verſiculos,
Amore perculſum gravi;
Amore, qui me, præter omnes, expetit
Mollibus in pueris
Aut in puellis urere.
Hic tertius December, ex quo deſtiti
Inachia furere,
Silvis honorem decutit.
Heu me, per Urbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui!
Conviviorum & pœnitet,
In queis amantem & languor & filentium
Arguit, & latere
Petitus imo ſpiritus.
Contrane lucrum nil valere candidum

Pauperis ingenium?
Querebar, applorans tibi;
Simul calentis inverecundus Deus
Fervidiore mero
Arcana promorat loco.
Quod si meis inæstuet præcordiis
Libera bilis, ut hæc
Ingrata ventis dividat
Fomenta, vulnus nil malum levantia;
Desinet imparibus
Certare summotus pudor.
Ubi hæc severus te palam laudaveram,
Jussus abire domum,
Ferebar incerto pede
Ad non amicos, heu, mihi postes, & heu,
Limina dura, quibus
Lumbos & infregi latus.
Nunc, gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia,
Amor Lycisci me tenet:

Unde expedire non amicorum queant
Libera consilia,
Nec contumeliæ graves;
Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri,
Longam renodantis comam.

ODE XII.

QUID tibi vis, mulier nigris dignissima barris?
Munera cur mihi, quidve tabellas
Mittis, nec firmo juveni, neque naris obesæ?
Namque sagacius unus odoror,
Polypus, an gravis hirsutis cubet hircus in alis,
Quam canis acer, ubi lateat sus.
Quis sudor vietis, & quam malus undique membris
Crescit odor! cum pene soluto
Indomitam properat rabiem sedare; nec illi
Jam manet humida creta, colorque
Stercore fucatus crocodili; jamque subando
Tenta, cubilia, tectaque rumpit:

Vel

Vel mea cum ſævis agitat faſtidia verbis:
Inachia langues minus ac me:
Inachiam ter nocte potes; mihi ſemper ad unum
Mollis opus. pereat male, quæ te
Lesbia, quærenti taurum, monſtravit inertem:
Cum mihi Cous adeſſet Amyntas;
Cujus in indomito conſtantior inguine nervus,
Quam nova collibus arbor inhæret.
Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ
Cui properabantur? tibi nempe:
Ne foret æquales inter conviva, magis quem
Diligeret mulier ſua, quam te.
O ego non felix, quam tu fugis, ut pavet acres
Agna lupos, capreæque leones.

AD AMICOS.

ODE XIII.

HORRIDA tempeſtas cœlum contraxit; & imbres
Niveſque deducunt Jovem:

Nunc mare nunc ſilvæ
Threïcio Aquilone ſonant. rapiamus, amici,
Occaſionem de die:
Dumque virent genua,
Et decet, obducta ſolvatur fronte ſenectus.
Tu vina Torquato move:
Conſule preſſa meo.
Cætera mitte loqui: Deus hæc fortaſſe benigna
Reducet in ſedem vice:
Nunc & Achæmenia
Perfundi nardo juvat, & fide Cyllenea:
Levare diris pectora
Solicitudinibus:
Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
Invicte mortalis, Dea
Nate puer Thetidè,
Te manet Aſſaraci tellus, quam frigida parvi
Findunt Scamandri flumina,
Lubricus & Simois:
Unde tibi reditum certo ſubtemine Parcæ

Rupere; nec mater domum
Cærula te revehet.
Illic omne malum vino cantuque levato,
Deformis ægrimoniæ.
Dulcibus alloquiis.

AD MÆCENATEM.

ODE XIV.

MOLLIS inertia cur tantam diffuderit imis
Oblivionem ſenſibus,
Pocula Lethæos ut ſi ducentia ſomnos
Arente fauce traxerim,
Candide Mæcenas, occidis ſæpe rogando.
Deus, Deus nam me vetat,
Inceptos, olim promiſſum carmen, iambos
Ad umbilicum adducere.
Non aliter Samio dicunt arſiſſe Bathyllo
Anacreonta Teïum,
Qui perſæpe cava teſtudine flevit amorem

Non elaboratum ad pedem.
Ureris ipſe miſer: quod ſi non pulchrior ignis
Accendit obſeſſam Ilion,
Gaude ſorte tua. me libertina, neque uno
Contenta, Phryne macerat.

AD NEÆRAM.

ODE XV.

Nox erat, & cœlo fulgebat luna ſereno
Inter minora ſidera;
Cum tu magnorum numen læſura Deorum
In verba jurabas mea,
Arctius atque edera procera aſtringitur ilex,
Lentis adhærens brachiis;
Dum pecori lupus, & nautis infeſtus Orion
Turbaret hibernum mare,
Intonſoſque agitaret Apollinis aura capillos,
Fore hunc amorem mutuum.
O dolitura mea multum virtute, Neæra;

Nam

Nam ſi quid in Flacco viri eſt,
Non feret aſſiduas potiori te dare noctes;
Et quæret iratus parem:
Nec ſemel offenſæ cedet conſtantia formæ,
Si certus intrarit dolor.
At tu, quicunque es felicior, atque meo nunc
Superbus incedis malo;
Sis pecore & multa dives tellure licebit,
Tibique Pactolus fluat;
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati;
Formaque vincas Nirea:
Eheu, tranſlatos alio mœrebis amores:
Aſt ego viciſſim riſero.

AD POPULUM ROMANUM.

ODE XVI.

ALTERA jam teritur bellis civilibus ætas;
Suis & ipſa Roma viribus ruit.
Quam neque finitimi valuerunt perdere Marſi,
Minacis

Minacis aut Etruſca Porſenæ manus,
Æmula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,
Noviſque rebus infidelis Allobrox,
Nec fera cærulea domuit Germania pube,
Parentibuſque abominatus Annibal;
Impia perdemus devoti ſanguinis ætas:
Feriſque rurſus occupabitur ſolum.
Barbarus, heu, cineres inſiſtet victor, & Urbem
Eques ſonante verberabit ungula:
Quæque carent ventis & ſolibus oſſa Quirini
(Nefas videre) diſſipabit inſolens.
Forte quid expediat, communiter, aut melior pars,
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla ſit hac potior ſententia: (Phocæorum
Velut profugit exſecrata civitas
Agros atque lares patrios, habitandaque fana
Apris reliquit & rapacibus lupis.)
Ire, pedes quocunque ferent, quocunque per undas
Notus vocabit, aut protervus Africus.
Sic placet? an melius quis habet ſuadere? ſecunda

Ratem

Ratem occupare quid moramur alite?
Sed juremus in hæc: Simul imis ſaxa renarint
Vadis levata, ne redire ſit nefas:
Neu converſa domum pigeat dare lintea, quando
Padus Matina laverit cacumina;
In mare ſeu celſus procurrerit Apenninus,
Novaque monſtra junxerit libidine
Mirus amor; juvet ut tigres ſubſidere cervis,
Adulteretur & columba milvio;
Credula nec flavos timeant armenta leones;
Ametque ſalſa levis hircus æquora.
Hæc, & quæ poterunt reditus abſcindere dulces,
Eamus omnis exſecrata civitas,
Aut pars indocili melior grege: mollis & exſpes
Inominata perprimat cubilia.
Vos quibus eſt virtus, muliebrem tollite luctum,
Etruſca præter & volate litora.
Nos manet Oceanus circumvagus: arva, beata
Petamus arva, divites & inſulas,
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,

Et imputata floret usque vinea;
Germinat & nunquam fallentis termes olivæ,
Suamque pulla ficus ornat arborem;
Mella cava manant ex ilice; montibus altis
Levis crepante lympha desilit pede.
Illic injussæ veniunt ad mulctra capellæ,
Refertque tenta grex amicus ubera;
Nec vespertinus circumgemit ursus ovile,
Nec intumescit alta viperis humus:
Pluraque felices mirabimur; ut neque largis
Aquosus Eurus arva radat imbribus,
Pinguia nec siccis urantur semina glebis;
Utrumque rege temperante cœlitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus;
Neque impudica Colchis intulit pedem:
Non huc Sidonii torserunt cornua nautæ,
Laborioſa nec cohors Ulyssei.
Nulla nocent pecori contagia: nullius astri
Gregem æstuosa torret impotentia.
Jupiter illa piæ secrevit litora genti;

Ut

Ut inquinavit ære tempus aureum:
Ære, dehinc ferro duravit ſecula; quorum
Piis ſecunda, vate me, datur fuga.

AD CANIDIAM.

ODE XVII.

JAM jam efficaci do manus ſcientiæ;
Supplex & oro regna per Proſerpinæ,
Per & Dianæ non movenda numina,
Per atque libros carminum valentium
Refixa cœlo devocare ſidera,
Canidia, parce vocibus tandem ſacris,
Citumque retro ſolve, ſolve turbinem.
Movit nepotem Telephus Nereïum,
In quem ſuperbus ordinarat agmina
Myſorum, & in quem tela acuta torſerat.
Unxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus atque canibus homicidam Hectorem;
Poſtquam relictis mœnibus rex procidit,

Heu, pervicacis ad pedes Achilleï.
Setoſa duris exuere pellibus
Laborioſi remiges Ulyſſeï,
Volente Circe, membra: tunc mens & ſonus
Relatus, atque notus in vultus honor.
Dedi ſatis ſuperque pœnarum tibi,
Amata nautis multum & inſtitoribus.
Fugit juventas, & verecundus color
Reliquit oſſa pelle amicta lurida:
Tuis capillus albus eſt odoribus.
Nullum a labore me reclinat otium:
Urget diem nox, & dies noctem: neque eſt
Levare tenta ſpiritu præcordia.
Ergo negatum vincor ut credam miſer,
Sabella pectus increpare carmina,
Caputque Marſa diſſilire nænia.
Quid amplius vis? o mare & terra! ardeo,
Quantum neque atro delibutus Hercules
Neſſi cruore, nec Sicana fervida
Virens in Ætna flamma. tu, donec cinis

Inju-

Injurioſis aridus ventis ferar,
Cales venenis officina Colchicis.
Quæ finis? aut quod me manet ſtipendium?
Effare: juſſas cum fide pœnas luam;
Paratus expiare, ſeu popoſceris
Centum juvencos, ſive mendaci lyra
Voles ſonari: tu pudica, tu proba
Perambulabis aſtra ſidus aureum.
Infamis Helenæ Caſtor offenſus vice,
Fraterque magni Caſtoris, victi prece,
Ademta vati reddidere lumina.
Et tu (potes nam) ſolve me dementia,
O nec paternis obſoleta ſordibus,
Nec in ſepulcris pauperum prudens anus
Novendiales diſſipare pulveres.
Tibi hoſpitale pectus, & puræ manus:
Tuuſque venter partumeius: & tuo
Cruore rubros obſtetrix pannos lavit;
Utcunque fortis exſilis puerpera.

CANIDIÆ RESPONSIO.

QUID obſeratis auribus fundis preces?
Non ſaxa nudis ſurdiora navitis
Neptunus alto tundit hibernus ſalo.
Inultus ut tu riſeris Cotyttia
Vulgata, ſacrum liberi Cupidinis?
Et Eſquilini pontifex veneficî
Impune ut Urbem nomine impleris meo?
Quid proderit ditaſſe Pelignas anus,
Velociuſve miſcuiſſe toxicum,
Si tardiora fata te votis manent?
Ingrata miſero vita ducenda eſt, in hoc,
Novis ut uſque ſuppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignæ Tantalus ſemper dapis;
Optat Prometheus obligatus aliti:
Optat ſupremo collocare Siſyphus
In monte ſaxum: ſed vetant leges Jovis.
Voles modo altis deſilire turribus,

Modo enſe pectus Norico recludere;
Fruſtraque vincla gutturi innectes tuo,
Faſtidioſa triſtis ægrimonia.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques;
Meæque terra cedet inſolentiæ.
An quæ movere cereas imagines,
(Ut ipſe noſti curioſus) & polo
Deripere lunam vocibus poſſum meis,
Poſſum crematos excitare mortuos,
Deſiderîque temperare poculum;
Plorem artis in te nil agentis exitum?

QUIN-

QUINTI HORATII FLACCI CARMEN SECULARE.

PHOEBE, ſilvarumque potens Diana,
Lucidum cœli decus, o colendi
Semper, & culti, date quæ precamur
Tempore ſacro;
Quo Sibyllini monuere verſus,
Virgines lectas puerosque caſtos,
Dîs, quibus ſeptem placuere colles,
Dicere carmen.
Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis & celas, aliuſque & idem
Naſce-

Naſceris; poſſis nihil urbe Roma
Viſere majus.
Rite maturos aperire partus
Lenis Ilithyia, tuere matres;
Sive tu Lucina probas vocari,
Seu Genitalis.
Diva, producas ſobolem; Patrumque
Proſperes decreta ſuper jugandis
Feminis, proliſque novæ feraci
Lege marita:
Certus undenos decies per annos
Orbis ut cantus referatque ludos
Ter die claro, totieſque grata
Nocte frequentes.
Voſque veraces cecinisſe Parcæ,
Quod ſemel dictum eſt, ſtabiliſque rerum
Terminus ſervet, bona jam peractis
Jungite fata.
Fertilis frugum pecoriſque tellus
Spicea donet Cererem corona:

Nutriant fetus & aquæ salubres,
Et Jovis auræ.
Condito mitis placiduſque telo
Supplices audi pueros, Apollo:
Siderum regina bicornis audi,
Luna, puellas.
Roma ſi veſtrum eſt opus, Iliæque
Litus Etruſcum tenuere turmæ,
Juſſa pars mutare lares & urbem
Soſpite curſu:
Cui per ardentem ſine fraude Trojam
Caſtus Æneas patriæ ſuperſtes
Liberum munivit iter, daturus
Plura relictis:
Dî probos mores docili juventæ,
Dî ſenectuti placidæ quietem,
Romulæ genti date remque, prolemque,
Et decus omne.
Quique vos bobus veneratur albis
Clarus Anchiſæ Veneriſque ſanguis,

Imperet

Imperet bellante prior, jacentem
Lenis in hoſtem.
Jam mari terraque manus potentes
Medus, Albanaſque timet ſecures;
Jam Scythæ reſponſa petunt, ſuperbi
Nuper & Indi.
Jam fides, & pax, & honor, pudorque
Priſcus, & neglecta redire virtus
Audet; apparetque beata pleno
Copia cornu.
Augur, & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptuſque novem Camenis,
Qui ſalutari levat arte feſſos
Corporis artus;
Si Palatinas videt æquus arces,
Remque Romanam, Latiumque felix,
Alterum in luſtrum, meliuſque ſemper
Proroget ævum.
Quæque Aventinum tenet Algidumque,
Quindecim Diana preces virorum
Curet;

Curet; & votis puerorum amicas
Applicet aures.
Hæc Jovem ſentire, Deoſque cunctos,
Spem bonam certamque domum reporto,
Doctus & Phœbi chorus & Dianæ 75
Dicere laudes.

QUINTI HORATII FLACCI SATYRARUM LIBER I.

SATYRA I.

Qui fit, Mæcenas, ut nemo, quam ſibi ſortem
Seu ratio dederit, ſeu fors objecerit, illa
Contentus vivat; laudet diverſa ſequentes?
O fortunati mercatores, gravis annis
Miles ait, multo jam fractus membra labore.
Contra mercator, navim jactantibus Auſtris,

Militia eſt potior. quid enim? concurritur: horæ
Momento cita mors venit, aut victoria læta.
Agricolam laudat juris legumque peritus,
Sub galli cantum conſultor ubi oſtia pulſat.
Ille, datis vadibus, qui rure extractus in urbem eſt,
Solos felices viventes clamat in urbe.

Cætera de genere hoc (adeo ſunt multa) loquacem
Delaſſare valent Fabium. ne te morer, audi
Quo rem deducam. ſi quis Deus, En ego, dicat,
Jam faciam quod vultis: eris tu, qui modo miles,
Mercator; tu conſultus modo, ruſticus: hinc vos,
Vos hinc mutatis diſcedite partibus. eia
Quid ſtatis? Nolint: atqui licet eſſe beatis.
Quid cauſæ eſt, merito quin illis Jupiter ambas
Iratus buccas inflet, neque ſe fore poſthac
Tam facilem dicat, votis ut præbeat aurem?

Præterea, ne ſic, ut qui joculatia, ridens
Percurram: (quanquam ridentem dicere verum
Quid vetat? ut pueris olim dant cruſtula blandi
Doctores, elementa velint ut diſcere prima.

Sed

Sed tamen amoto quæramus ſeria ludo.)
Ille gravem duro terram qui vertit aratro,
Perfidus hic caupo, miles, nautæque, per omne
Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
Seſe ferre, ſenes ut in otia tuta recedant,
Aiunt, cum ſibi ſint congeſta cibaria: ſicut
Parvula (nam exemplo eſt) magni formica laboris
Ore trahit quodcunque poteſt, atque addit acervo
Quem ſtruit, haud ignara ac non incauta futuri.
Quæ, ſimul inverſum contriſtat Aquarius annum,
Non uſquam prorepit, & illis utitur ante
Quæſitis patiens: cum te neque fervidus æſtus
Demoveat lucro, neque hiems, ignis, mare, ferrum;
Nil obſtet tibi, dum ne ſit te ditior alter.
Quid juvat immenſum te argenti pondus & auri
Furtim defoſſa timidum deponere terra?
Quod ſi comminuas, vilem redigatur ad aſſem.
At, ni id fit, quid habet pulchri conſtructus acervus?
Millia frumenti tua triverit area centum;
Non tuus hoc capiet venter plus quam meus: ut ſi

Reti-

Reticulum panis venales inter onuſto
Forte vehas humero; nihilo plus accipias quam
Qui nil portarit. vel dic, quid referat intra
Naturæ fines viventi, jugera centum, an
Mille aret? At ſuave eſt ex magno tollere acervo.
Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas,
Cur tua plus laudes cumeris granaria noſtris?
Ut, tibi ſi ſit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho, & dicas, Magno de flumine mallem
Quam ex hoc fonticulo tantundem ſumere. Eo fit,
Plenior ut ſi quos delectet copia juſto,
Cum ripa ſimul avulſos ferat Aufidus acer.
At qui tantuli eget, quanto eſt opus, is neque limo
Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in undis.
At bona pars hominum decepta Cupidine falſo,
Nil ſatis eſt, inquit: quia tanti, quantum habeas, ſis.
Quid facias illi? jubeas miſerum eſſe, libenter
Quatinus id facit. ut quidam memoratur Athenis
Sordidus ac dives, populi contemnere voces
Sic ſolitus: Populus me ſibilat; at mihi plaudo

Ipſe

Ipſe domi, ſimul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus a labris ſitiens fugientia captat
Flumina— quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur. congeſtis undique ſaccis
Indormis inhians, & tanquam parcere ſacris
Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Neſcis quo valeat nummus, quem præbeat uſum?
Panis ematur, olus, vini ſextarius; adde,
Queis humana ſibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem, noctesque dieſque
Formidare malos fures, incendia, ſervos,
Ne te compilent fugientes; hoc juvat? horum
Semper ego optarim pauperrimus eſſe bonorum.
At ſi condoluit tentatum frigore corpus,
Aut alius caſus lecto te affixit; habes qui
Aſſideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
Suſcitet, ac reddat gnatis cariſque propinquis.
Non uxor ſalvum te vult, non filius; omnes
Vicini oderunt, noti, pueri, atque puellæ.
Miraris, cum tu argento poſt omnia ponas,

Si nemo præſtet, quem non merearis, amorem?
At ſi cognatos nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere velis, ſervareque amicos;
Infelix operam perdas: ut ſi quis aſellum
In campo doceat parentem currere frenis.
Denique ſit finis quærendi: cumque habeas plus,
Pauperiem metuas minus; & finire laborem
Incipias, parto quod avebas: nec facias quod
Umidius quidam (non longa eſt fabula) dives
Ut metiretur nummos; ita ſordidus, ut ſe
Non unquam ſervo melius veſtiret; ad uſque
Supremum tempus, ne ſe penuria victus
Opprimeret, metuebat: at hunc liberta ſecuri
Diviſit medium, fortiſſima Tyndaridarum.

Quid mî igitur ſuades? ut vivam Mænius? aut ſic
Ut Nomentanus? Pergis pugnantia ſecum
Frontibus adverſis componere. non ego avarum
Cum veto te fieri, vappam jubeo ac nebulonem.
Eſt inter Tanaim quiddam, ſocerumque Viſellî:
Eſt modus in rebus; ſunt certi denique fines,

Quos

Quos ultra citraque nequit conſiſtere rectum.
Illuc, unde abii, redeo. nemon' ut avarus
Se probet, ac potius laudet diverſa ſequentes?
Quodque aliena capella gerat diſtentius uber,
Tabeſcat? neque ſe majori pauperiorum
Turbæ comparet? hunc atque hunc ſuperare laboret?
Sic feſtinanti ſemper locupletior obſtat:
Ut cum carceribus miſſos rapit ungula currus;
Inſtat equis auriga ſuos vincentibus, illum
Præteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit, ut raro, qui ſe vixiſſe beatum
Dicat, & exacto contentus tempore, vita
Cedat, uti conviva ſatur, reperire queamus.
Jam ſatis eſt: ne me Criſpini ſcrinia Lippi
Compilaſſe putes, verbum non amplius addam.

SATYRA II.

AMBUBAIARUM collegia, pharmacopolæ,
Mendici, mimæ, balatrones; hoc genus omne
Mœſtum ac ſolicitum eſt cantoris morte Tigellî:

Quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus eſſe
Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo duramque famem depellere poſſit.
Hunc ſi perconteris, avi cur atque parentis
Præclaram ingrata ſtringat malus ingluvie rem,
Omnia conductis coemens obſonia nummis;
Sordidus, atque animi quod parvi nolit haberi,
Reſpondet: laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fufidius vappæ famam timet ac nebulonis,
Dives agris, dives poſitis in fenore nummis.
Quinas hic capiti mercedes exſecat; atque
Quanto perditior quiſque eſt, tanto acrius urget:
Nomina ſectatur, modo ſumta veſte virili,
Sub patribus duris tironum. Maxime, quis non,
Jupiter, exclamat, ſimul atque audivit? At in ſe
Pro quæſtu ſumtum facit. Hic? vix credere poſſis
Quam ſibi non ſit amicus: ita ut pater ille, Terentî
Fabula quem miſerum gnato vixiſſe fugato
Inducit, non ſe pejus cruciaverit atque hic.
Si quis nunc quærat, Quo res hæc pertinet? Illuc:

Dum

Dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt.
Malthinus tunicis demiſſis ambulat; eſt qui
Inguen ad obſcœnum ſubductis uſque facetus:
Paſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.
Nil medium eſt. ſunt qui nolint tetigiſſe, niſi illas,
Quarum ſubſuta talos tegat inſtita veſte;
Contra, alius nullam, niſi olenti in fornice ſtantem.
Quidam notus homo cum exiret fornice; Macte
Virtute eſto, inquit ſententia dia Catonis.
Nam ſimul ac venas inflavit tetra libido;
Huc juvenes æquum eſt deſcendere, non alienas
Permolere uxores. Nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
Audire eſt operæ precium, procedere recte
Qui mœchis non vultis, ut omni parte laborent;
Utque illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara, cadat dura inter ſæpe pericla.
Hic ſe præcipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem cæſus: fugiens hic decidit acrem
Prædonum in turbam: dedit hic pro corpore nummos:

Hunc perminxerunt calones: quin etiam illud
Accidit, ut cuidam teſtes caudamque ſalacem
Demeteret ferrum. jure omnes: Galba negabat.
Tutior at quanto merx eſt in claſſe ſecundâ!
Libertinarum dico: Salluſtius in quas
Non minus inſanit, quam qui mœchatur. at hic ſi,
Qua res, qua ratio ſuaderet, quaque modeſte
Munifico eſſe licet, vellet bonus atque benignus
Eſſe; daret quantum ſatis eſſet, nec ſibi damno
Dedecorique foret. verum hoc ſe amplectitur uno;
Hoc amat, & laudat: Matronam nullam ego tango.
Ut quondam Marſæus amator Originis; ille,
Qui patrium mimæ donat fundumque laremque,
Nil fuerit mî, inquit, cum uxoribus unquam alienis.
Verum eſt cum mimis, eſt cum meretricibus: unde
Fama malum gravius, quam res, trahit. an tibi abunde
Perſonam ſatis eſt, non illud, quidquid ubique
Officit, evitare? bonam deperdere famam,
Rem patris oblimare, malum eſt ubicunque. quid interest in matrona, ancilla, peccesve togata?

Vil-

Villius in Fauſta Sullæ gener (hoc miſer uno
Nomine deceptus) pœnas dedit uſque ſuperque
Quam ſatis eſt, pugnis cæſus, ferroque petitus,
Excluſus fore, cum Longarenus foret intus.
Huic ſi mutonis verbis mala tanta videntis
Diceret hæc animus: Quid vis tibi? nunquid ego a te
Magno prognatum depoſco conſule cunnum,
Velatumque ſtola, mea cum conferbuit ira?
Quid reſponderet? Magno patre nata puella eſt.
At quanto meliora monet, pugnantiaque iſtis
Dives opis natura ſuæ! tu ſi modo recte
Diſpenſare velis, ac non fugienda petendis
Immiſcere. tuo vitio, rerumne labores,
Nil referre putas? quare, ne pœniteat te,
Deſine matronas ſectarier: unde laboris
Plus haurire mali eſt, quam ex re decerpere fructus.
Nec magis huic inter niveos virideſque lapillos
(Sit licet hoc, Cerinthe, tuum) tenerum eſt femur, aut
Rectius; atque etiam melius perſæpe togatæ. (crus
Adde huc, quod mercem ſine fucis geſtat; aperte

Quod

Quod venale habet, oſtendit; nec, ſi quid honeſti eſt,
Jactat, habetque palam, quærit quo turpia celet.
Regibus hic mos eſt; ubi equos mercantur, opertos
Inſpiciunt: ne, ſi facies (ut ſæpe) decora
Molli fulta pede eſt, emtorem inducat hiantem,
Quod pulchræ clunes, breve quod caput, ardua cervix.
Hoc illi recte. ne corporis optima lynceis
Contemplere oculis, Hypſæa cæcior, illa
Quæ mala ſunt, ſpectes. O crus, o brachia! Verum
Depygis, naſuta, brevi latere, ac pede longo eſt.
Matronæ, præter faciem, nil cernere poſſis,
Cætera, ni Catia eſt, demiſſa veſte tegentis.
Si interdicta petes, vallo circumdata, (nam te
Hoc facit inſanum) multæ tibi tum officient res;
Cuſtodes, lectica, ciniflones, paraſitæ,
Ad talos ſtola demiſſa, & circumdata palla;
Plurima, quæ invideant pure apparere tibi rem.
Altera nil obſtat: Cois tibi pene videre eſt
Ut nudam; ne crure malo, ne ſit pede turpi:
Metiri poſſis oculo latus. an tibi mavis

Inſidias

Insidias fieri, precumque avellier, ante
Quam mercem ostendi? Leporem venator ut alta
In nive sectatur, positum sic tangere nolit:
(Cantat, & apponit) meus est amor huic similis: nam
Transvolat in medio posita, & fugientia captat.
Hiscene versiculis speras tibi posse dolores,
Atque æstus, curasque graves e pectore pelli?
Nonne cupidinibus statuit natura modum, quem,
Quid latura sibi, quid sit dolitura negatum,
Quærere plus prodest, & inane abscindere soldo?
Num, tibi cum fauces urit sitis, aurea quæris
Pocula? num esuriens fastidis omnia præter
Pavoné rhombumq;? tument tibi cum inguina, num, si
Ancilla, aut verna est præsto puer, impetus in quem
Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
Non ego: namq; parabilem amo venerem, facilemque.
Illam, Post paulo; sed pluris; si exierit vir:
Gallis hanc, Philodemus ait: sibi, quæ neque magno
Stet precio, neque cunctetur, cum est jussa, venire.
Candida rectaque sit, munda hactenus, ut neque longa,

Nec magis alba velit, quam det natura, videri.
Hæc ubi ſuppoſuit dextro corpus mihi lævum;
Ilia & Egeria eſt: do nomen quodlibet illi.
Nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurrat;
Janua frangatur; latret canis; undique magno
Pulſa domus ſtrepitu reſonet; vepallida lecto
Deſiliat mulier; miſeram ſe conſcia clamet;
Cruribus hæc metuat, doti deprenſa, egomet mî.
Diſcincta tunica fugiendum eſt, ac pede nudo;
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miſerum eſt: Fabio vel judice vincam.

SATYRA III.

OMNIBUS hoc vitium eſt cantoribus, inter amicos
Ut nunquam inducant animum cantare rogati;
Injuſſi nunquam deſiſtant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæſar, qui cogere poſſet,
Si peteret per amicitiam patris, atque ſuam, non
Quidquam proficeret: ſi collibuiſſet, ab ovo

Uſque

Uſque ad mala citaret, Io Bacche, modo ſumma
Voce, modo hac, reſonat quæ chordis quattuor ima.
Nil æquale homini fuit illi: ſæpe velut qui
Currebat fugiens hoſtem; perſæpe velut qui
Junonis ſacra ferret: habebat ſæpe ducentos,
Sæpe decem ſervos: modo reges atque tetrarchas,
Omnia magna loquens; modo, Sit mihi menſa tripes, &
Concha ſalis puri, & toga, quæ defendere frigus,
Quamvis craſſa, queat. Decies centena dediſſes
Huic parco, paucis contento; quinque diebus
Nil erat in loculis. noctes vigilabat ad ipſum
Mane; diem totum ſtertebat. nil fuit unquam
Sic impar ſibi. nunc aliquis dicat mihi, Quid tu?
Nullane habes vitia? Imo alia, haud fortaſſe minora.

Mænius abſentem Novium cum carperet: Heus tu,
(Quidam ait) ignoras te? an ut ignotum dare nobis
Verba putas? Egomet mî ignoſco, Mænius inquit.
Stultus & improbus hic amor eſt, dignuſque notari.
Cum tua pervideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,

Nec magis alba velit, quam det natura, videri.
Hæc ubi ſuppoſuit dextro corpus mihi lævum;
Ilia & Egeria eſt: do nomen quodlibet illi.
Nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurrat;
Janua frangatur; latret canis; undique magno
Pulſa domus ſtrepitu reſonet; vepallida lecto
Deſiliat mulier; miſeram ſe conſcia clamet;
Cruribus hæc metuat, doti deprenſa, egomet mî.
Diſcincta tunica fugiendum eſt, ac pede nudo;
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miſerum eſt: Fabio vel judice vincam.

SATYRA III.

OMNIBUS hoc vitium eſt cantoribus, inter amicos
Ut nunquam inducant animum cantare rogati;
Injuſſi nunquam deſiſtant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæſar, qui cogere poſſet,
Si peteret per amicitiam patris, atque ſuam, non
Quidquam proficeret: ſi collibuiſſet, ab ovo

Uſque

Uſque ad mala citaret, Io Bacche, modo ſumma
Voce, modo hac, reſonat quæ chordis quattuor ima.
Nil æquale homini fuit illi: ſæpe velut qui
Currebat fugiens hoſtem; perſæpe velut qui
Junonis ſacra ferret: habebat ſæpe ducentos,
Sæpe decem ſervos: modo reges atque tetrarchas,
Omnia magna loquens; modo, Sit mihi menſa tripes, &
Concha ſalis puri, & toga, quæ defendere frigus,
Quamvis craſſa, queat. Decies centena dediſſes
Huic parco, paucis contento; quinque diebus
Nil erat in loculis. noctes vigilabat ad ipſum
Mane; diem totum ſtertebat. nil fuit unquam
Sic impar ſibi. nunc aliquis dicat mihi, Quid tu?
Nullane habes vitia? Imo alia, haud fortaſſe minora.

Mænius abſentem Novium cum carperet: Heus tu,
(Quidam ait) ignoras te? an ut ignotum dare nobis
Verba putas? Egomet mî ignoſco, Mænius inquit.
Stultus & improbus hic amor eſt, dignuſque notari.
Cum tua pervideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,

Quam aut aquila, aut ſerpens Epidaurius? at tibi contra
Evenit, inquirant vitia ut tua rurſus & illi.
Iracundior eſt paulo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum: rideri poſſit, eo quod
Ruſticius tonſo toga defluit, & male laxus
In pede calceus hæret. at eſt bonus, ut melior vir
Non alius quiſquam; at tibi amicus: at ingenium ingens
Inculto latet hoc ſub corpore. denique teipſum
Concute, num qua tibi vitiorum inſeverit olim
Natura, aut etiam conſuetudo mala. namque
Neglectis urenda filix innaſcitur agris.

Illuc prævertamur, amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipſa hæc
Delectant; veluti Balbinum polypus Agnæ.
Vellem in amicitia ſic erraremus, & iſti
Errori nomen virtus poſuiſſet honeſtum.
At, pater ut gnati, ſic nos debemus amici,
Si quod ſit vitium, non faſtidire. ſtrabonem
Appellat pætum pater; & pullum, male parvus
Si cui filius eſt; ut abortivus fuit olim

Siſy-

Siſyphus: hunc varum, diſtortis cruribus; illum
Balbutit ſcaurum, pravis fultum male talis.
Parcius hic vivit? frugi dicatur: ineptus
Et jactantior hic paulo eſt? concinnus amicis
Poſtulat ut videatur: at eſt truculentior atque
Plus æquo liber? ſimplex fortiſque habeatur:
Caldior eſt? acres inter numeretur. opinor,
Hæc res & jungit, junctos & ſervat amicos.
At nos virtutes ipſas invertimus, atque
Sincerum cupimus vas incruſtare. probus quis
Nobiſcum vivit? multum demiſſus homo: illi
Tardo, cognomen pingui damus: hic fugit omnes
Inſidias, nullique malo latus obdit apertum?
(Cum genus hoc inter vitæ verſetur, ubi acris
Invidia, atque vigent ubi crimina) pro bene ſano
Ac non incauto, fictum aſtutumque vocamus.
Simplicior quis at eſt (qualem me ſæpe libenter
Obtulerim tibi, Mæcenas) ut forte legentem
Aut tacitum impellat, quovis ſermone moleſtus?
Communi ſenſu plane caret, inquimus. eheu

Quam temere in noſmet legem ſancimus iniquam!
Nam vitiis nemo ſine naſcitur: optimus ille eſt,
Qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut æquum eſt,
Cum mea compenſet vitiis bona; pluribus hiſce,
(Si modo plura mihi bona ſunt) inclinet, amari
Si volet: hac lege, in trutina ponetur eadem.
Qui ne tuberibus propriis offendat amicum
Poſtulat; ignoſcat verrucis illius. æquum eſt
Peccatis veniam poſcentem, reddere rurſus.

Denique, quatinus excîdi penitus vitium iræ,
Cætera item nequeunt ſtultis hærentia; cur non
Ponderibus moduliſque ſuis ratio utitur? ac, res
Ut quæque eſt, ita ſuppliciis delicta coercet?
Si quis eum ſervum, patinam qui tollere juſſus,
Semeſos piſces tepidumque ligurrierit jus,
In cruce ſuffigat; Labeone inſanior inter
Sanos dicatur. quanto hoc furioſius atque
Majus peccatum eſt? paulum deliquit amicus;
Quod niſi concedas, habeare inſuavis, acerbus:
Odiſti, & fugis, ut Druſonem debitor æris;

Qui, niſi cum triſtes miſero venere Calendæ,
Mercedem, aut nummos unde unde extricat, amaras,
Porrecto jugulo, hiſtorias, captivus ut, audit.
Comminxit lectum potus, menſave catillum
Evandri manibus tritum dejecit: ob hanc rem,
Aut poſitum ante mea quia pullum in parte catini
Suſtulit eſuriens, minus hoc jucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, ſi furtum fecerit, aut ſi
Prodiderit commiſſa fide, ſponſumve negarit?
Queis paria eſſe fere placuit peccata, laborant,
Cum ventum ad verum eſt: ſenſus moreſq; repugnant,
Atque ipſa utilitas, juſti prope mater & æqui.
Cum prorepſerunt primis animalia terris,
Mutum & turpe pecus, glandem atque cubilia propter
Unguibus & pugnis, dein fuſtibus, atque ita porro
Pugnabant armis, quæ poſt fabricaverat uſus:
Donec verba, quibus voces ſenſuſque notarent,
Nominaque invenere: dehinc abſiſtere bello,
Oppida cœperunt munire, & ponere leges;
Ne quis fur eſſet, neu latro, neu quis adulter.

Nam

Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Cauſa: ſed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos, venerem incertam rapientes, more ferarum,
Viribus editior cædebat, ut in grege taurus.
Jura inventa metu injuſti fateare neceſſe eſt,
Tempora ſi faſtoſque velis evolvere mundi.
Nec natura poteſt juſto ſecernere iniquum,
Dividit ut bona diverſis, fugienda petendis:
Nec vincet ratio hoc, tantundem ut peccet, idemque,
Qui teneros caules alieni fregerit horti,
Et qui nocturnus Divûm ſacra legerit. adſit
Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Ne ſcutica dignum horribili ſectere flagello.
Nam ut ferula cædas meritum majora ſubire
Verbera, non vereor; cum dicas eſſe pares res
Furta latrociniis, & magnis parva mineris
Falce reciſurum ſimili te, ſi tibi regnum
Permittant homines. ſi dives, qui ſapiens eſt,
Et ſutor bonus, & ſolus formoſus, & eſt rex;
Cur optas quod habes? Non noſti quid pater (inquit)

Chry-

Chryſippus dicat: Sapiens crepidas ſibi nunquam
Nec ſoleas fecit: ſutor tamen eſt ſapiens. Quo?
Ut, quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen atque
Optimus eſt modulator: ut Alfenus vafer, omni
Abjecto inſtrumento artis, clauſaque taberna,
Sutor erat: ſapiens operis ſic optimus omnis
Eſt opifex, ſic rex ſolus. Vellunt tibi barbam
Laſcivi pueri; quos tu niſi fuſte coerces,
Urgeris turba circum te ſtante, miſerque
Rumperis, & latras, magnorum maxime regum.
Ne longum faciam: dum tu quadrante lavatum
Rex ibis, neque te quiſquam ſtipator, ineptum
Præter Criſpinum, ſectabitur: & mihi dulces
Ignoſcent, ſi quid peccavero ſtultus, amici;
Inque vicem illorum patiar delicta libenter,
Privatuſque magis vivam te rege beatus.

SATYRA IV.

EUPOLIS, atque Cratinus, Ariſtophaneſque poetæ,
Atque alii, quorum comœdia priſca virorum eſt,
Si quis erat dignus deſcribi, quod malus, aut fur,
Quod mœchus foret, aut ſicarius, aut alioqui
Famoſus; multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucilius, hoſce ſecutus,
Mutatis tantum pedibus numeriſque; facetus,
Emunctæ naris, durus componere verſus:
Nam fuit hoc vitioſus; in hora ſæpe ducentos,
Ut magnum, verſus dictabat ſtans pede in uno.
Cum flueret lutulentus, erat quod tollere velles:
Garrulus, atque piger ſcribendi ferre laborem;
Scribendi recte: nam ut multum, nil moror. ecce
Criſpinus minimo me provocat: Accipe, ſi vis,
Accipiam tabulas: detur nobis locus, hora,
Cuſtodes: videamus uter plus ſcribere poſſit.
Dî bene fecerunt, inopis me quodque puſilli

Finxe-

Finxerunt animi, raro & perpauca loquentis:
At tu concluſas hircinis follibus auras,
Uſque laborantes dum ferrum molliat ignis,
Ut mavis, imitare. beatus Fannius, ultro
Delatis capſis & imagine: cum mea nemo
Scripta legat, vulgo recitare timentis, ob hanc rem,
Quod ſunt quos genus hoc minime juvat; utpote plures
Culpari dignos. quem vis media erue turba;
Aut ob avaritiam, aut miſera ambitione laborat.
Hic nuptarum inſanit amoribus, hic puerorum:
Hunc capit argenti ſplendor: ſtupet Albius ære:
Hic mutat merces ſurgente a ſole, ad eum quo
Veſpertina tepet regio: quin per mala præceps
Fertur, uti pulvis collectus turbine; ne quid
Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
Omnes hi metuunt verſus, odere poetas.
Fœnum habet in cornu; longe fuge: dummodo riſum
Excutiat ſibi, non hic cuiquam parcet amico:
Et quodcunque ſemel chartis illeverit, omnes
Geſtiet a furno redeuntes ſcire, lacuque,

Et pueros & anus. Agedum, pauca accipe contra.
Primum ego me illorum, dederim quibus eſſe poetas,
Excerpam numero: neque enim concludere verſum
Dixeris eſſe ſatis; neque ſi quis ſcribat, uti nos,
Sermoni propiora, putes hunc eſſe poetam.
Ingenium cui ſit, cui mens divinior, atque os
Magna ſonaturum, des nominis hujus honorem.
Idcirco quidam comœdia, necne, poema
Eſſet, quæſivere: quod acer ſpiritus ac vis
Nec verbis nec rebus ineſt; niſi quod pede certo
Differt ſermoni, ſermo merus. At pater ardens
Sævit, quod meretrice nepos inſanus amica
Filius, uxorem grandi cum dote recuſet;
Ebrius & (magnum quod dedecus) ambulet ante
Noctem cum facibus. Numquid Pomponius iſtis
Audiret leviora, pater ſi viveret? ergo
Non ſatis eſt puris verſum perſcribere verbis;
Quem ſi diſſolvas, quivis ſtomachetur eodem
Quo perſonatus pacto pater. his, ego quæ nunc,
Olim quæ ſcripſit Lucilius, eripias ſi

Tem-

Tempora certa, modoſque, &, quod prius ordine verbũ
Poſterius facias, præponens ultima primis; [eſt,
Non, ut ſi ſolvas, *Poſtquam diſcordia tetra*
Belli ferratos poſtes portaſque refregit;
Invenias etiam disjecti membra poetæ.

Hactenus hæc: alias, juſtum ſit necne poema:
Nunc illud tantum quæram; meritone tibi ſit
Suſpectum genus hoc ſcribendi. Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci male, cumque libellis;
Magnus uterque timor latronibus: at bene ſi quis
Et puris vivat manibus; contemnat utrumque.
Ut ſis tu ſimilis Cœlî Byrrhîque latronum;
Non ego ſim Caprî neque Sulcî: cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
Queis manus inſudet vulgi, Hermogeniſque Tigellî.
Non recito cuiquam, niſi amicis, idque coactus;
Non ubivis, coramve quibuſlibet. in medio qui
Scripta foro recitent, ſunt multi; quique lavantes:
Suave locus voci reſonat concluſus. inanes
Hoc juvat, haud illud quærentes, num ſine ſenſu,

Tempore num faciant alieno. Lædere gaudes,
(Inquis) & hoc ſtudio pravus facis. Unde petitum
Hoc in me jacis? eſt auctor quis denique eorum
Vixi cum quibus? abſentem qui rodit amicum;
Qui non defendit, alio culpante; ſolutos
Qui captat riſus hominum, famamque dicacis;
Fingere qui non viſa poteſt; commiſſa tacere
Qui nequit; hic niger eſt: hunc tu Romane caveto.
Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos;
E quibus unus avet quavis aſpergere cunctos,
Præter eum qui præbet aquam; poſt, hunc quoq; potus,
Condita cum verax aperit præcordia Liber.
Hic tibi comis, & urbanus, liberque videtur,
Infeſto nigris: ego, ſi riſi, quod ineptus
Paſtillos Ruſillus olet, Gorgonius hircum,
Lividus & mordax videor tibi. mentio ſi qua
De Capitolini furtis injecta Petilli
Te coram fuerit; defendas, ut tuus eſt mos:
Me Capitolinus convictore uſus amicoque
A puero eſt, cauſaque mea permulta rogatus

Fecit; & incolumis lætor quod vivit in Urbe:
Sed tamen admiror, quo pacto judicium illud
Fugerit. Hic nigræ ſuccus loliginis, hæc eſt
Ærugo mera: quod vitium procul abfore chartis,
Atque animo prius, ut ſi quid promittere de me
Poſſum aliud, vere promitto. liberius ſi
Dixero quid, ſi forte jocoſius, hoc mihi juris
Cum venia dabis. inſuevit pater optimus hoc me,
Ut fugerem exemplis vitiorum quæque notando.
Cum me hortaretur, parce, frugaliter, atque
Viverem uti contentus eo quod mî ipſe paraſſet:
Nonne vides, Albî ut male vivat filius? utque
Barrus inops? magnum documentum, ne patriam rem
Perdere quis velit. A turpi meretricis amore
Cum deterreret: Sectani diſſimilis ſis.
Ne ſequerer moechas, conceſſa cum venere uti
Poſſem: Deprenſi non bella eſt fama Treboni,
(Aiebat.) ſapiens, vitatu quidque petitu
Sit melius, cauſas reddet tibi: mî ſatis eſt, ſi
Traditum ab antiquis morem ſervare, tuamque,

Dum

Dum cuſtodis eges, vitam famamque tueri
Incolumem poſſim: ſimul ac duraverit ætas
Membra animumque tuum, nabis ſine cortice. Sic me
Formabat puerum dictis: & ſive jubebat
Ut facerem quid; Habes auctorem, quo facias hoc;
Unum ex judicibus ſelectis objiciebat:
Sive vetabat; An hoc inhoneſtum & inutile factu,
Necne ſit, addubites, flagret rumore malo cum
Hic atque ille? Avidos vicinum funus ut ægros
Exanimat, mortiſque metu ſibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria ſæpe
Abſterrent vitiis. ex hoc ego ſanus ab illis,
Perniciem quæcunque ferunt; mediocribus, & queis
Ignoſcas, vitiis teneor. fortaſſis & iſtinc
Largiter abſtulerit longa ætas, liber amicus,
Conſilium proprium. neq; enim, cum lectulus, aut me
Porticus excepit, deſum mihi: Rectius hoc eſt:
Hoc faciens vivam melius: ſic dulcis amicis
Occurram: hoc quidam non belle: numquid ego illi
Imprudens olim faciam ſimile? Hæc ego mecum

Com-

Compreſſis agito labris. ubi quid datur otî,
Illudo chartis. hoc eſt mediocribus illis
Ex vitiis unum: cui ſi concedere nolis,
Multa poetarum veniat manus, auxilio quæ
Sit mihi: (nam multo plures ſumus) ac veluti te
Judæi, cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA V.

EGRESSUM magna me accepit Aricia Roma
Hoſpitio modico: rhetor comes Heliodorus,
Græcorum longe doctiſſimus: inde Forum Appî,
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignavi diviſimus, altius ac nos
Præcinctis unum: minus eſt gravis Appia tardis.
Hic ego, propter aquam, quod erat deterrima, ventri
Indico bellum, cœnantes haud animo æquo
Exſpectans comites. jam nox inducere terris
Umbras, & cœlo diffundere ſigna parabat.
Tum pueri nautis, pueris convicia nautæ

Ingerere. Huc appelle. trecentos inseris: ohe
Jam satis est. Dum æs exigitur, dum mula ligatur,
Tota abit hora. mali culices, ranæque palustres
Avertunt somnos. absentem cantat amicam
Multa prolutus vappa nauta, atque viator
Certatim. tandem fessus dormire viator
Incipit; ac missæ pastum retinacula mulæ
Nauta piger saxo religat, stertitque supinus.
Jamque dies aderat, cum nil procedere lintrem
Sentimus: donec cerebrosus prosilit unus,
Ac mulæ nautæque caput lumbosque saligno
Fuste dolat. quarta vix demum exponimur hora.
Ora manusque tua lavimus, Feronia, lympha.
Millia tum pransi tria repimus; atque subimus
Impositum saxis late candentibus Anxur.
Huc venturus erat Mæcenas optimus, atque
Cocceius, missi magnis de rebus uterque
Legati; aversos soliti componere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere. interea Mæcenas advenit, atque

Cocceius, Capitoque simul Fonteius, ad unguem
Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.
Fundos Aufidio Lusco prætore libenter
Linquimus, insani ridentes præmia scribæ,
Prætextam, & latum clavum, prunæque batillum.
In Mamurrarum lassi deinde urbe manemus,
Murena præbente domum, Capitone culinam.
Postera lux oritur multo gratissima: namque
Plotius & Varius Sinuessæ, Virgiliusque
Occurrunt; animæ, quales neque candidiores
Terra tulit, neque queis me sit devinctior alter.
O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt!
Nil ego contulerim jucundo sanus amico.
Proxima Campano ponti quæ villula, tectum
Præbuit; & parochi, quæ debent, ligna salemque.
Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
Lusum it Mæcenas, dormitum ego Virgiliusque:
Namque pila lippis inimicum & ludere crudis.
Hinc nos Cocceii recipit pleniſſima villa,
Quæ super est Caudi cauponas. nunc mihi paucis

Sarmenti ſcurræ pugnam Meſsíque Cicerri,
Muſa, velim memores, & quo patre natus uterque
Contulerit lites. Meſsî clarum genus Oſci:
Sarmenti domina exſtat. ab his majoribus orti
Ad pugnam venere. prior Sarmentus; Equi te
Eſſe feri ſimilem dico. Ridemus: & ipſe
Meſſius, Accipio: caput & movet. O, tua cornu
Ni foret exſecto frons, inquit, quid faceres? cum
Sic mutilus minitaris: At illi fœda cicatrix
Setoſam lævi frontem turpaverat oris.
Campanum in morbum, in faciem permulta jocatus,
Paſtorem ſaltaret uti Cyclopa, rogabat:
Nil illi larva aut tragicis opus eſſe cothurnis.
Multa Cicerrus ad hæc: Donaſſet jamne catenam
Ex voto Laribus, quærebat: ſcriba quod eſſet,
Deterius nihilo dominæ jus eſſe. rogabat
Denique, cur unquam fugiſſet; cui ſatis una
Farris libra foret, gracili ſic, tamque puſillo.
Prorſus jucunde cœnam produximus illam.
Tendimus hinc recta Beneventũ; ubi ſedulus hoſpes

Pene

Pene arſit, macros dum turdos verſat in igne:
Nam vaga per veterem dilapſo flamma culinam
Vulcano, ſummum properabat lambere tectum.
Convivas avidos cœnam, ſervoſque timentes
Tum rapere, atque omnes reſtinguere velle videres.
Incipit ex illo montes Appulia notos
Oſtentare mihi, quos torret Atabulus; & quos
Nunquam erepſemus, niſi nos vicina Trivici
Villa recepiſſet, lacrymoſo non ſine fumo,
Udos cum foliis ramos urente camino.
Hic ego mendacem ſtultiſſimus uſque puellam
Ad mediam noctem exſpecto: ſomnus tamen aufert
Intentum Veneri: tum immundo ſomnia viſu
Nocturnam veſtem maculant, ventremque ſupinum.
Quattuor hinc rapimur viginti & millia rhedis,
Manſuri oppidulo, quod verſu dicere non eſt,
Signis perfacile eſt. venit viliſſima rerum
Hic aqua; ſed panis longe pulcherrimus, ultra
Callidus ut ſoleat humeris portare viator;
Nam Canusî lapidoſus: aquæ non ditior urna

Qui locus a forti Diomede est conditus olim.
Flentibus hinc Varius discedit mœstus amicis.
Inde Rubos fessi pervenimus; utpote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Postera tempestas melior, via pejor, aduſque
Barî mœnia piscosi. dehinc Gnatia lymphis
Iratis exstructa dedit risusque jocosque;
Dum flamma sine, thura liquescere limine sacro
Persuadere cupit. credat Judæus apella,
Non ego. namque Deos didici securum agere ævum;
Nec, si quid miri faciat natura, Deos id
Tristes ex alto cœli demittere tecto.
Brundisium longæ finis chartæque viæque est.

SATYRA VI.

NON, quia, Mæcenas, Lydorum quidquid Etruscos
Incoluit fines, nemo generosior est te,
Nec quod avus tibi maternus fuit atque paternus,
Olim qui magnis legionibus imperitarint;

Ut plerique ſolent, naſo ſuſpendis adunco
Ignotos, ut me libertino patre natum:
Cum referre negas, quali ſit quiſque parente
Natus, dum ingenuus. perſuades hoc tibi vere,
Ante poteſtatem Tullî, atque ignobile regnum,
Multos ſæpe viros nullis majoribus ortos
Et vixiſſe probos, amplis & honoribus auctos:
Contra, Lævinum Valerî genus, unde Superbus
Tarquinius regno pulſus fuit, unius aſſis
Non unquam precio pluris licuiſſe, notante
Judice, quem noſti, populo; qui ſtultus honores
Sæpe dat indignis, & famæ ſervit ineptus;
Qui ſtupet in titulis & imaginibus. quid oportet
Nos facere, a vulgo longe lâteque remotos?
Namque eſto; populus Lævino mallet honorem
Quam Decio mandare novo; cenſorque moveret
Appius, ingenuo ſi non eſſem patre natus;
Vel merito, quoniam in propria non pelle quieſſem.
Sed fulgente trahit conſtrictos gloria curru
Non minus ignotos generoſis. quo tibi, Tulli,

Sume-

Sumere depoſitum clavum, fierique tribuno?
Invidia accrevit, privato quæ minor eſſet.
Nam ut quiſque inſanus nigris medium impediit crus
Pellibus, & latum demiſit pectore clavum;
Audit continuo; Quis homo hic eſt? quo patre natus?
Ut ſi qui ægrotet quo morbo Barrus, haberi
Et cupiat formoſus; eat quacunque, puellis
Injiciat curam quærendi ſingula; quali
Sit facie, ſura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit cives, Urbem ſibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra Deorum;
Quo patre ſit natus, num ignota matre inhoneſtus,
Omnes mortales curare & quærere cogit.
Tune Syri, Damæ, aut Dionyſi filius, audes
Dejicere e ſaxo cives, aut tradere Cadmo?
At Novius collega gradu poſt me ſedet uno:
Namque eſt ille, pater quod erat meus. Hoc tibi Paulus,
Et Meſſala videris? at hic, ſi ploſtra ducenta,
Concurrantque foro tria funera, magna ſonabit
Cornua quod vincatque tubas: ſaltem tenet hoc nos.

Nunc

Nunc ad me redeo libertino patre natum;
Quem rodunt omnes libertino patre natum,
Nunc, quia, Mæcenas, tibi sim convictor; at olim
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Dissimile hoc illi est: quia non, ut forsit honorem
Jure mihi invideat quivis, ita te quoque amicum;
Præsertim cautum dignos assumere, prava
Ambitione procul. felicem dicere non hoc
Me possum, casu quod te fortitus amicum:
Nulla etenim mihi te fors obtulit. optimus olim
Virgilius, post hunc Varius, dixere quid essem.
Ut veni coram, singultim pauca locutus,
(Infans namque pudor prohibebat plura profari)
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Satureiano vectari rura caballo,
Sed, quod eram, narro: respondes (ut tuus est mos)
Pauca: abeo: & revocas nono post mense, jubesque
Esse in amicorum numero. magnum hoc ego duco,
Quod placui tibi, qui turpi secernis honestum,
Non patre præclaro, sed vita & pectore puro.

Atqui ſi vitiis mediocribus ac mea paucis
Mendoſa eſt natura, alioqui recta; (velut ſi
Egregio inſperſos reprendas corpore nævos)
Si neque avaritiam, neque ſordes, ac malą luſtra
Objiciet vere quiſquam mihi; purus & inſons,
(Ut me collaudem) ſi & vivo carus amicis;
Cauſa fuit pater his: qui macro pauper agello
Noluit in Flavî ludum me mittere; magni
Quo pueri magnis e centurionibus orti,
Lævo ſuſpenſi loculos tabulamque lacerto,
Ibant octonis referentes Idibus æra:
Sed puerum eſt auſus Romam portare, docendum
Artes, quas doceat quivis eques atque ſenator
Semet prognatos: veſtem, ſervoſque ſequentes
In magno ut populo ſi quis vidiſſet; avita
Ex re præberi ſumptus mihi crederet illos.
Ipſe mihi cuſtos incorruptiſſimus omnes
Circum doctores aderat. quid multa? pudicum
(Qui primus virtutis honos) ſervavit ab omni
Non ſolum facto, verum opprobrio quoque turpi:

Nec

Nec timuit ſibi ne vitio quis verteret, olim
Si præco parvas, aut (ut fuit ipſe) coactor
Mercedes ſequerer; neque ego eſſem queſtus ob hoc
Laus illi debetur, & a me gratia major. [nunc
Nil me pœniteat ſanum patris hujus: eoque
Non, ut magna dolo factum negat eſſe ſuo pars,
Quod non ingenuos habeat clarоſque parentes,
Sic me defendam. longe mea diſcrepat iſtis
Et vox & ratio. nam ſi natura juberet
A certis annis ævum remeare peractum,
Atque alios legere ad faſtum quoſcunque parentes:
Optaret ſibi quiſque: meis contentus, honeſtos
Faſcibus & ſellis nollem mihi ſumere; demens
Judicio vulgi, ſanus fortaſſe tuo; quod
Nollem onus, haud unquam ſolitus, portare moleſtum.
Nam mihi continuo major quærenda foret res,
Atque ſalutandi plures; ducendus & unus
Et comes alter, uti ne ſolus ruſve peregreve
Exirem; plures calones atque caballi
Paſcendi; ducenda petorrita. nunc mihi curto

Ire licet mulo, vel, si libet, usque Tarentum;
Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques armos.
Objiciet nemo sordes mihi, quas tibi, Tulli,
Cum Tiburte via prætorem quinque sequuntur
Te pueri, lasanum portantes œnophorumque.
Hoc ego commodius, quam tu, præclare senator,
Millibus atque aliis vivo. quacunque libido est,
Incedo solus: percontor quanti olus, ac far:
Fallacem Circum, vespertinumque pererro
Sæpe forum: assisto divinis: inde domum me
Ad porri & ciceris refero laganique catinum.
Cœna ministratur pueris tribus: & lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet: adstat echinus
Vilis, cum patera guttus, Campana supellex.
Deinde eo dormitum; non solicitus, mihi quod cras
Surgendum sit mane, obeundus Marsya, qui se
Vultum ferre negat Noviorum posse minoris.
Ad quartam jaceo: post hanc vagor, aut ego lecto,
Aut scripto quod me tacitum juvet. ungor olivo,
Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.

Aſt ubi me feſſum ſol acrior ire lavatum
Admonuit, fugio rabioſi tempora ſigni.
Pranſus non avide, quantum interpellet inani
Ventre diem durare, domeſticus otior. hæc eſt
Vita ſolutorum miſera ambitione gravique.
His me conſolor, victurum ſuavius, ac ſi
Quæſtor avus, pater atque meus patruuſque fuiſſent.

SATYRA VII.

PROSCRIPTI Regis Rupilî pus atque venenum
Hybrida quo pacto ſit Perſius ultus, opinor
Omnibus & lippis notum & tonſoribus eſſe.
Perſius hic permagna negotia dives habebat
Clazomenis, etiam lites cum Rege moleſtas;
Durus homo, atque odio qui poſſet vincere Regem;
Confidens, tumidus, adeo ſermonis amari,
Siſennas, Barros ut equis præcurreret albis.
Ad Regem redeo. poſtquam nihil inter utrumque
Convenit, (hoc etenim ſunt omnes jure moleſti,

Quo fortes, quibus adverſum bellum incidit. inter
Hectora Priamiden, animoſum atque inter Achillem
Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors;
Non aliam ob cauſam, niſi quod virtus in utroque
Summa fuit. duo ſi diſcordia vexet inertes;
Aut ſi diſparibus bellum incidat, ut Diomedi
Cum Lycio Glauco; diſcedat pigrior, ultro
Muneribus miſſis) Bruto prætore tenente
Ditem Aſiam, Rupilî & Persî par pugnat; uti non
Compoſitus melius cum Bitho Bacchius. in jus
Acres procurrunt; magnum ſpectaculum uterque.
Perſius exponit cauſam; ridetur ab omni
Conventu; laudat Brutum, laudatque cohortem:
Solem Aſiæ Brutum appellat, ſtellaſque ſalubres
Appellat comites, excepto Rege: Canem illum,
Inviſum agricolis ſidus, veniſſe: ruebat
Flumen ut hibernum, fertur quo rara ſecuris.
Tum Prænestinus ſalſo multumque fluenti
Expreſſa arbuſto regerit convicia, durus
Vindemiator, & invictus, cui ſæpe viator

Ceſſiſſet

Ceſſiſſet, magna compellans voce cucullum.
At Græcus, poſtquam eſt Italo perfuſus aceto,
Perſius, exclamat: Per magnos, Brute, Deos te
Oro, qui reges conſueris tollere, cur non
Hunc Regẽ jugulas? operũ hoc, mihi crede, tuorum eſt.

SATYRA VIII.

OLIM truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Cum faber incertus ſcamnum faceretne Priapum,
Maluit eſſe Deum. Deus inde ego, furum aviumque
Maxima formido: nam fures dextra coercet,
Obſcœnoque ruber porrectus ab inguine palus:
Aſt importunas volucres in vertice arundo
Terret fixa, vetatque novis conſidere in hortis.
Huc prius anguſtis ejecta cadavera cellis
Conſervus vili portanda locabat in arca.
Hoc miſeræ plebi ſtabat commune ſepulcrum,
Pantolabo ſcurræ, Nomentanoque nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum

Hic

Hic dabat; heredes monumentum ne ſequeretur.
Nunc licet Eſquiliis habitare ſalubribus, atque
Aggere in aprico ſpatiari; quo modo triſtes
Albis informem ſpectabant oſſibus agrum:
Cum mihi non tantum fureſque, feræque ſuetæ
Hunc vexare locum, curæ ſunt atque labori,
Quantum carminibus quæ verſant atque venenis
Humanos animos. has nullo perdere poſſum
Nec prohibere modo, ſimul ac vaga luna decorum
Protulit os, quin oſſa legant, herbaſque nocentes.
Vidi egomet nigra ſuccinctam vadere palla
Canidiam, pedibus nudis, paſſoque capillo,
Cum Sagana majore ululantem. pallor utraſque
Fecerat horrendas aſpectu. ſcalpere terram
Unguibus, & pullam divellere mordicus agnam
Cœperunt. cruor in foſſam confuſus, ut inde
Manes elicerent, animas reſponſa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea: major
Lanea, quæ pœnis compeſceret inferiorem.
Cerea ſuppliciter ſtabat, ſervilibus, utque

Jam

Jam peritura, modis. Hecaten vocat altera, ſævam
Altera Tiſiphonen. ſerpentes, atque videres
Infernas errare canes; lunamque rubentem,
Ne foret his teſtis, poſt magna latere ſepulcra.
Mentior at ſi quid, merdis caput inquiner albis
Corvorum; atq; in me veniant mictum atque cacatum
Julius, & fragilis Pediatia, furque Voranus.
Singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes
Umbræ cum Sagana reſonarent triſte & acutum?
Utque lupi barbam variæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris, & imagine cerea
Largior arſerit ignis? & ut non teſtis inultus
Horruerim voces Furiarum & facta duarum?
Nam, diſploſa ſonat quantum veſica, pepedi
Diffiſſa nate ficus. at illæ currere in Urbem.
Canidiæ dentes, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno riſuque jocoque videres.

SATYRA IX.

IBAM forte via Sacra, ſicut meus eſt mos,
Neſcio quid meditans nugarum, & totus in illis.
Accurrit quidam notus mihi nomine tantum;
Arreptaque manu, Quid agis, dulciſſime, rerum?
Suaviter, ut nunc eſt, inquam; & cupio omnia quæ vis.
Cum aſſectaretur; Numquid vis? occupo. at ille,
Noris nos, inquit: docti ſumus. Hic ego, Pluris
Hoc, inquam, mihi eris. Miſere diſcedere quærens,
Ire modo ocius, interdum conſiſtere, in aurem
Dicere neſcio quid puero. cum ſudor ad imos
Manaret talos; O te, Bollane, cerebri
Felicem, aiebam tacitus. cum quidlibet ille
Garriret, vicos, urbem laudaret; ut illi
Nil reſpondebam; Miſere cupis, inquit, abire:
Jamdudum video: ſed nil agis: uſque tenebo;
Perſequar. hinc quo nunc iter eſt tibi? Nil opus eſt te
Circumagi: quendam volo viſere non tibi notum:
Trans Tiberim longe cubat is, prope Cæſaris hortos.

Nil

Nil habeo quod agam, & non ſum piger; uſq; ſequar te.
Demitto auriculas, ut iniquæ mentis aſellus,
Cum gravius dorſo ſubiit onus. incipit ille:
Si bene me novi, non Viſcum pluris amicum,
Non Varium facies: nam quis me ſcribere plures
Aut citius poſſit verſus? quis membra movere
Mollius? invideat quod & Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hic erat: Eſt tibi mater,
Cognati, queis te ſalvo eſt opus? Haud mihi quiſquam:
Omnes compoſui. Felices! nunc ego reſto:
Confice: namque inſtat fatum mihi triſte, Sabella
Quod puero cecinit divina mota anus urna:
Hunc neque dira venena, nec hoſticus auferet enſis,
Nec laterum dolor, aut tuſſis, nec tarda podagra;
Garrulus hunc quando conſumet cunque: loquaces,
Si ſapiat, vitet, ſimulatque adoleverit ætas.
Ventum erat ad Veſtæ, quarta jam parte diei
Præterita: & caſu tunc reſpondere vadato
Debebat; quod ni feciſſet, perdere litem.
Si me amas, inquit, paulum hic ades. Interream, ſi

Aut valeo ſtare, aut novi civilia jura:
Et propero quo ſcis. Dubius ſum, quid faciam, inquit;
Tene relinquam, an rem. Me ſodes. Non faciam, ille;
Et præcedere cœpit. ego (ut contendere durum eſt
Cum victore) ſequor. Mæcenas quomodo tecum?
Hinc repetit. Paucorum hominũ, & mentis bene ſanæ.
Nemo dexterius fortuna eſt uſus. haberes
Magnum adjutorem, poſſet qui ferre ſecundas,
Hunc hominem velles ſi tradere: diſpeream, ni
Summoſſes omnes. Non iſto vivimus illic,
Quo tu rere modo: domus hac nec purior ulla eſt,
Nec magis his aliena malis. nil mî officit unquam,
Ditior hic, aut eſt quia doctior: eſt locus uni-
cuique ſuus. Magnum narras, vix credibile. Atqui
Sic habet. Accendis quare cupiam magis illi
Proximus eſſe. Velis tantummodo: quæ tua virtus,
Expugnabis: & eſt qui vinci poſſit; eoque
Difficiles aditus primos habet. Haud mihi deero:
Muneribus ſervos corrumpam; non, hodie ſi
Excluſus fuero, deſiſtam; tempora quæram;

Occur-

Occurram in triviis; deducam. nil ſine magno
Vita labore dedit mortalibus. Hæc dum agit, ecce
Fuſcus Ariſtius occurrit, mihi carus, & illum
Qui pulchre noſſet. conſiſtimus. Unde venis? &
Quo tendis? rogat, & reſpondet. vellere cœpi,
Et prenſare manu lentiſſima brachia, nutans,
Diſtorquens oculos, ut me eriperet. male ſalſus
Ridens diſſimulare: meum jecur urere bilis.
Certe neſcio quid ſecreto velle loqui te
Aiebas mecum. Memini bene; ſed meliori
Tempore dicam: hodie triceſima ſabbata. vin' tu
Curtis Judæis oppedere? Nulla mihi, inquam,
Relligio eſt. At mî: ſum paulo infirmior, unus
Multorum. ignoſces: alias loquar. Hunccine ſolem
Tam nigrum ſurrexe mihi! Fugit improbus, ac me
Sub cultro linquit. caſu venit obvius illi
Adverſarius: &, Quo tu turpiſſime? magna
Exclamat voce; &, Licet anteſtari? Ego vero
Oppono auriculam. rapit in jus: clamor utrinque,
Undique concurſus. ſic me ſervavit Apollo.

SATYRA X.

NEMPE incompoſito dixi pede currere verſus
Lucilî. quis tam Lucilî fautor inepte eſt,
Ut non hoc fateatur? at idem, quod ſale multo
Urbem defricuit, charta laudatur eadem. [ſic
Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque cætera: nam
Et Laberî mimos, ut pulchra poemata, mirer. 6
Ergo non ſatis eſt riſu diducere rictum
Auditoris: & eſt quædam tamen hic quoque virtus.
Eſt brevitate opus, ut currat ſententia, neu ſe
Impediat verbis laſſas onerantibus aures: 10
Et ſermone opus eſt, modo triſti, ſæpe jocoſo,
Defendente vicem modo rhetoris, atque poetæ,
Interdum urbani parcentis viribus, atque
Extenuantis eas conſulto. ridiculum acri
Fortius & melius magnas plerumque ſecat res. 15
Illi, ſcripta quibus comœdia priſca virîs eſt,
Hoc ſtabant, hoc ſunt imitandi: quos neque pulcher

Her-

Hermogenes unquam legit, neque ſimius iſte,
Nil præter Calvum & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quod verbis Græca Latinis
Miſcuit. O ſeri ſtudiorum! quine putetis
Difficile & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit. At ſermo lingua concinnus utraque
Suavior, ut Chio nota ſi commiſta Falerni eſt.
Cum verſus facias, teipſum percontor, an, & cum
Dura tibi peragenda rei ſit cauſa Petilli,
Scilicet oblitus patriæque patriſque, Latine
Cum Pedius cauſas exſudet Poplicola, atque
Corvinus; patriis intermiſcere petita
Verba foris malis, Canuſini more bilinguis?
Atqui ego cum Græcos facerem, natus mare citra,
Verſiculos; vetuit me tali voce Quirinus
Poſt mediam noctem viſus, cum ſomnia vera:
In ſilvam non ligna feras inſanius, ac ſi
Magnas Græcorum malis implere catervas.
Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona, dumque
Diffingit Rheni luteum caput, hæc ego ludo;

Quæ

Quæ nec in æde ſonent certantia, judice Tarpa,
Nec redeant iterum atque iterum ſpectanda theatris.
Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta
Eludente ſenem, comis garrire libellos,
Unus vivorum, Fundani: Pollio regum
Facta canit pede ter percuſſo: forte epos acer,
Ut nemo, Varius ducit: molle atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure Camenæ.
Hoc erat, experto fruſtra Varrone Atacino,
Atque quibuſdam aliis, melius quod ſcribere poſſem;
Inventore minor: neque ego illi detrahere auſim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.

At dixi fluere hunc lutulentum, ſæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. age, quæſo,
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis tragici mutat Lucilius Accî?
Non ridet verſus Ennî gravitate minores,
Cum de ſe loquitur, non ut majore reprenſis?
Quid vetat & noſmet Lucilî ſcripta legentes,
Quærere num illius, num rerum dura negarit

Verſi-

Verſiculos natura magis factos, & euntes
Mollius? ac ſi quis pedibus quid claudere ſenis
Hoc tantum contentus, amet ſcripſiſſe ducentos
Ante cibum verſus, totidem cœnatus; (Etruſci
Quale fuit Caſsî rapido ferventius amni
Ingenium; capſis quem fama eſt eſſe libriſque
Ambuſtum propriis) fuerit Lucilius, inquam,
Comis & urbanus; fuerit limatior idem,
Quam rudis, & Græcis intacti carminis auctor,
Quamque poetarum ſeniorum turba: ſed ille,
Si foret hoc noſtrum fato dilatus in ævum;
Detereret ſibi multa; recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur; & in verſu faciendo
Sæpe caput ſcaberet, vivos & roderet ungues.
Sæpe ſtylum vertas, iterum quæ digna legi ſint
Scripturus: neque te ut miretur turba, labores,
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Non ego. nam ſatis eſt equitem mihi plaudere: ut audax,
Contemtis aliis, exploſa Arbuſcula dixit.

Men' moveat cimex Pantilius? aut crucier, quod
Vellicet abſentem Demetrius? aut quod ineptus
Fannius Hermogenis lædat conviva Tigellî?
Plotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliuſque,
Valgius, & probet hæc Octavius optimus, atque
Fuſcus; & hæc utinam Viſcorum laudet uterque:
Ambitione relegata, te dicere poſſum,
Pollio; te, Meſſala, tuo cum fratre; ſimulque
Vos Bibuli, & Servi; ſimul his te, candide Furni;
Complures alios, doctos ego quos & amicos
Prudens prætereo: quibus hæc, ſint qualiacunque,
Arridere velim; doliturus, ſi placeant ſpe
Deterius noſtra. Demetri, teque, Tigelli,
Diſcipularum inter jubeo plorare cathedras.
I puer, atque meo citus hæc ſubſcribe libello.

QUINTI HORATII FLACCI SATYRARUM LIBER II.

SATYRA I.

SUNT quibus in ſatyra videar nimis acer, & ultra
Legem tendere opus: ſine nervis altera, quidquid
Compoſui, pars eſſe putat, ſimileſque meorum
Mille die verſus deduci poſſe. Trebati,
Quid faciam, præſcribe. Quieſcas. Ne faciam, inquis,
Omnino verſus? Aio. Peream male, ſi non

Optimum erat: verum nequeo dormire. Ter uncti
Tranſnanto Tiberim, ſomno quibus eſt opus alto;
Irriguumque mero ſub noctem corpus habento.
Aut, ſi tantus amor ſcribendi te rapit, aude
Cæſaris invicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. Cupidum, pater optime, vires
Deficiunt: neque enim quivis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereuntes cuſpide Gallos,
Aut labentis equo deſcribat vulnera Parthi.
Attamen & juſtum poteras & ſcribere fortem,
Scipiadam ut ſapiens Lucilius. Haud mihi deero,
Cum res ipſa feret: niſi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæſaris aurem;
Cui male ſi palpere, recalcitrat undique tutus.
Quanto rectius hoc, quam triſti lædere verſu
Pantolabum ſcurram, Nomentanumque nepotem?
Cum ſibi quiſque timet, quanquam eſt intactus, & odit.
Quid faciam? ſaltat Milonius, ut ſemel icto
Acceſſit fervor capiti, numeruſque lucernis.
Caſtor gaudet equis; ovo prognatus eodem,

Pugnis.

Pugnis. quot capitum vivunt, totidem ſtudiorum
Millia. me pedibus delectat claudere verba,
Lucilî ritu, noſtrûm melioris utroque.
Ille velut fidis arcana ſodalibus olim
Credebat libris; neque, ſi male geſſerat uſquam,
Decurrens alio, neque ſi bene: quo fit ut omnis
Votiva pateat veluti deſcripta tabella
Vita ſenis. ſequor hunc, Lucanus an Appulus, anceps:
Nam Venuſinus arat finem ſub utrumque colonus,
Miſſus ad hoc, pulſis (vetus eſt ut fama) Sabellis,
Quo ne per vacuum Romano incurreret hoſtis:
Sive quod Appula gens, ſeu quod Lucania bellum
Incuteret violenta. ſed hic ſtylus haud petet ultro
Quemquam animantem, & me veluti cuſtodiet enſis
Vagina tectus: quem cur diſtringere coner,
Tutus ab infeſtis latronibus? o pater & rex
Jupiter, ut pereat poſitum rubigine telum,
Nec quiſquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
Qui me commorit (melius non tangere, clamo)
Flebit, & inſignis tota cantabitur Urbe.

Cervius iratus leges minitatur & urnam;
Canidia Albutî, quibus eſt inimica, venenum;
Grande malum Turius, ſi quis ſe judice certet.
Ut, quo quiſque valet, ſuſpectos terreat, utque
Imperet hoc natura potens, ſic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit. unde, niſi intus
Monſtratum? Scævæ vivacem crede nepoti
Matrem; nil faciet ſceleris pia dextera: (mirum:
Ut neq; calce lupus quemquam, neque dente petit bos)
Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.

Ne longum faciam, ſeu me tranquilla ſenectus
Exſpectat, ſeu mors atris circumvolat alis;
Dives, inops, Romæ, ſeu fors ita juſſerit, exſul;
Quiſquis erit vitæ, ſcribam, color. O puer, ut ſis
Vitalis metuo; & majorum ne quis amicus
Frigore te feriat. Quid? cum eſt Lucilius auſus
Primus in hunc operis componere carmina morem,
Detrahere & pellem, nitidus qua quiſque per ora
Cederet, introrſum turpis; num Lælius, aut qui
Duxit ab oppreſſa meritum Carthagine nomen,

Ingenio

Ingenio offenſi? aut læſo doluere Metello,
Famoſiſque Lupo cooperto verſibus? atqui
Primores populi arripuit populumque tributim;
Scilicet uni æquus virtuti atque ejus amicis.
Quin, ubi ſe a vulgo & ſcena, in ſecreta remorant
Virtus Scipiadæ & mitis ſapientia Lælî;
Nugari cum illo, & diſcincti ludere, donec
Decoqueretur olus, ſoliti. quidquid ſum ego, quamvis
Infra Lucilî cenſum ingeniumque; tamen me
Cum magnis vixiſſe invita fatebitur uſque
Invidia; & fragili quærens illidere dentem,
Offendet ſolido: niſi quid tu, docte Trebati,
Diſſentis. Equidem nihil hic diffindere poſſum.
Sed tamen ut monitus caveas, ne forte negotî
Incutiat tibi quid ſanctarum inſcitia legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina, jus eſt
Judiciumque. Eſto, ſi quis mala: ſed bona ſi quis
Judice condiderit laudatur Cæſare. Si quis
Opprobriis dignum latraverit, integer ipſe,
Solventur riſu tabulæ: tu miſſus abibis.

SATY-

SATYRA II.

QUÆ virtus & quanta, boni, ſit vivere parvo,
(Nec meus hic ſermo eſt; ſed quem præcepit Ofel-
Ruſticus, abnormis ſapiens, craſſaque Minerva) [lus,
Diſcite, non inter lances menſaſque nitentes,
Cum ſtupet inſanis acies fulgoribus, & cum
Acclinis falſis animus meliora recuſat;
Verum hic impranſi mecum diſquirite. Cur hoc?
Dicam ſi potero. male verum examinat omnis
Corruptus judex. leporem ſectatus, equove
Laſſus ab indomito; vel ſi Romana fatigat
Militia aſſuetum græcari; ſeu pila velox,
Molliter auſterum ſtudio fallente laborem;
Seu te diſcus agit, pete cedentem aera diſco:
Cum labor extuderit faſtidia, ſiccus, inanis
Sperne cibum vilem; niſi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta. foris eſt promus, & atrum
Defendens piſces hiemat mare: cum ſale panis

Latran-

Latrantem ſtomachum bene leniet. unde putas? aut
Qui partum? non in caro nidore voluptas
Summa, ſed in teipſo eſt. tu pulmentaria quære
Sudando. pinguem vitiis albumque, nec oſtrea,
Nec ſcarus, aut poterit peregrina juvare lagois.
Vix tamen eripiam, poſito pavone, velis quin
Hoc potius quam gallina tergere palatum,
Corruptus vanis rerum; quia veneat auro
Rara avis, & picta pandat ſpectacula cauda:
Tanquam ad rem attineat quicquam. num veſceris iſta,
Quam laudas, pluma? cocto num adeſt honor idem?
Carne tamen quamvis diſtat nihil, hac magis illa;
Imparibus formis deceptum te patet. eſto.
Unde datum ſentis, lupus hic, Tiberinus, an alto
Captus hiet? ponteſne inter jactatus, an amnis
Oſtia ſub Tuſci? laudas, inſane, trilibrem
Mullum; in ſingula quem minuas pulmenta neceſſe eſt.
Ducit te ſpecies, video. quo pertinet ergo
Proceros odiſſe lupos? quia ſcilicet illis
Majorem natura modum dedit, his breve pondus.

Jejunus raro ſtomachus vulgaria temnit.
Porrectum magno magnum ſpectare catino
Vellem, ait Harpyiis gula digna rapacibus. at vos
Præſentes Auſtri, coquite horum obſonia: quanquam
Putet aper rhombuſque recens, mala copia quando
Ægrum ſolicitat ſtomachum; cum rapula plenus
Atque acidas mavult inulas. necdum omnis abacta
Pauperies epulis regum: nam vilibus ovis,
Nigriſque eſt oleis hodie locus. haud ita pridem
Gallonî præconis erat acipenſere menſa
Infamis. quid? tum rhombos minus æquor alebat?
Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido;
Donec vos auctor docuit prætorius. ergo
Si quis nunc mergos ſuaves edixerit aſſos;
Parebit pravi docilis Romana juventus.
Sordidus a tenui victu diſtabit, Oſello
Judice. nam fruſtra vitium vitaveris illud;
Si te alio pravum detorſeris. Avidienus,
Cui Canis ex vero ductum cognomen adhæret,
Quinquennes oleas eſt, & ſilveſtria corna;

Ac,

Ac, niſi mutatum, parcit defundere vinum, &
Cujus odorem olei nequeas perferre (licebit
Ille repotia, natales, alioſve dierum
Feſtos albatus celebret) cornu ipſe bilibri
Caulibus inſtillat, veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu ſapiens utetur, & horum
Utrum imitabitur? hac urget lupus, hac canis, aiunt.
Mundus erit, qui non offendet ſordibus, atque
In neutram partem cultus miſer. hic neque ſervis,
Albutî ſenis exemplo, dum munia didit,
Sævus erit; nec ſic ut ſimplex Nævius, unctam
Convivis præbebit aquâ: vitium hoc quoque magnum.
Accipe nunc, victus tenuis quæ quantaque ſecum
Afferat. in primis valeas bene: nam variæ res
Ut noceant homini, credas, memor illius eſcæ,
Quæ ſimplex olim tibi federit. at ſimul aſſis
Miſcueris elixa, ſimul conchylia turdis;
Dulcia ſe in bilem vertent, ſtomachoque tumultum
Lenta feret pituita. vides, ut pallidus omnis
Cœna deſurgat dubia? quin corpus onuſtum

Heſternis vitiis animum quoque prægravat una,
Atque affigit humo divinæ particulam auræ.
Alter, ubi dicto citius curata ſopori
Membra dedit, vegetus præſcripta ad munia ſurgit.
Hic tamen ad melius poterit tranſcurrere quondam;
Sive diem feſtum rediens advexerit annus,
Seu recreare volet tenuatum corpus; ubique
Accedent anni, & tractari mollius ætas
Imbecilla volet. tibi quidnam accedet ad iſtam,
Quam puer & validus præſumis, mollitiem; ſeu
Dura valetudo inciderit, ſeu tarda ſenectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant: non quia naſus
Illis nullus erat; ſed, credo, hac mente, quod hoſpes
Tardius adveniens, vitiatum commodius, quam
Integrum edax dominus conſumeret. hos utinam inter
Heroas natum tellus me prima tuliſſet.
Das aliquid famæ, quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam? grandes rhombi, patinæque
Grande ferunt una cum damno dedecus. adde
Iratum patruum, vicinos, te tibi iniquum,

Et

Et fruſtra mortis cupidum, cum deerit egenti
As, laquei precium. Jure (inquis) Traſius iſtis
Jurgatur verbis: ego vectigalia magna,
Divitiaſque habeo tribus amplas regibus. Ergo
Quod ſuperat, non eſt melius quo inſumere poſſis?
Cur eget indignus quiſquam, te divite? quare
Templa ruunt antiqua Deûm? cur, improbe, caræ
Non aliquid patriæ tanto emetiris acervo?
Uni nimirum recte tibi ſemper erunt res?
O magnus poſthac inimicis riſus! uterne
Ad caſus dubios fidet ſibi certius? hic, qui
Pluribus aſſuerit mentem corpuſque ſuperbum;
An qui contentus parvo, metuenſque futuri,
In pace, ut ſapiens, aptarit idonea bello?
Quo magis his credas: puer hunc ego parvus Ofellũ
Integris opibus novi non latius uſum,
Quam nunc acciſis. videas metato in agello,
Cum pecore & gnatis, fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temere edi luce profeſta
Quidquam, præter olus, fumoſæ cum pede pernæ.

Ac mihi, cum longum poſt tempus venerat hoſpes,
Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
Vicinus, bene erat, non piſcibus urbe petitis,
Sed pullo, atque hœdo: tum penſilis uva ſecundas
Et nux ornabat menſas, cum duplice ficu.
Poſt hoc ludus erat cuppa potare magiſtra:
Ac venerata Ceres, ut culmo ſurgeret alto,
Explicuit vino contractæ feria frontis.
Sæviat, atque novos moveat fortuna tumultus; [vos,
Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius, aut
O pueri, nituiſtis, ut huc novus incola venit?
Nam propriæ telluris herum natura, neque illum,
Nec me, nec quemquam ſtatuit. nos expulit ille:
Illum aut nequities, aut vafri inſcitia juris,
Poſtremo expellet certe vivacior heres.
Nunc ager Umbreni ſub nomine, nuper Oſelli
Dictus, erit nulli proprius; ſed cedet in uſum
Nunc mihi, nunc alii. quocirca vivite fortes;
Fortiaque adverſis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

SIC raro ſcribis, ut toto non quater anno
Membranam poſcas, ſcriptorum quæque retexens,
Iratus tibi quod vini ſomnique benignus
Nil dignum ſermone canas. quid fiet? ab ipſis
Saturnalibus huc fugiſti. ſobrius ergo
Dic aliquid dignum promiſſis: incipe. nil eſt.
Culpantur fruſtra calami, immerituſque laborat
Iratis natus paries Dîs atque poetis.
Atqui vultus erat multa & præclara minantis,
Si vacuum tepido cepiſſet villula tecto.
Quorſum pertinuit ſtipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
Invidiam placare paras, virtute relicta?
Contemnere, miſer. vitanda eſt improba Siren
Deſidia; aut quidquid vita meliore paraſti
Ponendum æquo animo. Dî te, Damaſippe, Deæque
Verum ob conſilium donent tonſore. ſed unde

Tam

Tam bene me noſti? Poſtquam omnis res mea Janum
Ad medium fracta eſt, aliena negotia curo,
Excuſſus propriis. olim nam quærere amabam,
Quo vafer ille pedes laviſſet Siſyphus ære;
Quid ſculptum infabre, quid fuſum durius eſſet:
Callidus huic ſigno ponebam millia centum:
Hortos, egregiaſque domos mercarier unus
Cum lucro noram: unde frequentia Mercuriale
Impoſuere mihi cognomen compita. Novi;
Et morbi miror purgatum te illius. Atqui
Emovit veterem mire novus; ut ſolet, in cor
Trajecto lateris miſeri, capitiſque dolore:
Ut lethargicus hic cum fit pugil, & medicum urget.
Dum ne quid ſimile huic, eſto ut libet. O bone, ne te
Fruſtrere: inſanis & tu, ſtultique prope omnes,
Si quid Stertinius veri crepat; unde ego mira
Deſcripſi docilis præcepta hæc, tempore quo me
Solatus juſſit ſapientem paſcere barbam,
Atque a Fabricio non triſtem ponte reverti.
Nam, male re geſta, cum vellem mittere operto

Me capite in flumen; dexter ſtetit: &, Cave faxis
Te quidquam indignum. pudor, inquit, te malus urget;
Inſanos qui inter vereare inſanus haberi.
Primum nam inquiram, quid ſit furere: hoc ſi erit in
Solo; nil verbi, pereas quin fortiter, addam. [te

Quem mala ſtultitia, & quemcunque inſcitia veri
Cæcum agit, inſanum Chryſippi porticus & grex
Autumat. hæc populos, hæc magnos formula reges,
Excepto ſapiente, tenet. nunc accipe quare
Deſipiant omnes, æque ac tu, qui tibi nomen
Inſano poſuere. velut ſilvis, ubi paſſim
Palantes error certo de tramite pellit;
Ille ſiniſtrorſum, hic dextrorſum abit; unus utrique
Error, ſed variis illudit partibus: hoc te
Crede modo inſanum; nihilo ut ſapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. eſt genus unum
Stultitiæ, nihilum metuenda timentis; ut ignes,
Ut rupes, fluvioſque in campo obſtare queratur:
Alterum & huic varium, & nihilo ſapientius, ignes
Per medios, fluvioſque ruentis. clamet amica

Tam bene me noſti? Poſtquam omnis res mea Janum
Ad medium fracta eſt, aliena negotia curo,
Excuſſus propriis. olim nam quærere amabam,
Quo vafer ille pedes laviſſet Siſyphus ære;
Quid ſculptum infabre, quid fuſum durius eſſet:
Callidus huic ſigno ponebam millia centum:
Hortos, egregiaſque domos mercarier unus
Cum lucro noram: unde frequentia Mercuriale
Impoſuere mihi cognomen compita. Novi;
Et morbi miror purgatum te illius. Atqui
Emovit veterem mire novus; ut ſolet, in cor
Trajecto lateris miſeri, capitiſque dolore:
Ut lethargicus hic cum fit pugil, & medicum urget.
Dum ne quid ſimile huic, eſto ut libet. O bone, ne te
Fruſtrere: inſanis & tu, ſtultique prope omnes,
Si quid Stertinius veri crepat; unde ego mira
Deſcripſi docilis præcepta hæc, tempore quo me
Solatus juſſit ſapientem paſcere barbam,
Atque a Fabricio non triſtem ponte reverti.
Nam, male re geſta, cum vellem mittere operto

Me capite in flumen; dexter ſtetit: &, Cave faxis
Te quidquam indignum. pudor, inquit, te malus urget;
Inſanos qui inter vereare inſanus haberi.
Primum nam inquiram, quid ſit furere: hoc ſi erit in
Solo; nil verbi, pereas quin fortiter, addam. [te

Quem mala ſtultitia, & quemcunque inſcitia veri
Cæcum agit, inſanum Chryſippi porticus & grex
Autumat. hæc populos, hæc magnos formula reges,
Excepto ſapiente, tenet. nunc accipe quare
Deſipiant omnes, æque ac tu, qui tibi nomen
Inſano poſuere. velut ſilvis, ubi paſſim
Palantes error certo de tramite pellit;
Ille ſiniſtrorſum, hic dextrorſum abit; unus utrique
Error, ſed variis illudit partibus: hoc te
Crede modo inſanum; nihilo ut ſapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. eſt genus unum
Stultitiæ, nihilum metuenda timentis; ut ignes,
Ut rupes, fluvioſque in campo obſtare queratur:
Alterum & huic varium, & nihilo ſapientius, ignes
Per medios, fluvioſque ruentis. clamet amica

Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, uxor;
Hic fossa est ingens, hic rupes maxima: serva:
Non magis audierit, quam Fufius ebrius olim,
Cum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis,
Mater, te appello, clamantibus. huic ego vulgum
Errori similem cunctum insanire docebo.

Insanit veteres statuas Damasippus emendo:
Integer est mentis Damasippi creditor? esto:
Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam:
Tune insanus eris, si acceperis? an magis excors
Rejecta præda, quam præsens Mercurius fert?
Scribe decem a Nerio: non est satis: adde Cicutæ
Nodosi tabulas centum: mille adde catenas:
Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.
Cum rapies in jus malis ridentem alienis;
Fiet aper, modo avis, modo saxum, & cum volet, arbor.
Si male rem gerere insani est; contra, bene sani:
Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Perilli
Dictantis, quod tu nunquam rescribere possis.

Audire, atque togam jubeo componere, quisquis

Ambi-

Ambitione mala, aut argenti pallet amore;
Quiſquis luxuria, triſtive ſuperſtitione,
Aut alio mentis morbo calet: huc propius me,
Dum doceo inſanire omnes, vos ordine adite.
Danda eſt ellebori multo pars maxima avaris:
Neſcio an Anticyram ratio illis deſtinet omnem.
Heredes Staberî ſummam incidere ſepulcro;
Ni ſic feciſſent, gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio Arrî,
Frumenti quantum metit Africa. Sive ego prave,
Seu recte hoc volui, ne ſis patruus mihi. Credo
Hoc Staberî prudentem animum vidiſſe— Quid ergo
Senſit, cum ſummam patrimonî inſculpere ſaxo
Heredes voluit? Quoad vixit, credidit ingens
Pauperiem vitium, & cavit nihil acrius: ut, ſi
Forte minus locuples uno quadrante periret,
Ipſe videretur ſibi nequior. omnis enim res,
Virtus, fama, decus, divina humanaque, pulchris
Divitiis parent; quas qui conſtruxerit, ille
Clarus erit, fortis, juſtus— Sapienſne? Etiam & rex,

Et quidquid volet. hoc, veluti virtute paratum,
Speravit magnæ laudi fore. quid ſimile iſti
Græcus Ariſtippus? qui ſervos projicere aurum
In media juſſit Libya; quia tardius irent
Propter onus ſegnes. uter eſt inſanior horum?
Nil agit exemplum litem quod lite reſolvit.
Si quis emat citharas, emtas comportet in unum,
Nec ſtudio citharæ, nec Muſæ deditus ulli;
Si ſcalpra & formas non ſutor; nautica vela
Averſus mercaturis; delirus & amens
Undique dicatur merito. quid diſcrepat iſtis,
Qui nummos aurumque recondit, neſcius uti
Compoſitis, metuenſque velut contingere ſacrum?
Si quis ad ingentem frumenti ſemper acervum
Porrectus vigilet cum longo fuſte; neque illinc
Audeat eſuriens dominus contingere granum;
Ac potius foliis parcus veſcatur amaris:
Si poſitis intus Chii veteriſque Falerni
Mille cadis; (nihil eſt, tercentum millibus) acre
Potet acetum: age; ſi & ſtramentis incubet, unde-

octoginta

octoginta annos natus, cui ſtragula veſtis,
Blattarum ac tinearum epulæ, putreſcat in arca:
Nimirum inſanus paucis videatur; eo quod
Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.
Filius, aut etiam hæc libertus ut ebibat heres,
Dîs inimice ſenex, cuſtodis, ne tibi deſit?
Quantulum enim ſummæ curtabit quiſque dierum,
Ungere ſi caules oleo meliore, caputque
Cœperis impexa fœdum porrigine? quare,
Si quidvis ſatis eſt, perjuras, ſurripis, aufers
Undique? tun' ſanus? populum ſi cædere ſaxis
Incipias, ſervoſve tuos, quos ære pararis;
Inſanum te omnes pueri, clamentque puellæ.
Cum laqueo uxorem interimis, matremque veneno,
Incolumi capite es? Quid enim? Neq; tu hoc facis Argis,
Nec ferro, ut demens genitricem occidit Oreſtes.
An tu reris eum occiſa inſaniſſe parente,
Ac non ante malis dementem actum Furiis, quam
In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin, ex quo eſt habitus male tutæ mentis Oreſtes,

Nil ſane fecit quod tu reprendere poſſis:
Non Pyladen ferro violare, auſuſve ſororem
Electram: tantum maledicit utrique, vocando
Hanc furiam, hunc aliud, juſſit quod ſplendida bilis.
Pauper Opimius argenti poſiti intus & auri,
Qui Veientanum feſtis potare diebus
Campana ſolitus trulla, vappamque profeſtis,
Quondam lethargo grandi eſt oppreſſus; ut heres
Jam circum loculos & claves lætus ovanſque
Curreret. hunc medicus multum celer atque fidelis
Excitat hoc pacto: menſam poni jubet, atque
Effundi ſaccos nummorum, accedere plures
Ad numerandum: hominem ſic erigit. addit & illud;
Ni tua cuſtodis, avidus jam hæc auferet heres.
Men' vivo? Ut vivas igitur, vigila: hoc age. Quid vis?
Deficient inopem venæ te, ni cibus atque
Ingens accedat ſtomacho fultura ruenti.
Tu ceſſas? agedum; ſume hoc ptiſanarium oryzæ.
Quanti emtæ? Parvo. Quanti ergo? Octo aſſibus. Eheu!
Quid refert, morbo, an furtis, pereamque rapinis?

Quiſ-

Quiſnam igitur ſanus? Qui non ſtultus. Quid avarus?
Stultus & inſanus. Quid? ſi quis non ſit avarus;
Continuo ſanus? Minime. Cur Stoice? Dicam.
Non eſt cardiacus (Craterum dixiſſe putato)
Hic æger. Recte eſt igitur, ſurgetque? Negabit:
Quod latus, aut renes morbo tententur acuto.
Non eſt perjurus, neque ſordidus. Immolet æquis
Hic porcum Laribus. Verum ambitioſus & audax.
Naviget Anticyram. quid enim differt, barathrone
Dones quidquid habes, an nunquam utare paratis?
Servius Oppidius Canusî duo prædia dives
Antiquo cenſu gnatis diviſſe duobus
Fertur, & hoc moriens pueris dixiſſe vocatis
Ad lectum: Poſtquam te talos, Aule, nuceſque
Ferre ſinu laxo, donare, & ludere vidi,
Te, Tiberi, numerare, cavis abſcondere triſtem;
Extimui, ne vos ageret veſania diſcors;
Tu Nomentanum, tu ne ſequerere Cicutam.
Quare per Divos oratus uterque Penates,
Tu cave ne minuas; tu ne majus facias id

Quod

Quod ſatis eſſe putat pater, & natura coercet.
Præterea ne vos titillet gloria, jure-
jurando obſtringam ambo: uter ædilis, fueritve
Veſtrûm prætor, is inteſtabilis & ſacer eſto.
In cicere atque faba bona tu, perdaſque lupinis,
Latus ut in circo ſpatiere, aut æneus ut ſtes;
Nudus agris, nudus nummis, inſane, paternis?
Scilicet ut plauſus, quos fert Agrippa, feras tu,
Aſtuta ingenuum vulpes imitata leonem?
Ne quis humaſſe velit Ajacem, Atrida, vetas cur?
Rex ſum. Nil ultra quæro plebeius. Et æquam
Rem imperito: at ſi cui videor non juſtus, inulto
Dicere, quæ ſentit, permitto. Maxime regum,
Dî tibi dent capta claſſem redducere Troja:
Ergo conſulere, & mox reſpondere licebit?
Conſule. Cur Ajax heros ab Achille ſecundus
Putreſcit, toties ſervatis clarus Achivis;
Gaudeat ut populus Priami Priamuſque inhumato,
Per quem tot juvenes patrio caruere ſepulcro?
Mille ovium inſanus morti dedit, inclytum Ulyſſem

Et

Et Menelaum una mecum ſe occidere clamans.
Tu cum pro vitula ſtatuis dulcem Aulide natam
Ante aras, ſpargiſque mola caput, improbe, ſalſa;
Rectum animi ſervas? Quorſum? Inſanus quid enim
Fecit, cum ſtravit ferro pecus? abſtinuit vim [Ajax
Uxore & gnato, mala multa precatus Atridis:
Non ille aut Teucrum, aut ipſum violavit Ulyſſem.
Verum ego, ut hærentes adverſo litore naves
Eriperem, prudens placavi ſanguine Divos.
Nempe tuo, furioſe. Meo, ſed non furioſus.
Qui ſpecies alias veris, ſceleriſque tumultu
Permiſtas capiet, commotus habebitur: atque
Stultitiane erret, nihilum diſtabit, an ira.
Ajax immeritos dum occidit, deſipit, agnos?
Cum prudens ſcelus ob titulos admittis inanes,
Stas animo? & purum eſt vitio tibi, cum tumidum eſt
Si quis lectica nitidam geſtare amet agnam; [cor?
Huic veſtem, ut gnatæ, paret, ancillas paret, aurum;
Puſam, aut puſillam appellet, fortique marito
Deſtinet uxorem; interdicto huic omne adimat jus

Prætor, & ad ſanos abeat tutela propinquos.
Quid, ſi quis gnatam pro muta devovet agna?
Integer eſt animi? ne dixeris. ergo ubi prava
Stultitia, hic ſumma eſt inſania: qui ſceleratus,
Et furioſus erit: quem cepit vitrea fama,
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis. [cum:
Nunc, age, luxuriam & Nomentanum arripe me-
Vincet enim ſtultos ratio inſanire nepotes.
Hic ſimul accepit patrimonî mille talenta,
Edicit, piſcator uti, pomarius, auceps,
Unguentarius, ac Tuſci turba impia vici,
Cum ſcurris fartor, cum Velabro omne macellum
Mane domum veniant. Quid tum? Venere frequentes.
Verba facit leno: Quidquid mihi, quidquid & horum
Cuique domi eſt, id crede tuum; & vel nunc pete vel
Accipe, quid contra juvenis reſponderit æquus. [cras.
In nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
Cœnem ego: tu piſces hiberno ex æquore verris:
Segnis ego, indignus qui tantum poſſideam. aufer:
Sume tibi decies; tibi tantundem; tibi triplex,

Unde

Unde uxor media currat de nocte vocata.
Filius Æſopi detractam ex aure Metellæ
(Scilicet ut decies ſolidum exſorberet) aceto
Diluit inſignem baccam: qui ſanior, ac ſi
Illud idem in rapidum flumen jaceretve cloacam?
Quinti progenies Arrî, par nobile fratrum,
Nequitia & nugis, pravorum & amore gemellum,
Luſcinias ſoliti impenſo prandere coemtas,
Quorſum abeant ſani? creta an carbone notandi?
Ædificare caſas, ploſtello adjungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Si quem delectet barbatum; amentia verſet.
Si puerilius his ratio eſſe evincet amare;
Nec quicquam differre, utrumne in pulvere, trimus
Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
Solicitus plores: quæro, faciaſne quod olim
Mutatus Polemon? ponas inſignia morbi,
Faſciolas, cubital, focalia; potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpſiſſe coronas,
Poſtquam eſt impranſi correptus voce magiſtri?

Porrigis irato puero cum poma, recuſat:
Sume catelle; negat: ſi non des, optat. amator
Excluſus qui diſtat? agit ubi ſecum, eat, an non,
Quo rediturus erat non arceſſitus; & hæret
Inviſis foribus. Nec nunc, cum me vocet ultro,
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Excluſit; revocat: redeam? non, ſi obſecret. Ecce
Servus non paulo ſapientior: O here, quæ res
Nec modum habet, neque conſilium, ratione modoque
Tractari non vult. in amore hæc ſunt mala: bellum,
Pax rurſum. hæc ſi quis tempeſtatis prope ritu
Mobilia, & cæca fluitantia ſorte, laboret
Reddere certa ſibi; nihilo plus explicet, ac ſi
Inſanire paret certa ratione modoque.
Quid? cum Picenis excerpens ſemina pomis,
Gaudes, ſi cameram percuſſti forte; penes te es?
Quid? cum balba feris annoſo verba palato,
Ædificante caſas qui ſanior? adde cruorem
Stultitiæ, atque ignem gladio ſcrutare. modo, inquam,
Hellade percuſſa, Marius cum præcipitat ſe,

Cerritus fuit? an commotæ crimine mentis
Abſolves hominem, & ſceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata vocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita ſiccus
Lautis mane ſenex manibus currebat, & unum,
(Quid tam magnum? addens) unum me ſurpite morti,
Dîs etenim facile eſt, orabat; ſanus utriſque
Auribus atque oculis: mentem, niſi litigioſus,
Exciperet dominus, cum venderet. hoc quoque vulgus
Chryſippus ponit fecunda in gente Menenî.
Jupiter, ingentes qui das adimiſque dolores,
(Mater ait pueri menſes jam quinque cubantis)
Frigida ſi puerum quartana reliquerit; illo
Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
In Tiberi ſtabit. Caſus medicuſve levarit
Ægrum ex præcipiti; mater delira necabit
In gelida fixum ripa, febrimque reducet.
Quone malo mentem concuſſa? timore Deorum.
Hæc mihi Stertinius, ſapientum octavus, amico
Arma dedit, poſthac ne compellarer inultus.

Dixerit insanum qui me, totidem audiet; atque
Respicere ignoto discet pendentia tergo.
Stoice, post damnum sic vendas omnia pluris:
Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)
Insanire putas? ego nam videor mihi sanus.
Quid? caput abscissum demens cum portat Agave
Gnati infelicis, sibi tum furiosa videtur?
Stultum me fateor (liceat concedere veris)
Atque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
Ægrotare putes animi vitio. Accipe: primum
Ædificas; hoc est, longos imitaris, ab imo
Ad summum totus moduli bipedalis: & idem
Corpore majorem rides Turbonis in armis
Spiritum & incessum: qui ridiculus minus illo?
An quodcunque facit Mæcenas, te quoque verum est,
Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?
Absentis ranæ pullis vituli pede pressis,
Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
Bellua cognatos eliserit. illa rogare,
Quantane? num tandem, se inflans, sic magna fuisset.

Major dimidio. Num tanto? Cum magis atque
Se magis inflaret; Non, ſi te ruperis, inquit,
Par eris. Hæc a te non multum abludit imago.
Adde poemata nunc; (hoc eſt, oleum adde camino)
Quæ ſi quis ſanus fecit, ſanus facis & tu.
Non dico horrendam rabiem— Jam deſine— Cultum
Majorem cenſu— Teneas, Damaſippe, tuis te—
Mille puellarum, puerorum mille furores—
O major tandem parcas inſane minori.

SATYRA IV.

UNDE, & quo Catius? Non eſt mihi tempus aven-
Ponere ſigna novis præceptis; qualia vincunt [ti
Pythagoran, Anytique reum, doctumque Platona.
Peccatum fateor, cum te ſic tempore lævo
Interpellarim: ſed des veniam bonus, oro.
Quod ſi interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox;
Sive eſt naturæ hoc, ſive artis, mirus utroque.
Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem;

Utpote

Utpote res tenues, tenui ſermone peractas.
Ede hominis nomen; ſimul, an Romanus, an hoſpes.
Ipſa memor præcepta canam: celabitur auctor.
Longa quibus facies ovis erit, illa memento,
Ut ſucci melioris, & ut magis alba rotundis,
Ponere: namque marem cohibent calloſa vitellum.
Caule ſuburbano, qui ſiccis crevit in agris,
Dulcior: irriguo nihil eſt elutius horto.
Si veſpertinus ſubito te oppreſſerit hoſpes;
Ne gallina malum reſponſet dura palato,
Doctus eris vivam miſto merſare Falerno:
Hoc teneram faciet. pratenſibus optima fungis
Natura eſt: aliis male creditur. ille ſalubres
Æſtates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante gravem quæ legerit arbore ſolem.
Auſidius forti miſcebat mella Falerno,
Mendoſe: quoniam vacuis committere venis
Nil niſi lene decet: leni præcordia mulſo
Prolueris melius. ſi dura morabitur alvus;
Mitulus & viles pellent obſtantia conchæ,

Et

Et lapathi brevis herba; ſed albo non ſine Coo.
Lubrica naſcentes implent conchylia lunæ.
Sed non omne mare eſt generoſæ fertile teſtæ.
Murice Baiana melior Lucrina peloris:
Oſtrea Circæis, Miſeno oriuntur echini:
Pectinibus patulis jactat ſe molle Tarentum.
Nec ſibi cœnarum quivis temere arroget artem,
Non prius exacta tenui ratione ſaporum.
Nec ſatis eſt cara piſces averrere menſa,
Ignarum quibus eſt jus aptius, & quibus aſſis
Languidus in cubitum jam ſe conviva reponet.
Umber, & iligna nutritus glande, rotundas
Curvat aper lances carnem vitantis inertem:
Nam Laurens malus eſt, ulvis & arundine pinguis.
Vinea ſummittit capreas non ſemper edules.
Fecundi leporis ſapiens ſectabitur armos.
Piſcibus, atque avibus, quæ natura, & foret ætas,
Ante meum nulli patuit quæſita palatum.
Sunt quorum ingenium nova tantum cruſtula promit.
Nequaquam ſatis in re una conſumere curam:

Ut ſi quis ſolum hoc, mala ne ſint vina, laboret;
Quali perfundat piſces ſecurus olivo.
Maſſica ſi cœlo ſupponas vina ſereno;
Nocturna, ſi quid craſſi eſt, tenuabitur aura,
Et decedet odor nervis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino vitiata ſaporem.
Surrentina vafer qui miſcet fæce Falerna
Vina, columbino limum bene colligit ovo:
Quatinus ima petit volvens aliena vitellus.
Toſtis marcentem ſquillis recreabis & Afra
Potorem cochlea: nam lactuca innatat acri
Poſt vinum ſtomacho: perna magis; ac magis hillis
Flagitat in morſus refici: quin omnia malit,
Quæcunque immundis fervent allata popinis.
Eſt operæ precium duplicis pernoſcere juris
Naturam. ſimplex e dulci conſtat olivo;
Quod pingui miſcere mero muriaque decebit,
Non alia quam qua Byzantia putruit orca.
Hoc ubi confuſum ſectis inferbuit herbis,
Corycioque croco ſparſum ſtetit, inſuper addes

Preſſa Venafranæ quod bacca remiſit olivæ.
Picenis cedunt pomis Tiburtia ſucco:
Nam facie præſtant. Venucula convenit ollis.
Rectius Albanam fumo duraveris uvam.
Hanc ego cum malis, ego fæcem primus, & alec,
Primus & invenior piper album cum ſale nigro
Incretum, puris circumpoſuiſſe catillis.
Immane eſt vitium, dare millia terna macello,
Anguſtoque vagos piſces urgere catino.
Magna movent ſtomacho faſtidia; ſeu puer unctis
Tractavit calicem manibus, dum furta ligurrit:
Sive gravis veteri crateræ limus adhæſit.
Vilibus in ſcopis, in mappis, in ſcobe, quantus
Conſiſtit ſumtus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
Et Tyrias dare circum illota toralia veſtes;
Oblitum, quanto curam ſumtumque minorem
Hæc habeant, tanto reprendi juſtius illis,
Quæ niſi divitibus nequeunt contingere menſis?
Docte Cati, per amicitiam Divoſque rogatus,

Ducere me auditum, perges quocunque, memento.
Nam quamvis referas memori mihi pectore cuncta;
Non tamen interpres tantundem juveris. adde
Vultum habitumque hominis; quem tu vidiſſe beatus
Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
Non mediocris ineſt, fontes ut adire remotos,
Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

SATYRA V.

Hoc quoque, Tireſia, præter narrata, petenti
Reſponde: quibus amiſſas reparare queam res
Artibus atque modis. quid rides? Jamne doloſo,
Non ſatis eſt Ithacam revehi, patrioſque penates
Aſpicere? O nulli quidquam mentite, vides, ut
Nudus inopſque domum redeam, te vate: neque illic
Aut apotheca procis intacta eſt, aut pecus. atqui
Et genus, & virtus, niſi cum re, vilior alga eſt.
Quando pauperiem (miſſis ambagibus) horres;
Accipe qua ratione queas diteſcere. turdus,

Sive

Sive aliud privum dabitur tibi; devolet illuc,
Res ubi magna nitet, domino ſene: dulcia poma,
Et quoſcunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem guſtet venerabilior Lare dives:
Qui quamvis perjurus erit, ſine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi
Tu comes exterior, ſi poſtulet, ire recuſes.
Utne tegam ſpurco Damæ latus? haud ita Trojæ
Me geſſi, certans ſemper melioribus. Ergo
Pauper eris. Fortem hoc animum tolerare jubebo;
Et quondam majora tuli. tu protinus, unde
Divitias, æriſque ruam, dic, augur, acervos.
Dixi equidem, & dico. captes aſtutus ubique
Teſtamenta ſenum: neu, ſi vafer unus & alter
Inſidiatorem præroſo fugerit hamo,
Aut ſpem deponas, aut artem illuſus omittas.
Magna minorve foro ſi res certabitur olim;
Vivet uter locuples ſine gnatis, improbus ultro
Qui meliorem audax vocet in jus, illius eſto
Defenſor: fama civem cauſaque priorem

Sperne, domi ſi gnatus erit, fecundave conjux.
Quinte, puta, aut Publi, (gaudent prænomine molles
Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum.
Jus anceps novi; cauſas defendere poſſum.
Eripiet quivis oculos citius mihi, quam te
Contemtum caſſa nuce pauperet. hæc mea cura eſt,
Ne quid tu perdas, neu ſis jocus. ire domum, atque
Pelliculam curare jube. ſi cognitor ipſe:
Perſta, atque obdura: ſeu rubra Canicula findet
Infantes ſtatuas; ſeu pingui tentus omaſo
Furius hibernas cana nive conſpuet Alpes.
Nonne vides (aliquis cubito ſtantem prope tangens
Inquiet) ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?
Plures annabunt thynni, & cetaria creſcent.
Si cui præterea validus male filius in re
Præclara ſublatus aletur; ne manifeſtum
Cœlibis obſequium nudet te, leniter in ſpem
Arrepe officioſus, ut & ſcribare ſecundus
Heres; &, ſi quis caſus puerum egerit Orco,
In vacuum venias: perraro hæc alea fallit.

Qui teſtamentum tradet tibi cunque legendum,
Abnuere, & tabulas a te removere memento:
Sic tamen, ut limis rapias quid prima ſecundo
Cera velit verſu: ſolus, multiſne coheres,
Veloci percurre oculo. plerumque recoctus
Scriba ex quinqueviro corvum deludet hiantem;
Captatorque dabit riſus Naſica Corano.
Num furis? an prudens ludis me, obſcura canendo?
O Laertiade, quidquid dicam, aut erit, aut non:
Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen iſta velit ſibi fabula, ſi licet, ede.
Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto
Demiſſum genus Ænea, tellure marique
Magnus erit; forti nubet procera Corano
Filia Naſicæ metuentis reddere ſoldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas ſocero dabit, atque
Ut legat, orabit: multum Naſica negatas
Accipiet tandem, & tacitus leget; invenietque
Nil ſibi legatum, præter plorare, ſuiſque.
Illud ad hæc jubeo: mulier ſi forte doloſa,

Libertuſve ſenem delirum temperet; illis
Accedas ſocius: laudes, lauderis ut abſens.
Adjuvat hoc quoque: ſed vincit longe prius ipſum
Expugnare caput. ſcribet mala carmina vecors?
Laudato. ſcortator erit? cave te roget: ultro
Penelopen facilis potiori trade. Putaſne,
Perduci poterit tam frugi, tamque pudica,
Quam nequiere proci recto depellere curſu?
Venit enim magnum donandi parca juventus,
Nec tantum Veneris, quantum ſtudioſa culinæ.
Sic tibi Penelope frugi eſt: quæ ſi ſemel uno
De ſene guſtarit, tecum partita lucellum,
Ut canis, a corio nunquam abſterrebitur uncto. [bis
Me ſene, quod dicam, factum eſt: anus improba The-
Ex teſtamento ſic eſt elata: cadaver
Unctum oleo largo nudis humeris tulit heres;
Scilicet elabi ſi poſſet mortua: credo,
Quod nimium inſtiterat viventi. cautus adito:
Neu deſis operæ, neve immoderatus abundes.
Difficilem & moroſum offendet garrulus ultro.

Non

Non etiam ſileas. Davus ſis comicus; atque
Stes capite obſtipo, multum ſimilis metuenti.
Obſequio graſſare: mone, ſi increbruit aura,
Cautus uti velet carum caput: extrahe turba
Oppoſitis humeris: aurem ſubſtringe loquaci.
Importunus amat laudari? donec, ohe jam
Ad cœlum manibus ſublatis dixerit, urge, &
Creſcentem tumidis infla ſermonibus utrem.
Cum te ſervitio longo curaque levarit;
Et certum vigilans, Quartæ ſit partis Ulyſſes,
Audieris heres: Ergo nunc Dama ſodalis
Nuſquam eſt? unde mihi tam fortem, tamque fidelem?
Sparge ſubinde: &, ſi paulum potes, illacrymare. eſt
Gaudia prodentem vultum celare. ſepulcrum
Permiſſum arbitrio, ſine ſordibus exſtrue. funus
Egregie factum laudet vicinia. ſi quis
Forte coheredum ſenior male tuſſiet; huic tu
Dic, ex parte tua, ſeu fundi, ſive domus ſit
Emtor, gaudentem nummo te addicere. ſed me
Imperioſa trahit Proſerpina. vive, valeque.

SATYRA VI.

Hoc erat in votis: modus agri non ita magnus,
Hortus ubi, & tecto vicinus jugis aquæ fons,
Et paulum silvæ super his foret. auctius, atque
Dî melius fecere. bene est: nihil amplius oro,
Maia nate, nisi ut propria hæc mihi munera faxis.
Si neque majorem feci ratione mala rem,
Nec sum facturus vitio culpave minorem:
Si veneror stultus nihil horum; O si angulus ille
Proximus accedat, qui nunc denormat agellum!
O si urnam argenti fors qua mihi monstret! ut illi,
Thesauro invento qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus aravit, dives amico
Hercule: si, quod adest, gratum juvat: hac prece te oro;
Pingue pecus domino facias, & cætera, præter
Ingenium: utque soles, custos mihi maximus adsis.
Ergo ubi me in montes & in arcem ex Urbe removi,
Quid prius illustrem Satyris Musaque pedestri?

Nec

Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auſter,
Autumnuſque gravis, Libitinæ quæſtus acerbæ.
Matutine pater, ſeu Jane libentius audis,
Unde homines operum primos vitæque labores
Inſtituunt, (ſic Dîs placitum) tu carminis eſto
Principium. Romæ ſponſorem me rapis: Eia,
Ne prior officio quiſquam reſpondeat, urge:
Sive Aquilo radit terras, ſeu bruma nivalem
Interiore diem gyro trahit, ire neceſſe eſt.
Poſtmodo, quod mî obſit, clare certumque locuto,
Luctandum in turba; facienda injuria tardis.
Quid vis, inſane, & quas res agis? (improbus urget
Iratis precibus) tu pulſes omne quod obſtat,
Ad Mæcenatem memori ſi mente recurras.
Hoc juvat, & melli eſt; non mentiar. at ſimul atras
Ventum eſt Eſquilias; aliena negotia centum
Per caput, & circa ſaliunt latus. Ante ſecundam
Roſcius orabat ſibi adeſſes ad Puteal cras.
De re communi ſcribæ magna atque nova te
Orabant hodie meminiſſes, Quinte, reverti.

Imprimat his cura Mæcenas ſigna tabellis.
Dixeris, Experiar: Si vis, potes, addit; & inſtat.
Septimus octavo propior jam fugerit annus,
Ex quo Mæcenas me cœpit habere ſuorum
In numero; duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet, iter faciens, & cui concredere nugas [par?
Hoc genus: Hora quota eſt? Thrax eſt Gallina Syro
Matutina parum cautos jam frigora mordent;
Et quæ rimoſa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus, ſubjectior in diem & horam
Invidiæ. Noſter ludos ſpectaverat una,
Luſerat in campo, Fortunæ filius, omnes.
Frigidus a Roſtris manat per compita rumor;
Quicunque obvius eſt, me conſulit: O bone, (nam te
Scire, Deos quoniam propius contingis, oportet)
Numquid de Dacis audiſti? Nil equidem. Ut tu
Semper eris deriſor! At omnes Dî exagitent me,
Si quidquam. Quid? militibus promiſſa Triquetra
Prædia Cæſar, an eſt Itala tellure daturus?
Jurantem me ſcire nihil, mirantur, ut unum

Scili-

Scilicet egregii mortalem altique ſilentî.
Perditur hæc inter miſero lux, non ſine votis:
O rus, quando ego te aſpiciam? quandoque licebit,
Nunc veterum libris, nunc ſomno & inertibus horis,
Ducere ſolicitæ jucunda oblivia vitæ?
O quando faba Pythagoræ cognata, ſimulque
Uncta ſatis pingui ponentur oluſcula lardo?
O noctes, cœnæque Deûm: quibus ipſe, meique
Ante Larem proprium veſcor; vernaſque procaces
Paſco libatis dapibus. prout cuique libido eſt,
Siccat inæquales calices conviva, ſolutus
Legibus inſanis: ſeu quis capit acria fortis
Pocula; ſeu modicis uveſcit lætius. ergo
Sermo oritur, non de villis domibuſve alienis,
Nec male necne Lepos ſaltet: ſed quod magis ad nos
Pertinet, & neſcire malum eſt, agitamus: utrumne
Divitiis homines, an ſint virtute beati:
Quidve ad amicitias, uſus rectumne, trahat nos:
Et quæ ſit natura boni, ſummumque quid ejus.
Cervius hæc inter vicinus garrit aniles

Ex re fabellas. nam ſi quis laudat Arellî
Solicitas ignarus opes, ſic incipit: Olim
Ruſticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepiſſe cavo, veterem vetus hoſpes amicum;
Aſper, & attentus quæſitis; ut tamen arctum
Solveret hoſpitiis animum. quid multa? neque illi
Sepoſiti ciceris, nec longæ invidit avenæ:
Aridum & ore ferens acinum, ſemeſaque lardi
Fruſta dedit, cupiens varia faſtidia cœna
Vincere tangentis male ſingula dente ſuperbo:
Cum pater ipſe domus palea porrectus in horna
Eſſet ador loliumque, dapis meliora relinquens.
Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat, inquit, ami-
Prærupti nemoris patientem vivere dorſo? [ce,
Vin' tu homines urbemque feris præponere ſilvis?
Carpe viam (mihi crede) comes: terreſtria quando
Mortales animas vivunt ſortita, neque ulla eſt,
Aut magno aut parvo, lethi fuga. quo, bone, circa,
Dum licet, in rebus jucundis vive beatus:
Vive memor, quam ſis ævi brevis. Hæc ubi dicta

Agreſtem

Agreſtem pepulere; domo levis exſilit: inde
Ambo propoſitum peragunt iter, urbis aventes
Mœnia nocturni ſubrepere. jamque tenebat
Nox medium cœli ſpatium, cum ponit uterque
In locuplete domo veſtigia: rubro ubi cocco
Tincta ſuper lectos canderet veſtis eburnos,
Multaque de magna ſupereſſent fercula cœna,
Quæ procul exſtructis inerant heſterna caniſtris.
Ergo ubi purpurea porrectum in veſte locavit
Agreſtem; veluti ſuccinctus curſitat hoſpes,
Continuatque dapes; nec non vernaliter ipſis
Fungitur officiis, prælambens omne quod affert.
Ille cubans gaudet mutata ſorte, boniſque
Rebus agit lætum convivam: cum ſubito ingens
Valvarum ſtrepitus lectis excuſſit utrumque.
Currere per totum pavidi conclave; magiſque
Exanimes trepidare, ſimul domus alta Moloſſis
Perſonuit canibus. tum ruſticus, Haud mihi vita
Eſt opus hac, ait; & valeas: me ſilva, cavuſque
Tutus ab inſidiis tenui ſolabitur ervo.

SATYRA VII.

JAMDUDUM auſculto; & cupiens tibi dicere ſervus
Pauca, reformido. Davuſne? Ita, Davus, amicum
Mancipium domino, & frugi, quod ſit ſatis: hoc eſt,
Ut vitale putes. Age, libertate Decembri
(Quando ita majores voluerunt) utere: narra.
Pars hominum vitiis gaudet conſtanter, & urget
Propoſitum: pars multa natat, modo recta capeſſens,
Interdum pravis obnoxia. ſæpe notatus
Cum tribus annellis, modo læva Priſcus inani,
Vixit inæqualis, clavum ut mutaret in horas;
Ædibus ex magnis ſubito ſe conderet, unde
Mundior exiret vix libertinus honeſte;
Jam mœchus Romæ, jam mallet doctus Athenis
Vivere; Vertumnis, quotquot ſunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, poſtquam illi juſta chiragra
Contudit articulos, qui pro ſe tolleret, atque
Mitteret in phimum talos, mercede diurna

Con-

Conductum pavit: quanto conſtantior idem
In vitiis, tanto levius miſer ac prior ille,
Qui jam contento, jam laxo fune laborat.
Non dices hodie, quorſum hæc tam putida tendant,
Furcifer? Ad te, inquam. Quo pacto, peſſime? Laudas
Fortunam & mores antiquæ plebis; & idem,
Si quis ad illa Deus ſubito te agat, uſque recuſes:
Aut quia non ſentis, quod clamas, rectius eſſe;
Aut quia non firmus rectum defendis, & hæres,
Nequicquam cœno cupiens evellere plantam.
Romæ rus optas; abſentem ruſticus Urbem
Tollis ad aſtra levis. ſi nuſquam es forte vocatus
Ad cœnam, laudas ſecurum olus; ac, velut uſquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis, amaſque,
Quod nuſquam tibi ſit potandum: juſſerit ad ſe
Mæcenas ſerum ſub lumina prima venire
Convivam; Nemon' oleum feret ocius? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore, fugiſque.
Milvius & ſcurræ, tibi non referenda precati,
Diſcedunt. etenim fateor, me, dixerit ille

Duci ventre levem: naſum nidore ſupinor:
Imbecillus, iners: ſiquid vis, adde, popino.
Tu, cum ſis quod ego, & fortaſſis nequior, ultro
Inſectere velut melior? verbiſque decoris
Obvolvas vitium? quid, ſi me ſtultior ipſo
Quingentis emto drachmis deprenderis? aufer
Me vultu terrere: manum ſtomachumque teneto,
Dum, quæ Criſpini docuit me janitor, edo.
Te conjux aliena capit, meretricula Davum:
Peccat uter noſtrum cruce dignius? acris ubi me
Natura incendit; ſub clara nuda lucerna
Quæcunque excepit turgentis verbera caudæ,
Clunibus aut agitavit equum laſciva ſupinum,
Dimittit, neque famoſum, neque ſolicitum ne
Ditior, aut formæ melioris meiat eodem.
Tu, cum projectis inſignibus, annulo equeſtri,
Romanoque habitu, prodis, ex judice, Dama
Turpis, odoratum caput obſcurante lacerna;
Non es quod ſimulas? metuens induceris, atque
Altercante libidinibus tremis oſſa pavore.

Quid

Quid refert, uri virgis, ferroque necari
Auctoratus eas, an turpi clauſus in arca
(Quo te demiſit peccati conſcia herilis)
Contractum genibus tangas caput? eſtne marito
Matronæ peccantis in ambos juſta poteſtas?
In corruptorem vel juſtior? illa tamen ſe
Non habitu, mutatve loco, peccatve ſuperne;
Cum te formidet mulier, neque credat amanti.
Ibis ſub furcam prudens, dominoque furenti
Committes rem omnem, & vitam, & cum corpore famam.
Evaſti? credo metues, doctuſque cavebis.
Quæres quando iterum paveas, iterumque perire
Poſſis. o toties ſervus! quæ bellua ruptis, vaſa
Cum ſemel effugit, reddit ſe prava catenis?
Non ſum mœchus, ais. neque ego, hercule, fur, ubi
Prætereo ſapiens argentea. tolle periclum,
Jam vaga proſiliet frenis natura remotis.
Tune mihi dominus, rerum imperiis hominumque
Tot tantiſque minor? quem ter vindicta quaterque
Impoſita haud unquam miſera formidine privet?

Adde ſupra dictis, quod non levius valeat: nam
Sive vicarius eſt, qui ſervo paret, (uti mos
Veſter ait) ſeu conſervus; tibi quid ſum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas, aliis ſervis miſer, atque
Duceris, ut nervis alienis mobile lignum.
Quiſnam igitur liber? Sapiens, ſibique imperioſus:
Quem neq; pauperies, neq; mors, neq; vincula terrent:
Reſponſare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in ſeipſo totus teres atque rotundus;
Externi ne quid valeat per leve morari:
In quem manca ruit ſemper fortuna. poteſne
Ex his, ut proprium, quid noſcere? quinque talenta
Poſcit te mulier, vexat, foribuſque repulſum
Perfundit gelida; rurſus vocat. eripe turpi
Colla jugo: liber, liber ſum, dic age. non quis:
Urget enim dominus mentem non lenis, & acres
Subjectat laſſo ſtimulos, verſatque negantem.
Vel cum Pauſiaca torpes, inſane, tabella,
Qui peccas minus atque ego, cum Fulvî Rutubæque
Aut Placideiani contento poplite miror

Prœlia

Prœlia rubrica picta aut carbone, velut ſi
Revera pugnent, feriant, vitentque moventes
Arma viri? nequam & ceſſator Davus; at ipſe
Subtilis veterum judex, & callidus audis.
Nil ego, ſi ducor libo fumante: tibi ingens
Virtus atque animus cœnis reſponſat opimis.
Obſequium ventris mihi perniciosius eſt: cur?
Tergo plector enim: qui tu impunitior, illa,
Quæ parvo ſumi nequeunt, cum obſonia captas?
Nempe inamareſcunt epulæ ſine fine petitæ;
Illuſique pedes vitioſum ferre recuſant
Corpus. an hic peccat, ſub noctem qui puer uva
Furtivam mutat ſtrigilem? qui prædia vendit,
Nil ſervile, gulæ parens, habet? adde, quod idem
Non horam tecum eſſe potes, non otia recte
Ponere; teque ipſum vitas fugitivus & erro,
Jam vino quærens, jam ſomno fallere curam:
Fruſtra: nam comes atra premit, ſequiturque fugacem.
Unde mihi lapidem? Quorſum eſt opus? Unde ſagittas?

Aut insanit homo, aut versus facit. Ocius hinc te
Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

SATYRA VIII.

UT Nasidieni juvit te cœna beati?
Nam mihi quærenti convivam, dictus here illic
De medio potare die. Sic, ut mihi nunquam
In vita fuerit melius. Da (si grave non est)
Quæ prima iratum ventrem placaverit esca.
In primis Lucanus aper; leni fuit Austro
Captus, ut aiebat cœnæ pater: acria circum
Rapula, lactucæ, radices; qualia lassum
Pervellunt stomachum; siser, alec, fæcula Coa.
His ubi sublatis, puer alte cinctus acernam
Gausape purpureo mensam perterſit, & alter
Sublegit quodcunque jaceret inutile, quodque
Posset cœnantes offendere; ut Attica virgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes,
Cæcuba vina ferens; Alcon, Chium maris expers.

Hic

Hic herus; Albanum, Mæcenas, ſive Falernum
Te magis appoſitis delectat; habemus utrumque.
Divitias miſeras! ſed queis cœnantibus una,
Fundani, pulchre fuerit tibi, noſſe laboro.
Summus ego, & prope me Viſcus Turinus, & infra,
Si memini, Varius; cum Servilio Balatrone
Vibidius, quos Mæcenas adduxerat umbras.
Nomentanus erat ſuper ipſum, Porcius infra,
Ridiculus totas ſimul abſorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui, ſi quid forte lateret,
Indice monſtraret digito. nam cætera turba,
Nos, inquam, cœnamus aves, conchylia, piſces,
Longe diſſimilem noto celantia ſuccum:
Ut vel continuo patuit, cum paſſeris atque
Inguſtata mihi porrexerit ilia rhombi.
Poſt hoc me docuit melimela rubere, minorem
Ad lunam delecta. quid hoc interſit, ab ipſo
Audieris melius. tum Vibidius Balatroni;
Nos, niſi damnoſe bibimus, moriemur inulti.
Et calices poſcit majores. vertere pallor

Tum

Tum parochi faciem, nil ſic metuentis ut acres
Potores: vel quod maledicunt liberius; vel
Fervida quod ſubtile exſurdant vina palatum.
Invertunt Aliphanis vinaria tota
Vibidius Balatroque, ſecutis omnibus: imi
Convivæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur ſquillas inter muræna natantes
In patina porrecta. ſub hoc herus, Hæc gravida, inquit,
Capta eſt; deterior poſt partum carne futura.
His miſtum jus eſt; oleo, quod prima Venafri
Preſſit cella; garo de ſuccis piſcis Iberi;
Vino quinquenni, verum citra mare nato,
Dum coquitur; (cocto Chium ſic convenit, ut non
Hoc magis ullum aliud) pipere albo; non ſine aceto,
Quod Methymnæam vitio mutaverit uvam.
Erucas virides, inulas ego primus amaras
Monſtravi incoquere; illutos Curtillus echinos,
Ut melius muria, quam teſta marina remittat.
Interea ſuſpenſa graves aulæa ruinas
In patinam fecere, trahentia pulveris atri

Quan-

Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
Nos majus veriti, poſtquam nihil eſſe pericli
Senſimus, erigimur. Rufus poſito capite, ut ſi
Filius immaturus obiſſet, flere: quis eſſet
Finis, ni ſapiens ſic Nomentanus amicum
Tolleret? Heu Fortuna, quis eſt crudelior in nos
Te Deus? ut ſemper gaudes illudere rebus
Humanis! Varius mappa compeſcere riſum
Vix poterat. Balatro ſuſpendens omnia naſo,
Hæc eſt conditio vivendi, aiebat: eoque
Reſponſura tuo nunquam eſt par fama labori.
Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
Solicitudine diſtrictum, ne panis aduſtus,
Ne male conditum jus apponatur, ut omnes
Præcincti recte pueri comtique miniſtrent?
Adde hos præterea caſus; aulæa ruant ſi,
Ut modo; ſi patinam pede lapſus frangat agaſo.
Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
Adverſæ nudare ſolent, celare ſecundæ.
Naſidienus ad hæc: Tibi Dî, quæcunque preceris,

Commoda dent; ita vir bonus es, convivaque comis:
Et ſoleas poſcit. tum in lecto quoque videres
Stridere ſecreta diviſos aure ſuſurros.
Nullos his mallem ludos ſpectaſſe. ſed illa
Redde, agè, quæ deinceps riſiſti. Vibidius dum
Quærit de pueris, num ſit quoque fracta lagena,
Quod ſibi poſcenti non dentur pocula; dumque
Ridetur fictis rerum, Balatrone ſecundo;
Naſidiene, redis mutatæ frontis, ut arte
Emendaturus fortunam. deinde ſecuti
Mazonomo pueri magno diſcerpta ferentes
Membra gruis ſparſi ſale multo, non ſine farre,
Pinguibus & ficis paſtum jecur anſeris albi,
Et leporum avulſos, ut multo ſuavius, armos,
Quam ſi cum lumbis quis edit. tum pectore aduſto
Vidimus & merulas poni, & ſine clune palumbes;
Suaves res, ſi non cauſas narraret earum, &
Naturas dominus: quem nos ſic fugimus ulti,
Ut nihil omnino guſtaremus; velut illis
Canidia afflaſſet pejor ſerpentibus Afris.

QUINTI

QUINTI HORATII FLACCI EPISTOLARUM LIBER I.

AD MÆCENATEM.

EPISTOLA I.

PRIMA dicte mihi, ſumma dicende Camena,
Spectatum ſatis, & donatum jam rude, quæris,
Mæcenas, iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem eſt ætas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad poſtem fixis, latet abditus agro,
Ne populum extrema toties exoret arena.

Eſt mihi purgatam crebro qui perſonet aurem:
Solve ſeneſcentem mature ſanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & verſus & cætera ludicra pono; [ſum:
Quid verum atque decens, curo & rogo, & omnis in hoc
Condo, & compono, quæ mox depromere poſſim.
Ac ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter:
Nullius addictus jurare in verba magiſtri,
Quo me cunque rapit tempeſtas, deferor hoſpes.
Nunc agilis fio, & merſor civilibus undis,
Virtutis veræ cuſtos, rigiduſque ſatelles;
Nunc in Ariſtippi furtim præcepta relabor,
Et mihi res, non me rebus, ſubjungere conor.
Ut nox longa, quibus mentitur amica, dieſque
Longa videtur opus debentibus, ut piger annus
Pupillis, quos dura premit cuſtodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt ingrataque tempora, quæ ſpem
Conſiliumque morantur agendi gnaviter id, quod
Æque pauperibus prodeſt, locupletibus æque,
Æque neglectum pueris ſenibuſque nocebit.

Reſtat,

Reſtat, ut his ego me ipſe regam ſolerque elementis:
Non poſſis oculo quantum contendere Lynceus;
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia deſperes invicti membra Glyconis,
Nodoſa corpus nolis prohibere chiragra.
Eſt quodam prodire tenus, ſi non datur ultra.
Fervet avaritia, miſeroque Cupidine pectus?
Sunt verba & voces, quibus hunc lenire dolorem
Poſſis, & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? ſunt certa piacula, quæ te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.
Invidus, iracundus, iners, vinoſus, amator;
Nemo adeo ferus eſt, ut non miteſcere poſſit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.
Virtus eſt, vitium fugere; & ſapientia prima,
Stultitia caruiſſe. vides, quæ maxima credis
Eſſe mala, exiguum cenſum, turpemque repulſam,
Quanto devites animi capitiſque labore.
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per ignes:

Ne cures ea, quæ ſtulte miraris & optas,
Diſcere, & audire, & meliori credere non vis?
Quis circum pagos & circum compita pugnax
Magna coronari contemnat Olympia, cui ſpes,
Cui ſit conditio dulcis ſine pulvere palmæ?
Vilius argentum eſt auro, virtutibus aurum.
O cives, cives, quærenda pecunia primum eſt;
Virtus poſt nummos: hæc Janus ſummus ab imo
Perdocet; hæc recinunt juvenes dictata ſeneſque,
Lævo ſuſpenſi loculos tabulamque lacerto.
Si quadringentis ſex ſeptem millia deſunt;
Eſt animus tibi, ſunt mores, & lingua, fideſque;
Plebs eris. at pueri ludentes, Rex eris, aiunt,
Si recte facies. Hic murus aheneus eſto,
Nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpa.
Roſcia, dic ſodes, melior lex, an puerorum
Nænia, quæ regnum recte facientibus offert,
Et maribus Curiis, & decantata Camillis?
Iſne tibi melius ſuadet, qui ut rem facias, rem,
Si poſſis recte; ſi non, quocunque modo rem;

Ut

Ut propius ſpectes lacrymoſa poemata Puppî:
An qui fortunæ te reſponſare ſuperbæ
Liberum & erectum præſens hortatur, & aptat?
Quod ſi me populus Romanus forte roget, cur
Non, ut porticibus, ſic judiciis fruar iiſdem,
Nec ſequar aut fugiam, quæ diligit ipſe vel odit;
Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Reſpondit, referam: Quia me veſtigia terrent,
Omnia te adverſum ſpectantia, nulla retrorſum.
Bellua multorum es capitum. nam quid ſequar, aut quē?
Pars hominum geſtit conducere publica: ſunt qui
Cruſtis & pomis viduas venentur avaras,
Excipiantque ſenes, quos in vivaria mittant:
Multis occulto creſcit res fenore. verum
Eſto aliis alios rebus ſtudiiſque teneri:
Iidem eadem poſſunt horam durare probantes?
Nullus in orbe ſinus Baiis prælucet amœnis,
Si dixit dives; lacus & mare ſentit amorem
Feſtinantis heri: cui ſi vitioſa libido
Fecerit auſpicium; cras ferramenta Teanum

Tolletis

Tolletis fabri. lectus genialis in aula eſt?
Nil ait eſſe prius, melius nil cœlibe vita:
Si non eſt, jurat bene ſolis eſſe maritis.
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride: mutat cœnacula, lectos,
Balnea, tonſores; conducto navigio æque
Nauſeat ac locuples, quem ducit priva triremis.
Si curtatus inæquali tonſore capillos
Occurri; rides: ſi forte ſubucula pexæ
Trita ſubeſt tunicæ, vel ſi toga diſſidet impar;
Rides: quid, mea cum pugnat ſententia ſecum?
Quod petiit, ſpernit; repetit quod nuper omiſit?
Æſtuat, & vitæ diſconvenit ordine toto?
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis?
Inſanire putas ſolennia me, neque rides,
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prætore dati; rerum tutela mearum
Cum ſis, & prave ſectum ſtomacheris ob unguem
De te pendentis, te reſpicientis amici.
Ad ſummam, ſapiens uno minor eſt Jove, dives,
Liber,

Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum;
Præcipue ſanus, niſi cum pituita moleſta eſt.

AD LOLLIUM.

EPISTOLA II.

TROJANI belli ſcriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romæ, Præneſte relegi:
Qui, quid ſit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
Plenius ac melius Chryſippo & Crantore dicit.
Cur ita crediderim, niſi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
Græcia Barbariæ lento colliſa duello,
Stultorum regum, & populorum continet æſtus.
Antenor cenſet belli præcidere cauſam.
Quid Paris? ut ſalvus regnet, vivatque beatus,
Cogi poſſe negat. Neſtor componere lites
Inter Peliden feſtinat & inter Atriden:
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.

Seditione, dolis, ſcelere, atque libidine, & ira,
Iliacos intra muros peccatur, & extra.
Rurſus quid virtus, & quid ſapientia poſſit,
Utile propoſuit nobis exemplar Ulyſſem:
Qui domitor Trojæ, multorum providus urbes
Et mores hominum inſpexit; latumque per æquor,
Dum ſibi, dum ſociis reditum parat, aſpera multa
Pertulit, adverſis rerum immerſabilis undis.
Sirenum voces, & Circes pocula noſti:
Quæ ſi cum ſociis ſtultus cupiduſque bibiſſet;
Sub domina meretrice fuiſſet turpis & excors,
Vixiſſet canis immundus, vel amica luto ſus.
Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati,
Sponſi Penelopes, nebulones, Alcinoique
In cute curanda plus æquo operata juventus;
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad ſtrepitum citharæ ceſſatum ducere curam.
Ut jugulent homines, ſurgunt de nocte latrones:
Ut teipſum ſerves, non expergiſceris? atqui
Si nolis ſanus, curres hydropicus: & ni

Poſces

Poſces ante diem librum cum lumine, ſi non
Intendes animum ſtudiis & rebus honeſtis;
Invidia vel amore vigil torquebere. nam cur,
Quæ lædunt oculos, feſtinas demere; ſi quid
Eſt animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti qui cœpit habet. ſapere aude:
Incipe. vivendi recte qui prorogat horam,
Ruſticus exſpectat dum defluat amnis: at ille
Labitur, & labetur in omne volubilis ævum.
Quæritur argentum, pueriſque beata creandis
Uxor; & incultæ pacantur vomere ſilvæ.
Quod ſatis eſt, cui contingit, nihil amplius optet.
Non domus, & fundus, non æris acervus & auri
Ægroto domini deduxit corpore febres,
Non animo curas. valeat poſſeſſor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit aut metuit; juvat illum ſic domus, & res,
Ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas citharæ collecta ſorde dolentes.
Sincerum eſt niſi vas; quodcunque infundis, aceſcit.

Sperne voluptates: nocet emta dolore voluptas.
Semper avarus eget: certum voto pete finem.
Invidus alterius macreſcit rebus opimis:
Invidia Siculi non invenere tyranni
Majus tormentum. qui non moderabitur iræ,
Infectum volet eſſe, dolor quod ſuaſerit & mens,
Dum pœnas odio per vim feſtinat inulto.
Ira furor brevis eſt. animum rege; qui niſi paret,
Imperat: hunc frenis, hunc tu compeſce catena.
Fingit equum tenera docilem cervice magiſter
Ire viam, quam monſtrat eques: venaticus, ex quo
Tempore cervinam pellem latravit in aula,
Militat in ſilvis catulus. nunc adbibe puro
Pectore verba, puer; nunc te melioribus offer.
Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem
Teſta diu. quod ſi ceſſas, aut ſtrenuus anteis;
Nec tardum opperior, nec præcedentibus inſto.

AD JULIUM FLORUM.

EPISTOLA III.

JULI Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Auguſti privignus, ſcire laboro.
Thracane vos, Hebruſque nivali compede vinctus,
An freta vicinas inter currentia turres,
An pingues Aſiæ campi colleſque morantur?
Quid ſtudioſa cohors operum ſtruit? hæc quoque curo,
Quis ſibi res geſtas Auguſti ſcribere ſumit?
Bella quis & paces longum diffundit in ævum?
Quid Titius, Romana brevi venturus in ora?
Pindarici fontis qui non expalluit hauſtus,
Faſtidire lacus & rivos auſus apertos:
Ut valet? ut meminit noſtri? fidibuſne Latinis
Thebanos aptare modos ſtudet, auſpice Muſa?
An tragica deſævit & ampullatur in arte?
Quid mihi Celſus agit? monitus, multumque monendus,
Privatas ut quærat opes, & tangere vitet
Scripta,

Scripta, Palatinus quæcunque recepit Apollo:
Ne, ſi forte ſuas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula riſum
Furtivis nudata coloribus. ipſe quid audes?
Quæ circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum
Ingenium, non incultum eſt, nec turpiter hirtum.
Seu linguam cauſis acuis, ſeu civica jura
Reſpondere paras: ſeu condis amabile carmen;
Prima feres ederæ victricis præmia. quod ſi
Frigida curarum fomenta relinquere poſſes;
Quo te cœleſtis ſapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc ſtudium parvi properemus & ampli;
Si patriæ volumus, ſi nobis vivere cari.
Debes hoc etiam reſcribere, ſi tibi curæ,
Quantæ conveniat, Munatius. an male ſarta
Gratia nequicquam coit, & reſcinditur? at vos
Heu calidus ſanguis, heu rerum inſcitia vexat,
Indomita cervice feros. ubicunque locorum
Vivitis, indigni fraternum rumpere fœdus,
Paſcitur in veſtrum reditum votiva juvenca.

AD ALBIUM TIBULLUM.

EPISTOLA IV.

ALBI, noſtrorum ſermonum candide judex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Caſsî Parmenſis opuſcula vincat;
An tacitum ſilvas inter reptare ſalubres,
Curantem quidquid dignum ſapiente bonoque eſt?
Non tu corpus eras ſine pectore. Dî tibi formam,
Dî tibi divitias dederant, artemque fruendi.
Quid voveat dulci nutricula majus alumno,
Quam ſapere, & fari ut poſſit quæ ſentiat; utque
Gratia, fama, valetudo contingat abunde,
Et mundus victus, non deficiente crumena?
Inter ſpem curamque, timores inter & iras,
Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum:
Grata ſuperveniet quæ non ſperabitur hora.
Me pinguem & nitidum bene curata cute viſes,
Cum ridere voles, Epicuri de grege porcum.

AD

AD TORQUATUM.

EPISTOLA V.

SI potes archaicis conviva recumbere lectis,
Nec modica cœnare times olus omne patella;
Supremo te ſole domi, Torquate, manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffuſa, paluſtres
Inter Minturnas Sinueſſanumque Petrinum.
Si melius quid habes, arceſſe; vel imperium fer.
Jamdudum ſplendet focus, & tibi munda ſupellex.
Mitte leves ſpes, & certamina divitiarum,
Et Moſchi cauſam. cras nato Cæſare feſtus
Dat veniam ſomnumque dies: impune licebit
Æſtivam ſermone benigno tendere noctem.
Quo mihi fortuna, ſi non conceditur uti?
Parcus ob heredis curam, nimiumque ſeverus,
Aſſidet inſano. potare & ſpargere flores
Incipiam, patiarque vel inconſultus haberi.
Quid non ebrietas deſignat? operta recludit,

Spes

Spes jubet esse ratas, ad prœlia trudit inertem,
Solicitis animis onus eximit, addocet artes.
Fecundi calices quem non fecere disertum?
Contracta quem non in paupertate solutum?
Hæc ego procurare & idoneus imperor, & non
Invitus; ne turpe toral, ne sordida mappa
Corruget nares; ne non & cantharus, & lanx
Ostendat tibi te; ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet; ut coeat par,
Jungaturque pari. Brutum tibi, Septimiumque,
Et, nisi cœna prior, potiorque puella Sabinum
Detinet, assumam. locus est & pluribus umbris:
Sed nimis arcta premunt olidæ convivia capræ.
Tu, quotus esse velis, rescribe; & rebus omissis,
Atria servantem postico falle clientem.

Ad Numicium.

Epistola VI.

Nil admirari, prope res est una, Numici,
Solaque quæ possit facere & servare beatum.
Hunc solem, & stellas, & decedentia certis
Tempora momentis, sunt qui formidine nulla
Imbuti spectent. quid censes munera terræ?
Quid maris, extremos Arabas ditantis & Indos?
Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis,
Quo spectanda modo, quo sensu credis, & ore?
Qui timet his adversa, fere miratur eodem
Quo cupiens pacto: pavor est utrique molestus:
Improvisa simul species exterret utrumque:
Gaudeat, an doleat; cupiat, metuatne, quid ad rem;
Si, quidquid vidit melius pejusve sua spe,
Defixis oculis, animoque & corpore torpet?
Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui;
Ultra, quam satis est, virtutem si petat ipsam.

I nunc,

I nunc, argentum, & marmor vetus, æraque, & artes
Suſpice: cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude, quod ſpectant oculi te mille loquentem:
Gnavus mane forum, & veſpertinus pete tectum,
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mucius: indignum, quod ſit pejoribus ortus,
Hic tibi ſit potius, quam tu mirabilis illi.
Quidquid ſub terra eſt, in apricum proferet ætas;
Defodiet, condetque nitentia. cum bene notum
Porticus Agrippæ, & via te conſpexerit Appî;
Ire tamen reſtat Numa quo devenit & Ancus.
Si latus aut renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi. vis recte vivere? quis non?
Si virtus hoc una poteſt dare, fortis omiſſis
Hoc age deliciis. virtutem verba putas, ut
Lucum ligna? cave ne portus occupet alter,
Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas:
Mille talenta rotundentur, totidem altera; porro
Tertia ſuccedant, & quæ pars quadret acervum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemque, & amicos,

Et genus, & formam, regina pecunia donat;
Ac bene nummatum decorat Suadela, Venuſque.
Mancipiis locuples, eget æris Cappadocum rex:
Ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus, ut aiunt,
Si poſſet centum ſcenæ præbere rogatus,
Qui poſſum tot? ait: tamen & quæram, & quot habebo,
Mittam: poſt paulo ſcribit, ſibi millia quinque
Eſſe domi chlamydum; partem, vel tolleret omnes.
Exilis domus eſt, ubi non & multa ſuperſunt,
Et dominum fallunt, & proſunt furibus. ergo
Si res ſola poteſt facere & ſervare beatum;
Hoc primus repetas opus, hoc poſtremus omittas.
Si fortunatum ſpecies, & gratia præſtat;
Mercemur ſervum, qui dictet nomina, lævum
Qui fodiat latus, & cogat trans pondera dextram
Porrigere. Hic multum in Fabia valet, ille Velina:
Cuilibet hic faſces dabit; eripietque curule,
Cui volet, importunus ebur. frater, pater, adde:
Ut cuique eſt ætas, ita quemque facetus adopta.
Si bene qui cœnat, bene vivit: lucet; eamus,

Quo

Quo ducit gula; piſcemur, venemur: (ut olim
Gargilius, qui mane plagas, venabula, ſervos,
Differtum tranſire forum, populumque jubebat:
Unus ut e multis populo ſpectante referret
Emtum mulus aprum.) crudi tumidique lavemur,
Quid deceat, quid non, obliti; Cærite cera
Digni; remigium vitioſum Ithacenſis Ulyſſei;
Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
Si, Mimnermus uti cenſet, ſine amore jociſque
Nil eſt jucundum; vivas in amore jociſque.
Vive: vale. ſi quid noviſti rectius iſtis;
Candidus imperti: ſi non, his utere mecum.

AD MÆCENATEM.

EPISTOLA VII.

QUINQUE dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax deſideror. atqui,
Si me vivere vis ſanum recteque valentem;
Quàm mihi das ægro, dabis ægrotare timenti,

Mæcenas, veniam; dum ficus prima calorque
Deſignatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, & matercula pallet:
Officioſaque ſedulitas, & opella forenſis
Adducit febres, & teſtamenta reſignat.
Quod ſi bruma nives Albanis illinet agris;
Ad mare deſcendet vates tuus, & ſibi parcet,
Contractuſque leget; te, dulcis amice, reviſet
Cum Zephyris, ſi concedes, & hirundine prima.
Non, quo more pyris veſci Calaber jubet hoſpes,
Tu me feciſti locupletem. Veſcere ſodes.
Jam ſatis eſt. At tu quantumvis tolle. Benigne.
Non inviſa feres pueris munuſcula parvis.
Tam teneor dono, quam ſi dimittar onuſtus.
Ut libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.
Prodigus & ſtultus donat quæ ſpernit & odit:
Hæc ſeges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus & ſapiens, dignis ait eſſe paratum;
Nec tamen ignorat quid diſtent æra lupinis.
Dignum præſtabo me etiam pro laude merentis.

Quod ſi me noles uſquam diſcedere; reddes
Forte latus, nigros anguſta fronte capillos:
Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, &
Inter vina fugam Cynaræ mœrere protervæ.
Forte per anguſtam tenuis vulpecula rimam
Repſerat in cumeram frumenti; paſtaque, rurſus
Ire foras pleno tendebat corpore fruſtra.
Cui muſtela procul, Si vis, ait, effugere iſtinc,
Macra cavum repetes arctum, quem macra ſubiſti.
Hac ego ſi compellor imagine, cuncta reſigno;
Nec ſomnum plebis laudo ſatur altilium, nec
Otia divitiis Arabum liberrima muto.
Sæpe verecundum laudaſti: rexque, paterque
Audiſti coram, nec verbo parcius abſens.
Inſpice ſi poſſum donata reponere lætus.
Haud male Telemachus proles patientis Ulyſſei;
Non eſt aptus equis Ithacæ locus, ut neque planis
Porrectus ſpatiis, neque multæ prodigus herbæ:
Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.
Parvum parva decent. mihi jam non regia Roma,

Sed

Sed vacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
Strenuus & fortis, cauſiſque Philippus agendis
Clarus, ab officiis octavam circiter horam
Dum redit, atque foro nimium diſtare Carinas
Jam grandis natu queritur; conſpexit, ut aiunt,
Abraſum quendam vacua tonſoris in umbra
Cultello proprios purgantem leniter ungues.
Demetri, (puer hic non læve juſſa Philippi
Accipiebat) abi, quære, & refer; unde domo, quis,
Cujus fortunæ, quo ſit patre, quove patrono.
It, redit, & narrat, Vulteium nomine Mænam,
Præconem, tenui cenſu, ſine crimine notum,
Et properare loco, & ceſſare, & quærere, & uti
Gaudentem parviſque ſodalibus, & lare certo,
Et ludis, &, poſt deciſa negotia, Campo.
Scitari libet ex ipſo, quodcunque refers. dic
Ad cœnam veniat. Non ſane credere Mæna:
Mirari ſecum tacitus. quid multa? Benigne,
Reſpondet. Negat ille mihi? Negat improbus, & te
Negligit, aut horret. Vulteium mane Philippus

Vilia

Vilia vendentem tunicato ſcruta popello
Occupat, & ſalvere jubet prior. ille Philippo
Excuſare laborem & mercenaria vincla,
Quod non mane domum veniſſet; denique quod non
Providiſſet eum. Sic ignoviſſe putato
Me tibi, ſi cœnas hodie mecum. Ut libet. Ergo
Poſt nonam venies: nunc i, rem ſtrenuus auge.
Ut ventum ad cœnam eſt; dicenda, tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur. hic ubi ſæpe
Occultum viſus decurrere piſcis ad hamum,
Mane cliens, & jam certus conviva, jubetur
Rura ſuburbana indictis comes ire Latinis.
Impoſitus mannis, arvum cœlumque Sabinum
Non ceſſat laudare. videt, ridetque Philippus:
Et ſibi dum requiem, dum riſus undique quærit,
Dum ſeptem donat ſeſtertia, mutua ſeptem
Promittit; perſuadet uti mercetur agellum:
Mercatur. ne te longis ambagibus ultra
Quam ſatis eſt morer; ex nitido fit ruſticus, atque
Sulcos & vineta crepat mera, præparat ulmos,

Immoritur ſtudiis, & amore ſeneſcit habendi.
Verum ubi oves furto, morbo periere capellæ,
Spem mentita ſeges, bos eſt enectus arando;
Offenſus damnis, media de nocte caballum
Arripit, iratuſque Philippi tendit ad ædes.
Quem ſimul aſpexit ſcabrum intonſumque Philippus;
Durus, ait, Vultei, nimis attentuſque videris
Eſſe mihi. Pol, me miſerum, patrone, vocares,
Si velles, inquit, verum mihi ponere nomen.
Quod te per Genium, dextramque, Deoſque Penates,
Obſecro, & obteſtor; vitæ me redde priori.
Qui ſimul aſpexit, quantum dimiſſa petitis
Præſtent; mature redeat, repetatque relicta.
Metiri ſe quemque ſuo modulo ac pede, verum eſt.

Ad Celsum Albinovanum.

Epistola VIII.

Celso gaudere & bene rem gerere Albinovano,
Muſa rogata, refer, comiti ſcribæque Neronis.

Si

Si quæret, quid agam; dic, multa & pulchra minantem,
Vivere nec recte, nec ſuaviter: haud quia grando
Contuderit vites, oleamque momorderit æſtus;
Nec quia longinquis armentum ægrotet in agris:
Sed quia mente minus validus, quam corpore toto,
Nil audire velim, nil diſcere, quod levet ægrum;
Fidis offendar medicis, iraſcar amicis,
Cur me funeſto properent arcere veterno;
Quæ nocuere ſequar; fugiam quæ profore credam;
Romæ Tibur amem ventoſus, Tibure Romam.
Poſt hæc, ut valeat; quo pacto rem gerat & ſe;
Ut placeat Juveni, percontare, utque cohorti.
Si dicet, recte; primum gaudere, ſubinde
Præceptum auriculis hoc inſtillare memento:
Ut tu fortunam, ſic nos te, Celſe, feremus.

Ad Claudium Neronem.

Epistola IX.

Septimius, Claudi, nimirum intelligit unus,
Quanti me facias. nam cum rogat, & prece cogit
Scilicet, ut tibi se laudare, & tradere coner,
Dignum mente domoque legentis honesta Neronis,
Munere cum fungi propioris censet amici;
Quid possim videt ac novit me valdius ipso.
Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
Dissimulator opis propriæ, mihi commodus uni.
Sic ego, majoris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad urbanæ descendi præmia. quod si
Depositum laudas ob amici jussa pudorem;
Scribe tui gregis hunc, & fortem crede bonumque.

AD FUSCUM ARISTIUM.

EPISTOLA X.

URBIS amatorem Fuſcum ſalvere jubemus
Ruris amatores; hac in re ſcilicet una
Multum diſſimiles, ad cætera pene gemelli:
Fraternis animis: quidquid negat alter, & alter:
Annuimus pariter, vetuli notique columbi.
Tu nidum ſervas: ego laudo ruris amœni
Rivos, & muſco circumlita ſaxa, nemuſque.
Quid quæris? vivo & regno, ſimul iſta reliqui
Quæ vos ad cœlum fertis rumore ſecundo.
Utque ſacerdotis fugitivus, liba recuſo:
Pane egeo, jam mellitis potiore placentis.
Vivere naturæ ſi convenienter oportet,
Ponendæque domo quærenda eſt area primum;
Noviſtine locum potiorem rure beato?
Eſt ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura
Leniat & rabiem Canis & momenta Leonis,

Cum ſemel accepit ſolem furibundus acutum?
Eſt ubi depellat ſomnos minus invida cura?
Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quam quæ per pronum trepidat cum murmure rivum?
Nempe inter varias nutritur ſilva columnas,
Laudaturque domus, longos quæ proſpicit agros.
Naturam expellas furca; tamen uſque recurret,
Et mala perrumpet furtim faſtidia victrix.
Non qui Sidonio contendere callidus oſtro
Neſcit Aquinatem potantia vellera fucum,
Certius accipiet damnum, propiuſve medullis,
Quam qui non poterit vero diſtinguere falſum.
Quem res plus nimio delectavere ſecundæ,
Mutatæ quatient. ſi quid mirabere, pones
Invitus. fuge magna: licet ſub paupere tecto
Reges & regum vita præcurrere amicos.
Cervus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat: donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frenumque recepit:

Sed

Sed poſtquam victor violens diceſſit ab hoſte,
Non equitem dorſo, non frenum depulit ore.
Sic qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret; dominum vehet improbus, atque
Serviet æternum, quia parvo neſciet uti.
Cui non conveniet ſua res; ut calceus olim,
Si pede major erit, ſubvertet; ſi minor, uret.
Lætus ſorte tua vives ſapienter, Ariſti:
Nec me dimittes incaſtigatum, ubi plura
Cogere, quam ſatis eſt, ac non ceſſare videbor.
Imperat aut ſervit collecta pecunia cuique,
Tortum digna ſequi potius quam ducere funem.
Hæc tibi dictabam poſt fanum putre Vacunæ;
Excepto, quod non ſimul eſſes, cætera lætus.

AD BULLATIUM.

EPISTOLA XI.

QUID tibi viſa Chios, Bullati, notaque Lesbos?
Quid concinna Samos? quid Crœſi regia Sardis?

Smyrna

Smyrna quid, & Colophon? majora minorane fama?
Cunctane præ Campo & Tiberino flumine ſordent?
An venit in votum Attalicis ex urbibus una?
An Lebedum laudas, odio maris atque viarum?
Scis Lebedus quid ſit? Gabiis deſertior atque
Fidenis vicus: tamen illic vivere vellem,
Oblituſque meorum, obliviſcendus & illis,
Neptunum procul e terra ſpectare furentem.
Sed neque, qui Capua Romam petit imbre lutoque
Adſperſus, volet in caupona vivere; nec, qui
Frigus collegit, furnos & balnea laudat,
Ut fortunatam plene præſtantia vitam:
Nec ſi te validus jactaverit Auſter in alto,
Idcirco navem trans Ægæum mare vendas.
Incolumi Rhodos & Mitylene pulchra facit, quod
Pænula ſolſtitio, campeſtre nivalibus auris;
Per brumam Tiberis, Sextili menſe caminus.
Dum licet, ac vultum ſervat fortuna benignum,
Romæ laudetur Samos, & Chios, & Rhodos abſens.
Tu, quamcunque Deus tibi fortunaverit horam,

Grata

Grata ſume manu; nec dulcia differ in annum:
Ut, quocunque loco fueris, vixiſſe libenter
Te dicas. nam ſi ratio & prudentia curas,
Non locus effuſi late maris arbiter, aufert;
Cœlum, non animum mutant qui trans mare currunt;
Strenua nos exercet inertia: navibus atque
Quadrigis petimus bene vivere. quod petis, hic eſt,
Eſt Ulubris; animus ſi te non deficit æquus.

AD ICCIUM.

EPISTOLA XII.

FRUCTIBUS Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,
Si recte frueris; non eſt ut copia major
Ab Jove donari poſſit tibi. tolle querelas:
Pauper enim non eſt, cui rerum ſuppetit uſus.
Si ventri bene, ſi lateri eſt, pedibuſque tuis; nil
Divitiæ poterunt regales addere majus.
Si forte in medio poſitorum abſtemius herbis

Vivis, & urtica; ſic vives protinus, ut te
Confeſtim liquidus fortunæ rivus inauret:
Vel quia naturam mutare pecunia neſcit,
Vel quia cuncta putas una virtute minora.
Miramur, ſi Democriti pecus edit agellos
Cultaque, dum peregre eſt animus ſine corpore velox?
Cum tu inter ſcabiem tantam & contagia lucri,
Nil parvum ſapias, & adhuc ſublimia cures;
Quæ mare compeſcant cauſæ; quid temperet annum;
Stellæ ſponte ſua, juſſæne vagentur & errent;
Quid premat obſcurum lunæ, quid proferat orbem;
Quid velit & poſſit rerum concordia diſcors;
Empedocles, an Stertinium deliret acumen.

Verum, ſeu piſces, ſeu porrum & cæpe trucidas,
Utere Pompeio Groſpho; &, ſi quid petet, ultro
Defer: nil Groſphus niſi verum orabit, & æquum.
Vilis amicorum eſt annona, bonis ubi quid deeſt.
Ne tamen ignores quo ſit Romana loco res:
Cantaber Agrippæ, Claudî virtute Neronis
Armenius cecidit: jus imperiumque Phraates

Cæſaris accepit genibus minor. aurea fruges
Italiæ pleno diffudit copia cornu.

AD VINNIUM ASELLAM.

EPISTOLA XIII.

UT proficiſcentem docui te ſæpe diuque,
Auguſto reddes ſignata volumina, Vinni,
Si validus, ſi lætus erit, ſi denique poſcet:
Ne ſtudio noſtri pecces, odiumque libellis
Sedulus importes opera vehemente miniſter.
Si te forte meæ gravis uret ſarcina chartæ;
Abjicito potius, quam quo perferre juberis
Clitellas ferus impingas, Aſinæque paternum
Cognomen vertas in riſum, & fabula fias.
Viribus uteris per clivos, flumina, lamas.
Victor propoſiti ſimul ac perveneris illuc,
Sepoſitum ſervabis onus; ne forte ſub ala
Faſciculum portes librorum, ut ruſticus agnum,
Ut vinoſa glomos furtivæ Pyrrhia lanæ,

Ut cum pileolo ſoleas conviva tribulis.
Ne vulgo narres te ſudaviſſe ferendo
Carmina, quæ poſſint oculos aureſque morari
Cæſaris. oratus multa prece, nitere porro.
Vade, vale: cave ne titubes, mandataque frangas.

AD VILLICUM SUUM.

EPISTOLA XIV.

VILLICE ſilvarum & mihi me reddentis agelli,
Quem tu faſtidis, habitatum quinque focis, &
Quinque bonos ſolitum Variam dimittere patres;
Certemus, ſpinas animone ego fortius, an tu
Evellas agro; & melior ſit Horatius, an res.
Me quamvis Lamiæ pietas & cura moretur
Fratrêm mœrentis, rapto de fratre dolentis
Inſolabiliter; tamen iſtuc mens animuſque
Fert, & amat ſpatiis obſtantia rumpere clauſtra.
Rure ego viventem, tu dicis in urbe beatum:
Cui placet alterius, ſua nimirum eſt odio ſors.

Stultus

Stultus uterque locum immeritum cauſatur inique:
In culpa eſt animus, qui ſe non effugit unquam.
Tu mediaſtinus tacita prece rura petebas:
Nunc urbem, & ludos, & balnea villicus optas.
Me conſtare mihi ſcis, & diſcedere triſtem,
Quandocunque trahunt inviſa negotia Romam.
Non eadem miramur: eo diſconvenit inter
Meque & te. nam quæ deſerta & inhoſpita teſqua
Credis, amœna vocat, mecum qui ſentit; & odit
Quæ tu pulchra putas. fornix tibi & uncta popina
Incutiunt urbis deſiderium, video; & quod
Angulus iſte feret piper & thus ocius uva;
Nec vicina ſubeſt vinum præbere taberna
Quæ poſſit tibi; nec meretrix tibicina, cujus
Ad ſtrepitum ſalias terræ gravis: & tamen urges
Jampridem non tacta ligonibus arva, bovemque
Disjunctum curas, & ſtrictis frondibus exples.
Addit opus pigro rivus, ſi decidit imber,
Multa mole docendus aprico parcere prato.
Nunc, age, quid noſtrum concentum dividat, audi.

Quem tenues decuere togæ nitidique capilli,
Quem ſcis immunem Cynaræ placuiſſe rapaci,
Quem bibulum liquidi media de luce Falerni;
Cœna brevis juvat, & prope rivum ſomnus in herba:
Nec luſiſſe pudet, ſed non incidere ludum.
Non iſtic obliquo oculo mea commoda quiſquam
Limat, non odio obſcuro morſuque venenat:
Rident vicini, glebas & ſaxa moventem.
Cum ſervis urbana diaria rodere mavis:
Horum tu in numerum voto ruis. invidet uſum
Lignorum & pecoris tibi calo argutus, & horti.
Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
Quam ſcit uterque, libens, cenſebo, exerceat artem.

Ad C. Numonium Valam.

Epistola XV.

Quæ ſit hiems Veliæ, quod cœlum, Vala, Salerni,
Quorum hominum regio, & qualis via: (nam mihi
Muſa ſupervacuas Antonius: & tamen illis [Baias
Me

Me facit invisum, gelida cum perluor unda
Per medium frigus. sane myrteta relinqui,
Dictaque cessantem nervis elidere morbum
Sulfura contemni, vicus gemit, invidus ægris,
Qui caput & stomachum supponere fontibus audent
Clusinis, Gabiosque petunt, & frigida rura.
Mutandus locus est, & diversoria nota
Præteragendus equus. Quo tendis? non mihi Cumas
Est iter, aut Baias, læva stomachosus habena
Dicet eques: sed equi frenato est auris in ore.)
Major utrum populum frumenti copia pascat;
Collectosne bibant imbres, puteosne perennes
Dulcis aquæ: (nam vina nihil moror illius oræ:
Rure meo possum quidvis perferre patique:
Ad mare cum veni, generosum & lene requiro,
Quod curas abigat, quod cum spe divite manet
In venas animumque meum, quod verba ministret,
Quod me Lucanæ juvenem commendet amicæ.)
Tractus uter plures lepores, uter educet apros:
Utra magis pisces & echinos æquora celent,

Pinguis

Pinguis ut inde domum poſſim Phæaxque reverti;
Scribere te nobis, tibi nos accredere par eſt.
Mænius ut, rebus maternis atque paternis
Fortiter abſumtis, urbanus cœpit haberi;
Scurra vagus, non qui certum præſepe teneret;
Impranſus non qui civem dignoſceret hoſte;
Quælibet in quemvis opprobria fingere ſævus;
Pernicies, & tempeſtas, barathrumque macelli;
Quidquid quæſierat, ventri donabat avaro.
Hic, ubi nequitiæ fautoribus & timidis nil
Aut paulum abſtulerat, patinas cœnabat omaſi
Vilis, & agninæ; tribus urſis quod ſatis eſſet:
Scilicet ut ventres lamna candente nepotum
Diceret urendos correctus Beſtius. idem,
Quidquid erat nactus prædæ majoris, ubi omne
Verterat in fumum & cinerem; Non hercule miror,
Aiebat, ſi qui comedunt bona: cum ſit obeſo
Nil melius turdo, nil vulva pulchrius ampla.
Nimirum hic ego ſum: nam tuta & parvula laudo,
Cum res deficiunt, ſatis inter vilia fortis:

Verum,

Verum, ubi quid melius contingit & unctius; idem
Vos ſapere, & ſolos aio bene vivere, quorum
Conſpicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD QUINTIUM.

EPISTOLA XVI.

NE perconteris, fundus meus, optime Quinti,
Arvo paſcat herum, an baccis opulentet olivæ,
Pomiſne, & pratis, an amicta vitibus ulmo;
Scribetur tibi forma loquaciter & ſitus agri.
Continui montes, ni diſſocientur opaca
Valle: ſed ut veniens dextrum latus aſpiciat Sol,
Lævum diſcedens curru fugiente vaporet.
Temperiem laudes. quid ſi rubicunda benigne
Corna vepres & pruna ferant? ſi quercus, & ilex
Multa fruge pecus, multa dominum juvet umbra?
Dicas adductum propius frondere Tarentum.
Fons etiam rivo dare nomen idoneus, ut nec
Frigidior Thracam nec purior ambiat Hebrus,

Infirmo capiti fluit utilis, utilis alvo.
Hæ latebræ dulces, etiam (ſi credis) amœnæ,
Incolumem tibi me præſtant Septembribus horis.
Tu recte vivis, ſi curas eſſe quod audis.
Jactamus jampridem omnis te Roma beatum:
Sed vereor ne cui de te plus quam tibi credas;
Neve putes alium ſapiente bonoque beatum;
Neu, ſi te populus ſanum recteque valentem
Dictitet, occultam febrem ſub tempus edendi
Diſſimules, donec manibus tremor incidat unctis.
Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
Si quis bella tibi terra pugnata marique
Dicat, & his verbis vacuas permulceat aures;
Tene magis ſalvum populus velit, an populum tu,
Servet in ambiguo, qui conſulit & tibi & Urbi,
Jupiter: Auguſti laudes agnoſcere poſſis:
Cum pateris ſapiens emendatuſque vocari;
Reſpondeſne tuo, dic ſodes, nomine? nempe
Vir bonus & prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, ſi volet, auferet: ut ſi

Detulerit faſces indigno, detrahet idem:
Pone; meum eſt, inquit: pono, triſtiſque recedo.
Idem ſi clamet furem, neget eſſe pudicum,
Contendat laqueo collum preſſiſſe paternum;
Mordear opprobriis falſis, mutemque colores?
Falſus honor juvat, & mendax infamia terret
Quem, niſi mendoſum & mendacem? vir bonus eſt quis?
Qui conſulta Patrum, qui leges juraque ſervat;
Quo multæ magnæque ſecantur judice lites;
Quo reſponſore, & quo cauſæ teſte tenentur.
Sed videt hunc omnis domus & vicinia tota,
Introrſum turpem, ſpecioſum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, ſi mihi dicat
Servus: Habes precium; loris non ureris, aio.
Non hominem occidi: Non paſces in cruce corvos.
Sum bonus, & frugi: Renuit negat atque Sabellus.
Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque
Suſpectos laqueos, & opertum milvius hamum.
Oderunt peccare boni virtutis amore:
Tu nihil admittes in te formidine pœnæ.

Sit ſpes fallendi, miſcebis ſacra profanis.
Nam de mille fabæ modiis cum furripis unum;
Damnum eſt, non facinus, mihi pacto lenius iſto.
Vir bonus, omne forum quem ſpectat, & omne tribu-
Quandocunque Deos vel porco vel bove placat; [nal,
Jane pater, clare, clare cum dixit, Apollo;
Labra movet metuens audiri: Pulchra Laverna,
Da mihi fallere; da juſtum ſanctumque videri:
Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem.
Qui melior ſervo, qui liberior ſit avarus,
In triviis fixum cum ſe demittit ob aſſem,
Non video. nam qui cupiet, metuet quoque: porro
Qui metuens vivet, liber mihi non erit unquam.
Perdidit arma, locum virtutis deſeruit, qui
Semper in augenda feſtinat & obruitur re.
Vendere cum poſſis captivum, occidere noli:
Serviet utiliter: ſine paſcat durus aretque,
Naviget, ac mediis hiemet mercator in undis,
Annonæ proſit, portet frumenta penuſque.
Vir bonus & ſapiens audebit dicere, Pentheu

Rector

Rector Thebarum, quid me perferre patique
Indignum coges? Adimam bona: Nempe pecus, rem,
Lectos, argentum: tollas licet. In manicis &
Compedibus ſævo te ſub cuſtode tenebo.
Ipſe Deus, ſimul atque volam, me ſolvet. Opinor,
Hoc ſentit; moriar. mors ultima linea rerum eſt.

AD SCÆVAM.

EPISTOLA XVII.

QUAMVIS, Scæva, ſatis per te tibi conſulis, & ſcis
Quo tandem pacto deceat majoribus uti;
Diſce, docendus adhuc quæ cenſet amiculus: ut ſi
Cæcus iter monſtrare velit: tamen aſpice, ſi quid
Et nos, quod cures proprium feciſſe, loquamur.
Si te grata quies & primam ſomnus in horam
Delectat: ſi te pulvis, ſtrepituſque rotarum,
Si lædet caupona; Ferentinum ire jubebo.
Nam neque divitibus contingunt gaudia ſolis:
Nec vixit male, qui natus morienſque fefellit.

Si prodeſſe tuis, pauloque benignius ipſum
Te tractare voles; accedes ſiccus ad unctum.
Si pranderet olus patienter, regibus uti
Nollet Ariſtippus. Si ſciret regibus uti,
Faſtidiret olus, qui me notat. Utrius horum
Verba probes & facta, doce: vel junior, audi
Cur ſit Ariſtippi potior ſententia: namque
Mordacem Cynicum ſic eludebat, ut aiunt:
Scurror ego ipſe mihi; populo tu. rectius hoc &
Splendidius multo eſt, equus ut me portet, alat rex.
Officium facio: tu poſcis vilia rerum,
Dante minor; quamvis fers te nullius egentem.
Omnis Ariſtippum decuit color, & ſtatus, & res,
Tentantem majora, fere præſentibus æquum:
Contra, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor, vitæ via ſi converſa decebit.
Alter purpureum non exſpectabit amictum,
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
Perſonamque feret non inconcinnus utramque:
Alter Mileti textam cane pejus & angue

Vitabit chlamydem; morietur frigore, ſi non
Rettuleris pannum: refer, & ſine vivat ineptus.
Res gerere, & captos oſtendere civibus hoſtes,
Attingit ſolium Jovis, & cœleſtia tentat.
Principibus placuiſſe viris, non ultima laus eſt.
Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit ne non ſuccederet: eſto:
Quid? qui pervenit, fecitne viriliter? atqui
Hic eſt, aut nuſquam, quod quærimus. hic onus horret,
Ut parvis animis, & parvo corpore majus:
Hic ſubit, & perfert. aut virtus nomen inane eſt,
Aut decus & precium recte petit experiens vir.
Coram rege ſuo de paupertate tacentes,
Plus poſcente ferent. diſtat, ſumaſne pudenter,
An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi ſoror eſt, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis, nec paſcere firmus,
Qui dicit; clamat, Victum date: ſuccinit alter,
Et mihi dividuo findetur munere quadra.
Sed tacitus paſci ſi poſſet corvus, haberet

Plus dapis, & rixæ multo minus invidiæque.
Brundiſium comes, aut Surrentum ductus amœnum,
Qui queritur ſalebras, & acerbum frigus, & imbres,
Aut ciſtam effractam, & ſubducta viatica plorat;
Nota refert meretricis acumina, ſæpe catellam,
Sæpe periſcelidem raptam ſibi flentis: uti mox
Nulla fides damnis veriſque doloribus adſit.
Nec ſemel irriſus, triviis attollere curat
Fracto crure planum: licet illi plurima manet
Lacryma; per ſanctum juratus dicat Oſirim,
Credite; non ludo: crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum, vicinia rauca reclamat.

AD LOLLIUM.

EPISTOLA XVIII.

SI bene te novi, metues, liberrime Lolli,
Scurrantis ſpeciem præbere, profeſſus amicum.
Ut matrona meretrici diſpar erit atque
Diſcolor, infido ſcurræ diſtabit amicus.

Eſt

Eſt huic diverſum vitio vitium prope majus;
Aſperitas agreſtis, & inconcinna, graviſque,
Quæ ſe commendat tonſa cute, dentibus atris;
Dum vult libertas mera dici, veraque virtus.
Virtus eſt medium vitiorum, & utrinque reductum.
Alter in obſequium plus æquo pronus, & imi
Deriſor lecti, ſic nutum divitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit;
Ut puerum ſævo credas dictata magiſtro
Reddere, vel partes mimum tractare ſecundas:
Alter rixatur de lana ſæpe caprina;
Propugnat nugis armatus: Scilicet, ut non
Sit mihi prima fides; &, vere quod placet, ut noi
Acriter elatrem, precium ætas altera ſordet.
Ambigitur quid enim? Caſtor ſciat an Docilis plus;
Brundiſium Minucî melius via ducat, an Appî.
Quem damnoſa Venus, quem præceps alea nudat,
Gloria quem ſupra vires & veſtit & ungit,
Quem tenet argenti ſitis importuna fameſque,
Quem paupertatis pudor & fuga; dives amicus,

Sæpe decem vitiis inſtructior, odit, & horret;
Aut ſi non odit, regit; ac, veluti pia mater,
Plus quam ſe ſapere, & virtutibus eſſe priorem
Vult: & ait prope vera; Meæ (contendere noli)
Stultitiam patiuntur opes: tibi parvula res eſt:
Arcta decet ſanum comitem toga: deſine mecum
Certare. Eutrapelus, cuicunque nocere volebat,
Veſtimenta dabat precioſa. beatus enim jam
Cum pulchris tunicis ſumet nova conſilia & ſpes,
Dormiet in lucem, ſcorto poſtponet honeſtum
Officium, nummos alienos paſcet; ad imum
Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.

Arcanum neque tu ſcrutaberis ullius unquam;
Commiſſumque teges, & vino tortus & ira.
Nec tua laudabis ſtudia, aut aliena reprendes:
Nec, cum venari volet ille, poemata panges.
Gratia ſic fratrum geminorum Amphionis atque
Zethi diſſiluit; donec ſuſpecta ſevero
Conticuit lyra. fraternis ceſſiſſe putatur
Moribus Amphion: tu cede potentis amici

Leni-

Lenibus imperiis: quotieſque educet in agros
Ætolis onerata plagis jumenta, caneſque;
Surge, & inhumanæ ſenium depone Camenæ,
Cœnes ut pariter pulmenta laboribus emta:
Romanis ſolenne viris opus, utile famæ,
Vitæque, & membris; præſertim cum valeas, &
Vel curſu ſuperare canem, vel viribus aprum
Poſſis. adde, virilia quod ſpecioſius arma
Non eſt qui tractet. ſcis quo clamore coronæ
Prœlia ſuſtineas campeſtria: denique ſævam
Militiam puer & Cantabrica bella tuliſti,
Sub duce, qui templis Parthorum ſigna refixit,
Nunc &, ſi quid abeſt, Italis adjudicat armis.
Ac, ne te retrahas, & inexcuſabilis abſis;
Quamvis nil extra numerum feciſſe modumque
Curas, interdum nugaris rure paterno.
Partitur lintres exercitus: Actia pugna
Te duce per pueros hoſtili more refertur:
Adverſarius eſt frater; lacus, Adria: donec
Alterutrum velox victoria fronde coronet.

Conſentire ſuis ſtudiis qui crediderit te,
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
Protenus ut moneam; (ſi quid monitoris eges tu)
Quid de quoque viro, & cui dicas, ſæpe videto.
Percontatorem fugito: nam garrulus idem eſt;
Nec retinent patulæ commiſſa fideliter aures:
Et ſemel emiſſum volat irrevocabile verbum.
Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puerve,
Intra marmoreum venerandi limen amici:
Ne dominus pueri pulchri caræve puellæ
Munere te parvo beet, aut incommodus angat.
Qualem commendes, etiam atque etiam aſpice: ne
Incutiant aliena tibi peccata pudorem. [mox
Fallimur, & quondam non dignum tradimus. ergo,
Quem ſua culpa premet, deceptus omitte tueri;
Ut penitus notum, ſi tentent crimina, ſerves,
Tuteriſque tuo fidentem præſidio: qui
Dente Theonino cum circumroditur, ecquid
Ad te poſt paulo ventura pericula ſentis?
Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet:

Et

Et neglecta ſolent incendia ſumere vires.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici:
Expertus metuit. tu, dum tua navis in alto eſt,
Hoc age, ne mutata retrorſum te ferat aura.
Oderunt hilarem triſtes, triſtemque jocoſi,
Sedatum celeres, agilem gnavumque remiſſi:
Potores bibuli media de nocte Falerni
Oderunt porrecta negantem pocula: quamvis
Nocturnos jures te formidare tepores.
Deme ſupercilio nubem: plerumque modeſtus
Occupat obſcuri ſpeciem, taciturnus acerbi.
Inter cuncta leges & percontabere doctos,
Qua ratione queas traducere leniter ævum;
Ne te ſemper inops agitet vexetque cupido,
Ne pavor, & rerum mediocriter utilium ſpes:
Virtutem doctrina paret, naturane donet:
Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum:
Quid pure tranquillet; honos, an dulce lucellum,
An ſecretum iter, & fallentis ſemita vitæ.
Me quoties reficit gelidus Digentia rivus,

Quem Mandela bibit, rugoſus frigore pagus;
Quid ſentire putas, quid credis, amice, precari?
Sit mihi, quod nunc eſt, etiam minus; ut mihi vivam
Quod ſupereſt ævi, ſi quid ſupereſſe volunt Dî:
Sit bona librorum & proviſæ frugis in annum
Copia: ne fluitem dubiæ ſpe pendulus horæ.
Sed ſatis eſt orare Jovem quæ donat & aufert;
Det vitam, det opes: æquum mî animum ipſe parabo.

AD MÆCENATEM.

EPISTOLA XIX.

PRISCO ſi credis, Mæcenas docte, Cratino;
Nulla placere diu nec vivere carmina poſſunt,
Quæ ſcribuntur aquæ potoribus. ut male ſanos
Adſcripſit Liber Satyris Fauniſque poetas;
Vina fere dulces oluerunt mane Camenæ.
Laudibus arguitur vini vinoſus Homerus:
Ennius ipſe pater nunquam niſi potus ad arma

Proſi-

Profiluit dicenda. Forum, putealque Libonis
Mandabo ficcis, adimam cantare ſeveris.
Hoc ſimul edixit; non ceſſavere poetæ
Nocturno certare mero, putere diurno.
Quid? ſi quis vultu torvo ferus, & pede nudo,
Exiguæque togæ ſimulet textore Catonem;
Virtutemne repræſentet moreſque Catonis?
Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua,
Dum ſtudet urbanus, tenditque diſertus haberi.
Decipit exemplar vitiis imitabile. quod ſi
Pallerem caſu, biberent exſangue cuminum.
O imitatores, ſervum pecus, ut mihi ſæpe
Bilem, ſæpe jocum veſtri movere tumultus!
Libera per vacuum poſui veſtigia princeps,
Non aliena meo preſſi pede. qui ſibi fidit
Dux, regit examen. Parios ego primus iambos
Oſtendi Latio, numeros animoſque ſecutus
Archilochi, non res & agentia verba Lycamben.
At ne me foliis ideo brevioribus ornes,
Quod timui mutare modos & carminis artem:

Tem-

Temperat Archilochi Muſam pede maſcula Sappho,
Temperat Alcæus: ſed rebus & ordine diſpar,
Nec ſocerum quærit, quem verſibus oblinat atris,
Nec ſponſæ laqueum famoſo carmine nectit.
Hunc ego, non alio dictum prius ore, Latinus
Vulgavi fidicen. juvat immemorata ferentem
Ingenuis oculiſque legi, manibuſque teneri.
Scire velis, mea cur ingratus opuſcula lector
Laudet ametque domi, premat extra limen iniquus?
Non ego ventoſæ plebis ſuffragia venor
Impenſis cœnarum, & tritæ munere veſtis:
Non ego, nobilium ſcriptorum auditor & ultor,
Grammaticas ambire tribus & pulpita dignor.
Hinc illæ lacrymæ. Spiſſis indigna theatris
Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus,
Si dixi; Rides, ait, & Jovis auribus iſta
Servas: fidis enim manare poetica mella
Te ſolum, tibi pulcher. Ad hæc ego naribus uti
Formido; & luctantis acuto ne ſecer ungui,
Diſplicet iſte locus, clamo, & diludia poſco.

Ludus

Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram;
Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

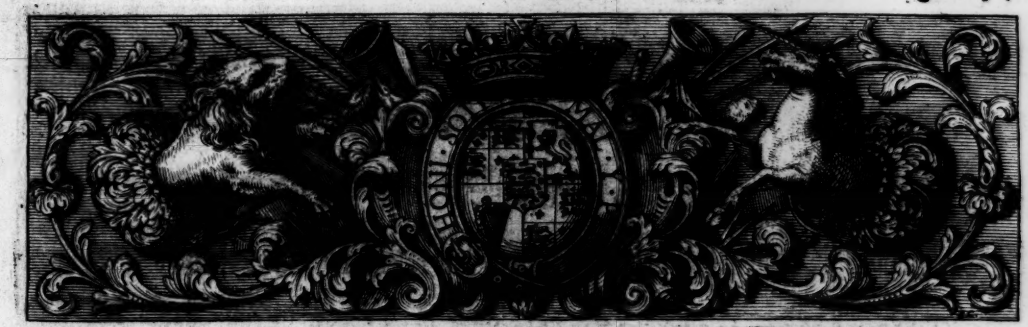
AD LIBRUM SUUM.

EPISTOLA XX.

VERTUMNUM Janumque, liber, ſpectare videris:
Scilicet ut proſtes Soſiorum pumice mundus.
Odiſti claves, & grata ſigilla pudico:
Paucis oſtendi gemis, & communia laudas;
Non ita nutritus. fuge quo diſcedere geſtis:
Non erit emiſſo reditus tibi. Quid miſer egi?
Quid volui? dices, ubi quis te læſerit. & ſcis
In breve te cogi, cum plenus languet amator.
Quod ſi non odio peccantis deſipit augur,
Carus eris Romæ, donec te deſerat ætas.
Contrectatus ubi manibus ſordeſcere vulgi
Cœperis; aut tineas paſces taciturnus inertes,
Aut fugies Uticam, aut vinctus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus: ut ille,

Qui male parentem in rupes protrusit asellum
Iratus. quis enim invitum servare laboret?
Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
Occupet extremis in vicis balba senectus.
Cum tibi sol tepidus plures admoverit aures;
Me libertino natum patre, & in tenui re
Majores pennas nido extendisse loqueris;
Ut quantum generi demas, virtutibus addas:
Me primis Urbis belli placuisse domique;
Corporis exigui, præcanum, solibus aptum,
Irasci celerem, tamen ut placabilis essem.
Forte meum si quis te percontabitur ævum;
Me quater undenos sciat implevisse Decembres,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

QUINTI

QUINTI HORATII FLACCI EPISTOLARUM LIBER II.

AD AUGUSTUM.

EPISTOLA I.

CUM tot ſuſtineas & tanta negotia ſolus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes, in publica commoda peccem,
Si longo ſermone morer tua tempora, Cæſar.
Romulus, & Liber pater, & cum Caſtore Pollux,
Poſt ingentia facta, Deorum in templa recepti,

Dum terras hominumque colunt genus, aſpera bella
Componunt, agros aſſignant, oppida condunt;
Ploravere ſuis non reſpondere favorem
Speratum meritis. diram qui contudit hydram,
Notaque fatali portenta labore ſubegit,
Comperit invidiam ſupremo fine domari.
Urit enim fulgore ſuo, qui prægravat artes
Infra ſe poſitas: extinctus amabitur idem.
Præſenti tibi maturos largimur honores,
Jurandaſque tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus, ſapiens & juſtus in uno,
Te noſtris ducibus, te Graiis anteferendo,
Cætera nequaquam ſimili ratione modoque
Æſtimat; &, niſi quæ terris ſemota, ſuiſque
Temporibus defuncta videt, faſtidit & odit:
Sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetantes,
Quas bis quinque viri ſanxerunt, fœdera regum,
Vel Gabiis vel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annoſa volumina vatum,

Dictitet

Dictitet Albano Muſas in monte locutas.

Si, quia Græcorum ſunt antiquiſſima quæque
Scripta, vel optima; Romani penſantur eadem
Scriptores trutina; non eſt quod multa loquamur:
Nil intra eſt oleam, nil extra eſt in nuce duri.
Venimus ad ſummum fortunæ: pingimus, atque
Pſallimus, & luctamur Achivis doctius unctis.
Si meliora dies, ut vina, poemata reddit;
Scire velim, chartis precium quotus arroget annus.
Scriptor ab hinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos vetereſque referri debet, an inter
Viles atque novos? excludat jurgia finis.
Eſt vetus atque probus centum qui perficit annos.
Quid? qui deperiit minor uno menſe, vel anno;
Inter quos referendus erit? vetereſne poetas,
An quos & præſens & poſtera reſpuet ætas?
Iſte quidem veteres inter ponetur honeſte,
Qui vel menſe brevi, vel toto eſt junior anno.
Utor permiſſo, caudæque pilos ut equinæ,
Paulatim vello, & demo unum, demo etiam unum;

Dum cadat elusus ratione ruentis acervi,
Qui redit ad fastos, & virtutem æstimat annis,
Miraturque nihil, nisi quod Libitina sacravit.
Ennius & sapiens, & fortis, & alter Homerus,
Ut critici dicunt, leviter curare videtur,
Quo promissa cadant, & somnia Pythagorea.
Nævius in manibus non est, & mentibus hæret
Pene recens: adeo sanctum est vetus omne poema.
Ambigitur quoties, uter utro sit prior; aufert
Pacuvius docti famam senis, Accius alti:
Dicitur Afranî toga convenisse Menandro;
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi;
Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte.
Hos ediscit, & hos arcto stipata theatro
Spectat Roma potens; habet hos numeratque poetas
Ad nostrum tempus, Livî scriptoris ab ævo.
Interdum vulgus rectum videt: est ubi peccat.
Si veteres ita miratur laudatque poetas,
Ut nihil anteferat, nihil illis comparet; errat:
Si quædam nimis antique, si pleraque dure

Dicere

Dicere credit eos, ignave multa fatetur;
Et ſapit, & mecum facit, & Jove judicat æquo.
Non equidem inſector, delendaque carmina Livî
Eſſe reor, memini quæ plagoſum mihi parvo
Orbilium dictare; ſed emendata videri,
Pulchraque, & exactis minimum diſtantia, miror:
Inter quæ verbum emicuit ſi forte decorum, &
Si verſus paulo concinnior unus & alter;
Injuſte totum ducit venditque poema.
Indignor quidquam reprehendi, non quia craſſe
Compoſitum, illepideve putetur, ſed quia nuper;
Nec veniam antiquis, ſed honorem & præmia poſci.
Recte necne crocum floreſque perambulet Attæ
Fabula, ſi dubitem; clament periiſſe pudorem
Cuncti pene patres, ea cum reprehendere coner,
Quæ gravis Æſopus, quæ doctus Roſcius egit:
Vel quia nil rectum, niſi quod placuit ſibi, ducunt;
Vel quia turpe putant parere minoribus, &, quæ
Imberbes didicere, ſenes perdenda fateri.
Jam Saliare Numæ carmen qui laudat, & illud,

Quod

Quod mecum ignorat, ſolus vult ſcire videri;
Ingeniis non ille favet, plauditque ſepultis,
Noſtra ſed impugnat, nos noſtraque lividus odit.
Quod ſi tam Græcis novitas inviſa fuiſſet,
Quam nobis; quid nunc eſſet vetus? aut quid haberet,
Quod legeret tereretque viritim publicus uſus?
Ut primum poſitis nugari Græcia bellis
Cœpit, & in vitium fortuna labier æqua;
Nunc athletarum ſtudiis, nunc arſit equorum;
Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amavit;
Suſpendit picta vultum mentemque tabella;
Nunc tibicinibus, nunc eſt gaviſa tragœdis:
Sub nutrice puella velut ſi luderet infans,
Quod cupide petiit, mature plena reliquit.
Quid placet, aut odio eſt, quod non mutabile credas?
Hoc paces habuere bonæ, ventique ſecundi.
Romæ dulce diu fuit & ſolenne, recluſa
Mane domo vigilare, clienti promere jura,
Cautos nominibus certis expendere nummos,
Majores audire, minori dicere, per quæ

Creſcere

Creſcere res poſſet, minui damnoſa libido.
Mutavit mentem populus levis, & calet uno
Scribendi ſtudio: pueri patreſque ſeveri
Fronde comas vincti cœnant, & carmina dictant.
Ipſe ego, qui nullos me affirmo ſcribere verſus,
Invenior Parthis mendacior, & prius orto
Sole, vigil calamum, & chartas, & ſcrinia poſco.
Navem agere ignarus navis timet: abrotonum ægro
Non audet, niſi qui didicit, dare: quod medicorum eſt,
Promittunt medici: tractant fabrilia fabri:
Scribimus indocti doctique poemata paſſim.
Hic error tamen & levis hæc inſania quantas
Virtutes habeat, ſic collige: vatis avarus
Non temere eſt animus: verſus amat, hoc ſtudet unum;
Detrimenta, fugas ſervorum, incendia ridet;
Non fraudem ſocio, puerove incogitat ullam
Pupillo; vivit ſiliquis, & pane ſecundo;
Militiæ quanquam piger & malus, utilis urbi.
Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari,
Os tenerum pueri balbumque poeta figurat;

Torquet ab obſcœnis jam nunc ſermonibus aurem;
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Aſperitatis & invidiæ corrector & iræ;
Recte facta refert; orientia tempora notis
Inſtruit exemplis; inopem ſolatur & ægrum.
Caſtis cum pueris ignara puella mariti
Diſceret unde preces, vatem ni Muſa dediſſet?
Poſcit opem chorus, & præſentia numina ſentit;
Cœleſtes implorat aquas docta prece blandus;
Avertit morbos, metuenda pericula pellit;
Impetrat & pacem, & locupletem frugibus annum.
Carmine Dî ſuperi placantur, carmine Manes.
Agricolæ priſci, fortes, parvoque beati,
Condita poſt frumenta, levantes tempore feſto
Corpus & ipſum animum ſpe finis dura ferentem,
Cum ſociis operum, & pueris, & conjuge fida,
Tellurem porco, Silvanum lacte piabant,
Floribus & vino Genium memorem brevis ævi.
Feſcennina per hunc inventa licentia morem
Verſibus alternis opprobria ruſtica fudit;

Liber-

Libertaſque recurrentes accepta per annos
Luſit amabiliter: donec jam ſævus apertam
In rabiem verti cœpit jocus, & per honeſtas
Ire domos impune minax. doluere cruento
Dente laceſſiti: fuit intactis quoque cura
Conditione ſuper communi: quin etiam lex
Pœnaque lata, malo quæ nollet carmine quemquam
Deſcribi. vertere modum, formidine fuſtis
Ad bene dicendum delectandumque reducti.
Græcia capta, ferum victorem cepit, & artes
Intulit agreſti Latio. ſic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius, & grave virus
Munditiæ pepulere: ſed in longum tamen ævum
Manſerunt, hodieque manent, veſtigia ruris.
Serus enim Græcis admovit acumina chartis;
Et poſt Punica bella quietus, quærere cœpit,
Quid Sophocles & Theſpis & Æſchylus utile ferrent:
Tentavit quoque rem ſi digne vertere poſſet;
Et placuit ſibi, natura ſublimis, & acer:
Nam ſpirat tragicum ſatis, & feliciter audet:

Sed turpem putat in ſcriptis metuitque lituram.
Creditur, ex medio quia res arceſſit, habere
Sudoris minimum; ſed habet comœdia tanto
Plus oneris, quanto veniæ minus. aſpice, Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephebi,
Ut patris attenti, lenonis ut inſidioſi;
Quantus ſit Dossennus edacibus in paraſitis;
Quam non aſtricto percurrat pulpita ſocco:
Gestit enim nummum in loculos demittere; poſt hoc
Securus, cadat, an recto ſtet fabula talo.
Quem tulit ad ſcenam ventoſo gloria curru,
Exanimat lentus ſpectator, ſedulus inflat:
Sic leve, ſic parvum eſt, animum quod laudis avarum
Subruit aut reficit. valeat res ludicra, ſi me
Palma negata macrum, donata reducit opimum.
Sæpe etiam audacem fugat hoc terretque poetam;
Quod numero plures, virtute & honore minores,
Indocti, ſtolidique, & depugnare parati,
Si diſcordet eques, media inter carmina poſcunt
Aut urſum aut pugiles: his nam plebecula gaudet.

Verum

Verum equitis quoque jam migravit ab aure voluptas
Omnis, ad incertos oculos, & gaudia vana.
Quattuor aut plures aulæa premuntur in horas;
Dum fugiunt equitum turmæ, peditumque catervæ:
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis;
Esseda festinant, pilenta, petorrita, naves;
Captivum portatur ebur, captiva Corinthus.
Si foret in terris, rideret Democritus; seu
Diversum confusa genus panthera camelo,
Sive elephas albus vulgi converteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipsis,
Ut sibi præbentem mimo spectacula plura:
Scriptores autem narrare putaret asello
Fabellam surdo. nam quæ pervincere voces
Evaluere sonum referunt quem nostra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum;
Tanto cum strepitu ludi spectantur, & artes,
Divitiæque peregrinæ: quibus oblitus actor
Cum stetit in scena, concurrit dextera lævæ.
Dixit adhuc aliquid? Nil sane. Quid placet ergo?

Lana Tarentino violas imitata veneno.

Ac ne forte putes, me, quæ facere ipſe recuſem,
Cum recte tractent alii, laudare maligne;
Ille per extentum funem mihi poſſe videtur
Ire poeta, meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falſis terroribus implet,
Ut magus; & modo me Thebis, modo ponit Athenis.

Verum age, & his, qui ſe lectori credere malunt,
Quam ſpectatoris faſtidia ferre ſuperbi,
Curam redde brevem; ſi munus Apolline dignum
Vis complere libris, & vatibus addere calcar,
Ut ſtudio majore petant Helicona virentem.

Multa quidem nobis facimus mala ſæpe poetæ,
(Ut vineta egomet cædam mea) cum tibi librum
Solicito damus, aut feſſo: cum lædimur, unum
Si quis amicorum eſt auſus reprendere verſum:
Cum loca jam recitata revolvimus irrevocati:
Cum lamentamur non apparere labores
Noſtros, & tenui deducta poemata filo:
Cum ſperamus eo rem venturam, ut ſimul atque

Carmina

Carmina reſcieris nos fingere, commodus ultro
Arceſſas, & egere vetes, & ſcribere cogas.
Sed tamen eſt operæ precium cognoſcere, quales
Ædituos habeat belli ſpectata domique
Virtus, indigno non committenda poetæ.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui verſibus & male natis
Rettulit acceptos, regale numiſma, Philippos.
Sed veluti tractata notam labemque remittunt
Atramenta, fere ſcriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt. idem rex ille, poema
Qui tam ridiculum tam care prodigus emit;
Edicto vetuit, ne quis ſe, præter Apellem,
Pingeret, aut alius Lyſippo duceret æra
Fortis Alexandri vultum ſimulantia: quod ſi
Judicium ſubtile videndis artibus illud
Ad libros, & ad hæc Muſarum dona vocares;
Bœotum in craſſo jurares aere natum.
At neque dedecorant tua de ſe judicia, atque
Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt,

Dilecti tibi Virgilius Variusque poetæ:
Nec magis expressi vultus per ahenea signa,
Quam per vatis opus mores animique virorum
Clarorum apparent: nec sermones ego mallem
Repentes per humum, quam res componere gestas;
Terrarumque situs, & flumina dicere, & arces
Montibus impositas, & barbara regna, tuisque
Auspiciis totum confecta duella per orbem,
Claustraque custodem pacis cohibentia Janum,
Et formidatam Parthis, te principe, Romam;
Si quantum cuperem, possem quoque. sed neque par-
Carmen majestas recipit tua, nec meus audet [vum
Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.
Sedulitas autem, stulte quem diligit, urget;
Præcipue cum se numeris commendat & arte.
Discit enim citius, meminitque libentius illud
Quod quis deridet, quam quod probat & veneratur.
Nil moror officium quod me gravat; ac neque ficto
In pejus vultu proponi cereus usquam,
Nec prave factis decorari versibus opto:

Ne

Ne rubeam pingui donatus munere, & una
Cum ſcriptore meo, capſa porrectus aperta,
Deferar in vicum vendentem thus & odores,
Et piper, & quidquid chartis amicitur ineptis.

AD JULIUM FLORUM.

EPISTOLA II.

FLORE, bono claroque fidelis amice Neroni,
Si quis forte velit puerum tibi vendere natum
Tibure vel Gabiis, & tecum ſic agat: "Hic &
"Candidus, & talos a vertice pulcher ad imos,
"Fiet eritque tuus nummorum millibus octo;
"Verna miniſteriis ad nutus aptus heriles,
"Literulis Græcis imbutus, idoneus arti
"Cuilibet: argilla quidvis imitaberis uda:
"Quin etiam canet indoctum, ſed dulce bibenti.
"Multa fidem promiſſa levant, ubi plenius æquo
"Laudat venales, qui vult extrudere, merces.
"Res urget me nulla: meo ſum pauper in ære.

" Nemo hoc mangonum faceret tibi: non temere a me
" Quivis ferret idem. ſemel hic ceſſavit; &, ut fit,
" In ſcalis latuit metuens pendentis habenæ.
" Des nummos, excepta nihil te ſi fuga lædat.
Ille ferat precium, pœnæ ſecurus, opinor.
Prudens emiſti vitioſum: dicta tibi eſt lex.
Inſequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua.
Dixi me pigrum proficiſcenti tibi, dixi
Talibus officiis prope mancum: ne mea ſævus
Jurgares ad te quod epiſtola nulla veniret.
Quid tum profeci, mecum facientia jura
Si tamen attentas? quereris ſuper hoc etiam, quod
Exſpectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta viatica, multis
Ærumnis laſſus dum noctu ſtertit, ad aſſem
Perdiderat: poſt hoc vehemens lupus, & ſibi & hoſti
Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
Præſidium regale loco dejecit, ut aiunt,
Summe munito, & multarum divite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honeſtis,

Accipit & bis dena ſuper ſeſtertia nummûm.
Forte ſub hoc tempus caſtellum evertere prætor
Neſcio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis, quæ timido quoque poſſent addere mentem:
I bone, quo virtus tua te vocat: i pede fauſto,
Grandia laturus meritorum præmia. quid ſtas?
Poſt hæc ille catus, quantumvis ruſticus, Ibit,
Ibit eo, quo vis, qui zonam perdidit, inquit.
Romæ nutriri mihi contigit atque doceri,
Iratus Graiis quantum nocuiſſet Achilles.
Adjecere bonæ paulo plus artis Athenæ:
Scilicet ut poſſem curvo dignoſcere rectum,
Atque inter ſilvas Academi quærere verum.
Dura ſed emovere loco me tempora grato;
Civiliſque rudem belli tulit æſtus in arma,
Cæſaris Auguſti non reſponſura lacertis.
Unde ſimul primum me dimiſere Philippi,
Deciſis humilem pennis, inopemque paterni
Et laris & fundi, paupertas impulit audax
Ut verſus facerem: ſed, quod non deſit, habentem,

Quæ poterunt unquam ſatis expurgare cicutæ,
Ni melius dormire putem, quam ſcribere verſus?
Singula de nobis anni prædantur euntes;
Eripuere jocos, Venerem, convivia, ludum;
Tendunt extorquere poemata. quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur amantque.
Carmine tu gaudes: hic delectatur iambis;
Ille Bioneis ſermonibus, & ſale nigro.
Tres mihi convivæ prope diſſentire videntur,
Poſcentes vario multum diverſa palato.
Quid dem? quid non dem? renuis tu quod jubet alter:
Quod petis, id ſane eſt inviſum acidumque duobus.
Præter cætera, me Romæne poemata cenſes
Scribere poſſe, inter tot curas totque labores?
Hic ſponſum vocat, hic auditum ſcripta, relictis
Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Aventino; viſendus uterque.
Intervalla vides humane commoda. Verum
Puræ ſunt plateæ, nihil ut meditantibus obſtet.
Feſtinat calidus mulis geruliſque redemtor:

Tor-

Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum:
Triſtia robuſtis luctantur funera plauſtris:
Hac rabioſa fugit canis, hac lutulenta ruit ſus.
I nunc, & verſus tecum meditare canoros.
Scriptorum chorus omnis amat nemus, & fugit urbes,
Rite cliens Bacchi ſomno gaudentis & umbra.
Tu me inter ſtrepitus nocturnos atque diurnos
Vis canere, & contacta ſequi veſtigia vatum?
Ingenium, ſibi quod vacuas deſumſit Athenas,
Et ſtudiis annos ſeptem dedit, inſenuitque
Libris & curis, ſtatua taciturnius exit
Plerumque, & riſu populum quatit: hic ego rerum
Fluctibus in mediis, & tempeſtatibus Urbis,
Verba lyræ motura ſonum connectere digner?
Frater erat Romæ conſulti rhetor; ut alter
Alterius ſermone meros audiret honores:
Gracchus ut hic illi foret, hic ut Mucius illi.
Qui minus argutos vexat furor iſte poetas?
Carmina compono, hic elegos; mirabile viſu,
Cælatumque novem Muſis opus. aſpice primum,

Quanto cum faſtu, quanto molimine circum-
ſpectemus vacuam Romanis vatibus ædem.
Mox etiam (ſi forte vacas) ſequere, & procul audi,
Quid ferat, & quare ſibi nectat uterque coronam.
Cædimur, & totidem plagis conſumimus hoſtem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Diſcedo Alcæus puncto illius; ille meo quis?
Quis, niſi Callimachus? ſi plus adpoſcere viſus;
Fit Mimnermus, & optivo cognomine creſcit.
Multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
Cum ſcribo, & ſupplex populi ſuffragia capto:
Idem, finitis ſtudiis, & mente recepta,
Obturem patulas impune legentibus aures.

Ridentur mala qui componunt carmina: verum
Gaudent ſcribentes, & ſe venerantur, & ultro,
Si taceas, laudant quidquid ſcripſere, beati.
At qui legitimum cupiet feciſſe poema,
Cum tabulis animum cenſoris ſumet honeſti:
Audebit quæcunque parum ſplendoris habebunt,
Et ſine pondere erunt, & honore indigna ferentur,

Verba

Verba movere loco; quamvis invita recedant,
Et verſentur adhuc intra penetralia Veſtæ:
Obſcurata diu populo bonus eruet, atque
Proferet in lucem ſpecioſa vocabula rerum,
Quæ priſcis memorata Catonibus atque Cethegis,
Nunc ſitus informis premit & deſerta vetuſtas:
Adſciſcet nova, quæ genitor produxerit uſus:
Vehemens, & liquidus, puroque ſimillimus amni,
Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua:
Luxuriantia compeſcet: nimis aſpera ſano
Levabit cultu, virtute carentia tollet:
Ludentis ſpeciem dabit; & torquebitur, ut qui
Nunc Satyrum, nunc agreſtem Cyclopa movetur.
Prætulerim ſcriptor delirus inerſque videri,
Dum mea delectent mala me, vel denique fallant,
Quam ſapere, & ringi. fuit haud ignobilis Argis,
Qui ſe credebat miros audire tragœdos,
In vacuo lætus ſeſſor plauſorque theatro:
Cætera qui vitæ ſervaret munia recto
More; bonus ſane vicinus, amabilis hoſpes,

Comis

Comis in uxorem, poſſet qui ignoſcere ſervis,
Et ſigno læſo non inſanire lagenæ:
Poſſet qui rupem, & puteum vitare patentem.
Hic ubi cognatorum opibus curiſque refectus,
Expulit elleboro morbum bilemque meraco,
Et redit ad ſeſe: Pol me occidiſtis, amici,
Non ſervaſtis, ait; cui ſic extorta voluptas,
Et demtus per vim mentis gratiſſimus error.
Nimirum ſapere eſt abjectis utile nugis,
Et tempeſtivum pueris concedere ludum;
Ac non verba ſequi fidibus modulanda Latinis,
Sed veræ numeroſque modoſque ediſcere vitæ.
Quocirca mecum loquor hæc, tacituſque recordor:
Si tibi nulla ſitim finiret copia lymphæ,
Narrares medicis: quod quanto plura paraſti,
Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
Si vulnus tibi monſtrata radice vel herba
Non fieret levius, fugeres radice vel herba
Proficiente nihil curarier: audieras, cui
Rem Dî donarent, illi decedere pravam

Stul-

Stultitiam; & cum ſis nihilo ſapientior, ex quo
Plenior es, tamen uteris monitoribus iiſdem?
At ſi divitiæ prudentem reddere poſſent,
Si cupidum timidumque minus te; nempe ruberes,
Viveret in terris te ſi quis avarior uno.

Si proprium eſt, quod quis libra mercatus & ære eſt,
Quædam (ſi credis conſultis) mancipat uſus:
Qui te paſcit ager, tuus eſt; & villicus Orbî,
Cum ſegetes occat, tibi mox frumenta daturus,
Te dominum ſentit. das nummos; accipis uvam,
Pullos, ova, cadum temeti: nempe modo iſto
Paulatim mercaris agrum, fortaſſe trecentis,
Aut etiam ſupra, nummorum millibus emtum.
Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
Emtor Aricini quondam, Veientis & arvi,
Emtum cœnat olus, quamvis aliter putat; emtis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed vocat uſque ſuum, qua populus adſita certis
Limitibus vicina refugit jurgia: tanquam
Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis horæ,

Nunc prece, nunc precio, nunc vi, nunc sorte suprema,
Permutet dominos, & cedat in altera jura.
Sic, quia perpetuus nulli datur usus, & heres
Heredem alterius, velut unda supervenit undam;
Quid vici prosunt, aut horrea? quidve Calabris
Saltibus adjecti Lucani; si metit Orcus
Grandia cum parvis, non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
Argentum, vestes Gætulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant; est qui non curet habere.
Cur alter fratrum cessare, & ludere, & ungi
Præferat Herodis palmetis pinguibus; alter
Dives & importunus, ad umbram lucis ab ortu
Silvestrem flammis & ferro mitiget agrum,
Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
Naturæ deus humanæ, mortalis in unum-
quodque caput, vultu mutabilis, albus, & ater.
Utar, & ex modico, quantum res poscet, acervo
Tollam: nec metuam, quid de me judicet heres,
Quod non plura datis invenerit. & tamen idem

Scire

Scire volam, quantum ſimplex hilariſque nepoti
Diſcrepet, & quantum diſcordet parcus avaro.
Diſtat enim, ſpargas tua prodigus, an neque ſumtum
Invitus facias, neque plura parare labores;
Ac potius, puer ut feſtis Quinquatribus olim,
Exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procul abſit. ego, utrum
Nave ferar magna an parva; ferar unus & idem.
Non agimur tumidis velis Aquilone ſecundo:
Non tamen adverſis ætatem ducimus Auſtris.
Viribus, ingenio, ſpecie, virtute, locó, re,
Extremi primorum, extremis uſque priores.
Non es avarus: abi. quid? cætera jam ſimul iſto
Cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine & ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, ſagas,
Nocturnos lemures, portentaque Theſſala rides?
Natales grate numeras? ignoſcis amicis?
Lenior & melior fis accedente ſenecta?
Quid te exemta juvat ſpinis de pluribus una?

Vivere ſi recte neſcis, decede peritis.
Luſiſti ſatis, ediſti ſatis, atque bibiſti:
Tempus abire tibi eſt: ne potum largius æquo
Rideat, & pulſet laſciva decentius ætas.

QUINTI HORATII FLACCI DE ARTE POETICA LIBER.

Ad Pisones.

Humano capiti cervicem pictor equinam
Jungere si velit, & varias inducere plumas,
Undique collatis membris, ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne;
Spectatum admissi risum teneatis amici? 5
Credite, Pisones, isti tabulæ fore librum

Perſimilem, cujus, velut ægri ſomnia, vanæ
Fingentur ſpecies: ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. Pictoribus atque poetis
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.
Scimus, & hanc veniam petimuſque damuſque viciſſim:
Sed non ut placidis coeant immitia; non ut
Serpentes avibus geminentur, tigribus agni.

Incœptis gravibus plerumque & magna profeſſis,
Purpureus, late qui ſplendeat, unus & alter
Aſſuitur pannus; cum lucus, & ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluvius deſcribitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: & fortaſſe cupreſſum
Scis ſimulare: quid hoc, ſi fractis enatat exſpes
Navibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
Inſtitui: currente rota cur urceus exit?
Denique ſit quod vis ſimplex duntaxat & unum.

Maxima pars vatum (pater, & juvenes patre digni)
Decipimur ſpecie recti. brevis eſſe laboro,
Obſcurus fio: ſectantem levia, nervi

Defi-

Deficiunt animique: profeſſus grandia, turget:
Serpit humi, tutus nimium, timiduſque procellæ:
Qui variare cupit rem prodigialiter unam,
Delphinum ſilvis appingit, fluctibus aprum.
In vitium ducit culpæ fuga, ſi caret arte.
Æmilium circa ludum faber imus & ungues
Exprimet, & molles imitabitur ære capillos;
Infelix operis ſumma, quia ponere totum
Neſciet. hunc ego me, ſi quid componere curem,
Non magis eſſe velim, quam pravo vivere naſo,
Spectandum nigris oculis, nigroque capillo.
  Sumite materiam veſtris, qui ſcribitis, æquam
Viribus; & verſate diu, quid ferre recuſent,
Quid valeant humeri. cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deſeret hunc, nec lucidus ordo.
  Ordinis hæc virtus erit, & venus, aut ego fallor,
Ut jam nunc dicat, jam nunc debentia dici
Pleraque differat, & præſens in tempus omittat;
Hoc amet, hoc ſpernat promiſſi carminis auctor.
  In verbis etiam tenuis cautuſque ſerendis,

Dixeris

Dixeris egregie, notum ſi callida verbum
Reddiderit junctura novum. ſi forte neceſſe eſt
Indiciis monſtrare recentibus abdita rerum;
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget, dabiturque licentia ſumta pudenter:
Et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, ſi
Græco fonte cadent, parce detorta. quid autem
Cæcilio Plautoque dabit Romanus, ademtum
Virgilio Varioque? ego cur, acquirere pauca
Si poſſum, invideor; cum lingua Catonis & Ennî
Sermonem patrium ditaverit, & nova rerum
Nomina protulerit? licuit, ſemperque licebit
Signatum præſente nota producere nomen.
Ut ſilvæ foliis pronos mutantur in annos;
Prima cadunt: ita verborum vetus interit ætas,
Et juvenum ritu florent modo nata, vigentque.
Debemur morti nos noſtraque: ſive receptus
Terra Neptunus claſſes Aquilonibus arcet,
Regis opus; ſteriliſque diu palus, aptaque remis
Vicinas urbes alit, & grave ſentit aratrum:

Seu

Seu curſum mutavit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius. mortalia facta peribunt:
Nedum ſermonum ſtet honos, & gratia vivax.
Multa renaſcentur, quæ jam cecidere; cadentque,
Quæ nunc ſunt in honore vocabula, ſi volet uſus;
Quem penes arbitrium eſt, & jus, & norma loquendi.
Res geſtæ regumque ducumque, & triſtia bella,
Quo ſcribi poſſent numero monſtravit Homerus.
Verſibus impariter junctis querimonia primum,
Poſt etiam incluſa eſt voti ſententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor,
Grammatici certant, & adhuc ſub judice lis eſt.
Archilochum proprio rabies armavit iambo.
Hunc ſocci cepere pedem grandeſque cothurni,
Alternis aptum ſermonibus, & populares
Vincentem ſtrepitus, & natum rebus agendis.
Muſa dedit fidibus Divos, pueroſque Deorum,
Et pugilem victorem, & equum certamine primum,
Et juvenum curas, & libera vina referre.
Deſcriptas ſervare vices operumque colores,

Cur ego, ſi nequeo ignoroque, poeta ſalutor?
Cur neſcire, pudens prave, quam diſcere malo?
Verſibus exponi tragicis res comica non vult:
Indignatur item privatis ac prope ſocco
Dignis carminibus narrari cœna Thyeſtæ.
Singula quæque locum teneant ſortita decenter.
Interdum tamen & vocem comœdia tollit,
Iratuſque Chremes tumido delitigat ore:
Et tragicus plerumque dolet ſermone pedeſtri.
Telepheus & Peleus, cum pauper & exſul uterque,
Projicit ampullas & ſeſquipedalia verba;
Si curat cor ſpectantis tetigiſſe querela.
Non ſatis eſt pulchra eſſe poemata; dulcia ſunto,
Et quocunque volent, animum auditoris agunto.
Ut ridentibus arrident, ita flentibus adſunt
Humani vultus. ſi vis me flere, dolendum eſt
Primum ipſi tibi: tunc tua me infortunia lædent,
Telephe, vel Peleu: male ſi mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo. triſtia mœſtum
Vultum verba decent; iratum, plena minarum;

Luden-

Ludentem, laſciva; ſeverum, ſeria dictu.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum; juvat, aut impellit ad iram,
Aut ad humum mœrore gravi deducit, & angit:
Poſt effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis abſona dicta,
Romani tollent equites peditesque cachinnum.
Intererit multum, Divuſne loquatur, an heros;
Maturuſne ſenex, an adhuc florente juventa
Fervidus; an matrona potens, an ſedula nutrix;
Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli;
Colchus, an Aſſyrius; Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam ſequere, aut ſibi convenientia finge
Scriptor. honoratum ſi forte reponis Achillem;
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Jura neget ſibi nata, nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox invictaque, flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io vaga, triſtis Oreſtes.
Si quid inexpertum ſcenæ committis, & audes
Perſonam formare novam; ſervetur ad imum

Qualis ab incœpto proceſſerit, & ſibi conſtet.
Difficile eſt proprie communia dicere: tuque
Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
Quam ſi proferres ignota indictaque primus.
Publica materies privati juris erit, ſi
Non circa vilem patulumque moraberis orbem;
Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres; nec deſilies imitator in arctum,
Unde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex.
Nec ſic incipies, ut ſcriptor cyclicus olim:
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?
Parturient montes: naſcetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte:
Dic mihi, Muſa, virum, captæ poſt tempora Trojæ,
Qui mores hominum multorum vidit, & urbes.
Non fumum ex fulgore, ſed ex fumo dare lucem
Cogitat, ut ſpecioſa dehinc miracula promat,
Antiphaten, Scyllamque, & cum Cyclope Charybdim.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,

Nec

Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo:
Semper ad eventum feſtinat; & in medias res,
Non ſecus ac notas, auditorem rapit: & quæ
Deſperat tractata niteſcere poſſe, relinquit:
Atque ita mentitur, ſic veris falſa remiſcet,
Primo ne medium, medio ne diſcrepet imum.
Tu, quid ego & populus mecum deſideret, audi.
Si plauſoris eges aulæa manentis, & uſque
Seſſuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat;
Ætatis cujuſque notandi ſunt tibi mores,
Mobilibuſque decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui voces jam ſcit puer, & pede certo
Signat humum; geſtit paribus colludere, & iram
Colligit ac ponit temere, & mutatur in horas.
Imberbis juvenis, tandem cuſtode remoto,
Gaudet equis, canibuſque, & aprici gramine campi;
Cereus in vitium flecti, monitoribus aſper,
Utilium tardus proviſor, prodigus æris,
Sublimis, cupiduſque, & amata relinquere pernix.
Converſis ſtudiis, ætas animuſque virilis

Quærit opes & amicitias, inſervit honori;
Commiſiſſe cavet quod mox mutare laboret.
Multa ſenem circumveniunt incommoda; vel quod
Quærit, & inventis miſer abſtinet, ac timet uti;
Vel quod res omnes timide gelideque miniſtrat,
Dilator, ſpe longus, iners, aviduſque futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero, caſtigator cenſorque minorum.
Multa ferunt anni venientes commoda ſecum,
Multa recedentes adimunt. ne forte ſeniles
Mandentur juveni partes, pueroque viriles;
Semper in adjunctis, ævoque morabimur aptis.
Aut agitur res in ſcenis, aut acta refertur.
Segnius irritant animos demiſſa per aurem,
Quam quæ ſunt oculis ſubjecta fidelibus, & quæ
Ipſe ſibi tradit ſpectator. non tamen intus
Digna geri, promes in ſcenam: multaque tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præſens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet;
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus;

Aut

Aut in avem Progne vertatur, Cadmus in anguem.
Quodcunque oſtendis mihi ſic, incredulus odi.
Neve minor, neu ſit quinto productior actu
Fabula, quæ poſci vult, & ſpectata reponi.
Nec Deus interſit, niſi dignus vindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui perſona laboret.
Actoris partes chorus, officiumque virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non propoſito conducat, & hæreat apte.
Ille bonis faveatque & conſilietur amice,
Et regat iratos, & amet peccare timentes:
Ille dapes laudet menſæ brevis, ille ſalubrem
Juſtitiam, legeſque, & apertis otia portis:
Ille tegat commiſſa, Deoſque precetur, & oret,
Ut redeat miſeris, abeat fortuna ſuperbis.
Tibia non, ut nunc, orichalco vincta, tubæque
Æmula; ſed tenuis, ſimplexque foramine pauco
Aſpirare, & adeſſe choris erat utilis, atque
Nondum ſpiſſa nimis complere ſedilia flatu:
Quo ſane populus numerabilis, utpote parvus,

Et

Et frugi, caſtuſque, verecunduſque coibat.
Poſtquam cœpit agros extendere victor, & urbem
Latior amplecti murus, vinoque diurno
Placari Genius feſtis impune diebus;
Acceſſit numeriſque modiſque licentia major.
Indoctus quid enim ſaperet liberque laborum
Ruſticus urbano confuſus, turpis honeſto?
Sic priſcæ motumque & luxuriam addidit arti
Tibicen, traxitque vagus per pulpita veſtem:
Sic etiam fidibus voces crevere ſeveris,
Et tulit eloquium inſolitum facundia præceps:
Utiliumque ſagax rerum, & divina futuri,
Sortilegis non diſcrepuit ſententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum,
Mox etiam agreſtes Satyros nudavit, & aſper
Incolumi gravitate jocum tentavit: eo quod
Illecebris erat & grata novitate morandus
Spectator, functuſque ſacris, & potus, & exlex.
Verum ita riſores, ita commendare dicaces
Conveniet Satyros, ita vertere ſeria ludo,

Ne

Ne, quicunque Deus, quicunque adhibebitur heros,
Regali conſpectus in auro nuper & oſtro,
Migret in obſcuras humili ſermone tabernas;
Aut, dum vitat humum, nubes & inania captet.
Effutire leves indigna tragœdia verſus:
Ut feſtis matrona moveri juſſa diebus,
Intererit Satyris paulum pudibunda protervis.
Non ego inornata, & dominantia nomina ſolum,
Verbaque, Piſones, Satyrorum ſcriptor amabo:
Nec ſic enitar tragico differre colori,
Ut nihil interſit, Davuſne loquatur, & audax
Pythias, emuncto lucrata Simone talentum;
An cuſtos famuluſque Dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen ſequar: ut ſibi quivis
Speret idem; ſudet multum, fruſtraque laboret
Auſus idem. tantum ſeries juncturaque pollet:
Tantum de medio ſumtis accedit honoris.
Silvis deducti caveant, me judice, Fauni,
Ne velut innati triviis, ac pene forenſes,
Aut nimium teneris juvenentur verſibus unquam,

Aut immunda crepent, ignominioſaque dicta.
Offenduntur enim, quibus eſt equus, & pater, & res:
Nec, ſi quid fricti ciceris probat & nucis emtor,
Æquis accipiunt animis, donantve corona.
Syllaba longa brevi ſubjecta, vocatur iambus,
Pes citus: unde etiam trimetris accreſcere juſſit
Nomen iambeis, cum ſenos redderet ictus,
Primus ad extremum ſimilis ſibi. non ita pridem,
Tardior ut paulo graviorque veniret ad aures,
Spondeos ſtabiles in jura paterna recepit
Commodus & patiens; non ut de ſede ſecunda
Cederet aut quarta ſocialiter. hic & in Accî
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Ennî:
In ſcenam miſſos magno cum pondere verſus,
Aut operæ celeris nimium, curaque carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quivis videt immodulata poemata judex:
Et data Romanis venia eſt indigna poetis.
Idcircone vager, ſcribamque licenter? an omnes
Viſuros peccata putem mea, tutus, & intra

Spem veniæ cautus? vitavi denique culpam,
Non laudem merui. vos exemplaria Græca
Nocturna verſate manu, verſate diurna.
At noſtri proavi Plautinos & numeros &
Laudavere ſales; nimium patienter utrumque,
Ne dicam ſtulte, mirati; ſi modo ego & vos
Scimus inurbanum lepido ſeponere dicto,
Legitimumque ſonum digitis callemus, & aure.
Ignotum tragicæ genus inveniſſe Camenæ
Dicitur, & plauſtris vexiſſe poemata Theſpis,
Quæ canerent agerentque peruncti fæcibus ora.
Poſt hunc perſonæ pallæque repertor honeſtæ
Æſchylus, & modicis inſtravit pulpita tignis,
Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.
Succeſſit vetus his comœdia, non ſine multa
Laude: ſed in vitium libertas excidit, & vim
Dignam lege regi: lex eſt accepta, choruſque
Turpiter obticuit, ſublato jure nocendi.
Nil intentatum noſtri liquere poetæ,
Nec minimum meruere decus, veſtigia Græca

Auſi deſerere, & celebrare domeſtica facta,
Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret clariſve potentius armis,
Quam lingua, Latium, ſi non offenderet unum-
quemque poetarum limæ labor, & mora. vos, o
Pompilius ſanguis, carmen reprehendite, quod non
Multa dies & multa litura coercuit, atque
Perfectum decies non caſtigavit ad unguem.
Ingenium miſera quia fortunatius arte
Credit, & excludit ſanos Helicone poetas
Democritus; bona pars non ungues ponere curat,
Non barbam: ſecreta petit loca, balnea vitat.
Nanciſcetur enim precium nomenque poetæ,
Si tribus Anticyris caput inſanabile, nunquam
Tonſori Licino commiſerit. o ego lævus,
Qui purgor bilem ſub verni temporis horam!
Non alius faceret meliora poemata: verum
Nil tanti eſt. ergo fungar vice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum valet, exſors ipſa ſecandi:
Munus & officium, nil ſcribens ipſe, docebo;

Unde

Unde parentur opes; quid alat formetque poetam;
Quid deceat, quid non; quo virtus, quo ferat error.
Scribendi recte, ſapere eſt & principium & fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt oſtendere chartæ:
Verbaque proviſam rem non invita ſequentur.
Qui didicit patriæ quid debeat, & quid amicis,
Quo ſit amore parens, quo frater amandus, & hoſpes,
Quod ſit conſcripti, quod judicis officium, quæ
Partes in bellum miſſi ducis; ille profecto
Reddere perſonæ ſcit convenientia cuique.
Reſpicere exemplar vitæ morumque jubebo
Doctum imitatorem, & veras hinc ducere voces.
Interdum ſpecioſa locis, morataque recte
Fabula, nullius veneris, ſine pondere & arte,
Valdius oblectat populum, meliuſque moratur,
Quam verſus inopes rerum nugæque canoræ.
Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo
Muſa loqui, præter laudem nullius avaris.
Romani pueri longis rationibus aſſem
Diſcunt in partes centum diducere. dicat

Auſi deſerere, & celebrare domeſtica facta,
Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret clariſve potentius armis,
Quam lingua, Latium, ſi non offenderet unum-
quemque poetarum limæ labor, & mora. vos, o
Pompilius ſanguis, carmen reprehendite, quod non
Multa dies & multa litura coercuit, atque
Perfectum decies non caſtigavit ad unguem.
Ingenium miſera quia fortunatius arte
Credit, & excludit ſanos Helicone poetas
Democritus; bona pars non ungues ponere curat,
Non barbam: ſecreta petit loca, balnea vitat.
Nanciſcetur enim precium nomenque poetæ,
Si tribus Anticyris caput inſanabile, nunquam
Tonſori Licino commiſerit. o ego lævus,
Qui purgor bilem ſub verni temporis horam!
Non alius faceret meliora poemata: verum
Nil tanti eſt. ergo fungar vice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum valet, exſors ipſa ſecandi:
Munus & officium, nil ſcribens ipſe, docebo;

Unde

Unde parentur opes; quid alat formetque poetam;
Quid deceat, quid non; quo virtus, quo ferat error.
Scribendi recte, ſapere eſt & principium & fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt oſtendere chartæ:
Verbaque proviſam rem non invita ſequentur.
Qui didicit patriæ quid debeat, & quid amicis,
Quo ſit amore parens, quo frater amandus, & hoſpes,
Quod ſit conſcripti, quod judicis officium, quæ
Partes in bellum miſſi ducis; ille profecto
Reddere perſonæ ſcit convenientia cuique.
Reſpicere exemplar vitæ morumque jubebo
Doctum imitatorem, & veras hinc ducere voces.
Interdum ſpecioſa locis, morataque recte
Fabula, nullius veneris, ſine pondere & arte,
Valdius oblectat populum, meliuſque moratur,
Quam verſus inopes rerum nugæque canoræ.
Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo
Muſa loqui, præter laudem nullius avaris.
Romani pueri longis rationibus aſſem
Diſcunt in partes centum diducere. dicat

Filius Albini, ſi de quincunce remota eſt
Uncia, quid ſuperat? poteras dixiſſe—Triens. Eu!
Rem poteris ſervare tuam. redit uncia: quid fit?
Semis. Ad hæc animos ærugo & cura peculî
Cum ſemel imbuerit, ſperamus carmina fingi
Poſſe linenda cedro, & levi ſervanda cupreſſo?
Aut prodeſſe volunt, aut delectare poetæ;
Aut ſimul & jucunda & idonea dicere vitæ.
Quidquid præcipies, eſto brevis: ut cito dicta
Percipiant animi dociles, teneantque fideles.
Omne ſupervacuum pleno de pectore manat.
Ficta voluptatis cauſa, ſint proxima veris:
Nec quodcunque volet, poſcat ſibi fabula credi:
Neu pranſæ Lamiæ vivum puerum extrahat alvo.
Centuriæ ſeniorum agitant expertia frugis:
Celſi prætereunt auſtera poemata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterque monendo.
Hic meret æra liber Soſiis; hic & mare tranſit,
Et longum noto ſcriptori prorogat ævum.

Sunt

Sunt delicta tamen, quibus ignoviſſe velimus:
Nam neque chorda ſonum reddit quem vult manus &
Poſcentique gravem perſæpe remittit acutum; [mens,
Nec ſemper feriet quodcunque minabitur arcus.
Verum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cavit natura. quid ergo?
Ut ſcriptor ſi peccat idem librarius uſque,
Quamvis eſt monitus, venia caret; & citharœdus
Ridetur, chorda qui ſemper oberrat eadem:
Sic mihi qui multum ceſſat, fit Chœrilus ille,
Quem bis terque bonum, cum riſu miror; & idem
Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
Verum opere in longo fas eſt obrepere ſomnum.
Ut pictura, poeſis: erit, quæ, ſi propius ſtes,
Te capiat magis; & quædam, ſi longius abſtes:
Hæc amat obſcurum; volet hæc ſub luce videri,
Judicis argutum quæ non formidat acumen:
Hæc placuit ſemel; hæc decies repetita placebit.
O major juvenum, quamvis & voce paterna

Fingeris

Fingeris ad rectum, & per te ſapis; hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium & tolerabile rebus
Recte concedi: conſultus juris, & actor
Cauſarum mediocris, abeſt virtute diſerti
Meſſalæ, nec ſcit quantum Caſſellius Aulus;
Sed tamen in precio eſt: mediocribus eſſe poetis
Non homines, non Dî, non conceſſere columnæ.
Ut gratas inter menſas ſymphonia diſcors,
Et craſſum unguentum, & Sardo cum melle papaver
Offendunt; poterat duci quia cœna ſine iſtis:
Sic animis natum inventumque poema juvandis,
Si paulum ſummo deceſſit, vergit ad imum.
Ludere qui neſcit, campeſtribus abſtinet armis:
Indoctuſque pilæ, diſcive, trochive, quieſcit,
Ne ſpiſſæ riſum tollant impune coronæ:
Qui neſcit, verſus tamen audet fingere. Quid ni?
Liber & ingenuus, præſertim cenſus equeſtrem
Summam nummorum, vitioque remotus ab omni.
Tu nihil invita dices facieſve Minerva:
Id tibi judicium eſt, ea mens. ſi quid tamen olim

Scrip-

Scripſeris, in Metî deſcendat judicis aures,
Et patris, & noſtras, nonumque prematur in annum.
Membranis intus poſitis, delere licebit
Quod non edideris: neſcit vox miſſa reverti.
Silveſtres homines ſacer interpreſque Deorum
Cædibus & victu fœdo deterruit Orpheus;
Dictus ob hoc lenire tigres rabidoſque leones:
Dictus & Amphion, Thebanæ conditor arcis,
Saxa movere ſono teſtudinis, & prece blanda
Ducere quo vellet. fuit hæc ſapientia quondam,
Publica privatis ſecernere, ſacra profanis;
Concubitu prohibere vago; dare jura maritis;
Oppida moliri; leges incidere ligno.
Sic honor & nomen divinis vatibus atque
Carminibus venit. poſt hos inſignis Homerus,
Tyrtæuſque mares animos in Martia bella
Verſibus exacuit. dictæ per carmina ſortes,
Et vitæ monſtrata via eſt, & gratia regum
Pieriis tentata modis, luduſque repertus,
Et longorum operum finis: ne forte pudori

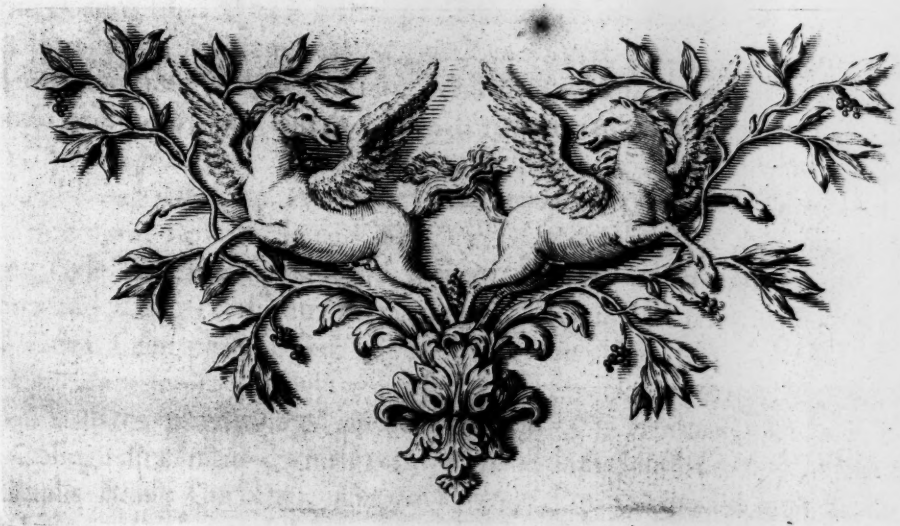
Sit tibi Muſa lyræ ſolers, & cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quæſitum eſt. ego nec ſtudium ſine divite vena,
Nec rude quid profit video ingenium: alterius ſic
Altera poſcit opem res, & conjurat amice.
Qui ſtudet optatam curſu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer; ſudavit & alſit,
Abſtinuit Venere & vino: qui Pythia cantat
Tibicen, didicit prius, extimuitque magiſtrum.
Nunc ſatis eſt dixiſſe, Ego mira poemata pango:
Occupet extremum ſcabies: mihi turpe relinqui eſt,
Et, quod non didici, ſane noſcire fateri.
Ut præco, ad merces turbam qui cogit emendas;
Aſſentatores jubet ad lucrum ire poeta
Dives agris, dives poſitis in fenore nummis.
Si vero eſt unctum qui recte ponere poſſit,
Et ſpondere levi pro paupere, & eripere atris
Litibus implicitum; mirabor, ſi ſciet inter-
noſcere mendacem verumque beatus amicum.
Tu ſeu donaris, ſeu quid donare voles cui,

Nolito

Nolito ad verſus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ: clamabit enim, Pulchre, bene, recte;
Palleſcet ſuper his; etiam ſtillabit amicis
Ex oculis rorem; ſaliet; tundet pede terram.
Ut qui conducti plorant in funere, dicunt
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo: ſic
Derifor vero plus laudatore movetur.
Reges dicuntur multis urgere culullis,
Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborent,
An ſit amicitia dignus. ſi carmina condes,
Nunquam te fallant animi ſub vulpe latentes.
Quintilio ſi quid recitares, Corrige, ſodes,
Hoc, aiebat, & hoc: melius te poſſe negares,
Bis terque expertum fruſtra; delere jubebat,
Et male tornatos incudi reddere verſus:
Si defendere delictum, quam vertere, malles;
Nullum ultra verbum, aut operam inſumebat inanem,
Quin ſine rivali teque & tua ſolus amares.
Vir bonus & prudens verſus reprehendet inertes,
Culpabit duros, incomtis allinet atrum

Transverso calamo signum; ambitiosa recidet
Ornamenta; parum claris lucem dare coget;
Arguet ambigue dictum; mutanda notabit;
Fiet Aristarchus: nec dicet, Cur ego amicum
Offendam in nugis? hæ nugæ seria ducent
In mala derisum semel, exceptumque siniſtre.
Ut mala quem scabies aut morbus regius urget,
Aut fanaticus error, & iracunda Diana;
Vesanum tetigisse timent fugiuntque poetam,
Qui sapiunt: agitant pueri, incautique sequuntur.
Hic, dum sublimes versus ructatur, & errat,
Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foveamve; licet, Succurrite, longum
Clamet, io cives; non sit qui tollere curet.
Si quis curet opem ferre, & demittere funem;
Qui scis, an prudens huc se dejecerit, atque
Servari nolit? dicam, Siculique poetæ
Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnam
Insiluit. sit jus, liceatque perire poetis.

Invitum qui ſervat, idem facit occidenti.
Nec ſemel hoc fecit; nec ſi retractus erit, jam
Fiet homo, & ponet famoſæ mortis amorem.
Nec ſatis apparet, cur verſus factitet; utrum
Minxerit in patrios cineres, an triſte bidental
Moverit inceſtus: certe furit, ac velut urſus,
Objectos caveæ valuit ſi frangere clathros,
Indoctum doctumque fugat recitator acerbus.
Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo,
Non miſſura cutem, niſi plena cruoris, hirudo.

LIBRARY
1944
CAMBRIDGE

LECTORI S.

Cum non fuerit hujus inſtituti aliquid Commentarii Horatio apponere; quod quidem nobis tot doctiſſimorum Interpretum, & ſupra omnes, *Lambini*, *Torrentii*, & *Dacieri* felix in hac parte induſtria ſupervacaneum fecerat: id præcipuè laborandum duximus, ut quantum lucis Poetæ optimo ex Scholiis in hac Editione omiſſis deſiderari videatur, tantum etiam ei ex Textu ſummâ fide & diligentiâ accurato accederet. Undique igitur conquiſitis, atque inter ſe collatis optimæ notæ Exemplaribus, quæ poſt artem Typographicam inventam in lucem prodiêre; cùm in ſingulis fere ſingulorum paginis aliquid à cæteris diverſum occurreret, quod non Typographorum incuriæ, ſed nimiæ plerumque Editorum diligentiæ deberi conſtitit; dum eorum alii unius atque alterius apud ſe Membranæ teſtimonio, alii ingenio ſuo plus æquo tribuentes, Conjecturis ſuis & Caſtigationibus plagam ſubinde Horatio infligerent: placuit in tanto omnium diſſenſu, liberum exercere judicium, & præclarum illud Poetæ noſtri præceptum in eo edendo ſequi; nempe in nullius verba addictum jurare, ſed ad fontes potiùs remotos, quantum per damnoſæ ætatis injuriam licuit, accedere; unde aquas magis aliquando jucundas, aut ſaltem minùs turbatas haurire contingeret. Quocirca, præter magnum illum MSS. numerum, quibus *Muretus*, *Lambinus*, *Fabricius*, *Cruquius*, *Pulmannus* & *Torrentius* uſi ſunt, alios etiam ex utriuſque apud nos Academiæ Archivis, & Reverendi Doctiſſimique Viri *Thomæ Gale* Eccleſiæ *Eboracenſis* Decani Muſæo ſuppeditatos, in hujus Operis adornandi conſilium adhibuimus. Oxonienſes quidem Codices ad *Tan. Fabri* Exemplar, operâ Ornatiſſimorum VV. Mri *Creech* Collegii *Omnium Animarum*, & Mri *Denniſon* Collegii *Univerſitatis* Soc. accuratiſſimè collatos præſtitit, & ad nos tranſmiſit Cl. *Arthurus Charlet* S. T. P. ejus Collegii Præfectus digniſſimus. E Cantabrigienſibus, pulcherrimum Cardinalis *Bembi* Codicem, *Henrici Wottoni* Equitis apud Venetos quondam Legati munus, quâ ſolet benevolentiâ, ex Collegii *Regalis* Bibliothecâ ultro obtulit Eruditiſſimus *Carolus Roderick* S. T. P. ejuſdem Collegii Præpoſitus. His adjuti ſubſidiis, quorum Notas inferiùs adhibitas ſubjecta Tabula indicabit, noſtram hanc Editionem ad optimorum Exemplarium

plarium fidem, & meliorum Interpretum ſententiam recenſuimus; addito ad calcem Lectionum inter ſe variantium delectu; ut ex iis æquus Lector dijudicet, quatenus Libris hodie vulgatis, & Virorum in re Criticâ celebriorum Emendationibus diſcrepandum fuerit, aut ſubſcribendum.

Notæ Libb. MSS. atque impreſſorum, quorum mentio infrà habetur.

1 GAL. Codex MS. Dⁿⁱ *Gale*; cui inſeruntur Horatii Opera, cum Scholiis ad marginem ſcriptis.

2 *Gal.* Ejuſdem Cod. MS. vetuſtus, continens Horatii Epiſtolas, cum Scholiis & Gloſſâ interlineari.

Bemb. Cod. MS. Cardinalis *Bembi*, continens Horatii Opera, in Bibliothecâ Coll. *Regal.* ſervatus.

Petr. Cod. MS. Coll. *Petrenſis*; cui inſeruntur Horatii Odæ, Satyræ & Epiſtolæ, cum Scholiis & Gloſſâ interlineari.

Tr. Cod. MS. Coll. *Trin.* Cantabr. cui inſeruntur Horatii Epiſtolæ.

1 *B.* Cod. MS. Bibliothecæ *Bodleianæ* Oxon. continens Odas Horatii nitidè ſcriptas.

2 *B.* Cod. MS. Biblioth. *Bodl.* continens Odas Horatii: olim liber *Georgii à Turre* Profeſſoris Medicinæ Patavini.

3 *B.* Cod. MS. papyraceus Biblioth. *Bodl.* continens Horatii Odas & Librum de Arte Poeticâ, Anno 1463. per *Johannem de Munti* finitus.

4 *B.* Cod. MS. Biblioth. *Bodl.* cui inſeritur Horatii de Arte Poeticâ Liber.

1 *M.* Cod. MS. Coll. *Magd.* Oxon. continens Horatii Opera.

2 *M.* Cod. MS. ejuſdem Collegii, continens Horatii Satyras, Epiſtolas & Artem Poeticam.

R. Cod. MS. *Reginal.* Oxon. continens Horatii Opera.

MB. Horatius cum Annotationibus *M. Antonii Mureti* & *Aldi Manutii*, impreſſ. *Lugduni*, Anno 1559. cujus margini ignota manus adſcripſit variantes Lectiones ex Codice *Michaelis Bonæ* Rhacuſini decerptas.

P. Opera Horatii cum Commentariis 40 Grammaticorum, impreſſ. *Baſileæ*, Anno 1580. Hujuſce libri margini varias Lectiones adnotavit *P. Pithœus*, quas ex MS. collegerat.

Cad. Liber membranaceus Dⁿⁱ *Gale*, continens Horatii Epiſtolas, impreſſ. *Cadomi*, Anno 1480.

Arg. Horatii Opera ex editione *Jacobi Locher*, cum Scholiis & Gloſſâ interlineari; impreſſ. *Argentinæ*, Anno 1498. ex Bibliothecâ Coll. *Joh.* Cantabr.

Aſc. Horatii Opera, cum Scholiis Acronis, Porphyrionis, Mancinelli, & *Jodoci Badii Aſcenſii*, recenſente eodem; impreſſ. *Pariſiis*, Anno 1519.

VARIÆ

VARIÆ LECTIONES AD HORATIUM.

CARMINUM LIB. I.

ODE I. v. 7. Mobilium *turba Quiritium*] Codex Bemb. Petr. 1 Gal. atque Oxonienſes ad unum omnes habent, *nobilium*: (niſi quod in R. ad marginem ſcriptum fuerit *mobilium*) atque ita magnâ conſtantiâ ſcribitur in MSS. Lambini & Torrentii, qui ab hac lectione, quam receptam vocat, non diſcedendum arbitratur. Cùm vero hodierna lectio, quæ quidem meritò receptiſſima eſt, auctoritate quatuor optimorum apud Cruquium Exemplarium, & veterum Interpretum Acronis atque Porphyrionis nitatur; non video cur ſuo loco fuerit movenda. De utrâque Lector judicium ferat ex ſententiâ Virgilii Æneid. I. v. 149.

Sævitque animis ignobile vulgus.

II. 31. *Nube* candentes *humeros amictus*] Ita noſtri tres MSS. & totidem Oxonienſes; vel, quod eodem redit, *candentis*, juxta antiquum ſcribendi uſum: ſed in 3 B. M 1. P. in duobus Lambini, & Torrentii, tribus Pulmanni, nec non in uno G. Fabricii, reperitur *candenti*: quam lectionem vulgatæ præfert Acron, atque ejus ſolius meminit Porphyrio. Neque eſt cur quiſquam de Synalœphâ anxius ſit, quam ſummi interdum Poetæ, præſertim ante aſpirationem, ſtudio omittunt. Virg. Ecl. VII. v. 53.

Stant & juniperi, & caſtaneæ hirſutæ.

Nubes autem *candens*, ſecundum Servium, *eſt nimbus, quo Dii ſemper amicti ſunt, cùm in terras propitii deſcendunt.*

III. 4. Obſtrictis *aliis, præter Iapyga*] MS. Petr. *obſtructis*: ſic etiam Mureti Editio: ſed nihil videtur mutandum.

Ibid. 19. *Mare* turgidum] Bemb. Petr. 1 B. R. M 1. *turbidum.*

Ibid. 37. *Nil mortalibus* arduum *eſt*] Bemb. Petr. 2 B. P. MB. *ardui.*

IV. Tit. *Ad L.* Seſtium *Conſularem*] Ita potiùs ſcribendum, quàm *Sextium*, quod in libris vulgatis occurrit, rectè monent Torrentius, Pulmannus, Dacierus, Cod. Petr. & 1 Gal. Conſtat autem ex Dione (lib. 43 extremo) *L. Seſtium* anno U. C. 730 in Auguſti locum Conſulem ſuffectum; eumque ob Bruti amicitiam, eo etiam devicto, conſtantiſſimè ſervatam, ipſi Auguſto commendatum fuiſſe.

Ibid. 12. *Seu poſcat* agnam, *ſive malit*, hœdum] Cod. Bemb. *agnam——hœdo.* Sed Petr. 1 Gal. quatuor Oxon. totidem Pulm. duo item Cruq. (quos ſequitur) omnes Torr. & libri ante Lambinum editi habent, *agnâ*, & *hœdo*: atque ita hunc locum citat Servius ad illud Virgilii in Palæmone v. 77. *Cùm faciam vitulâ*: de quo tamen, utrùm *vitulâ*, an *vitulam* ſcribendum fuerit, Grammatici certant, neque inter optimæ fidei Exemplaria convenit.

Ibid. 16. *Fabulæque* Manes] in MS. Bemb. legitur, *inanes.*

V. 14. *Uvida*] Ita optimus Codex Bemb. & unus è Bodleianis; atque ita repoſuit Lambinus ex tribus MSS. & poſt eum Cruquius, Torrentius, & Pulmannus, plurium apud ſe Exemplarium, & Acronis auctoritate freti: cùm tamen in libris omnibus ante Lambinum impreſſis, ſicut etiam in Petr. 1 Gal. & quatuor Oxon. reperiatur, *humida*: quam quidem Lectionem, quæ in uno Pulmanni Codice Scholion eſt, ex Gloſſa olim in Tex-

tum (ut fit) irrepſiſſe ſuſpicamur.

VI. 7. *Nec curſus* duplicis *per mare Ulyſſei*] Vetus illa atque ambigua, cujus ſupra meminimus, ſcriptura; juxta quam primus, quartus & quintus caſus pluralis numeri, pariter ac ſecundus ſingularis, in *-is* terminabat, variam etiam (quod olim monuerunt ad hunc locum Acron & Porphyrio) verbi *duplicis* ſcribendi atque exponendi rationem Librariis atque Interpretibus miniſtravit. Alii enim Libri tam ſcripti quàm impreſſi, atque inter illos quidam Lamb. omnes Cruq. quatuor Pulm. duo item Cantabr. & totidem Oxon. habent *duplices*; quaſi duplex hìc notaretur Ulyſſis navigatio: in aliis autem, qui & numero & auctoritate longè ſuperant, reperitur, *duplicis*; quod meliores Interpretes cum *Ulyſſei* conjungunt, doloſum intelligentes: ut Epigr. Græc.

Μυῆ τ' ἀνδρ᾽ τ' διολὸν πυθόμιζε.

VII. 7. *Undique* decerptæ frondi *præponere olivam*] Ita primus ex recentioribus hunc locum edidit Lambinus, libros, quod ait, vulgatos fere omnes ſecutus: cum tamen in ſingulis quæ vel ad Torrentium, vel ad nos pervenerunt Exemplaribus poſt inventam artem Typographicam editis legatur, *Undique* decerptam fronti *præponere olivam*. Hanc Lectionem ſummo conſenſu tuentur omnes Lambini, Cruquii, Torrentii, Pulmanni, & utriuſque apud nos Academiæ Codices: eamque ſic enarrat Acron, ut ordo ſit, *præponere fronti olivam undique decerptam, ſcil. ex omnibus collectam*. Turnebus Adverſar. l. 11. c. 26. & l. 19. c. 3. *ex omni loco, materiâ & argumento veluti colligere Oleaginum termitem, & ex eo coronam nectere*. Sed dura videtur hæc lectio, & nimis coacta ejus interpretatio: utramque tamen retinendam eſſe vehementer contendit Torrentius. Atqui aliter ſentit Cl. Daniel Heinſius; qui emendationem, quam ſupra attulimus, cujuſque primus nobis auctor exſtitit Eraſmus, tanquam veram & genuinam, quâ ſolet eruditione defendit; eamque ita explicat, juxta Eraſmi atque Lambini ſententiam, ut ſit ſenſus, *aliquorum Poetarum unum opus eſſe, Athenas carmine perpetuo celebrare, oleamque (Minervæ) non modo equo (Neptuni) verùm omnibus potiùs frondibus, atque arboribus præferre*. Atque hujuſmodi encomii egregium affert exemplum ex Sophoclis Oedipo Coloneo, v. 686 & deinceps: Ἕν τ' οἶον ἐγὼ, &c. ubi Poeta Athenas ſummis laudibus efferens, Olivam (φύτευμ' ἀχείρωτον, αὐτόματον) frondi undique decerptæ præponit. Viderint doctiores, utra ex his lectio ſit verior; hæc certè nobis, ut ſimplicior, maximè arridet: neque ultima ejus laus eſt, quod erudito Daciero placuerit.

Ibid. 13. *Tiburni*] Ita 1 B. & quidam Codd. Lamb. quatuor Blandin. Cruq. totidem Pulm. atque omnes Fabr. ſed Bemb. Petr. 1 Gal. *Tiburti*: R. M 1. 2 B. 3 B. *Tyburti*. De poſtremâ hujus vocis ſyllabâ, nempe utrùm *Tiburni*, an verò *Tiburti* ſcribenda fuerit, mirum quantùm inter ſe digladientur Grammatici; hinc ſtantibus quaſi anteſignanis Acrone & Porphyrione, inde Servio, Mureto & Cerdâ, ad illud Virgilii Æneid. VII. v. 670.

Tum gemini fratres Tiburtia *mœnia linquunt,*
Fratris Tiburti *dictam cognomine gentem.*

Næ illi de Flacco noſtro & Marone peſſimè merentur, qui Poetas ſemper amiciſſimos nugis his literariis armatos inter ſe committunt.

Ibid. 15. *Albus ut obſcuro*] Hìc novam Oden ad Plancum inchoant 1 Gal. 1 B. R. M 1. MB. Sed audiamus Porphyrionem, qui in ſuo ad hunc locum Commentario, ait; *hanc Oden quidam putant aliam eſſe; ſed eadem eſt: nam & hìc Plancum alloquitur, in cujus honorem & ſuperiori parte Tibur laudavit*.

XI. 3. *Ut melius, quidquid erit, pati!*] Pleraque Exemplaria poſt *pati* Colon ſtatuunt; & juxta hanc punctationem, Verbum *poſſis* ante *pati* intelligendum aſſerunt Acron & Porphyrio. Lambinus autem, Turnebus, & Torrentius, quique eos ſequuntur, novitiorum Interpretum grex, Helleniſmum Horatio hìc loci tribuunt, perinde ac ſi Græcè dixiſſet, ὡς κρεῖττον ἦν πάντ' τὰ ἐνόντα φέρειν. *i. e.* cùm, vel quandoquidem melius ſit pati quidquid evenerit. Dacierus per Enallagen Modi, *pati* pro *patere* dici arbitratur. Editio Pariſienſis Anni 1642. Verba *pati* & *ſapias* longo intervallo ſeparata, ad hunc modum conjungit——*Nec Babylonios Tentaris numeros. ut melius quicquid erit pati (Seu plures hiemes, ſeu tribuit Jupiter ultimam, Quæ nunc &c.) ſapias; vina liques, &c.* Nos Xylandrum ſecuti, Admirationis notam poſt *pati* appingi curavimus, & particulam *ut* per *quàm* vel *quanto* exponendum cenſemus.

XII.

XII. 2. *Sumes*] Tres noſtri Codices, quatuor Oxon. quidam Lamb. omnes Torr. ac, demto uno atque altero, omnes Cruq. & Pulm. habent *ſumis*, & mox, *recinit*; Eraſmus *recinat*; unus Torr. *retinet*.

Ibid. 13. *Quid prius dicam ſolitis* Parentis *Laudibus*] Ita quidem Bemb. Codex Vaticanus Lamb. atque unus Cruq. & Pulm. quæ lectio clarior eſt, quàm aut illa quam nobis afferunt Petr. 1 Gal. quinque Oxon. duo item Pulm. libri ante Lambinum vulgati omnes, & Torrentii Editio; ſcilicet *Parentum*: aut quæ Acroni, Helenio, & poſt eos Mureto placuit; nempe ut ſcribatur, *Quid prius dicam? ſolitis* Parentem *Laudibus*.

Ibid. 55. *Subjectos Orientis* oris] Omnes omnium Codices legunt, *oræ*, vel *horæ*.

Ibid. 57. Latum *reget æquus orbem*] *Lætum* habent multi MSS. Lamb. tres Torr. unus Pulm. & duo è Bodleianis; ita tamen, ut in his litera *a* per emendationem ſuperſcribatur diphthongo.

XIII. 16. Quintâ *parte ſui nectaris imbuit*] Torſit hic locus Interpretes, & ab iis mutuò torquetur; dum alii hìc numerum certum pro incerto (quintam ſcilicet partem pro bonâ parte) poni aſſerunt; alii Acronem ſecuti, quintum amoris gradum ſive lineam (nempe Oſcula) ſignificari contendunt. Non malè autem de Horatio meruit, qui unius literulæ mutatione, ſenſum tanto Poetâ minimè indignum affert, & hanc ſententiam ita ſcribendam cenſet: *Oſcula, quæ Venus* Quantâ *parte ſui nectaris imbuit!*

XVII. 9. *Nec martiales* hœdilia *lupos*] Ita noſtri Codd. atque omnes Oxon. demto uno, qui cum pleriſque Lamb. & Cruq. MSS. habet, *hœdiliæ*; fortè pro *hœduleæ*: quæ ſcriptura Auratum videtur induxiſſe, ut *hœdulei* legendum arbitretur; ſicut ex *hinnulo hinnuleum* deduxit Poeta noſter Od. XXIII. v. 1. Atque hæc Viri doctiſſimi conjectura non minùs ſenſui quàm metro Horatiano proſpexit.

XVIII. 5. *Pauperiem* crepat] Ita Bemb. M 1. duo item Fabr. quatuor Blandin. Cruq. & omnes Torr. reliqui tam noſtri quàm Oxon. unus etiam Pulm. duo Lamb. & omnes ante eum Editiones habent, *increpat*: quod tamen ad Bacchum & Venerem verſu ſequenti neutiquam referri poteſt.

XXII. 2. Mauris *jaculis*] Ita Bemb. 1 B. Muretus, Lambinus, Cruquius, & Torrentius: qui quidem omnes ex optimis Codd. teſtantur hanc germanam eſſe lectionem; ſicut ipſe alibi Horatius, Lib. II. Od. 6. *Mauram Undam*; Lib. III. Od. 5. *Mauros angues* appellans. Alii cum Helenio legunt, *Mauri*.

Ibid. 11. *Curis vagor* expeditis] Sic Bemb. tres Codd. Oxon. & Pulm. duo Fabr. quatuor item Cruq. & Torr. ſingulæ ante Lambinum Editiones, & omnes ejus MSS. Alii, *expeditus*. Sed ſuperiori potius lectioni fidem facit Placidus Lactantius, qui in ea verba hunc locum citat; & Porphyrio, qui ita eum interpretatur, ut *curis expeditis* dici arbitretur pro *ipſe curis expeditus* i. e. *ſecurus*: quo fere ſenſu Catullus ad Sirmionem;

O quid ſolutis *eſt beatius curis?*

Ibid. 14. Daunia in *latis alit eſculetis*] Codex Bemb. MB. 1 B. R. tres Pulm. quatuor Blandin. Cruq. unus item Fabr. & Porphyrionis Scholion legunt *Daunias* Patronymicum; ablegatâ Præpoſitione *in*, cùm in his, tum etiam in cæteris utriuſque Academiæ MSS. & ſex Torr. qui ſummo conſenſu retinent *Daunia*.

XXIII. 5. *Nam ſeu mobilibus* veris *inhorruit* Adventus *foliis*] Hanc lectionem agnoſcunt Codd. noſtri, & Oxonienſes ad unum omnes; eamque in ſingulis qui ad ſe pervenerunt, conſtanter reperiri aſſerunt Lambinus, Cruquius, Torrentius & Fabricius: ita denique hunc locum legunt & interpretantur Acron & Porphyrio; iiſque adſtipulatur ipſe Horatius, qui Lib. I. Od. 12. Favonios ſub Veris adventum ſpirantes, *Veris comites* appellat. Quo verior atque antiquior, uti etiam elegantior videtur hæc lectio, illâ quam affert Heinſius ex ſententiâ Scaligeri ſequentis Muretum: ſcilicet, *Nam ſeu mobilibus* vitis *inhorruit* Ad ventum *foliis*. Quòd verò hic non uno in Codice (aliis hactenus ignoto) ita legi affirmat, fides ſit penès auctorem: nobis quidem lectio illa non videtur veriſimilis. Quid enim Hinnulo matrem per nemus quærenti, cum Vite? quam quis (pace tantorum Virorum dixerim) non multo rectiùs Sylvis, ac Delphinum appinxerit.

XXIV. 1. *Quis deſiderio ſit pudor aut modus Tam cari capitis? præcipe* lugubres *Cantus, Melpomene*] Ita hæc verba exprimunt & diſtinguunt Libri omnes poſt Lambinum

binum vulgati; ſed aliter vetuſtiora utriuſque notæ Exemplaria, atque Acron & Porphyrio, qui in hunc ſenſum ea enarrant: *Da mihi præcepta Carminis, O Muſa, quibus oſtendam quis modus deſiderio eſſe debeat cariſſimi ſodalis*; pulchrè quidem hæc, ſed non plenè ſatis interpretati, niſi *lugubris cantus* (ſic enim legitur in Bemb. 1 Gal. quatuor Oxon. & pleriſque Cruquii MSS.) ad Muſam potiùs, juxta Heinſii conjecturam, referatur; ut Melpomene *lugubris cantûs* (Dea) dicatur ex Helleniſmo, ſicut Od. 36 hujus libri, *multi Damalis meri*: adeò ut hic locus ita denuò reſtitui poſſit:

Quis deſiderio ſit pudor aut modus
Tam cari capitis, præcipe, lugubris
Cantûs Melpomene, &c.

Quæ ſanè ſcriptura videtur convenire in hujuſce Odes ſcopum, quâ Horatius ad dolorem Virgilii ex amici morte, levandum ac minuendum aggreditur.

Ibid. 13. Quòd *ſi Threïcio*] Ita habet 1 Gal. & omnes Oxon. unus item atque alter Lamb. & omnes Torr. ſed Bemb. Petr. quatuor Lamb. totidem Pulm. &, demto uno, omnes Cruq. *Quid*, & mox v. 15. *Num* pro *Non*, cum notâ Interrogandi ad finem utriuſque ſententiæ. Poſtrema hæc lectio reperitur etiam in 1 B. 2 B. R. M 1. & in Scholiis Acronis.

XXV. 1. *Parciùs* junctas *quatiunt feneſtras*] Petr. 1 Gal. & quidam Lamb. *vinctas*.

Ibid. 2. *Ictibus*] In Cod. Bemb. & tribus Oxon. ſcribitur *Factibus*: quod etiam in totidem Exemplaribus Pulm. quibuſdam Lamb. & Torr. & in pleriſque Cruq. occurrit.

Ibid. 5. *Quæ prius multùm* faciles *movebat Cardines*] Tres MSS. Oxon. habent *facilis*: ſed ex his duo per emendationem, quæ aliâ manu facta eſt, agnoſcunt receptam vulgo lectionem: huic favet Porphyrio, ſuperiori Acron, Fabricius, & unus Codex Pulm.

Ibid. 19. *Hiemis ſodali dedicet* Hebro] in Petr. ſcribitur *Ebro*, abſque aſpiratione: quo vero propior videtur Jani Rutgerſii conjectura reponentis hic loci *Euro*, facili mutatione conſonæ *b* in cognatam *u*: ut Eurum Hiemis ſodalem hìc dicat Poeta, ſicut alibi Zephyros Veris comites. Quid quod Ventum hìc potius quàm fluvium hibernum intelligat Acron, qui hæc Horatii verba per illa Virgilii interpretatur:

Semper hiems, ſemper ſpirantes frigora Cauri.

Vide quæ ad hunc locum, pariter atque ei ſimilem Æneid. I. v. 317. reſtituendum, ſolito acumine commentatur Vir Doctiſſimus in Venuſinis ſuis Lectionibus, cap. 6. Taceo magni nominis caſtigatorem, qui Horatium, more ſuo, Solœciſmi inſimulans, pro *Hebro* ſcribi jubet *igni*: ſed iſtiuſmodi emendationes cuilibet *Hiemis ſodali* dedicandas, à Flacco noſtro procul amandamus.

XXVII. 19. *Quantâ* laboras in *Charybdi*] Deeſt noſtris MSS. Præpoſitio *in*; cujus loco, in duobus Bodl. reperitur, *laborabas*: quam quidem ſcripturam tuetur Porphyrio, nec non tres Codd. Lamb. totidem Pulm. & Fabr. quatuor Cruq. & omnes Torr. qui eam receptæ immeritò anteponit; cùm mox ſubjiciatur

Ibid. 24. *Expediet* Chimærâ] Ita noſtri Codd. & quinque Oxon. tot etiam Lamb. quatuor Pulm. atque omnes Torr. horum tamen Editiones cum vulgatis retinent, *Chimæræ*. Atque hæc lectio potior videbitur, ſi ad *illigatum* referatur; illa verò, ſi ad *expediet*: Lib. III. Od. 24.

——Non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.

XXVIII. 18. *Exitio eſt* avidis *mare nautis*] Primus omnium Muretus, & poſt eum Lambinus, pro *avidum*, quod in vulgatis ſui temporis Exemplaribus legebatur, *avidis* repoſuêre. Hic priorem illam lectionem in uno tantum ex ſuis Codice reperiri teſtatur: quæ tamen in omnibus cæterorum interpretum, & in utriuſque Academiæ Membranis conſtanter habetur; eamque Acron per *vorax* interpretatur, & per *avarum* Horatius Lib. III. Od. 29.

Ibid. 31. *Forſan*] Ita 1 Gal. & quinque optimi Codd. Lamb. omnes Torr. & unus Cruq. cujus cæteri habent *fors &*: hos ſequuntur Bemb. Petr. (qui in interſtitio habet *forſan*) duo Bodl. & tres Pulm. ſed Priſcianus l. 15. duabus hiſce vocibus in unam conjunctis, legit *forſet* Adverbialiter: Lambinus in primâ Editione, & poſt eum Cruquius, *forſit*.

XXIX. 15. *Mutare loricis Iberis, Pollicitus meliora, tendis*] Quidam MSS. Lamb. & unus Torr. *temnis*; quod etiam apud Acronem reperitur, & per *contemnis* explicatur: quaſi hìc Horatius eodem fere dicendi genere uſus fuerit, quo v. 30. Odes ſuperioris;

Negli-

Negligis *immeritis nocituram*
Poſtmodo te natis fraudem committere.

Cùm verò Lib. III. Od. 4. legatur,

Fratreſque tendentes *opaco*
Pelion impoſuiſſe Olympo:

præſtat ſequi plurium atque optimorum Exemplarium fidem, & juxta eam antiqui Interpretis Commentum reſtituere, ut ei cum Porphyrione conveniat, & *tendis* pro *contendis* utrobique legatur.

XXXI. 3. *Non* opimas *Sardiniæ ſegetes* feracis] In hanc lectionem conſentiunt Muretus, Cruquius, H. Stephanus & Fabricius, qui eam reperiri ait in antiquo ſuo MS. At noſtri omnes Codd. quatuor Oxon. & Pulm. ſex Lamb. & Torr. habent, *opimæ*, & *feraces*; ut per *ſegetes* hìc intelligat Poeta vel ipſos agros, vel etiam meſſem: ſicut Lib. I. Epiſt. VII. *Hæc* ſeges *ingratos tulit:* & mox ibid. *Spem mentita* ſeges.

Ibid. 18. Et, *precor, integrâ Cum mente*] Placet recepta vulgo lectio, quæ ex ſententiâ Acronis, Lambini, & Cruquii, hoc voti Horatiani membrum ſuperiori per *&*, vel *ac*, conjungit, (quaſi oraverit Poeta, ut ſit *mens ſana in corpore ſano*;) potiùs quàm ea quæ per disjunctivum *at*, illud ad ſequentia refert: hæc tamen Torrentio maximè arridet, & in noſtris MSS. quatuor Oxon. & Pulm. occurrit.

XXXII. 1. *Poſcimur*] Pleraque vulgata Exemplaria, demto uno atque altero Cruquii & Dan. Heinſii, ſummâ conſtantiâ retinent *Poſcimus*; quibus quidem conſentiunt è noſtris duo MSS. ex Oxonienſibus autem quinque: ſed Codex Petr. & duo Bodl. habent *Poſcimur*; cui etiam in Petr. ſupraſcribitur Scholion, *ab amicis*. Hanc ſcripturam agnoſcunt plerique omnes MSS. Lamb. unus Canteri, Cruquii autem tres ex optimis Blandin. quorum uni adſcribitur hæc Enarratio, *O Barbite, poſcimur*, i. e. *precatur nos Mæcenas, ut ſiquid in occulto ſcripſimus, in publico canamus:* agnoſcunt etiam veteres Interpretes Acron, & Porphyrio; quorum ille, *poſcebatur ſua dicta edere*; hic, *exigitur à nobis ut canamus*.

XXXIV. 5. *Dieſpiter Igni coruſco nubila dividens, Plerumque per purum tonantes Egit equos*] Monuit Cl. D. *Bentley*, ut tranſpoſitâ diſtinctionis notâ, quæ in libris hactenus vulgatis ante *plerumque* habetur, Adverbium illud ad *dividens* potiùs referatur, quàm ad *egit*: quæ certè Viri eruditi conjectura, loco ab Interpretibus multùm agitato, à quibuſdam etiam falſi damnato, omnem ambiguitatis anſam adimit. Sicui autem recepta vulgo diſtinctio videbitur retinenda; is *plerumque* ſenſu magis reſtricto intelligens, ſententiam ſuam ex Horatianâ illâ ad Artis Poeticæ v. 95. tueri poterit: ubi poſtquam Poeta præcepto generali de ſtylo Tragico atque Comico formando, cautum voluiſſet, ne alter in alterius vicem temere adhibeatur; mox illud ſpeciale, exceptionis loco, ſubjungit:

Interdum *tamen & vocem Comœdia tollit, &c.*
Et tragicus plerumque *dolet ſermone pedeſtri.*

XXXV. 17. Sæva *neceſſitas*] Δεινὴς ἀνάγκης meminit Euripides in Helenâ: ſed MS. Bemb. M 1. ſex Cruq. duo Pulm. & vetus uterque Interpres legunt, *Serva*.

Ibid. 36. *Unde* manus *juventus*] Omnia utriuſque Academiæ Exemplaria, 1 Gal. quatuor Pulm. &, demto uno, omnia Cruq. ſcribunt cum Acrone, *manum*.

Ibid. 39. *Novâ Diffingas incude* retuſum *in Maſſagetas Arabaſque ferrum*] Unus Cruquii Codex habet *recuſum:* atque ita hunc locum reſtituendum monet Lambinus ex ſuâ ipſius conjecturâ, & Canterus (Nov. Lect. lib. 7. c. 30.) ex antiquiſſimo MS. contra omnium, quotquot ad nos pervenerunt, librorum fidem, & veterum Interpretum auctoritatem; qui *retuſum* per *hebetatum* exponunt. Quin ſi utramque lectionem ad *incudem* Horatianam revocemus; nihil opus erit hac immutatione, quam Librariorum in uno atque altero Exemplari cæcutientium imperitiæ, potiùs quàm Virorum doctiſſimorum judicio tribui malim; cùm *novâ incude diffingere* prorſus idem ſit ac *recudere*.

XXXVII. 26. *Vultu ſereno ſortis, & aſperas Tractare ſerpentes*] Ita hæc membra diſtinguunt libri omnes vulgati; quaſi *fortis* ad prius ſpectet: cùm tamen ad poſterius, ex auctoritate optimorum Codd. Petr. & Bemb. commodiùs referatur.

AD LIB. II.

II. 2. *Nullus argento color eſt, avaris* Abditæ *terris inimice lamnæ* C. S] Ita legitur in Editionibus Lambini & Torrentii: quorum tamen Codd. utì & noſtri omnes atque Oxon. magnâ conſtantiâ retinent *Abdito:* hanc etiam ſcripturam confirmant veteris utriuſque Interpretis Commentarii, Cruquii & Pulmanni Membranæ, & vulgata omnia ante Muretum Exemplaria.

Ibid. 26. *Omnium Verſatur urnâ ſeriùs ociùs Sors exitura*] Sequimur elegantem Claudii Puteani conjecturam à VV. doctiſſimis, Jano Dousâ (Comment. c. 6.) & Rutgerſio (Venuſin. Lect. c. 5.) comprobatam; quâ *ſors* dicitur in *urnâ* verſari; ſicut Lib. III. Od. 1.

Omne capax movet urna nomen:

rejectâ vitiosâ illâ interpunctione, quæ in libris vulgatis poſt *urna* habetur, quaſi vox illa recti casûs fuerit: unde non minùs in ſenſum Horatii, quàm in carminis legem peccatur.

IV. 17. *Crede non illam tibi de ſceleſtâ Plebe* delectam] Hanc ſcripturam agnoſcunt libri plerique è vulgatis, omnes item MSS. Cruq. nonnulli Lamb. & Torr. omnes Oxon. & Cod. Petr. per emendationem, quæ in interſtitio habetur: cæteri, *dilectam*: juxta illud Feſti; *Dilectus militum, & is qui ſignificatur amatus, à legendo dicti ſunt.*

VI. 18. *Et Amicus Aulon* Fertili *Baccho*] Tres MSS. Cruq. duo Pulm. unus Lamb. Arg. & Aſc. habent, *Fertilis.* Atque ita hunc locum reſtitui cupit Paſſeratius, & Gul. Canterus (Nov. Lect. lib. 6. c. 14.) ex antiquo Codice: hos certè non parum adjuvat Porphyrionis Scholion; *Aulon locus eſt contra Tarentinam regionem, ferax boni vini:* multùm verò illud Martialis l. 13. Epigr. 125.

Nobilis & lanis, & felix vitibus Aulon.

VIII. 2. *Barine*] Bemb. 1 Gal. tres Pulm. & Torr. *Varine:* hujus etiam iidem Codd. & Fabricii unus, *Juliæ* prænomen hujus Odes Titulo apponunt.

X. 12. *Feriuntque ſummos* Fulmina *montes*] Ita M 1. omnes Codd. Torrentii, & libri poſt Lambinum editi: ſed hujus MSS. plerique, cæterorum omnes, necnon Arg. Aſc. & vetus uterque Interpres, *Fulgura.*

XI. 23. *Maturet*, incomtum, *Lacænæ More, comam religata nodum*] Magnus hìc diſſenſus, cùm inter libros ſcriptos atque impreſſos, tum etiam inter hujus loci Interpretes. Hanc quidem lectionem retinent Codd. noſtri, plures etiam & meliores Torrentii & Lambini (qui eos ſequuntur) atque Editio Arg. Heinſii & Dacieri, qui Lambino aſſentiens, nodum Lacænæ more incomtum dici debere eruditè, ut ſolet, contendit: nempe ut *maturet* activè intelligatur, & ad *nodum incomtum*, ſive (ut Acroni dicitur) *incompoſitum* referatur. At contra clamant Tribus Grammaticæ; quæ perturbatam hoc modo verborum ſtructuram, atque regulis ſuis minimè conformem rejiciunt, & cum vetere (quiſquis fuerit) apud Cruquium Interprete, Præpoſitionem *in* appoſitam eſſe aiunt, non compoſitam. Horum ſententiæ favet Codex unus Torr. nonnulli Lamb. item Editio Aſc. & è recentioribus plerique. Facilis quidem hæc & aperta ſatìs conſtructio; at magis in Syntaxin congrua, quàm in ſenſum Horatii poſcentis ut Lyde feſtinans crinem incomtum in nodum negligenter colligeret. Non diſplicet Torrentii conjectura, qui hanc litem Grammaticis ſolvi cupit, legendo *incomtam* (poterat etiam dixiſſe *incomtùm*) *Lacænæ More, comam religata* (Porphyrio ſcribit, *religare*) *nodo.*

XII. 2. Dirum *Hannibalem*] Rectè notat Torrentius idem Hannibali Epitheton tribui Lib. III. Od. 6. hìc autem *durum* habere Membranas veteres; quibus etiam aſſentiunt Codd. noſtri, tres Bodl. R. MB. quidam Lamb. demto etiam uno (qui vulgatam lectionem ſequitur) omnes Cruq. quatuor Pulm. atque Acron; qui vocem hanc enarrat per *fortem, qui ſummâ difficultate victus ſit.*

Ibid. 12. *Regum colla* minantium] Ita Bemb. Petr. 1 B. 2 B. M 1. Lambini duo, Torrentii omnes, præter unum; Cruquii verò tres. Cæteri omnium Codd. & Servius ad Georg. II. v. 42. cum vulgatis habent, *minacium.*

Ibid. 23. *Licinia*] Certè hæc mulier, ſive uxor illa, ſive amica Mæcenatis fuerit, multum negotii Interpretibus atque Librariis faceſſit; ut vix minùs inter illos de genere ejus & conditione, quàm inter hos de nomine convenerit, quod quidem tot modis inter ſe diverſis, quot literis ſcribitur; quorum ſingulos enumerandi neque otium nobis neque animus eſt. Id ſaltem ſufficit, ut vel civis illa & ingenua *Liciniæ* (juxta Bemb. 1 Gal. &c.) vel peregrina & ancilla *Licymniæ* nomine

mine audiat; quod etiam reperitur in duobus MSS. Cruq. & Æneid. IX. v. 546.

————quem ſerva Licymnia *furtim*
Suſtulerat————

Cujus fortè originem otioſus aliquis inde à Belli Trojani temporibus poſſit repetere, ex Iliad. β'. v. 663.

Ἠδὴ γηθοσυνῇσι Διὸς μεγάλοιο ἔζον Ἀρῇος.

Ibid. 25. Flagrantia *detorquet ad oſcula*] Ita Bemb. tres Bodl. R. quatuor Lamb. & Pulm. omnes Cruq. præter unum, & ad unum omnes Torr. His etiam adſtipulantur veteres Interpretes; è quibus Porphyrio vocem hanc per *ardentia* exponit. Cæteri MSS. tam noſtri, quàm Oxon. unus Lamb. & Cruq. Arg. & Aſc. *fragrantia.*

XIII. 23. *Sedeſque* diſcretas *piorum*] Ita Petr. 1 Gal. tres Bodl. R. plures Cruq. & Torr. unus Pulm. Arg. Aſc. & vetus uterque Interpres, qui ſedes *ſeparatas* intelligunt: atque hanc lectionem ſecutus eſt Lambinus in primâ Editione; qui tamen in ſecundâ ait ſe reponere *deſcriptas*, ex auctoritate ſeptem MSS. His quidem aſſentiunt cæteri Oxon. unus Cruq. tres Pulm. & Codex Bemb. apud quem, loco *piorum*, ſcribitur *priorum.*

Ibid. 38. *Dulci* laborum *decipitur ſono*] 2 B. nonnulli Lamb. (quos etiam ſequitur) duo Torr. (quos ſequi malit) unus item Pulm. *laborem.* Huic lectioni favere videtur Porphyrio, utrique certè Græcæ linguæ conſuetudo, in cujus imitatione multus eſt Horatius.

XIV. 26. *Mero Tinget pavimentum* ſuperbo] Ita omnes omnium Codices, demto uno atque altero Lambini, quos ſecutus ſcribit, *ſuperbum.*

XV. 5. *Violaria*, & Myrtus, *& omnis copia narium*] Unus Codex Fabricii habet, *Violaria Myrtuſque:* quæ etiam eſt emendatio Glareani & Fabricii receptam lectionem metri in primo hujus carminis loco violati damnantium: quaſi verò *Myrtus*, qui in plurali numero adhibetur, cenſendus fuerit Choreus.

XVI. 2. *In patenti* Prenſus *Ægeo*] Cod. Petr. R. quidam Lamb. & unus Cruq. *Preſſus:* ſicut Horatius Lib. I. Od. 14. de navi *preſſa malo.*

Ibid. 26. *Et amara* lento *Temperet riſu*] Ita quidem noſtri omnes MSS. MB. R. duo Bodl. ſex Lamb. atque omnes Torr. & Pulm. cujus unus voci *lento* ſupraſcriptum habet, *moderato*, Scholii loco. Huic etiam lectioni ſubſcribunt vulgata omnia ante Muretum Exemplaria: ut primus ille videatur ſubſtituiſſe *læto*; quod per emendationem recentiori manu factam reperitur in 3 B. & in pleriſque libris poſt Mureti Editionem impreſſis, per ſcribendi cacoëthes obtinuit. Quis autem crediderit Horatium in hæc verba præcepiſſe, ut *lætus animus temperet amara læto riſu?*

Ibid. 31. *Et mihi forſan, tibi quod* negârit, *Porriget hora*] MB. *negavit.*

XVII. 14. *Nec ſi reſurgat centimanus* Gigas] Sequimur receptam omnibus qui ad nos pervenerunt MSS. lectionem; quam quidem Acron per *Briareum* interpretatur, Muretus autem (Var. Lect. l. 6. c. 13.) & poſt eum Lambinus, per *Gyam*; cujus nomen ex Apollodori lib. 1mo hoc loco reponunt, & pleriſque Exemplaribus poſt ſe editis auctores ſunt ut ita legatur: quod tamen multo commodiùs fieri poterit ad lib. III. Od. 4. Nos voce *Gigas*, ad hunc locum aptiori, quemlibet è fratribus centimanis deſignari potiùs arbitramur.

Ibid. 22. Conſentit *aſtrum*] Bemb. *conſenſit.*

Ibid. 24. Volucriſque *fati Tardavit alas*] *Volucreſque*, MB. tres noſtri Codd. & quidam Lamb.

XVIII. 8. *Clientæ*] Ita unus Vaticanus Lamb. duo Cruq. & ejuſdem tertius per lituram, unus etiam Pulm. per emendationem: atque ita legerunt veteres Interpretes, & Cariſius (Art. Grammat. l. 1.) qui tamen monet cum Agellio (l. 13. c. 19.) *Cliens* eſſe communis generis: unde in cæteris MSS. reperitur, *Clientes.*

Ibid. 30. *Rapacis Orci* ſede *deſtinatâ*] Noſtri omnes MSS. atque Oxon. necnon Lamb. Torr. Pulm. & plures Cruq. retinent lectionem libris omnibus vulgatis receptam, ſcilicet *ſine*: nos eam potiùs ſequimur, quæ in tribus Cruquii codicibus reperitur; quam etiam Servius videtur agnoſcere, dum hunc Horatii locum refert ad illum Virgilii Æneid. VI. v. 152. Sedibus *hunc refer ante ſuis* &c. ut probet *ſedem* pro *ſepulcro* dici: quod etiam ſequentis Æneidos v. 3. occurrit: *Et nunc ſervat honos* ſedem *tuus, oſſaque nomen.* & Ovid. Metamorph. l. X. v. 33. ——Sedem *properamus ad unam.* Quid quod Flaccus noſter

ſter Lib. I. Od. 34. *Sedem Tænari* eodem ſere ſenſu dixerit, quo hìc *Orci ſedem*; & mortuorum apud inferos locum, *ſedes diſcretas* Lib. II. Od. 13. *latas ſedes* Lib. I. Od. 10. Hæc autem lectio (quæ omnibus poſt Lambinum Interpretibus meritò placuit) vulgatâ illâ non ſolùm apertior, ſed in hunc Horatii locum multo convenientior eſt; ut ſenſu utrinque commodo, & ad *ſedem* ſive *aulam* diviti à ſe in terris, à fato autem apud nferos deſtinatam referatur: cùm ſuperiùs dixerit Poeta v. 17 &c.

Tu ſecanda marmora
Locas ſub ipſum funus, & ſepulcri
Immemor ſtruis domos.

Ibid. 33. *Regumque pueris*] *Natis* habent 6 MSS. Lamb. & unus Canteri (Nov. lect. l. 6. c. 14.) quod cur receptæ à cæteris lectioni, ſive metri, ſive ſenſûs causâ prætulerit, non video; cùm & Tribrachus paſſim Iambi, & *puer nati* vice apud Horatium ſæpiùs adhibeatur. vid. Lib. I. Od. 12. & 19. Item Lib. IV. Od. 8. &c. Quin potiùs nobis cum Torrentio incidat ſuſpicio, illud *natis* ex libri margine in carmen irrepſiſſe.

Ibid. 35. *Callidum Promethea* revexit] Libri quidam veteres apud Lambinum, & plures Torrentii habent, *revinxit*; quod quidem in fabulam Promethei rupe religati potiùs conveniret; ſi modò verbum *revinxit*, pro *ſolvit* (ſicut etiam *reclusit*, & *refixit*) ſenſum themati ſuo contrarium ferre poterit: quod tamen nondum occurrit.

XIX. 15. *Disjecta non* leni *ruinâ*] Sic M 1. quidam Lamb. tres Blandin. Cruq. duo Torr. unus Pulm. atque horum Exemplarium fide freti hi quatuor Interpretes receptam à nobis lectionem tuentur, atque ita exponunt, ut *non leni*, pro *ſævâ* accipiatur; rejectâ illâ quæ in cæteris cùm ſuis tum etiam utriuſque Academiæ MSS. & omnibus ante Lambinum Editionibus reperitur, ſcilicet *levi*, tanquam hujus Metri legibus minùs conformi. Fatendum equidem eſt Flaccum noſtrum nuſquam alibi hac Lyræ ſuæ chordâ oberrare: ſed monuit nos Cl. D. *Hannes*, Vir non uno nomine Apollinaris, plura hujus licentiæ exempla reperiri in Alcæi fragmentis ab Athenæo laudatis:

Ω Βάκχε, φάεμμαν δ' ἄελσιν. atque iterum
Μηλιχεδ', αὔλαε ἀμφὶ κίρσα. &c.

XX. 11. *Superna*] Ita libri plerique vulgati: at MSS. omnes ſummo conſenſu retinent, *ſupernè*: quod omnino videtur reſtituendum, ſalvâ etiam (prout rectè notat Lambinus) temporum ratione: cui tamen fruſtra metuit Muretus, Lucretii oblitus, qui ultimam hujus Adverbii ſyllabam frequentiùs corripit. Unus è multis locus ad Lib. VI. v. 596. occurrit:

Tecta ſupernè *timent, metuunt* inſernè *cavernas.*

Quòd verò primus ille, & (quantum viderim) ſolus in quibuſdam Membranis ait ſcribi *ſuperna*, atque ita denuo ex uſu Græcæ linguæ reponendum aſſerit; vereor ne Græcâ fide egerit Antonius, novum hoc commentum veterum librorum teſtimonio adſtruens.

AD LIB. III.

I. 35. *Cæmenta* demittit *redemtor*] *Dimittit*, Bemb. Petr. tres Cruq. duo Pulm. & Lambinus in ſecundâ ſuâ Editione MSS. auctoritate inductus; cùm in primâ, vulgata ante ſe Exemplaria ſecutus eſſet. Rectè autem Torrentius ſuperiorem ſcripturam huic anteponit; cùm de operis fundamento hìc loquatur Horatius.

Ibid. 43. Falerna *vitis*] Ita 1 Gal. 2 B. tres Lamb. totidem Blandin. Cruq. & unus Pulm. cæteri ubique Codices, item Arg. Aſc. *Falernæ.*

II. 1. *Anguſtam*, amici, *pauperiem pati*] Hujus Odes titulus, fortè ex Acronis Commentario deſumtus, quo Horatius dicitur ad amicos eam ſcripſiſſe, erroris anſam libris poſt Lambinum vulgatis præbuit; ut in pleriſque ad primum verſum, *amici*, ſcribatur: cùm noſtra omnia Exemplaria atque Oxon. necnon Cruq. Torr. & tria Pulm. magnâ conſtantiâ *amicè* retineant: quod quidem meritò Pulmanno & Fabricio de Metro iterum ſolicitis rejiceretur, niſi Adverbialiter dictum foret (id etiam monente uno Torrentii Codice) ut ſuadeat Poeta pauperiem æquo atque amico animo indè a pueritiâ militi Romano tolerandam.

Ibid. 15. Timidoque *tergo*] Bemb. Petr. 1 Gal. tres Lamb. & unus Pulm. *timi love*; quæ ſcriptura Acroni placuit.

Ibid.

Ibid. 26. *Cereris* ſacrum *Vulgâris*] Unus Lamb. *ſacra*. Bemb. 1 Gal. duo Pulm. *Vulgavit*.

III. 6. *Magna* Jovis manus] Hæc duo verba inverſo ordine leguntur in MSS. noſtris, atque omnibus Cruq. & Pulm.

Ibid. 12. *Purpureo* bibit *ore nectar*] Bemb. Petr. 3 B. tres Lamb. quidam Cruq. & duo Pulm. *bibet*. Cæteri omnes conſentiunt vulgatæ lectioni; quâ Auguſtus, ſicut Od. 5. hujus libri, *præſens Divus* habetur.

Ibid. 34. Ducere *nectaris Succos*] Ita plures & meliores Codices; ſicut Lib. I. Od. 17. ——*Pocula Lesbii* duces: & Lib. IV. Od. 12. ——*Preſſum Calibus* ducere *Liberum*. Sed 1 Gal. duo Bodl. R. duo Torr. *diſcere*: quæ lectio videtur placuiſſe Porphyrioni, eam per *aſſueſcere ſaporibus nectaris*, enarranti.

Ibid. 53. *Quicunque* mundi *terminus obſtitit*] Ita 3 B. quidam Lamb. & Torr. unus Cruq. & Codex Petr. cui tamen in interſtitio adſcribitur, *mundo*. In hanc lectionem conſentiunt cæteri omnium MSS. necnon libri ante Lambinum editi: atque illa quidem videtur apertior, hæc longè venuſtior.

Ibid. 54. *Hunc* tangat *armis*] Codd. noſtri atque Oxon. omnes Pulm. plures Cruq. item Arg. & Aſc. *tanget*.

Ibid. 66. *Murus aëneus*, Auctore *Phœbo*] Unus MS. Cruq. atque Pulm. *Ductore*; quod etiam in libro Achillis Statii reperiri ait Muretus: neque prorſus alienum hoc dicendi genus ab Horatio; qui Lib. IV. Od. 6. dixit, *potiore* ductos *Alite muros*.

Ibid. 69. *Non* hæc *jocoſæ* convenient *lyræ*] Sic ſinguli fere MSS. Lamb. at noſtri omnes atque Oxon. Cruq. Pulm. Torr. *hoc*; & mox *conveniet*, vel *conveniat*.

IV. 10. Altricis *extra limen Apuliæ*] Bemb. Petr. duo Bodl. tres Lamb. & Cruq. quatuor Pulm. unus Torr. Arg. Aſc. & uterque interpres legunt, *Nutricis*; quæ tamen videtur potiùs explicatio lectionis cæteris ubique libris MSS. atque impreſſis receptæ.

Ibid 31. Arentes *arenas Litoris Aſſyrii*] Bemb. Petr. 3 B. R. quidam Lamb. & Fabr. duo Cruq. quatuor Pulm. *urentes*. Hanc ſcripturam agnoſcit Acron; qui arenas has in Commentario ſuo *calentes* appellat, *eo quòd Sol in Aſſyria vehementior ſit*. Quibus autem placuit lectio hactenus vulgata, ii ſanè videntur vocis *arenæ* Etymon, magis quàm Euphoniam Horatio fere ſolennem reſpicere.

Ibid. 38. *Feſſas cohortes* abdidit *oppidis*] Certè Veianius rude donatus, Lib. I. Epiſt. 1. ——*latet* abditus *agro*. Sed 1 Gal. 2 B. MB. duo Lamb. & Cruq. quatuor Torr. duo Pulm. & Codex Achillis Statii habent, *reddidit*.

Ibid. 43. *Immanemque* turmam] Bemb. tres Pulm. Arg. *turbam*: quæ ſcriptura ex auctoritate Cod. Petr. unius Pulm. & veterum apud Lamb. MSS. commodius habetur ad v. 48. ubi tamen cæteri omnes libri legunt, *turmas*.

Ibid. 69. *Teſtis mearum contimanus* Gyas *Senteutiarum notus*] Multo certè notior hoc nomine, quod in antiquis quibuſdam MSS. à ſe reperiri ait Muretus (Var. lect. Lib. 6. c. 13.) quàm illo quod in tribus Bodl. & M 1. habetur, nempe, *Gygas*; quod fortè, vitio Librariorum, pro *Gyges* ſcriptum erat: hanc lectionem agnoſcunt nonnulli Codd. Mureti: qui rectè monet Ovidium, Lib. IV. Triſt. Eleg. 7. ejus meminiſſe; *Centimanumque* Gygen, *ſemibovemque virum*; atque etiam Heſiodum Theogon. v. 147. tres Cœli & Terræ filios ἑκατόγχειρας memorantem;

Κόττός τε Βριάρεώς τε, Γύγης θ', ὑπερήφανα τέκνα.

At verò Apollodorus Lib. 1. in ipſo ſtatim principio horum originem tradens, Βριάρεων, Γύην, Κοῖον appellat. Damnoſa quid non imminuit dies! quæ magno ſcilicet rei Grammaticæ detrimento, ſoli ex centimanis Briareo integrum reliquit nomen. Cùm autem multa hujus ſeculi Gigantei nomina pariter ac geſta penitus ignota interciderint; nos parum ſolliciti utrùm Terrigena noſter *Gyges*, an verò *Gyas* fuerit dicendus, alterutrum Lectori permittimus; dummodo is Proprio aliquo nomine innoteſcat, magis in hunc locum conveniente, quàm Appellativum illud *Gigantis*; quod tamen in pleriſque MSS. occurrit, & ad Od. 17. ſuperioris libri commodiùs rejicitur.

V. 15. *Exemplo* trahenti *Perniciem veniens in ævum*] Ita primus legendum cenſuit Gul. Canterus Nov. lect. l. 7. c. ult. ut Participium ad *Exemplo* potiùs, quàm ad *Reguli*, ſi *trahentis* ſcribatur, referendum ſit; cùm rectè dicatur exemplum aliquod perniciem ſecum trahere, cujus imitatio pernicioſa eſt. Hæc ille, aſſentiente ei Lambino in ſecundâ Editione, cùm tamen in primâ alteram ſcripturam ſecutus fuerit; cui etiam fidem faciunt

omnia quæ ad nos pervenerunt Exemplaria.

Ibid. 37. *Hic unde vitam ſumeret* inſcius] Petr. 2 B. R. & unus Pulm. in interſtitio, *aptiùs:* quam lectionem in MS. Antonii Contii deprehenſum, receptæ anteponit H. Stephanus (Diatrib. ad Horat. p. 67) ob majorem concinnitatem; ut miles dicatur pacem bello miſcuiſſe, tanquam aptior illa ad vitam ei ſervandam futura eſſet.

VII. 4. Conſtantis *juvenem* fide] Primam atque ultimam hujus loci vocem in ſecundo potiùs quàm ſexto caſu legendam eſſe ſuadent omnes ubique Codd. & Acronis Scholion. Singula utriuſque Academiæ Exemplaria, nec non quatuor Lamb. tres Cruq. omnia Torr. & Pulm. habent, *fidei*, per Synæreſin: quinque Lamb. & unus Cruq. *fide:* ſicut Ovid. Metamorph. Lib. VI. v. 506. *Utque* fide *pignus*—— & Lib. VII. v. 729. *Tentamenta* fide—— denique in tertio hujus vocis caſu, Horat. Lib. I. Sat. 3.——*commiſſa* fide.

VIII. 26. *Negligens, nequa populus laboret* Parce *privatus nimiùm cavere*] Matth. Bonfinis, & poſt eum Aſcenſius atque Heinſius, pro *Parce*, reponunt *Parte*, ad evitandam πνῦξλογίαν quæ iis videtur oriri ex receptâ horum verborum apud omnes Interpretes expoſitione, quâ *negligens* ad *Mæcenatem* referatur; cùm tamen ad *populum* potiùs ſpectet: ut, ſublatâ quæ poſt eam vocem habetur diſtinctionis notâ, hujus ſententiæ hic ſit ordo: *Parce privatus nimiùm cavere nequa* (parte) *negligens populus laboret.*

Ibid. 28. *Dona præſentis* rape *lætus horæ*] Ita 2 B. quatuor Lamb. unus Cruq. & Pulm. atque ita locutus eſt Horatius Epod. 13.—— rapiamus, *amici, Occaſionem de die.* Cæteri omnes MSS. habent *cape.* At cedò arbitrum Ciceronem, Lib. III. de Oratore, hæc Ennii verba pulchrè enarrantem:

——*Vive, Ulyſſes, dum licet:*
Oculis poſtremum lumen radiatum rape.

Non dixit cape, *non* pete (inquit Tullius) *haberet enim moram ſperantis diutiùs eſſe ſeſe victurum*; *ſed* rape: *hoc verbum eſt ad id aptatum, quod ante dixerat*, dum licet.

IX. 5. *Donec non* aliâ *magis Arſiſti*] 1 Gal. quidam MSS. Lamb. unus Cruq. *aliam*; juxta illud Virgilii Ecl. II. v. 1.——*Corydon ardebat* Alexin. Cæteri omnium Codd. agnoſcunt receptam lectionem; cui etiam concinit Horatius Lib. II. Od. 4.

Arſit Atrides medio in triumpho
Virgine raptâ. & Epod. 14.
Non aliter Samio *dicunt arſiſſe* Bathyllo
Anacreonta Teium.

Ibid. 9. Threſſa *Chloë*] *Creſſa* habent Petr. duo Torr. unus Pulm. Aſc. quibus etiam Acron adnumerandus videtur, dum huc adducit v. 285. Æneid. V. Creſſa *genus Pholoë:* cùm tamen in Commentario ejus legatur, *Threſſa.* Uter itaque locus ex altero fuerit emendandus, diſpiciat lector.

X. 5. *Nemus Inter pulchra* ſitum *tecta*] Bemb. Petr. P. quidam Lamb. tres Blandin. Cruq. quatuor Pulm. *ſatum:* quod vetus apud Cruquium Interpres per *plantatum* exponit. Idem etiam intelligere cenſendus eſt Porphyrio, cujus hoc eſt Scholion: *ſignificat* (Poeta) *arbores eſſe in impluvio domûs.*

Ibid. 18. *Nec Mauris* animum *mitior anguibus*] Noſtri omnes MSS. tres Bodl. & R. tres Pulm. & Aſc. *animo.*

XI. 52. *Sepulcro* Sculpe *querelam*] Ita Petr. 1 Gal. omnes Oxon. ſeptem Lamb. tres Cruq. duo Fabr. & Pulm. Arg. Aſc. ſicut Ovid. in Hypermneſtrâ:

Sculptaque *ſint titulo noſtra ſepulchra brevi.*

Cæteri Codices (quibus etiam aſſentiunt Cruquius & Torrentius) *ſcalpe*, ex ſententiâ Diomedis Grammatici: unde Cicero Lib. II. de naturâ Deorum; ſcalpere *gemmam dicimus, auctore Diomede, non* ſculpere. Quinetiam ſcalpere *terram Unguibus*, dixit Poeta noſter, Lib. I. Sat. 8. at *ſcalpere* pro *inſcribere*, non memini legiſſe.

XII. 6. *Liparæi nitor Hebri: Eques ipſo melior* &c.] Horum verſuum hic ordo ſervatur in pleriſque Exemplaribus poſt Aldum Manutium vulgatis, qui eos ita reſtituendos admonet ex Codice Auſtriaco: cùm tamen in omnibus utriuſque Academiæ, Cruquii, Torrentii & Pulmanni MSS. & in Scholiis Acronis, ad hunc modum diſponantur:

——*Liparæi nitor Hebri:*
Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis eques ipſo melior Bellerophonte, neque pugno neque ſegnipede victus.

Certè Cruquius, aliique qui eos ita collocandos eſſe contendunt, ſententiam ſuam ex eo tueri poterunt, quòd numeri hoc etiam modo integri ſerventur, licet dictiones (ſicut verſu hujus Odes ſecundo) divellantur. Neque de poſtremâ vocis *Bellerophonte* ſyllabâ diſce-

diſceptandum videtur; quæ, ſi Græco more, ut Βελλεροφόντης, in primâ Declinatione inflectatur, ex finali η ſuerit producenda. Homer. Iliad. ζ. v. 196.

Η δ' ἵππε τεῖα τέκνα δαΐφρονι Βελλεροφόντη.

Fruſtra autem hactenus de hujus loci menſurâ dimicârunt Grammatici, de ſenſu interim ſecuri; quem vix ſatìs aſſequi videtur Lambinus, quique ei aſſentiunt Editores atque Interpretes, dum poſt *Hebri* Periodum ſtatuunt, & proinde Horatium inſolentiæ & καχοζηλίας temerè incuſant, quaſi pravâ Græcorum imitatione, *nitor Hebri*, pro ipſo *Hebro*, dixerit: cùm nitor ille quò referendus ſit (nempe non ad hominem, ſed ad membra ejus) facilè cuivis appareat, ſi continuò ſubjiciatur, *Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis.* Quare fatendum eſt hanc verſuum ſtructuram receptâ illâ magìs ad ſenſum Horatii facere, ſi tamen minùs conferat ad elegantiam metri; quod per totam hanc Oden pede parum elaborato procedere videtur, ut meritò Poeta nuſquam eo in cæteris uſus fuerit.

Ibid. 12. Alto *latitantem fruticeto*] 1 Gal. duo Bodl. M 1. omnes Lamb. (quos ſequitur) unus Cruq. duo Pulm. & Torr. *arcto*, vel *arto*.

XIV. 6. *Juſtis operata* Divis] 1 B. R. plerique Lamb. quatuor Cruq. duo Pulm. *ſacris*; quod etiam habetur in interſtitio Petr. ſed à Textu ad Gloſſema potiùs rejiciendum eſt.

Ibid. 11. *Malè* ominatis *Parcite verbis*] Ita 1 Gal. R. M 1. quidam Lamb. tres Cruq. plures & meliores Torr. duo Pulm. necnon Scholion Acronis & Porphyrionis, qui ait in ſacrificiis præcipi, *bona omina habete*, hìc autem, *parcite malis verbis*, i. e. *malis ominibus*. In cæteris MSS. legitur, *malè nominatis*, quod voci δυσώνυμος reſpondet.

XV. 2. *Nequitiæ* fige *modum tuæ*] Sic plurimi atque optimi Codd. & Cicero in Paradoxo tertio, *Siquidem rerum modum* figere *non poſſumus*. At Bemb. quinque Lamb. unus Cruq. Pulm. & Torr. duo Fabr. & Editio Mureti, *pone*; quod potiùs videtur Scholion.

Ibid. 16. *Nec poti* vetulam fæce *tenus cadi*] Bemb. Petr. duo Bodl. P. quatuor Lamb. & Pulm. duo Cruq. *vetulâ*, ut cum *fæce* cohæreat. Huic ſcripturæ conſentit unus Codex Gul. Canteri (vid. Nov. Lect. l. 6. c. 14) & uterque Interpres, *vetulam fæcem* per *vetus vinum* explicans. Cæteri omnium MSS. retinent vulgatam lectionem.

XVI. 13. *Demerſa* exſcidio] Ita unus Bodl. MB. quidam MSS. Lamb. unus Cruq. & nonnulli Torr. cujus tamen plures, utì & noſtri omnes & Pulm. cæteri item Oxon. Lamb. Cruq. atque Arg. & Aſc. habent *exitio*.

Ibid. 25. Contemtæ *dominus ſplendidior rei*] Duo Codices Torr. & unus Pulm. *Contentæ*: quam lectionem tuetur Gul. Canterus (Nov. Lect. l. 4. c. 2) ex antiquiſſimo MS. atque auctoritate Acronis vocem eam exponentis per *compoſitæ & mediocris*. Sed neque huic loco convenire videtur hæc ſcriptura, nec hujus Odes verſui 39. ubi idem Canterus, pro *Contracto Cupidine*, ait legiſſe ſe in veteri libro, *Contentâ*.

Ibid. 26. *Quidquid arat* non piger *Appulus*] Sic habet Codex unus Vaticanus Lambini, & prima ejus Editio, libris ſui temporis vulgatis conſentiens. Neque diſplicet Litotes Horatio magìs frequens quàm licentia illa vocis *impiger*; quæ tamen reperitur in omnibus utriuſque Academiæ, Cruquii & Pulmanni MSS. ſeptem Torr. & decem Lambini, quos in ſecundâ ſuâ Editione ſequitur, aſſentiente ei Cantero Nov. Lect. l. 5. c. 20.

XIX. 11. *Tribus aut novem* Miſcentur *cyathis pocula commodis*] Janus Rutgerſius (Venuſin. Lect. c. 7) reponit, *Miſcentor*: ſatìs quidem ille pro imperio.

Ibid. 24. *Et vicina ſeni non* habilis *Lyco*] In uno Cruquii Codice legitur *habili*: cui ſcripturæ favet hoc Acronis Scholion; *Uxor, quæ ſeni puella* inhabili *conjuncta eſſet: unde & zelum ejus oſtendit, dum* inhabilem *dicit*: favet etiam Cruquii Commentarius, quo non puella ſeni, ſed ſenex puellæ *inhabilis* dicitur: favet denique doctiſſimus Rutgerſius, qui (Venuſin. Lect. cap. citato) fuſiùs hunc locum explicat, atque ita ſcribi in nonnullis libris teſtatur.

XXIII. 19. *Mollibit* averſos *Penates*] Petr. 1 B. M 1. P. duo Cruq. *adverſos*: ita Salluſt. in Catilin. *multoſque mortales eâ causâ* adverſos *habeo*. Certè *averſus* graviſſimè inſenſum & inexorabilem potius notat: ut Æneid. II. v. 170.——averſa *Deæ mens*. Epod. 10. *Preces & averſum ad Jovem*: ubi tamen in quibuſdam MSS. mendoſè ſcribitur *adverſum*.

XXIV. 4. *Mare* Apulicum] Ita 2 B. P. quatuor Lamb. unus Cruq. atque Pulm. tres Torr. qui credit utrumque Italiæ litus hìc intelligi, ſuperi maris per *Apulicum*, inferi per *Tyrrhenum*. At Bemb. Petr. cæteri MSS. Oxon. unus Lamb. quinque Cruq. tres Pulm. & Acronis Scholion, *Ponticum*. 1 Gal. tres Torr. & Cruq. *Publicum*; quod in uno hujus Codice per *patens* explicatur: in altero interſeritur *Punicum*, quod etiam habetur in uno Pulm. Ita ſcilicet (ut ſolet) in Propriis nominibus deſcribendis, Interpretum diligentiam fruſtratur Librariorum negligentia.

Ibid. 30. Clarus *poſt-genitis*] Meritò cupit Gul. Canterus (Nov. Lect. lib. 7. cap. 30.) ut pro *clarus*, quod in libris pleriſque omnibus tam ſcriptis quàm impreſſis occurrit, reponatur *carus*: quod cùm ſæpe interpoſitâ *h*, *charus* ſcribatur, credibile eſt hæc duo Adjectiva frequentiùs in MSS. inter ſe mutari ex ſimilitudine literarum. Hanc Canteri ſcripturam, quæ antiqui MS. teſtimonio nititur, confirmant etiam ſequentia Horatii verba, quaſi ex antitheſi ſuperioribus oppoſita——*quatinus, heu nefas! Virtutem incolumem* odimus.

XXV. 13. *Ripas*] Cùm multi è recentioribus libri vulgati habeant, *Rupes*; id ſaltem monendum fuerit, hanc lectionem Mureti propriam, nulli quem quidem nobis videre contigit, MS. receptam eſſe.

XXVII. 7. *Ego* cui *timebo*] Ita Lamb. Torr. & Cruq. unus Codex Pulm. unus etiam Cruquii per lituram; & 1 Gal. qui tamen in interſtitio habet *quid*: quæ ſcriptura reperitur in omnibus MSS. utriuſque Academiæ, quatuor Lamb. & Pulm. atque 8 Cruq. cujus unus Codex habet *cur*. Hinc fortè natus eſt Lambini error, ad cætera etiam Exemplaria poſt cum edita derivatus, ut poſt *auſpex* interrogandi nota ſtatuatur. Sed ſequimur potiùs ſententiam Joannis Paſſeratii, hæc Poetæ verba ita ordinantis: *Ego ei*, cui *timebo*, *ſuſcitabo oſcinem corvum ab ortu* &c. ut Horatius de ſalute Galateæ navigaturæ ſolicitus, bonas ei aves & fauſta omina precetur.

Ibid. 22. *Orientis* Auſtri, *& Æquoris nigri fremitus*] Ita omnes ubique MSS. quibus tamen adverſatur Muretus, dum obſcurâ diligentiâ, pro Auſtri ſubſtituit *Hœdi*; cœlùm mari temere permiſcens, ut Horatius idem hìc repetat, quod multo commodiùs Ode hujus libri primâ dixerat:

Nec ſævus Arcturi cadentis
Impetus, aut orientis Hœdi.

Ibid. 47. *Modò multùm amati Cornua* tauri] 1 Gal. omnes Oxon. duo Pulm. ſeptem Cruq. *monſtri*. Hujus quatuor Blandin. habent adnotatum, *tauri*; quod malo Horatii fato, ex Scholiis in Textum irrepſiſſe potiùs crediderim, quàm Poetam *juvenco*, cujus modò meminerat, *taurum* continuò ſubjunxiſſe. Certè *monſtri* appellatio multo magis convenit iratæ, & monſtrum illud libidinis deteſtanti.

Ibid. 60. Lædere *collum*] Quidam MSS. Lamb. & Mureti Editio (quam in primâ ſuâ ſecutus eſt Lambinus) *e-lidere*; primâ ſyllabâ ad verſum præcedentem rejectâ: ſed hoc etiam Scholiis videtur adnumerandum.

XXX. 12. Regnavit *populorum*] Sequimur eam ſcripturam, quæ in Cod. 1 Gal. ſex MSS. Cruquii, necnon in Editionibus Lambini & Torrentii habetur; quamque ita reſtituendam eſſe non ſemel monuit Servius ad Æneid. XI. v. 126. & ibid. v. 280. juxta Homericum illud Iliad. *á*. v. 38.——Τυδείδεω πρὸς ἴφι μάσσεις. Quibus verbis ipſa hæc Horatii ſubjicit: monuerunt etiam Acron & Porphyrio; quorum hic, *Adnotanda elocutio, quæ per Genitivum figurata eſt*. Cæteri ubique Codd. cum vulgatis habent *Regnator*: quæ tamen lectio huic loco minùs apta videtur; cùm, eâ receptâ, Verbum *obſtrepit, violenti* Aufido, & Dauno *aquæ pauperi* ex æquo competat. Agnoſcimus autem Helleniſmum Horatio perquàm familiarem; ſolœciſmum ei prorſus alienum rejicimus.

AD LIB. IV.

I. 20. *Sub trabe* citreâ] Ita P. quinque Lamb. duo Blandin. antiquiſſ. Cruq. totidem Pulm. atque Torr. & Codex Bemb. cujus margini adſcribitur *Cypriâ*; quod in cæteris omnium MSS. conſtanter occurrit. *Menſæ* quidem *citreæ ex Africâ erutæ*, inter delicias meminit Petronius Arbiter: quidni autem Veneri *trabem* Ædis votivæ *Cypriam* ex Inſulâ illi gratiſſimâ petitam promiſerit Horatius?

Ibid. 22. Lyræque *& Berecynthiæ Delectabere* tibiæ *Miſtis carminibus*] Unus Bodl. quidam libri veteres Lamb. & Blandin. antiquiſſ.

quiſſ. Cruquii (quem ſequitur ille) legunt, lyrâque & Berecynthiâ *Delectabere* tibiâ, *Miſtis carminibus:* quaſi poſtrema hæc verba abſolutè ponantur.

II. 22. *Moreſque Aureos* educit *in aſtra*] Sequimur lectionem optimo Codici Bemb. tribus Bodl. R. pleriſque omnibus Lamb. uni Cruq. & Pulm. tribus Torr. receptam, & Virgilianæ illi, Æneid. II. v. 460. geminam: *Turrem in præcipiti ſtantem, ſummiſque ſub* aſtra Eductam *tectis*———

Cæteri MSS. Arg. Aſc. habent *reducit*; libri plurimi vulgati, *deducit*.

Ibid. 49. Tuque *dum procedis, Io triumphe, Non ſemel dicemus*] Ita 1 Gal. tres Bodl. R. quidam Lamb. ſex Cruq. demto uno, omnes Torr. & Pulm. Cæteri (quos ſequuntur Lamb. Cruq. Arg. & Aſc.) *Teque:* quo manifeſtior eſt Apoſtrophe Horatii ad Triumphum.

III. 10. *Sed quæ Tibur aquæ fertile* præfluunt] In hanc ſcripturam conſentiunt Petr. 1 Gal. R. MB. quinque Lamb. tres Pulm. plures & meliores Torr. duo Fabr. cujus unus, cum Bemb. duobus Bodl. & vulgatis, *perfluunt*. Sed de his plura commodiùs diſſerentur ad Lib. I. Sat. III. v. 25.

IV. 5. *Juventas & patrius vigor Nido*——propulit] Petr. 2 B. M 1. MB. quidam Lamb. plures Torr. duo Pulm. *protulit*; quod tamen ignaviùs ſonat.

Ibid. 29. *Fortes creantur fortibus & bonis:*] Utrumque Epitheton ad animi virtutem ſpectare indicat optimus ſui interpres Horatius; qui Lib. I. Epiſt. 9. his Septimium Claudio commendatum habet——*Et* fortem *crede* bonumque. Quæ tamen ſeparat H. Stephanus (in Præfat. Editionis ſuæ) atque ita potiùs diſtinguendum cenſet, ut *bonis* ad ſequentem verſum referatur; hoc modo:

Fortes creantur fortibus: & bonis
Eſt in juvencis, eſt in equis patrum
Virtus———

Huic etiam diſtinctioni conſentit Petr. & 1 Gal.

Ibid. 36. Dedecorant *bene nata culpæ*] 1 Gal. 2 B. tres Lamb. libri veteres Fabr. & unus Pulm. *Indecorant:* quam ſcripturam agnoſcunt Acron & Porphyrio.

Ibid. 60. *Ducit opes* animumque] 2 B. M 1. *animoſque*.

Ibid. 73. *Nil Claudiæ non* perficient *manus*] Ita noſtri omnes MSS. atque Oxon. quinque Lamb. novem Cruq. plures & meliores Torr. tres Pulm. cujus unus, cum antiquiſſ. Blandin. Cruq. *perficiunt:* libri plerique poſt Muretum vulgati, *efficient*.

V. 14. *Nec faciem litore* demovet] Ita ſcribendum eſſe rectè docet Lambinus, juxta Terent. Adelph. Act. II. Sc. 1.

Cave nunc jam oculos à meis oculis quoquam
demoveas *tuos*.

At omnes utriuſque Academiæ Codd. & cæterorum plerique, *dimovet*. Semel igitur monuiſſe ſufficiat, vitioſam hujuſmodi ſcripturam in verbis ex hac præpoſitione compoſitis, paſſim haberi apud libros MSS. atque impreſſos: qualis etiam occurrit infrà v. 34. ubi pro *mero* Defuſo *pateris* (i. e. *libato*) in pleriſque Exemplaribus legitur, *Diffuſo*. Sic Lib. I. Sat. 1. legendum eſt, Demoveat *lucro:* ſic etiam Lib. I. Od. 9. *Pignuſque* dereptum *lacertis:* atque Epod. 5. *Lunamque cœlo* deripit. &c.

VI. 17. *Sed palam* captis *gravis*] Petr. in interſtitio, & Aſc. *captos:* 1 G. *raptor:* duo Bodl. M 1. quidam Lamb. & unus Torr. *victor:* quæ fortè lectio non videbitur rejicienda, ſi cum ſuperioribus conferatur.

Ibid. 19. *Etiam* latentes *Matris in alvo*] *Latentem* habent Codd. noſtri, M 1. tres Pulm. & omnes Torr. (præter unum, qui cum altero Pulm. legit *jacentem*.) Magis certè aperta fuerit ſententia, ex hac numeri mutatione.

Ibid. 38. *Creſcentem face* Noctilucam] Bemb. 1 Gal. duo Bodl. P. M 1. *noctilucâ*. Hoc verò (quod Muretus πυλλαμπῆ Simonidis apud Dionyſ. Halicarnaſſ. reſpondere ait) Lunæ potiùs cognomen, quàm Epitheton eſſe conſtat ex Varrone de Linguâ Latinâ.

VII. 15. Pius *Æneas*] 1 Gal. 2 Bodl. R. M 1. quidam Lamb. antiquiſſimus Blandin. Cruq. & unus Torr. *Pater*. Utrumque nomen Æneæ tribuit Virgilius: prius verò cùm Maroni frequentius, tum etiam aptius eſt huic loco Horatii, dicentis infra v. 26.——*Non te Reſtituet* pietas.

Ibid. 17. *An adjiciant hodiernæ craſtinæ* ſummæ *Tempora Dii*] Bemb. 1 Gal. omnes Oxon. ſex Lamb. quatuor Pulm. plures Torr. Arg. Aſc. *vitæ:* quod videtur Gloſſema lectionis cæteris MSS. & Porphyrioni receptæ; fortè deſumtum ex Lib. I. Od. 4. Vitæ *ſummæ brevis*.

XI. 30. *Sileri*] Ita noſtri Codd. per emendationem, item 2 B. omnes Torr. &, demto uno, omnes Pulm. Alii, *ſilebo:* quibus etiam aſſentiunt duo libri vetuſtiſſimi Canteri (Nov. Lect. l. 6. c. 14.) Illa certè lectio adhunc locum magis concinna videtur; hæc non minùs Horatiana: ut Lib. I. Od. 12. *Prœliis audax neque te* ſilebo, *Liber.*

Ibid. 41. Et *rejecit alto dona nocentium Vultu, & per obſtantes*] Rectè monent Torrentius & Pulmannus copulam &, utrobique minimè neceſſariam, abeſſe ſuis MSS. quæ quidem noſtris omnibus & Oxon. deeſt, non deſideratur.

XII. 10. *Delectantque*] Bemb. & tres Bodl. *Delectante*: atque ita fortè legerat Acron, qui huc adducit Virg. Ecl. II. v. 33.

Pan primus calamos cerâ conjungere plures
Inſtituit———

XIII. 14. Clari *lapides*] Ita Petr. 3 B. P. ſex Lamb. tres Pulm. duo optimi Torr. *cari:* his accedit Codex antiquiſſimus Cruq. cujus margini adſcribitur, *precioſi*: accedit etiam Acronis Commentarius, factâ de *gemmarum preciis* mentione. Sed alteri lectioni auctoritatem faciunt cæteri omnium MSS. ut intelligendum ſit, nec clariſſimos lapides vetulæ huic nitorem conciliare.

XIV. 11. *Breunoſque*] In magnâ hujus nominis apud libros antiquos varietate, dum alii *Brencos*, alii *Brennos* aut etiam *Breucos* legunt; eam ſequimur ſcripturam, quæ à nonnullis Lambini MSS. tribus Blandin. Cruq. Ptolemæo etiam (in Vindelicià ſecundâ) & Plinio (Lib. III. cap. 30) recepta, Sigonio etiam (in Faſtis anni 745.) Turnebo (Adverſar. l. 14. c. 7) & melioribus quibuſque poſt Lambinum Horatii Interpretibus placuit.

Ibid. 28. *Diluviem* meditatur *agris*] Ita P. 3 B. ſex Lamb. plerique omnes Torr. tres Pulm. & Porphyrio; qui ait, *malè Horatium dixiſſe* meditatur, *cùm Fluvius in ipſo actu ſit.* Neque dubium eſt quin Grammaticaſter aliquis, hujus auctoritate motus, at læſæ erga Flaccum majeſtatis damnandus, perperam ſubſtituerit *minitatur:* quod in cæteris ubique MSS. & libris ante Lambinum editis, necnon in Nonio Marcello hunc locum laudante reperitur. At verbum hoc frequentativum (quod ſenſu magis comico in certamine ſcurrarum, Lib. I. Sat. 5. adhibetur) vix ſatis Argumenti hujus, aut Carminis dignitati reſpondet. Quidni autem (pace veſtrâ, Literatores nugaciſſimi) *tauriformis Aufidus diluviem*, ſicut *Taurus prœlia meditari* dicatur? Æneid. X. v. 455.

Stare procul campis meditantem *prœlia taurum.*

XV. 1. *Phœbus volentem*] Id ſaltem in hujus Odes limine monendum duximus, Porphyrionem ſenſiſſe quòd eadem ſit cum ſuperiori: idem ait Scholion MS. Petrenſi adſcriptum. Neque prorſus alienum hoc à mente Horatii; qui pergit hìc Auguſti virtutes prædicare, utque antè Belli, ſic nunc Pacis artes in optimo Principe collaudare.

Ibid. 9. *Et ordinem Rectum* evaganti *frena licentiæ Injecit*] Ita 2 B. ſeptem Lamb. tres Blandin. Cruq. unus atque alter Pulm. & Torr. & Scholion Porphyrionis ita hæc verba collocantis; *injecit frena licentiæ ordinem rectum* evaganti, i. e. *perturbanti.* Cæteri omnes MSS. & plerique libri impreſſi, *& vaganti*; quaſi non *frena* ſolùm ſed *ordinem* etiam licentiæ injecerit Auguſtus: hoc verò parum Latinè dici jampridem monuerunt Glareanus & Lambinus.

Ibid. 10. Emovitque *culpas*] Hanc ſcripturam retinent noſtri Codices, 3 B. R. MB. ſex Lamb. duo Cruq. quatuor Pulm. & plerique omnes Torr. neque dubium eſt quin ita legerit Acron, qui huc refert Æneid II. v. 493.

——Emoti *procumbunt cardine poſtes.*

Sic etiam loquitur Chryſippus apud Horatium Lib. II. Sat. 3. de mentis morbo:

Emovit *veterem mirè novus*———

At Arg. Aſc. & pleraque è recentioribus vulgata Exemplaria, *amovit*; nullo quem quidem hactenus viderim, MS. hanc lectionem confirmante.

Ibid. 18. Exiget *otium*] Sequimur ſcripturam ſex MSS. Lamb. quibuſdam Cruq. & Porphyrioni comprobatam, qui eam per *excludet* interpretatus, vocis etiam etymo confirmat, & Terentii auctoritate (Prolog. ad Andr.)

Spectandæ, an exigendæ *ſint vobis priùs.*

Quid quòd *exactos tyrannos* (ſcilicet expulſos) dixerit noſter Lib. II. Od. 13. Certè multo efficacius videtur hoc verbum, quàm *Eximet*; cui tamen omnes utriuſque Academiæ & cæterorum Codices, plures etiam libri è vulgatis conſentiunt.

AD

AD LIB. EPODON.

I. 5. *Quibus te vita* sit *superstite Jucunda, si contra, gravis*] Nostri omnes MSS. 3 B. P. M 1. unus Pulm. & Torr. *si*; quod in priori hujus sententiæ membro abundare, & per verbum *est* suppleri voluit Porphyrio: unde fortè in cæteris Exemplaribus obtinuit recepta hodie lectio.

Ibid. 11. *Feremus*;] Rectè monent Glareanus & Lambinus, Horatium sibi hìc respondere: cùm tamen libri plerique è vulgatis interrogandi notam post *viros* omissam, ad hunc locum differant.

Ibid. 25. *Ut juvencis* illigata *pluribus Aratra* nitantur meis] Quidam MSS. Torr. *alligata, & nectantur*: nonnulli Torr. & vetus Codex Gul. Canteri (Nov. Lect. l. 5. c. 20) *mea*.

Ibid. 27. *Calabris——Lucana mutet* pascua] Ita Bemb. 1 B. quidam Lamb. sex Cruq. & unus Pulm. cæteri omnes magno consensu, *pascuis*.

II. 10. *Altas maritat populos*; *Aut in reductâ valle*] Horum versuum hunc ordinem servant libri veteres, & plerique vulgati: sed H. Stephanus (Diatrib. p. 69) à Fabricio admonitus, eos ita collocavit:

Ergo aut adultâ vitium propagine
Altas maritat populos,
Inutilesque falce ramos amputans,
Feliciores inserit;
Aut in reductâ valle mugientium
Prospectat errantes greges.

Ibid. 25. *Labuntur altis interim* rivis *aquæ*] Ita Bemb. duo Bodl. plerique Lamb. Codex antiquiss. Cruq. plures item & meliores Torr. qui hanc lectionem tuetur ex Lib. II. Od. 3. ——*Et obliquo laborat Lympha fugax trepidare* rivo: & Lib. I. Epist. 10.——*Quæ per pronum trepidat cum murmure* rivum. Cætera omnia utriusque notæ Exemplaria habent, *ripis*.

Ibid. 39. Quòd *si pudica mulier in partem* juvet] Bemb. M 1. & quidam Lamb. *Quid*. Malè autem Turnebus (Adverss. l. 12. c. 15.) ut cohæreat oratio, substituit *juvans*, contra omnium MSS. fidem: quâ tamen posthabitâ, solus ille libris post se vulgatis auctoritatem fecit, ut in plerisque ita legatur.

Ibid. 69. Relegit *Idibus pecuniam*] Ita Bemb. Petr. duo Bodl. sex Lamb. & Cruq. quidam Torr. tres Pulm. & Acron, qui ait pecuniam Idibus *recollectam* fuisse. Cæteri, *redegit*: quam lectionem genuinam censent Cruquius & Torrentius. Hos certè adjuvat Cic. 4. in Verr. *Bonis verbo* redigendis, *re dispertiendis*: & magìs adhuc 1. Verr. *Deinde bona vendit, pecuniam* redigit.

III. 3. Edit *cicutis allium nocentius*] Hanc scripturam, quantumvis archaicam, omnino retinendam esse suadet cùm veterum Librorum, P. sex Lamb. antiquiss. Torr. & quatuor Blandin. Cruq. tum etiam Acronis, Petri Victorii (Var. Lect. l. 6. c. 9. ex MSS.) & Petri Nannii (Misc. l. 3. c. 19.) auctoritas: qui uno ore *Edit*, pro *Edat*, ab *edim -is* &c. antiquum obtinere aiunt: sicut loquitur Plautus in Menæchmis; *Dum tu illi quod* edit *& quod potet præbeas*. Cato de re Rusticâ: *Quod volet cibi postea* edit. Cic. ad Pætum; *Ne ego, te jacente, bona tua* comedim. Atque ita fortè noster Lib. II. Sat. 8. ——*Avulsos, ut multo suavius, armos, Quàm si cum lumbis quis* edit.

Ibid. 5. Quid *hoc veneni sævit in præcordiis*] Matth. Bonfinis, Scaliger, & Rutgersius, pro *Quid*, reponunt *Queis*, ad Messores, versu præcedenti, referendum.

V. 1. *O Deorum quidquid in cœlo* regit] Petr. duo Bodl. R. MB. quidam Lamb. Cruq. & Torr. duo Pulm. Arg. Asc. *regis*: ita malit Torrentius, ut more humano, in tanto discrimine Deos obtestetur; sicut Lib. III. Od. 27. *O Deorum Siquis hæc* audis. Cæteri omnium MSS. & Servius hunc locum citans ad Æneid. VII. v. 363. consentiunt receptæ lectioni.

Ibid. 21. *Herbasque quas* Iolcos] Ita duo Bodl. R. tres Lamb. quatuor Blandin. Cruq. unus Pulm. omnes Torr. quibus etiam fidem facit Porphyrio, dicens *Urbem esse Thessaliæ* venenis & veneficis notæ: prout monuit Poeta Lib. I. Od. 27. *Quæ saga, quis te solvere* Thessalis *Magus* venenis &c. & Aristophanes in Nub. γυναῖκα φαρμακίδ' εἰ πεπράφατον Θετταλόν. Quinetiam huc appulisse Jasonem cum Medeâ ex Ponto revertentem docet Ovidius Metamorph. Lib. VII. v. 158.

Victor Iolciacos *tetigit cum conjuge portus*. Cæteri MSS. Acron, & libri plerique vulgati legunt, *& Colchos*.

Ibid. 37. Exsucta *uti medulla*] Ita primus reposuit

repoſuit Lambinus, juxta fidem quorundam apud ſe MSS. & ſententiam Faërni; cui etiam conſentit unius apud Cruquium Codicis textus, atque aliorum adnotatio: cùm verò in cæteris omnibus legatur *Exſecta*, vel *Execta*; unde fortè libri ante Lambinum vulgati habent, *Exerta*.

Ibid. 55. Formidoloſis *dum latent ſilvis feræ*] Sic 1 Gal. R. quidam Lamb. Cruq. & Torr. unus Fabr. Arg. & Aſc. Certè Epitheton illud *Silvis* commodiùs fuerit tribuendum, propter horrorem noctis & ſolitudinis; quàm *Feris ſopore languidis*, juxta ſcripturam cæteris Exemplaribus receptam.

Ibid. 60. *Quale non potentius Meæ* laborârint *manus*] Sequimur lectionem ab antiquiſſimo MS. Cruq. octo Torr. & duobus Pulm. comprobatam; quæ nobis videtur longè venuſtior quàm *laborârunt*. Huic tamen conſentiunt cæteri MSS. & libri omnes impreſſi.

Ibid. 63. *Quibus* ſuperbam *fugit ulta pellicem*] Glaucam ſcilicet, Creontis filiam; quæ *ſuperba* dicitur, vel propter regium genus; ut Lib. I. Od. 10. *Atridas ſuperbos*: vel propter formam eximiam; ut Epod. 7. *ſuperbas Carthaginis Arces*. At minùs aptè Bemb. 1 Gal. R. M 1. quidam Lamb. ſex Cruq. unus Pulm. plures Torr. & multi è vulgatis, *ſuperba*.

VI. 3. *Quin huc inanes, ſi potes,* vertis *minas*] Quatuor MSS. Fabricii legunt, *verte, ſi potes*; & mox in verſu ſequenti, *pete*: quod in Petr. 1 Gal. 1 B. R. M 1. duobus Cruq. & ſex Torr. occurrit. His etiam *verte* loco *vertis* habentibus conſentiunt Edit. Arg. Aſc. & Cruq. magis Syntaxeos, quàm Metri legibus conformes.

VII. 12. *Niſi in diſpar*, feris] Plures Lambini Codices habent, *genus*; quod fortè ex margine deſumtum ad vocis *diſpar* declarationem, & ſcribæ impoſuit & Editori; cujus prima Editio ſuffragatur vulgatæ lectioni, cæteris omnium MSS. receptæ.

Ibid. 14. *Furorne* cæcus, *an rapit vis*] Duo MSS. Torr. *cæcos*.

VIII. 2. *Vires* quid *enervet meas*] Quatuor Codd. Torr. & Porphyrionis Scholion, *quod*.

IX. 17. Ad hunc *frementes verterunt bis mille equos Galli canentes Cæſarem*] Significat Poeta duo millia Equitum Gallorum ab Antonio ad Auguſtum defeciſſe: quare neceſſe eſt, ut vel *ad hunc*, pro *adverſus hunc* (ſcilicet *Antonium*) accipiatur, juxta ſententiam Acronis, & Virgilii Æneid. II. v. 443.—— *Clypeoſque* ad *tela ſiniſtris Protecti objiciunt*: vel legatur *At huc* (nempe *ad partes noſtras*, ſive *Cæſaris*) cui ſcripturæ aſſentiunt duo MSS. Cruquii expreſſè, tres Blandinii ejuſdem per emendationem, vetus apud eum Interpres, & duo Codices Pulm. neque prorſus diſſentit MS. Bemb. in quo legitur, *Adhuc*. Quid quòd fatetur Torrentius ad hunc locum, *at* pro *ad* in libris apud ſe antiquis ſcribi.

Ibid. 20. *Puppes ſiniſtrorſum* citæ] Idem Epitheton navibus Ægyptiacis tribuit Horatius Lib. I. Od. 37. *Claſſe* citâ *reparavit oras*. At nonnulli MSS. Lamb. duo Cruq. & plures è vulgatis Editionem Gryphianam ſequentes, habent *ſitæ*, ad *ſiniſtrorſum* referendum.

X. 19. Ionius udo *cùm remugiens* ſinus Noto] Sequimur plurium atque optimorum Exemplarium fidem, Porphyrionis expoſitionem, & Poetæ noſtri auctoritatem, dicentis Lib. III. Od. 10.——Nemus *Intra pulchra ſitum tecta* remugiat Ventis: ut facili atque apertâ conſtructione, *ſinus Ionius* dicatur *udo Noto* remugire; potiùs quàm *Ionius Notus* in *udo ſinu* (juxta Bemb. quatuor Blandin. Cruq. (quos ſequitur) totidem Torr. (quos ſequendos cenſet) & quoſdam Fabricii, quibus conſentiunt nonnulli è vulgatis) aut etiam *udus ſinus——Ionio Noto*; prout in Codice Petr. per emendationem ſupraſcribitur receptæ nobis lectioni.

Ibid. 21. *Præda curvo litore Porrecta mergos* juveris] Ita 2 B. M 1. octo Lamb. unus & alter Torr. Cæteri MSS. & libri ante Lambinum editi, *juverit*: quæ perſonarum mutatio non inconcinna, cùm alibi, tum etiam ſupra habetur ad v. 11. & 15.

XI. 16. Contrane *lucrum nil valere candidum Pauperis ingenium? Querebar*] In hanc lectionem conſentiunt Codices noſtri omnes, P. R. quatuor Blandin. Cruq. & novem Torr. quæ meritò ab his vulgatæ *Contraque* anteponitur; cùm meliùs illa querentis affectum exprimat.

XII. 25. *O ego* non felix] MB. 1 B. duo Torr. unus Canteri (Nov. Lect. l. 5. c. 20.) & Cariſius (Inſtit. Grammat.) legunt, *O ego* infelix, ſine eliſione.

XIII.

XIII. 22. *Certo* ſubtemine] Bemb. MB. *ſub ſtamine.*

XV. 23. *Eheu*] Noſtri Codd. duo Bodl. tres Cruq. & Pulm. plures Torr. *Heu, heu:* quod pro *Eheu* in MSS. ſæpiùs occurrere, ſemel monemus.

XVI. 14. *Nefas* videre] Hæc eſt ſcriptura trium Bodl. R. quatuor Cruq. & unius Pulm. atque ita legendum aſſerit Glareanus, quicquid reclamant cæteri MSS. in quibus occurrit *videri:* cùm nullus in hac Ode verſus Trimeter ullum pedem præter Iambum recipiat.

Ibid. 15. *Fortè* quid *expediat communiter aut melior pars Malis carere quæritis laboribus*] Huic ſententiæ omnem obſcuritatem adimi putat Rutgerſius (Venuſin. Lect. c. 11.) ſi per Parentheſin ſcribatur (quod *expediat*) i. e. *quod optimum fuerit.*

Ibid. 19. *Agros atque lares* patrios] In hanc lectionem conſentiunt omnes utriuſque Academiæ, Torr. Pulm. & novem MSS. Lamb. item Arg. & Aſc. neque alterius meminit Cruquius: unde mirum videtur vocem *proprios*, à Mureto, quantum conſtat, ſubſtitutam, cæteris plerisque Exemplaribus impreſſis tantâ conſtantiâ retineri.

Ibid. 33. *Nec* flavos *timeant armenta leones*] Lamb. *fulvos:* quidam ejus MSS. & M 1. *ſævos:* quatuor Blandin. Cruq. & totidem Pulm. *ravos:* quod Epitheton Lupæ tribuit noſter, Lib. III. Od. 27.

Ibid. 39. *Nos manet Oceanus circumvagus: arva* &c.] Ita diſtinguendum eſſe monent Cod. Bemb. Petr. & optima quæque Editio: ut per *circumvagus*, intelligatur Oceanus orbi terrarum circumfuſus. Aliter verò ſentit Porphyrio; qui hoc ordine verba hæc diſponit: *Oceanus circum arva beata vagus* (i. e. ambiens Inſulas Fortunatas) quali figurâ uſus eſt Horatius Lib. I. Od. 14. Interfuſa *nitentes Vites æquora Cycladas:* & fortè v. 51. hujus Epodi: *Nec veſpertinus* circumgemit *urſus ovile.*

Ibid. 63. *Jupiter illa piæ* ſecrevit *litora genti*] 1 Gal. duo Torr. *ſacravit.*

XVII. 5. Refixa *cœlo devocare ſidera*] Sic Bemb. 3 B. Lamb. Cruq. duo Pulm. &, demto uno, omnes Torr. ſicut Æneid. V. v. 572.

——Cœlo *ceu ſæpe* refixa
Tranſcurrunt, crinemque volantia ſidera *ducunt.*

Malumus itaque ut Horatio cum Virgilio ſuo conveniat, quàm cum cæteris quotquot fuerint MSS. & libris pleriſque vulgatis, minùs commodè *Defixa* legentibus.

Ibid. 11. Unxêre *matres Iliæ addictum feris——Hectora*] Ita Petr. omnes Oxon. plures Lamb. quinque Cruq. duo Pulm. & præter unum omnes Torr. Alii libri MSS. & plerique impreſſi, *Luxêre*: quod cur ſuperiori lectioni prætulerit Lambinus, non video; cùm hæc mortuum tantùm Hectorem & ploratum, illa mortui corpus (feris alitibuſque ab Achille deſtinatum) ad ſuos relatum atque ſepultum ſignificet, juxta ritum antiquis ſolennem. Æneid. VI. v. 219. de Miſeno:

——*Corpuſque lavant frigentis, & ungunt.*

Ad quem locum Servius teſtem adducit Ennium:

Tarquinii corpus bona femina lavit & unxit.

Ibid. 17. *Tunc mens & ſonus* Relatus] Sic noſtri Codices, P. ſex Lamb. duo Cruq. & Pulm. cujus tamen plures, cum cæteris ubique MSS. Arg. & Aſc. *relapſus.*

Ibid. 32. *Nec Sicana fervidâ* Virens *in Ætnâ flamma*] Hanc lectionem agnoſcit Codex optimus Bemb. 3 B. undecim Lamb. quatuor Cruq. duo Pulm. & nonnulli Torr. ut meritò tandem ei ſubſcripſerit Lambinus in ſecundâ ſuâ Editione, cùm in primâ ſubſtituiſſet, *vibrans. Viridem* autem flammam pro validâ, ac vehementi poni credibile eſt, ſimili Metaphorâ, quàm Virgilio *viridis juventa* (Æneid. V. v. 295.) *cruda* viridiſque *ſenectus* (Æneid. VI. v. 304.) Ovidio *viride ævum* (Triſt. III. Eleg. 1.) & Horatio (Lib. I. Od. 9.) *Donec* virenti *canities abeſt*, pro *forti* dicitur: quâ etiam (prout monet Torrentius) voce χλωρὸς ſive χλοερὸς pro ἀκμαῖος, teſte Suidâ, & Heſychio, uſi ſunt Græci: quâ denique dixerat Lucretius Lib. I. v. 899.

Donec fulſerunt flammai flore *coorto.* Et Lib. IV. v. 452. florentia *lumina flammis.* His contrarium, at huic loco illuſtrando omnino conſentaneum, eâdem figura dixit Homerus Iliad. ά. v. 212. φλὸξ ἰκμαίνῃ. & Iliad. ψ'. v. 228. πυρκαϊὴ ἰκμαίνεσε. Quidni autem Ætnæ flammam hoc Epitheto *virentis* ornaverit Poeta, ducto fortè à colore ejus ex materiâ minerali & ſulphureâ nato? Hac lectione utcunque ſtabilitâ, quantùm poteſt valeat illa, quæ in quibuſdam Exemplaribus Torr. uno Pulm. & pleriſque vulgatis obtinuit,

quæque Daciero præ cæteris arriſit, nempe *Furens:* exulet autem mendoſum illud *Urens*, reliquis libris MSS. & ante Lambinum vulgatis receptum; quod à ſcribâ aliquo ignaro ad veram lectionem cæcutienti, ejus loco ſubſtitui videtur.

Ibid. 50. *Tuuſque venter* partumeius] Huic ſcripturæ ab Aldo Manutio reſtitutæ fidem facit Codex Petr. in quo ſcribitur *partumeus*, Annotatio etiam quæ, teſte Lambino, in MS. Jo. Morellii adſcripta erat ad vocem *partumeius*, ſcilicet *partui aptus*; quam expoſitionem in libri unius textum irrepſiſſe affirmat H. Stephanus (Diatrib. pag. 60.) Optimè igitur receptam hodie lectionem tuetur Dacierus ex analogiâ vocum *ſubmeius* & *ſubmeiulus*, quæ in Iſidori Gloſſario & Marcelli Empirici cap. 26. habentur: rejectâ abortivâ illâ, *Pactumeius*; quam tamen agnoſcunt Codices plerique omnes, & veteres Interpretes, Canidiæ filium quendam (ſpurium certè illum, & ſuppoſititium) nobis obtrudentes.

Ibid. 56. *Cotyttia*] Ita primus repoſuit Angelus Politianus (Miſcell. cap. 10.) vetuſtiſſimi Codicis Florentini teſtimonio, & *liberi Cupidinis* (ad verſum ſequentem) mentione adjutus: cùm tamen in libris omnibus MSS. & ante Lambinum excuſis legatur *Coytia*; quod Acron & Porphyrio enarrant per *Infernalia*, ſacra ſcilicet Diis Inferis à veneficis facta, à fluvio *Cocyto* dicta.

Ibid. 57. *Sacrum*] Petr. duo Bodl. R. *ſacra*.

Ibid. 62. Si *tardiora fata te votis manent?*] Codex Bemb. unus Pulm. & libb. antiquiſſ. Torr. *Sed*, omiſſâ interrogandi notâ poſt *manent*: & juxta hos, totus hic locus ita ſcribendus videtur;

Impune ut Urbem nomine implêris meo?
Quid proderit ditâſſe Pelignas anus,
Velociuſve miſcuiſſe toxicum?
Sed *tardiora fata te votis manent:*
Ingrata miſero vita ducenda eſt, in hoc &c.

Hanc lectionem, tanquam abruptam & iratæ magìs convenientem probat Torrentius: unde intelligere eſt, Canidiam venenis illis ac veneficis Pelignis uſam fuiſſe, quò vehementiùs Horatium lentâ morte periturum cruciaret. Qui verò receptam nobis cæteriſque MSS. & vulgatis ſcripturam tuentur, Lambinus & Dacierus, ita eam exponunt, quaſi Horatius Sagas illas precio conduxerit, ut veneficium veneficio repelleret, aut ſaltem earum ope præſentiorem mortem conciliante, à cruciatibus ſibi deſtinatis liberaretur.

Ibid. 64. *Novis ut uſque ſuppetas* doloribus] M 1. & quidam Lamb. *laboribus*, eo ſenſu accipiendum, quo Promethei & Tantali *laborum* meminit Horatius Lib. II. Od. 13.

Ibid. 65. *Pelopis* infidus *pater*] Ita Lamb. & Torr. unus Pulm. Aſc. & libri plerique vulgati. In cæteris MSS. legitur *infidi*: quod quidem Epitheton meritus eſt Pelops, ob ſuam in Oenomaum & Myrtilum perfidiam: unde Catullus Carm. LXIV. v. 342.

Perjuri *Pelopis vaſtabit tertius hæres.*

Ibid. 72. *Vincla gutturi* innectes *tuo*] Codices noſtri, MB. quinque Lamb. duo Cruq. & Pulm. *nectes*.

Ibid. 81. *Plorem artis in te* nil agentis *exitum?*] In hanc lectionem, aptam ſatìs atque apertam, conſentiunt utriuſque Academiæ MSS. quatuor Lamb. & Cruq. duo Pulm. & quidam Torr. niſi quòd in uno & altero occurrat, *exitus*. Nonnulli autem Lamb. & Torr. & duo Cruq. *valentis*: eorum etiam alii (quibus aſſentit Fabricius) *nil habentis exitus*: unde Lambinus in Editione ſuâ (quam ſequuntur multæ ex recentioribus) ita hunc verſum reponit:

Plorem artis in te nil habentis *exitum?*

Quaſi Horatius, Græcari aſſuetus, dixerit, *Plorem artis* (ſubaudito ὕνεκα) pro *propter artem*: quod loquendi genus ſicui adeò placuerit, ut ejus reſtituti gratias Lambino agendas cenſeat; dignus certè ille qui longum ejus ac laborioſum de hujuſmodi Atticiſmo Commentarium perlegat.

AD CARM. SECULARE.

V. 21. *Certus* undenos *decies per annos Orbis* ut *cantus* &c.] Ita Codices multo plures & meliores: malè autem nonnulli MSS. Lamb. Ludovicus Vives, atque Editio Aldi & Mureti, multis Exemplaribus poſt ſe editis auctoritatem fecerunt, ut legatur;

Certus ut denos *decies per annos*
Orbis & cantus referatque ludos:

Cùm Ludos Seculares non ante annum decimum & centeſimum recurrere, ex Porphyrionis Commentario, Auguſti & XV virorum edictis,

edictis, atque ex Faſtis Romanis liquidò conſtet: quod etiam (ut cum Flacco noſtro loquamur) Sibyllini verſus monuêre:

Αλλ' ὑπέρων μήκιστ' ἴκη χρόν' ἀνθρώπιση
Ζωοῖς, εἰς ἑτέων ἑκατὸν δίκα κύκλον ὀδεύων.

Ibid. 26. *Stabiliſque rerum Terminus* ſervet] Sic noſtri omnes atque Torr. & Pulm. MSS. & quinque Cruq. ut *ſervet* precantis ſit: cùm tamen libri plerique impreſſi habeant, *ſervat*.

Ibid. 49. Quique *vos bobus veneratur albis*——Imperet] Cùm in uno MS. Pulm. quibuſdam Torr. & Editione Arg. occurrat *Quæque*; in aliis etiam Torr. & Cod. Petr. *Impetret*: utrumque autem abſque liturâ legatur in optimo Bemb. P. 2 B. quinque Cruq. (quos ſequitur) tribus Pulm. & Torr. ex tanto tot librorum veterum conſenſu, hic locus ita tandem videtur reſtituendus:

Quæque *vos bobus veneratur albis*
Clarus Anchiſæ Veneriſque ſanguis,
Impetret *&c.*

Quæ verba ita enarrat vetus apud Cruquium Commentator: Quæcunque, *ſeu* quamcunque *rem vos precatur clarus ſanguis Anchiſæ & Veneris, vos Dii facite ut* impetret. Verbo autem *venerari*, pro *precari*, uſos fuiſſe veteres, quâ ſolet eruditione probat Torrentius ex Æneid. III. v. 460.—— *Curſuſque dabit* venerata *ſacerdos*: ex Horatio etiam Lib. II. Sat. 11.

Et venerata *Ceres ut culmo ſurgeret alto.*

At non perſonæ tantùm, ſed etiam rei rogatæ verbo *veneror* in quarto caſu adjunctæ exemplum reperire eſt apud noſtrum, Lib. II. Sat. 6.

Si veneror *ſtultus nihil horum*; *O ſi angulus iſte &c.*

& apud Ciceronem in Epiſt. de Cæſare: *multa Deos* venerati *ſunt ob ejus ſalutem*. Quin etiam utrique ſextum aliquando caſum ſubjungi liquet ex Tibull. Lib. III. Eleg. 5.

Somnia ter ſalsâ deveneranda *molâ.*

Ibid. 65. *Si Palatinas videt æquus* arces] Quidam MSS. Lamb. quatuor Cruq. tres Pulm. & quinque Torr. *aras*: atque ita conſtat legiſſe Porphyrionem ex ejus Commentario: *ſi acceptas habet* aras *quæ in Palatio dedicatæ ſunt*.

Ibid. 74. *Reporto*] H. Stephanus in Præfat. Editionis ſuæ ait reperiſſe ſe in MS. *reportet*.

AD LIB. I. SATYRARUM.

I. 37. *Et illis utitur antè Quæſitis* patiens] Ita Bemb. M 1. M 2. plures & meliores Torr. ſex Pulm. Arg. Aſc. Cæteri MSS. & libri plerique impreſſi, *ſapiens*. Huic lectioni favet Porphyrio, ſuperiori Acron, & quidem meritò; ut formica avaro oppoſita, antè quæſitis contenta per hiemem frui dicatur, & æſtatem patienter exſpectare: cùm illum neque æſtus, neque hiems &c. demoveat lucro. Simili ſenſu murem ruſticum, frugi animal, at ſorte ſuâ contentum, & quæſitis magis quàm quærendis attentum, *Prærupti nemoris* patientem *vivere dorſo*, dixerat Poeta, Lib. II. Sat. 6.

Ibid. 63. *Jubeas miſerum eſſe, libenter Quatinus id facit*] Rectè monent vetuſta quædam Torrentii Exemplaria, ut tranſpoſitâ diſtinctionis notâ, quæ in libris hactenus vulgatis poſt *libenter* occurrit, Adverbium illud ad *facit* referatur.

Ibid. 81. *Lecto te* affixit] Sequimur ſcripturam Codicis M 1. unius Cruq. duorum Pulm. atque Edit. Arg. Aſc. & Torr. cui mox reſpondet v. 83. *Suſcitet*. In cæteris MSS. & pleriſque impreſſis legitur, *affixit*.

Ibid. 88. *At ſi cognatos nullo natura labore Quos tibi dat retinere velis*] Bemb. duo Cruq. quatuor Pulm. & quidam Torr. habent *An*, cum notâ interrogandi ad finem verſus 91. quod Torrentio placet: quaſi ab avaro quæratur, an operam perdi exiſtimet, ſi cognatos &c. Nos ſervatâ eâ lectione quæ in cæteris MSS. habetur, vitioſam librorum omnium vulgatorum interpunctionem rejecimus; quæ orationem ſatis ex ſe impeditam, magis adhuc perturbat, poſitâ poſt *cognatos*, diſtinctione: cùm rectè monuerit Torrentius, iſtud *nullo labore* non ad naturam, ſed ad avarum referendum eſſe: ut hujus ſententiæ ita demum expeditæ hic ſit ordo; *at ſi nullo* (tuo) *labore velis retinere cognatos, quos natura tibi dat* &c.

Ibid. 92. Cúmque *habeas plus, Pauperiem metuas minùs*] Muretus conjecturâ ductus, at nullius, quem nobis videre contigit, MS. auctoritate adjutus, ſubſtituit *quóque*; quod in libris pleriſque poſt ejus Editionem excuſis occurrit.

Ibid. 94. Nec *facias quod Umidius*] Omnes MSS. utriuſque Academiæ, Cruq. Pulm. & Torr. *Ne.*

Ibid. 101. *Ut vivam* Mænius? *aut ſic Ut Nomentanus*?] Libri veteres plerique omnes & nonnulli è vulgatis habent *Nævius*: iiſque aſſentiunt Acron & Porphyrio, qui *Nævium* (cujus mentio habetur Lib. II. Sat. 2.) tanquam parcum nimis atque avarum, *Nomentano* prodigo opponi tradunt. Cùm autem avarus ab Horatio ſuprà monitus ne Umidium imitetur, roget, *Quid mî igitur ſuades?* vix credibile eſt *Nævii* hujus exemplo, quod minimè ſuaſerit Horatius, locum hìc eſſe; ſed potiùs eum avaritiæ reprehenſum, duos pariter Nepotes Poetæ objicere, Umidio oppoſitos, & rogare, an igitur hos ſequendos judicet. Hoc certè commentum in quibuſdam libris antiquis à Torrentio deprehenſum juvat etiam ſcriptura Codicis 1 Gal. & Edit. Aſc. in quibus legitur *Mevius*; quod facili errore fuerit corruptum à *Mænio*, qui Lib. I. Epiſt. 15. luxuriæ notatur; ubi etiam nomen ejus literâ *n* eodem modo inversâ, & diphthongo (ut ſolet) in ſimplicem vocalem conversâ ſcribitur in MS. Petr. & Tr.

Ibid. 108. Nemon' *ut avarus Se probet?*] In antiquiſſimo Bland. Cruq. legitur *Quî nemo:* i. e. quî fit, ut nemo &c. ſicut ſuprà v. 1. At verba hæc, *ut avarus*, appoſito utrinque commate, à cæteris diſtinguenda eſſe ſuadet elegans Dacieri conjectura. Poſtquam enim Poeta, in initio hujus Satyræ neminem ſuâ ſorte contentum vivere miratus, ſumtâ inde occaſione, ad avaritiam infectandam digreſſus fuerit; illuc tandem, unde abiit, rediens, interrogando expoſtulat, itane comparatum eſſe, ut nemo, ſicut avarus, ſe (i. e. conditionem ſuam) probet?

Ibid. 118. *Exacto contentus tempore*, vitâ *Cedat*] Sequimur ſcripturam noſtris ſingulis MSS. &, præter unum, omnibus Cruq. quatuor Pulm. duobus Torr. & linguæ Latinæ uſui maximè conformem. *Cedam vitâ*, inquit Cicero ad Octavium. Cæteri utriuſque notæ libri habent, *vitæ*, cum *tempore* jungendum.

II. 6. *Famem* depellere *poſſit*] Bemb. Petr. quatuor Pulm. & quidam Torr. *propellere.*

Ibid. 14. *Quinas hic capiti mercedes* exſecat] *De ſorte deducit*, inquit Acron; *capiti amovet*, Porphyrio; apud quem tamen mendoſè legitur *exigit:* quod etiam in Petr. M 1. R. & uno Pulm. ex Gloſsâ in Textum irrepſit, & in pleriſque vulgatis (cæteris MSS. quantumvis reclamantibus) obtinuit.

Ibid. 19. *At* in ſe *Pro quæſtu ſumtum facit*] Bemb. Petr. duo Pulm. & libri quos vidit Lambinus vulgati, *ipſe:* Aſc. *ille.*

Ibid. 86. *Ubi equos mercantur*, opertos *Inſpiciunt*] Codex Petr. quidam Lamb. unus & alter Torr. & Mureti Editio, *apertos:* quam lectionem primâ quidem fronte ſatìs perſpicuam receptæ anteponit Cl. Dacierus: quaſi Horatius dixerit mentium intereſſe, ut aperta omnia inſpiciant. At longè alia cæterorum, inde à primis, Interpretum ſententia, quam Acronis verbis adſcribere non pigebit: *Reges, quando emunt equos*, operiunt *eos*; *ne pulchritudine inducti aut clunium, aut faciei, emant equum pedibus mollioribus: hoc ergo dicit, ut magis utilitatem, quàm ſpeciem formæ ſectetur.* Huic interpretationi conſentiunt tum quæ hunc locum antecedunt Poetæ verba ——*nec, ſi quid honeſti eſt, Factat habetque palam:* tum etiam quæ ſequuntur;

Hoc illi rectè: ne corporis optima lynceis
Contemplere oculis, Hypſæa cæcior illa.
Quæ mala ſunt ſpectes. O crus! O brachia! &c.

Ibid. 105. *Leporem venator ut altâ In nive ſectatur, poſitum ſic tangere nolit:* (Cantat, *& apponit*) *meus eſt amor huic ſimilis: nam Tranſvolat in medio poſita, & fugientia captat*] Lambini, *Captat* pro *Cantat* ſubſtituentis, emendationem, nullius MS. auctoritate nitentem, at Torrentio, Cruquio &c. mirè arridentem, libris etiam quibuſdam nuper vulgatis receptam funditùs evertit doctiſſimus Dan. Heinſius, Epigramma Callimachi adducens, unde hanc amatoris Cantilenam (ita enim eam appellant veteres Interpretes) totidem fere verbis expreſſit Horatius:

Ὦ καλὸς, Ἐπικυδὴς, σὺ θέρει πάντα λαγωὸν
Διφᾷς, κοὐ πάσης ἴχνια δρηκολέῃ,
Σεῖο δ' ἀφετῷ κεχαρηότι· νῦν δέ τις εἶπεν
Τῇ πόδε βέβληται θηρίον, οὐκ ἔλαβεν.
Χ' ἑμὸς ἔρως τοιός· δὲ τὰ μὲν φεύγοντα διώκει
Οἶδε, τὰ δ' ἐν μίσσῳ κείμενα παρπέζεται.

Ibid. 129. Vepallida *lecto Deſiliat mulier*] Ita potiùs, junctis in unam vocem ſyllabis, ſcribendum eſſe ſuadent R. plures Lamb. quinque Pulm. Arg. & vetus apud Cruquium Commentator; ut *ve* præpoſitivum hìc augeat ſignificationem, ſicut in *vegrandis* &c. (vid. Agell. l. 5. c. 12. & l. 16. c. 5.) At Bemb.

omnes

omnes Torr. & Aſc. diviſim, *væ pallida:* quæ ſcriptura ab Acrone & Porphyrione receptæ anteponitur. Quidam MSS. Lamb. *ut pallida:* Petr. *ne:* 1 Gal. & unus Pulm. *vel.*

III. 7. *Citaret, Io* Bacche,] Turnebus (Adverſ. l. 13. c. 1.) ſuſpicatur legendum eſſe, *Bacchæ*; tum ut conſtet Metrum, tum etiam quòd hujus Cantici initium videatur ei imitatio fanaticæ exclamationis Liberalium ad Bacchas, aut ipſarum inter ſe. Favet certè huic conjecturæ Euripides in Bacchis; ubi Chorus Bacchi Orgia celebrans, hæc concinit:

Ιτε Βάκχαι, ἶτε Βάκχαι,
Βρόμιον παῖδα θεὸν θεῖε
Διόνυσον καπάγουσαι
Φρυγίων ἐξ ὀρέων. &c.

Nihil obſtat, quòd in MSS. legatur *Bacche*; cùm apud eos ſimplex *e* diphthongi vice ſæpiùs adhibeatur.

Ibid. 8. *Modò hâc*, reſonat quæ chordis *quatuor ima*] Unus Cod. Gul. Canteri (l. 4. c. 12.) habet *reſonans*; quod non ad chordam, ſed ad canentem referri cupit. Neque fortè notatu indignum fuerit, quatuor ultima verba, juxta plures atque optimos MSS. ita eſſe collocanda; nequid in Tetrachordo Horatiano diſſonet: quod tamen fit ex vulgatâ lectione, *chordis quæ quatuor ima.*

Ibid. 20. *Nullan' habes vitia? Imò alia*, haud *fortaſſe minora*] Sicui potius videbitur, ut Horatii reſponſum ex ſententiâ philautorum fiat, & cum illo Mænii v. 23. ſibi ignoſcentis conveniat: illi liberum eſto & pro *haud* reponere, ex auctoritate omnium MSS. utriuſque Academiæ, & Cruquii, octo Lamb. & quinque Pulm. ex verbis etiam Acronis ita hæc enarrantis ſub perſonâ Horatii; *confiteor me habere vitia, ſed leviora: ſed ſum ſimilis Mænio, qui dicebat ſe ignoſcere peccatis ſuis.*

Ibid. 25. *Cùm tua* pervideas *oculis mala lippus inunctis*] Huic ſcripturæ libris omnibus MSS. & pleriſque vulgatis receptæ conſentiunt Petrus Victorius (Var. Lect. l. 20. c. 15.) & Nannius (Miſc. l. 3. c. 30.) qui verbum *pervideas* ad Græci διοφθάλπιν imitationem formari aſſerunt. Placet quidem adductus à Victorio locus ex Plutarcho, lib. de tranquillitate animi.

Τί τ' ἀλόγιστον, ἄνθρωπε βασκαναίζετε,
Καλὸν ὀξυδερκῆς, τὸ δ' ἴδιον διοφθάλπτις;

Horatium igitur ſuam ex hac ſententiam deſumſiſſe facilè conceſſerim; ſed in verbo hoc ultimo transferendo, ſenſum potiùs ejus quàm ſonum ſecutum fuiſſe crediderim; utque ὀξυδερκῆς per *acutum cernis*, ita etiam διοφθάλπτις per *prævideas* reddidiſſe: hoc enim linguæ Latinæ conſuetudini, & Græcæ imitationi multo meliùs reſpondet, quàm *pervideas*; quod nuſquam *parum videndi*, ſed paſſim *perſpiciendi* ſenſu occurrit. Conſtat autem in vocibus ex *præ, per*, aut *pro*, compoſitis (quæ ſimili fere charactere apud libros MSS. notantur) deſcribendis, has præpoſitiones, errore librariorum, frequenter inter ſe immutari: ſicut ſupra Lib. IV. Od. 3. *Sed quæ Tibur aquæ fertile* præfluunt: & ejuſdem Libri Od. 14. *Qui regna Dauni* præfluit *Appuli:* ubi multi libri MSS. & impreſſi habent *perfluunt. Præfluere* autem & *prævidere*, pro *præterfluere*, & *prætervidere* dici poſſe nemo inficiabitur, qui legerit eruditas Jani Rutgerſii ad hunc locum lucubrationes, Venuſin. Lect. cap. 14. ubi multis exemplis probat has loquendi formas antiquis uſitatas fuiſſe. Nobis ſat fuerit pauca è plurimis huc afferre. Lucan. Lib. VI. v. 76.——*Romæ* prælapſus *mœnia Tibris*: (quod Virgilius Æneid. VI. v. 874. per *præterlabi* exprimit.) Idem Lib. IX. v. 1003.——*Aſiamque potentem* Prævehitur. Denique Agellius (Lib. VII.) Livium in Odyſſeâ, *parcentes* præmodum, quaſi *prætermodum*, dixiſſe notat.

Ibid. 33. *Ingenium ingens Inculto latet hoc ſub* corpore] Petr. 1 Gal. quidam Lamb. duo Pulm. plures & meliores Torr. *pectore.*

Ibid. 58. *Tardo cognomen* pingui *damus*] Sic plures atque optimi MSS. & Flaccus, Lib. II. Sat. 3.——*Qui tibi nomen* Inſano *poſuêre.* At 1 Gal. R. nonnulli Lamb. unus Cruq. & Torr. *pinguis:* quæ ſcriptura Lambino & Turnebo (l. 19. c. 4.) arriſit, & in libris pleriſque vulgatis reperitur.

Ibid. 63. *Simplicior* quis at eſt?] Ita quidam MSS. Lamb. & Editio Torr. cujus tamen Codices omnes, utì etiam noſtri, & Oxon. Cruq. ſex Pulm. & tres Gul. Canteri (l. 4. c. 12.) legunt & pro *at:* vulgati fere omnes, *ſi quis:* quod Gloſſema eſt.

Ibid. 65. *Aut tacitum* impellat] Ita libri MSS. plures & meliores; quod certè importuno aptius videtur quàm *appellet*: hoc tamen reponit Lambinus ab uno Codice admoni-

tus, atque Acronis Commentario adjutus.

Ibid. 70. Hiſce *Inclinet*] Editio Aſc. *his ſe.*

Ibid. 140. *Si quid* peccavero] Bemb. P. R. duo Pulm. *peccâro.* Petr. 1 Gal. M 2. quidam Lamb. quinque Torr. duo Pulm. *peccabo.*

IV. 14. *Accipe, ſi vis,* Accipiam *tabulas*] Ita omnes utriuſque Academiæ MSS. plerique Cruq. & Torr. duo Pulm. unus Gul. Canteri (l. 4. c. 12.) & Turnebus, Adverſar. l. 15. c. 9. qui hanc ſcripturam anteponit ei, quæ in cæteris Codd. Arg. Aſc. Muret. & libris quibuſdam recentioribus habetur; ſcilicet, *Accipe jam:* huic tamen in Comtariis ſuis favent Porphyrio, Fabricius & Dacierus. Neque tacendum eſt, quòd in Bemb. 1 Gal. M 1. R. quibuſdam Lamb. & Torr. pro *detur,* occurrat *dentur.*

Ibid. 25. *Quem vis mediâ* erue *turbâ*] Ita R. unus Pulm. Edit. Lamb. Cruq. Torr. H. Steph. & Heinſ. Atque hoc verbum per *fortuitò exime* rectè enarrat Fabricius. At tres Cruq. & unus Pulm. *eripe:* cæteri MSS. & libri ante Lambinum impreſſi, *elige;* quod ex Gloſsâ deſumtum videtur Fabricio, & H. Stephano, Diatrib. pag. 59.

Ibid. 26. *Aut* ob *avaritiam, aut* miſerâ *ambitione laborat*] Douſa (Commentar. cap. 8.) & Dan. Heinſius jubent ſcribere *ab avaritiâ.* In MS. Petr. P. & pleriſque Torr. legitur *miſer.*

Ibid. 49. Inſanus *amicâ Filius*] Bemb. Petr. M 1. M 2. quatuor Pulm. Muret. & prima Editio Lambini, *inſanit.*

Ibid. 69. Cœli Byrrhîque *latronum*] Hi ſanè meritò multorum nominum furciferi in MSS. audiunt. Sive autem *Celius* & *Birrus,* ſive *Lelius* & *Byrrius,* ſive etiam *Titius Seiuſque* appellentur, nihil intereſt.

Ibid. 87. *Quavis aſpergere cunctos, Præter eum qui præbet* aquam] Huic ſcripturæ conſentiunt omnes omnium Codd. & Horatius Lib. II. Sat. 2.——*Unctam Convivis præbebit* aquam. At Muretus Panagathum potiùs ſecutus, ſubſtituit, *aquâ.*

Ibid. 105. Inſuevit *pater optimus hoc* me] Ita libri omnes MSS. & ante Lambinum vulgati: quibus tamen adverſatus ille, reponit ——Inſevit——*hoc* mî; Horatii fidem appellans, Satyrâ ſuperiori, ——*Numqua* tibi *vitiorum* inſ.verit *olim Natura*—— At non minùs Latinè Colum. l. 6. c. 44. *Et eâ pecus inſueſcas.*

Ibid. 126. Avidos *vicinum funus utæ gros Exanimat*] 1 Gal. nonnulli Lamb. & unus Pulm. *vides.*

Ibid. 141. *Multa poetarum veniat manus,* auxilio quæ *Sit mihi*] Ita quidam MSS. Lamb. & Editio Torr. Cruq. &c. Sed tres noſtri Codices, unus Gul. Canteri (l. 4. c. 12.) quatuor Pulm. Arg. & Aſc. *auxilioque.*

V. 3. *Græcorum* longè *doctiſſimus*] Petr. 1 Gal. R. P. M 1. M 2. nonnulli Lamb. quinque Cruq. & Torr. unus Pulm. & Editio Aldina, *linguæ.* Hanc lectionem tuetur Turnebus (Adverſar. l. 1. c. 29.) ſuperiorem cæteri MSS. Acro etiam de Adverbio differens, & Fabricius; qui linguæ Græcæ peritiam Græco & Rhetori non magnæ laudi ducendam eſſe arbitratur.

Ibid. 36. *Prunæque* batil'um] Ita 1 Gal. duo Cruq. unus Pulm. & libri omnes quos vidimus vulgati. Cæteri MSS. *vatillum.* Hujus autem vocis originem atque orthographiam aliud agentibus diſcutiendam propinamus.

Ibid. 51. *Quæ ſuper eſt* Caudî *Cauponas*] Ita omnino reſtituendum eſſe monet Codex unus Pulm. unus & alter Torr. per emendationem, item Acron & Porphyrio; è quibus ille cum Ptolemæo (Lib. III. c. 1.) ait *Caudium* eſſe civitatem Samnitum prope Beneventum, teſtem adducens Lucanum, Lib. II. v. 137.

——*Romanaque Samnis*
Ultra Caudinas *ſperavit vulnera furcas.*

His etiam conſentit Silius Italicus, de *Caudinis faucibus* locutus; Plinius (Lib. III. c. 11.) hujus tractûs Populos *Caudinos* appellans; & Strabo (Lib. VI.) qui docet Viam Appiam à Benevento Romam uſque ἀλὸς Καυδίου ducere. Cæteri omnium MSS. & libri vulgati habent *Claudî:* unde Interpretes alii *Claudium* oppidum à Claudio Nerone, alii ab Appio Claudio conditum atque appellatum fuiſſe exiſtimant.

Ibid. 67. *Deterius nihilo*] Hunc verborum ordinem tuentur Bemb. unus Cruq. duo MSS. Canteri (l. 4. c. 12.) & libri omnes impreſſi. Cæteri Codices *Nihilo* (aut quod hinc corruptum videtur, *Nullo*) *deterius:* quam Anapæſti licentiam defendunt Lambinus, Torrentius & Canterus ex Lib. II. Epiſt. 2. Vehemens & *liquidus*——

Ibid.

Ibid. 71. *Penè arſit, macros*] Ita primus verba hæc collocavit Lambinus ad fidem unius MS. juxta ordinem Syntaxeos veteri utrique Interpreti ſervatum: cùm tamen illi, & antiquus in Perſium Scholiaſtes, atque omnes, de quibus apud nos conſtat, Membranæ ſummo conſenſu legerint,

Penè macros, arſit, *dum turdos verſat in igne.*

Illa quidem lectio apertior fuerit; hanc verborum Synchyſin non minùs Horatianam eſſe, multis Poetæ exemplis ab ipſo petitis probat Rutgerſius, Venuſin. Lect. c. 10.

Ibid. 89. Ultrà *Callidus ut ſoleat humeris portare viator*] Ad Canuſium ſcilicet; ubi panem lapidoſum eſſe ait Horatius verſu ſequenti. Malè igitur Exemplar Aldinum Mureti, H. Steph. & Tan. Fabr. *Ultrò*, cæteris utriuſque notæ libris reclamantibus.

Ibid. 91. *Aquæ non* ditior *urnâ*] Tres MSS. Torr. unus Cruq. (quem ſequitur) & nonnulli è vulgatis, *dulcior*. At conſtat ex verſu 88. ad hunc collato, non hìc agi de ſapore, ſed de penuriâ aquæ.

VI. 11. Amplis *& honoribus auctos*] M 1. M 2. R. quidam Lamb. *multis*: quod tamen ad Gloſſam relegandum videtur.

Ibid. 13. *Regno pulſus* fuit] Petr. M 1. M 2. P. nonnulli Lamb. & quatuor Blandin. Cruq. *fugit*.

Ibid. 15. *Judice*, quem *noſti*, *populo*] Ita libri plerique omnes poſt Lambinum vulgati: miror autem hunc ſilentio præteriiſſe lectionem illam, quam agnoſcunt omnes cæterorum MSS. impreſſa ante eum Exemplaria, & Editio Cruquii: quâ receptâ, interrogandi notam vel poſt *quo*, vel *noſti* ſtatuendam eſſe cenſet Torrentius.

Ibid. 18. *A vulgo longè* latéque *remotos*] Sic 1 Gal. quidam Lamb. unus & alter Torr. & plerique libri impreſſi. At multo plures & meliores Codices, *longè* longéque: quam lectionem ſequitur Cruquius, & genuinam pronunciat, ex Cic. Lib. II. de Finib. *Alteri plurimum ſe, & longè* longéque *plurimum tribuere honeſtati.*

Ibid. 24. *Quò tibi, Tulli, S. d. c. fierique* Tribuno] Sequimur Antiptoſin cujus meminit vetus uterque ad hunc locum Interpres, quamque agnoſcunt noſtri omnes Codd. quidam Lamb. & quinque Pulm. In cæteris MSS. & libris ante Lambinum impreſſis, pleriſque etiam ex recentioribus, legitur *tribunum*.

Ibid. 29. *Quis homo hic* eſt? *quo patre natus*] 1 Gal. P. MSS. Torr. *&*: R. Ald. Aſc. Muret. *aut*.

Ibid. 30. *Haberi* Et *cupiat formoſus*] Ita Petr. M 1. M 2. R. nonnulli Lamb. demto uno, omnes Cruq. ſinguli Torr. (quos ſequitur) multo certè concinniùs quàm *Ut*; quod in cæteris MSS. & pleriſque vulgatis occurrit.

Ibid. 52. *Felicem dicere non hoc Me poſſum, caſu quòd te ſortitus amicum*] Ita locum hunc diſtinguendum eſſe, ne *hoc* cum *caſu* cohærere videatur, ſuadet optimus Codex Bemb. & verborum ratio; quibus indicat Horatius ſe non ex eo felicem fuiſſe, quòd caſu Mæcenatem amicum ſortitus fuerit. *Hoc* autem pro *ob hoc* dici patitur & Linguæ Latinæ uſus, & Horatii conſuetudo, Sat. IV. *Nam fuit* hoc *vitioſus*. Rectè igitur verba hæc enarrat atque interpungit H. Stephanus, perperam autem libri plures è vulgatis, tranſpoſito Commate poſt *caſu*: unde Interpretes quidam, *hoc eventu, hac ſorte*, expoſuerunt: quaſi verò Horatius caſu aliquo amicum nactus, nullâ autem fortunâ ei oblatus fuerit! Non videtur tacendum, quòd in Codice Petr. pluribus Torr. & uno Pulm. *ſors* pro *fors* legatur ad verſum ſequentem.

Ibid. 57. *Pudor prohibebat* plura *profari*] M 1. *multa*, fortè ad vitandum concurſum plurium conſonarum ejuſdem generis.

Ibid. 70. *Si* & vivo] Hunc verborum ordinem, etſi, Lambino judice, duriuſculè ſonat, magìs Horatianum eſſe fatetur ille, & antiquum ſaltem fuiſſe teſtantur omnes ubique MSS. unde alium, qui in libris vulgatis occurrit, nempe *Si vivo &*, Mureti proprium fuiſſe credibile eſt.

Ibid. 96. Honeſtos *Faſcibus & ſellis*] Ita 1 Gal. Bemb. in margine; omnes etiam Codices Cruq. Pulm. Torr. & libri ante Lambinum editi. Quòd autem hic in quatuor MSS. (quos ſequitur) ait reperiri *onuſtus*; reddenda eſt ei hujus ſcripturæ fides (cui tamen, ut ſolet, iniquè detrahit Torrentius) ex textu Cod. Bemb. MB. fortaſſe etiam ex Petr. in quo legitur *honuſtus*; quod tamen mendosè pro *honeſtus* ſcribi videtur, atque inde omiſsâ literâ *h*, quæ in libris MSS. ſæpe redundat, manâſſe *onuſtus*: cui tamen nullus

lus hìc locus tribuendus videtur; cùm verbis propè ſequentibus Poeta de onere ſibi moleſto fuſiùs & commodiùs loquatur.

Ibid. 111. Millibus *atque aliis*] In hanc lectionem conſentiunt libri omnes MSS. atque ante Lambinum editi; quibus tamen invitis, ille *Multis* ſubſtituit: quod in Exemplaribus pleriſque nuper vulgatis obtinuit.

Ibid. 115. Laganique *catinum*] Dubiam profectò cœnam Horatio parabilem cupienti apponunt Critici: dum alii *laganum* ei, alii *lachanum* tribuunt. Huic ſcripturæ favet Lambinus, unius apud ſe MS. emendatione, atque artis culinariæ in *lagano* (quod rejicit) conficiendo ſcientiâ fretus; ſuperiori Turnebus (Adverſar. l. 9. c. 19.) omnium ubique MSS. Galeni (lib. de Alimentis) Heſychii, Suidæ, atque Iſidori fidem appellans, & Placentâ (oleribus paulùm lautiori) Poetæ menſam inſtruens.

Ibid. 130. *His me conſolor*, victurum *ſuaviùs*] Tres MSS. Lamb. & unus Pulm. *victurus:* quæ lectio minùs concinna, ad libros pleroſque poſt Lambinum impreſſos ab ejus Editione derivatur.

VII. 7. Tumidus, *adeò ſermonis amari*] Ita quatuor Lamb. & Pulm. tres Cruq. & Editio Lamb. & Torr. qui huic ſcripturæ vetuſtatem aſſerit, neglectâ conjunctione *que*, in cæteris utriuſque notæ Exemplaribus voci *tumidus* appoſitâ.

Ibid. 15. *Duo ſi diſcordia* vexet *inertes*] Nonnulli MSS. Lamb. *verſet*.

Ibid. 17. *Diſcedat* pigrior] Bemb. Petr. R. P. quatuor Cruq. unus Pulm. quinque Torr. *pulchrior:* cui in margine Petr. Gloſſæ loco adſcribitur *debilior*. At prior lectio, quam cæteri Codd. agnoſcunt, ad *inertes* multo commodiùs refertur.

Ibid. 20. *In jus Acres* procurrunt] Bemb. Petr. M 1. M 2. ſex Cruq. quinque Pulm. & Torr. tres Canteri (Nov. Lect. l. 4. c. 12) & libri ante Lambinum editi, *concurrunt*. Cæteri MSS. Acron, & recentionis ſeculi Editiones ſuperiori lectioni conſentiunt; cui etiam fidem facit Virgilius in deſcriptione pugnæ, Æneid. XII. v. 280.——*Quos agmina contra* Procurrunt *Laurentûm*——

Ibid. 20. *Salſo* multúmque *fluenti Expreſſa arbuſto regerit convicia*] Noſtri omnes Codices, & meliores Torr. *multoque:* unde Dan. Heinſius reponi jubet *muſtoque fluenti*; quod per *ebrium*, & *vino madidum* exponit.

VIII. 28. *Cruor in terram* confuſus] Duo MSS. Torr. *diffuſus*.

Ibid. 32. Utque *Famperitura*] Petr. 1 Gal. tres Pulm. duo Torr. *ut quæ*.

IX. 3. *Accurrit*] Ita noſtri MSS. atque omnes Lamb. Cruq. Pulm. Torr. Hoc certè verbum officioſo atque importuno magìs convenit, quàm *Occurrit*; quod in M 1. M 2. R. & MSS. Fabricii, necnon in quibuſdam libris vulgatis habetur.

Ibid. 4. *Quid agis, dulciſſime rerum*] Plerique Interpretes Acronem ſecuti, hunc verborum ordinem ſtatuunt, *quid rerum agis, dulciſſime?* cui tamen nullo modo convenit Horatii reſponſum, *Suaviter*. Rectiùs itaque monuit eruditiſſimus Dacierus, ut erasâ diſtinctionis notâ, quâ verba duo ultima ſeparantur in libris fere omnibus vulgatis, *dulciſſime rerum* ab Horatio dicatur, ſicut ab Ovidio in Epiſt. Phædræ——*pulcherrime rerum*.

Ibid. 50. *Nil* mî *officit* unquam] 1 Gal. M 1. R. quidam Lamb. & Torr. ſex Pulm. *inquam:* huic etiam ſcripturæ conſentiunt Petr. & quinque Cruq. quibus abeſt *mî*.

Ibid. 55. *Et eſt qui vinci* poſſit] Muretus & Douſa (Commentar. c. 8.) reponunt, *poſcit*.

Ibid. 64. *Et* prenſare *manu lentiſſima brachia*] Ita Petr. MSS. Oxon. plures & meliores Torr. omnes Cruq. & Pulm. demto uno, qui cum cæteris MSS. & Editione Lamb. habet *preſſare*.

X. *Lucili, quàm ſis mendoſus, teſte Catone*
Defenſore tuo, pervincam; qui malè factos
Emendare parat verſus: hoc leniùs ille,
Quo melior vir & eſt; longè ſubtilior illo,
Qui multùm puer & loris & funibus udis
Exornatus, ut eſſet opem qui ferre poetis
Antiquis poſſet contra faſtidia noſtra,
Grammaticorum equitum doctiſſimus. ut redeam illuc;

Nempe incompoſito &c.] Hos octo verſus, qui in 1 Gal. nonnullis MSS. Lamb. Cruq. Pulm. & Torr. in omnibus Benedicti Philologi, Edit. Aldin. & Pulm. initio hujus Satyræ apponuntur, in Cod. Petr. ad marginem deſcribuntur, & à Lilio Gyraldo, Glareano, & Cantero pro Horatianis habentur, placuit huc potiùs à textu rejicere: quòd minimè

ibi

ibi deſiderentur, atque ab imitatore aliquo conficti videantur, tanquam Prologus cæterorum; quibus Horatius magis concinnè & venuſtè in medias res, ſatis notas ex Sat. IV. lectorem rapit. Cùm autem aliquam vetuſtatis ſpeciem, obſcuram licet, præ ſe ferant, & Poetæ noſtri judicio de ſtylo Lucilii duriuſculo ſuffragentur, non uſquequaque omittendos eſſe cenſuimus.

Ibid. 27. *Oblitus patriæque patriſque*, Latinè *Cùm Pedius cauſas exſudet*] Sequimur elegantem Lambini emendationem, ex duobus MSS. petitam, Scholiis antiqui apud Cruquium Interpretis adjutam, & Torrentio Cruquioque comprobatam; quâ receptâ, multo apertior eluceſcit Antitheſis inter Poetam Græcolatinum, & Oratores hos, ad Catonis Cenſorii exemplum, adeò Latinitatis tenaces, ut nunquam inter agendum Græco ſermone uterentur: quod veteri utrique Interpreti de iis affirmanti atteſtatur Quintilianus. Cæteri omnium Codices, & pleraque è vulgatis Exemplaria, *Latini*.

Ibid. 41. Comis *garrire libellos*] Duo MSS. Cruq. *comes*.

Ibid. *Epos acer*, *Ut nemo*, *Varius* ducit: *molle atque facetum*] Ita Bemb. 1 Gal. R. M 1. M 2. Lamb. Torr. quatuor Pulm. Arg. & Aſc. quo ſenſu dixerat Horatius, Lib. II. Epiſt. 1. —— *Tenui* deducta *poemata filo*: & Ovidius, Triſt. V. Eleg. 13. ——*Et cupio nonnullos* ducere *verſus*. Sed Petr. P. & duo Pulm. *dictu*. Cæteri omnes MSS. & libri quidam impreſſi ——ductu *molle atque facetum*: quam lectionem qui probat, is Cruquium legat.

Ibid. 45. Gaudentes *rure Camenæ*] Unus Codex Pulm. & nonnulli Torr.——Capuo de *rure*; Nolam intelligentes, ubi ſcripſit Virgilius. Sed hæc Glo[illegible]s videntur adnumeranda.

Ibid. 49. *Hærentem capiti* multâ cum *laude coronam*] Tres noſtri Codd. tot Pulm. & quidam Torr. *cum multâ*: unus Pulm. & Torr. *cumulatâ*; quod huic non diſplicet.

Ibid. 68. *Hoc noſtrum fato* dilatus *in ævum*] Ita Bemb. M 2. quatuor Lamb. unus Cruq. & Pulm. Sed unus Lamb. quatuor Cruq. quidam Torr. *delatus*: unus Pulm. & Aſc. *delapſus*: cæteri omnes MSS. & Arg. *dilapſus*.

Ibid. 74. Contentus *paucis lectoribus*] M 2. *Contemtus*.

Ibid. 78. *Aut* crucier, *quòd Vellicet abſentem Demetrius*] Omnes MSS. utriuſque Academiæ, Pulm. & Torr. & nonnulli Lamb. *cruciet*.

AD LIB. II.

I. 20. Cui *malè ſi palpere*, *recalcitrat*] Petr. 1 Gal. tres Pulm. *Qui*.

Ibid. 31. *Neque ſi* malè *geſſerat* uſquam, *Decurrens aliò*] Verbum *geſſerat*, quod in omnibus utriuſque Academiæ, Cruq. Pulm. Torr. & Lambini MSS. reperitur, immeritò rejicit hic; cùm eo ſæpiùs utatur Horatius: ut Sat. III. hujus libri, *Si* malè *rem* gerere *inſani eſt*: abſolutè autem Cicero, Lib. V. de Finib. *à ſpe* bene gerendi *abeſſe*. Minùs igitur commodè Lambinus ſubſtituit *ceſſerat*: quæ ſcriptura apud libros nuper impreſſos fere obtinuit. Non videtur hìc loci tacendum, quòd in Petr. 1 Gal. nonnullis Lamb. duobus Cruq. tribus Pulm. pro *uſquam*, legatur *unquam*.

Ibid. 69. *Primores populi arripuit populumque* tributim] Omnino rejicienda eſt obſcura illa emendatio Lambini & Turnebi (Adverſar. l. 7. c. 11.) reponentium *tributum*; fortè ex Scholio Acronis, ubi ille *tributum* enarrat per *diſtributum in tribus*.

Ibid. 79. *Nihil hìc* diffindere *poſſum*] Ita Bemb. 1 Gal. Petr. per lituram, tres Lamb. Cruq. & Pulm. quidam Torr. cujus nonnulli *diffidere*. Cæteri omnes MSS. & vulgata ante Lambinum Exemplaria, *diffingere*: quod Dacierus ab Horatio dictum velit, affirmante, ſe non mutare ſententiam, niſi diſſentiat Trebatius. At ſuperiorem lectionem agnoſcit Acron; cui potius videtur, ut Trebatius Juriſconſultus verbo forenſi utatur; quod in lege ſecundâ Numæ Pompilii reperiri ait: *Siquid horum fuerit vitium judici*, *arbitrove*, *reove*; *is dies* diffiſſus *eſto*: quod etiam eodem ſenſu occurrit apud Livium, Lib. IX.

Ibid. 84. *Siquis Opprobriis dignum* latraverit, *integer ipſe*] Nonnulli MSS. Lamb. *laceraverit*, voci *integer* oppoſitum: quod tamen ex Acronis Commentario deſumtum videtur.

II. 1. *Quæ virtus & quanta*, boni, *ſit vivere parvo*] Bemb. R. M 1. unus Torr. Edit. Aldina, Aſc. & Fabricius, *bonis*: cui etiam ſcripturæ aſſentit Acron.

Ibid. 3. Abnormis *ſapiens*, *craſſàque Minervâ*] Hic locus ſtylum paſſus eſt in Cod. 1 Gal.

ubi, literâ *s* erasâ, legitur *Abnormi*. At huic emendationi consentiunt Petr. quidam Lamb. tres vetustissimi Bland. Cruq. totidem Pulm. quatuor Torr. & unus Fabr. Utriusque lectionis meminit Acron.

Ibid. 28. Cocto num *adest* honor *idem*] Ita plurimi atque optimi Codd. neglectâ elisione, ut usu venit apud vetustioris seculi Poetas. Sic Ennius Lib. X. Annalium, *Insignita fere tum millia* militum *octo*. Et Lucretius Lib. I. v. 437. Corporum *augebit numerum*—— Neque desunt hujus licentiæ exempla apud Horatium, Lib. I. Sat. 9. *Si* me *amas, inquit:* quæ etiam passim apud Comicos videre est. At 1 Gal. & Ald. *nec:* Editio Gryphiana, & Mureti, & nonnulli ex recentioribus, coctove *num adest* &c. In Codice M 2. uno Cruq. duobus Torr. & tribus Pulm. pro *honor*, occurrit *color:* atqui hæc lectio illius videtur declaratio. Ex variis hujus loci aliquantùm obscuri lectionibus, hanc tandem eruit Torrentius:

——*Cocto num adest honor idem,*
Carne tamen quamvis distat nihil? hac magis illam
Imparibus formis deceptum te petere, esto.

Ibid. 38. *Jejunus* rarò stomachus *vulgaria temnit*] Hunc verborum ordinem tuentur omnes de quibus apud nos constat MSS. necnon Arg. & Asc. unde intelligere est, stomachum *rarò jejunum* (i. e. saturum plerumque & cibo confertum) vulgaria fastidire. Huic etiam structuræ favet Acron; qui tamen malit legere *rari*, quasi vox *jejunus* pro *cupidus* fuerit accipienda. At Editio Aldina, & Mureti, quibus etiam subscribunt plures è recentioribus, sensum hujus loci atque ordinem invertunt, hoc modo;

Jejunus stomachus rarò *vulgaria temnit.*

Unde verba hæc (quibus ita collocatis nullus hìc locus est) in proverbium sententiæ Horatianæ prorsus contrarium abierunt.

Ibid. 53. *Sordidus à tenui victu* distabit, *Ofello Judice*] Bemb. Petr. singuli Pulm. &, demto uno, omnes Cruq. *distabat.*

Ibid. 56. *Cui Canis ex vero* ductum *cognomen adhæret*] Ita Bemb. P. MB. unus Cruq. & Pulm. Atque ita loquitur Flaccus Satyrâ præcedenti, de Africano——*qui* Duxit *ab oppressâ meritum Carthagine nomen.*

Ibid. 64. *Hac urget lupus, hac canis,* aiunt] Sequimur scripturam Codicis Bemb. M 2. R. plurium Cruq. optimorum Torr. duorum Pulm. & unius Gul. Canteri (Nov. Lect. l. 4. c. 12.) quæ magìs proverbium sapit, quàm recepta illa cæteris MSS. & libris plerisque vulgatis, nempe *angit.*

Ibid. 79. Affigit *humo divinæ particulam auræ*] Ita nostri omnes MSS. Cruq. Pulm. Torr. Arg. Asc. Muret. At Lambinus (assentientibus ei H. Steph. & plerisque libris recentioribus) ex fide duodecim MSS. reponit *affligit*; ex auctoritate etiam Plauti dicentis in Rudent. & Persâ, affligam *te ad terram:* & Livii, Lib. IV. *cuspide ad terram* afflixit.

Ibid. 83. *Diem festum rediens* advexerit *annus*] Duo MSS. Cruq. unus & alter Torr. atque omnìa ante Lambinum Exemplaria, *adduxerit.*

Ibid. 94. *Famæ, quæ carmine gratior aurem* Occupat *humanam*] Ita Petr. in interstitio, M 1. R. omnes Cruq. demto uno (quem sequitur) duo Pulm. Arg. Asc. & Torr. cujus Codices meliores, & cæteri omnium, *Occupet.* Recténe an secus lectio hæc à Lambino & Torrentio vulgatæ anteponatur, Lector judicet.

Ibid. 98. *Cùm deerit egenti* As, *laquei precium*] Ita M 2. Lamb. quinque Cruq. (quos sequitur) quatuor Pulm. duo Gul. Canteri (Nov. Lect. l. 4. c. 12.) atque ita malit Torrentius; qui tamen cum cæteris MSS. & libris plerisque vulgatis scribit *Æs.* Quidni autem nobis potior sit lectio illa superior, quâ perditissimo Helluoni res jampridem ad *assem*, tandem verò ad *restim* rediisse dicitur?

Ibid. 106. *Uni nimirum* rectè tibi *semper erunt res?*] Muretus, Lambinus, & Exemplarium recentiorum vulgus, *tibi rectè*; cui verborum structuræ assentit 1 Gal. ultimi verò scripturæ dissentit; cùm in illo, sicut in Bemb. M 2. quibusdam Lamb. & uno Cruq. legatur *rectæ.*

Ibid. 113. *Integris opibus novi non* latiùs *usum*] Henricus Stephanus (Diatrib. pag. 66.) suspicatur legendum esse *lautiùs.*

Ibid. 123. *Ludus erat* cuppâ *potare magistrâ*] Habes, Lector, confitentem reum, omnium fere Exemplarium fidei adversantem, & solâ Codicis R. scripturâ, MS. Petr. emendatione, atque Lambini ita ex conjecturâ reponentis auctoritate adjutum; reclamantibus quidem libris plerisque vulgatis, atque omnibus præter Lambinum, Cruquium & Dacierum, Interpretibus: nisi fortè pro nobis stare dicen-

dicendus ſit Porphyrio, cujus hoc eſt Scholion; *ſiquando libere potare volebant antiqui*, i. e. *ſine Archipoſiâ, dicebant ſe facere magiſtram* culpam: ubi repugnat vocis ultimæ ſcriptura, favet cæterarum ſenſus; quem ita tandem expediunt nobis Viri quos diximus eruditi, quaſi ruri, ubi nullus bibendi arbiter cæteris præerat, *cuppæ* (ſive poculi) menſura potantibus legem tulerit; at non invitis, cùm tantum ſolummodò unicuique fuerit bibendum, quantum ipſe calici infunderet, neque alterius præter cyathum Magiſtri imperium ferendum. Quo fere modo in villâ Horatii (Sat. VI. hujus Libri)

——————prout cuique libido eſt,
Siccat inæquales calices conviva, ſolutus
Legibus inſanis; ſeu quis capit acria fortis
Pocula, ſeu modicis uveſcit lætius——

Cupam autem vas eſſe potorium vernaculæ linguæ etiam uſurpatum pro *paterâ*, fatetur Turnebus (l. 7. c. 9.) ex Epigrammate; *Sunt* cuppæ, *calices*, *cyathi* &c. atque ita dicitur ex Nævio, qui duas *cupas* meró plenas exhauſit. Peccat autem in convivii hujus modeſtiam Theodorus Marſilius, *cupam* pro vaſe vinario majori accipiens (quo ſenſu interdum occurrit) eamque bibendi magiſtram conſtituens; quaſi eouſque convivis potandum fuerit, donec dolium illud exhauſtum eſſet. *Cuppam* verò rectiùs dici vocem hanc, quâ cyathus notatur, & à Græcâ Κύϐη, quam Heſychius per ποτήριον explicat, deduci credit Dacierus. Videamus jam nunc qualem lectionis tot Exemplaribus ſcriptis atque excuſis, tot etiam Viris in re Criticâ celebrioribus comprobatæ expoſitionem afferat nobis Acron: *Ludebant (inquit Horatius) poculis, indulgentes vino, præeunte* culpâ; *quia* culpatur *ille qui multum bibit*. Dignum certè patellâ operculum! Hac autem cùm non ſucceſſerit, aliâ aggrediuntur viâ acutioris naſi Interpretes, Turnebo, tanquam Sympoſiarchæ, bibendi arbitrium deferentes; qui loco proximè citato, hanc hujus Convivii legem ſtatuit, *ut ſiquis aliquâ in re* peccârat, *calicem duceret, utque bibere pœnæ & dedecoris eſſet, non invitationis & magiſterii:* quaſi ſcilicet *culpa* peccanti velut modimperatrix fuerit, quæ præſcriberet quantum ei eſſet bibendum. Hunc autem ludum (ad Thracas potiùs Scythaſque relegandum) ruſticorum ſeſe mutuò abſque inſidiis excipientium ſimplicitati nullo modo convenire rectè monet Dacierus.

III. 39. *Pudor, inquit, te malus* urget] Septem Cruq. atque Torr. & quinque Pulm. *angit.*

Ibid. 43. *Et* quemcunque *inſcitia veri Cæcum agit*] Editio Arg. & Mureti, ac plures è vulgatis (quibus aſſentit Dacierus) *quæcunque*. At ſuperiori illâ lectione, quam agnoſcunt plerique omnes qui ad nos pervenerunt MSS. clariùs indicatur Stoæ decretum, ſtultos omnes & improbos, cujuſcunque conditionis, inſanire; quod ſuſiùs deinceps proſequitur Horatius verbis prope ſequentibus;

——Hæc populos, hæc magnos formula reges,
Excepto ſapiente, tenet——

Ibid. 72. *Cùm rapies in* jus malis *ridentem alienis*] Hunc locum in pleriſque Membranis depravatum, ita denuò reſtituendum eſſe monuit Simeon Boſius ex antiquiſſimo Codice; cui fidem faciunt unus atque alter Lamb. quatuor Blandin. Cruq. unus vetuſtiſſimus Gul. Canteri (l. 2. c. 16.) duo Pulm. His etiam accedit Porphyrionis Commentarius ille, *Græcus eſt* (ſcil. verſus) *quo ſignificat, ſi in* jus *rapere cœperis, non ex animo ridebit:* quibus hæc ſubjungit idem ille Canteri Codex, *alienis* malis, *i. e. maxillis:* cujuſmodi Gloſſa in antiquo Fabricii MS. & in Edit. Arg. occurrit. Hunc igitur verſum ad imitationem Homerici illius, Odyſſ. υ. v. 374 factum eſſe nemo dubitaverit:

Οἱ δ' ἤδη γναθμοῖσι γελώων ἀλλοτρίοισι.

Ad quem locum Euſtathius ſeculi ſui proverbium adducit, ξένοις γελᾷν παρεσιαῖς, pro *riſum fingere:* ſicut ἀλλοτρίοις ἐθέλειν γναθμοῖς, pro *invitò mandere*. Huc etiam pertinet locus ille Valerii Flacci, Argonaut. Lib. VIII. à Turnebo laudatus (Adverſar. l. 23. c. 5.) *Errantesque genæ, atque alieno gaudia vultu.* At Dacierus Homerum atque Horatium loco citato de ridentibus, non invitò, ſed ex animo atque effusè, locutos ſuiſſe contendit. Utut hoc fuerit, de lectione à nobis receptâ ſatìs conſtat; quæ multo verior atque antiquior videtur illâ, quam afferunt cæteri MSS. & libri aliquot impreſſi, nempe

Cùm rapies in jura malis *ridentem alienis*:

quæ fortè ſcriptura nata eſt ex errore quorundam *malis* pro *damnis* accipientium; qui proinde, ad metrum ſarciendum, *jura*, ſubſtituerunt. Quantumvis autem hæc lectio Torrentio ali-

iſque placuerit, vix crediderim linguæ Latinæ uſum ferre; ut vel *in jura* rapere, pro *in jus* (ſicut loquitur Horatius Lib. I. Sat. 9) vel *ridere* malis alienis, pro *gaudere*, dicatur.

Ibid. 88. *Credo Hoc Staberî prudentem animum* vidiſſe] Lambinus, contra omnium MSS. fidem, ſcribit *juſſiſſe*; & vel hoc verbum, vel *voluiſſe* hìc reponendum cenſet Porphyrio: cui ſubſcribunt libri omnes nuper vulgati. Audiamus autem Horatium in ſequentibus quaſi ex abrupto rogantem——*Quid ergo* Senſit?

Ibid. 96. *Divitiis——quas qui* conſtruxerit] Petr. 1 Gal. R. P. M 1. plures Cruq. duo Pulm. *contraxerit.*

Ibid. 97. *Clarus erit, fortis, juſtus*—— Sapienſne? *Etiam, & rex*] Ita R. P. M 1. Bemb. ad marginem; omnes Lamb. quidam Cruq. tres Pulm. cujus duo Codices, & meliores Torr. interrogandi notam habent poſt *Sapienſne?* quaſi hoc verbo Damaſippi oratio à Flacco interrumpatur feſtivè ſatis quærente, an etiam ſapientiam conciliare poſſint divitiæ? Hanc etiam Particulam agnoſcit Priſcianus (l. 16. c. 1.) qui tamen non interrogativam ſed confirmativam eſſe ait. Cæteri MSS. & plerique libri impreſſi, continuato Damaſippi ſermone——*juſtus*, ſapiens, *etiam & rex.*

Ibid. 155. Tu *ceſſas?*] Ad partes iterum vocandus eſt Muretus; qui ut aliquid ſaltem novi in ſingulis Horatii ſcriptis comminiſcatur, pro *Tu*, quod hìc loci minimè otioſum eſt, ſubſtituit *Quid*; reclamantibus quidem Membranis ad unam omnibus, at aſſentientibus ei Lambino & pleriſque Exemplaribus vulgatis.

Ibid. 188. *Nil ultra* quæro *plebeius*] Unus Codex Cruq. & Gul. Canterus (Var. Lect. l. 4. c. 12) *quære*; quaſi hæc Agamemnonis verba fuerint: at huic ſcripturæ atque interpretationi (quam miror Torrentio placuiſſe) prorſus repugnat libertas illa conſulendi, quam infra (v. 190.) permittit Agamemnon.

Ibid. 189. *Et æquam Rem imperito:* at *ſi cui videor non juſtus*] Ita antiquiſſimus liber Blandin. Cruq. Cæteri omnes, *ac.*

Ibid. 208. *Species alias* veris] Sequimur ſcripturam Codicis R. & vetuſtiſſimi MS. Cruq. qui elegantem Lambini ita reponentis conjecturam hoc Acronis Scholio confirmat: *qui concipit animo ſpecies* falſas, *&* vera *non videt* &c. His etiam conſentit adnotatio ejuſdem Codicis; *alias* veris, *i.e. contrarias veritati*; alias ſcilicet à veris: quo loquendi genere uſus eſt Horatius, Lib. I. Epiſt. 15. ——*alium ſapiente bonoque:* & Lib. II. Ep. 1. ——*alius Lyſippo.* Unus MS. Cruq. per emendationem (quam ſequitur ille) *vero:* cæteri omnium, & nonnulli è vulgatis, *veri.*

Ibid. 216. Puſam *aut* puſillam] Mirum quantùm hæc verba balbutiant libri MSS. cùm in pleriſque legatur *Ruſam* aut *puſillam*, in quibuſdam *Pupam* aut *pupillam.* Rectè quidem Cruquius primam hujus carminis vocem ex analogiâ tertiæ reſtituit, præſertim cùm hæc illi originem ſuam debuerit. *Puſam* autem pro *puellâ* accepiſſe antiquos tradit Feſtus, atque evincit vetus Epigramma apud Varronem, Lib. 6. de Linguâ Latinâ;

Dicit puſum puſa *puella: hic mutua muli &c.*

Ibid. 235. *Tu piſces hiberno ex æquore* verris] Bemb. 1 Gal. M 2. unus Cruq. quatuor Pulm. tres Torr. & libri ante Lambinum editi, *vellis.*

Ibid. 238. *Unde uxor mediâ* currat *de nocte vocata*] Noſtri Codices, M 2. omnes Cruq. & Torr. quatuor Pulm. *currit:* M 1. duo Torr. *decurrit.* Quævis harum lectio ſi admittatur, neceſſe fuerit Adverbium *Unde* ſenſu relativo, pro *à quo*, accipere: ſicut Lib. I. Sat. 6.——*Valerî genus*, unde *Superbus T. r. pulſus fuit.*

Ibid. 246. *Quorſum abeant ſani? cretâ an carbone* notandi?] R. Lamb. tres Cruq. meliores Torr. *Quorſum abeant? ſani cretâ, an carbone* notandi, vel *notati:* quod etiam occurrit in Bemb. Petr. (qui in interſtitio habent receptam lectionem) necnon in P. omnibus Lamb. ſex Cruq. & quatuor Pulm. Ex iis plerique, *Quorſum abeant? ſani* ut *cretâ, an carbone* notati? Ex variâ omnium ſcripturâ, hanc tandem lectionem elici poſſe arbitratur Lambinus;

Quorſum abeant? cretâ ut ſani, an carbone notandi?

Ibid. 255. *Faſciolas*, cubital, *focalia*] Omnes MSS. utriuſque Academiæ, Cruq. Pulm. & optimi Torr. *cubitale.* Cùm autem hi ornatus morbi fuerint inſignia, teſte etiam Quintiliano, Lib. II. c. 3. *Palliolum* (quod fortè idem eſt cum cubitali) *ſicut faſcias, quibus crura veſtiuntur* (faſciolas ſcilicet) *& focalia* (fortè faucium tegumenta) *& au-*

& aurium ligamenta ſola excuſare poteſt valetudo: videtur vocis *focalia* Etymologia exigere, ut metri gratiâ, receptæ potiùs lectioni acquieſcamus.

Ibid. 283. Quid tam *magnum? addens*] Ita Bemb. in margine, Petr. quidam Lamb. ſex Cruq. duo Pulm. & caſtigatiores Torr. unde indicatur, non magnam rem poſci, nempe ut Dii omnes unum morti ſurripiant: quibus mox ſubjicit Horatius, *Diis etenim facile eſt.* Cæteri MSS. Lambinus, Torrentius & pleraque Exemplaria vulgata, *Quiddam.*

Ibid. 301. Quâ *me* ſtultitiâ——*Inſanire putas*] Cruquius unius MS. auctoritate, & Lambini conjecturâ fretus ſcribit, Quam *me* ſtultitiam. Sicut Seneca de Vitâ Beatâ, *Inſanire* inſaniam hilarem; & Poeta noſter in ipsâ hac Satyrâ——*Huic ego vulgum Errori* ſimilem *cunctum inſanire docebo.*

Ibid. 317. *Num* tandem, ſe inflans, *ſic magna fuiſſet*] Sic R. Lamb. Torr. unus Pulm. & libri impreſſi. Cæteri MSS. *Num tandem* ſufflans: duo Cruq. (quos ſequitur) *Num* tantùm, ſufflans ſe.

Ibid. 322. *Quæ ſiquis ſanus* fecit, ſanus facis & *tu*] Unus Cruq. *facias tu.* Petr. 1 Gal. R. P. ſex Lamb. quatuor Cruq. tres Pulm. *facit, & ſanus facies tu:* quibus fere conſentiunt optimi Codices Torr. *facias,* pro *facies,* legentes.

IV. 2. *Qualia* vincunt *Pythagoran*] Bemb. quinque Lamb. unus Cruq. & Pulm. *vincent.* M 1. M 2. ſex Lamb. & unus Cruq. (quos ſequuntur illi) *vincant:* cæteri MSS. & libri vulgati conſentiunt receptæ lectioni; quæ Epicurei arrogantiam meliùs exprimit.

Ibid. 41. Curvat *aper lances carnem vitantis inertem*] Unus Pulm. plures Torr. (quos ſequi malit) Editio Mureti, & multi è recentioribus, *Carvet.*

Ibid. 44. Fecundi *leporis*] Duo Codices Cruq. *Fecundæ.*

Ibid. 46. *Ante meum nulli patuit quæſita* palatum] M 1. *palato.*

Ibid. 66. *Byzantia* putruit *orca*] Petr. 1 Gal. P. M 1. M 2. omnes Cruq. quinque Pulm. unus Fabr. & plerique omnes Torr. *putuit:* ſicut Satyrâ hujus libri ſecundâ, Putet *aper*——

Ibid. 74. *Primus & invenior piper album——circumpoſuiſſe catillis*] Ita R. omnes MSS. Lamb. tres Cruq. unus Pulm. duo Gul. Canteri (Nov. Lect. l. 4. c. 12.) Cæteri Codices, Nonius Marcellus, Editio Aſc. & prima Lamb. *inveni.*

Ibid. 79. *Dum* furta ligurrit] Petr. M 1. quidam Lamb. unus Cruq. *fruſta.* Ultimum autem verbum duplici *r* ſcribendum eſſe ſuadet MSS. penè omnium fides, & poſtulat menſuræ ratio: cùm *ligurio* ἀπὸ τοῦ λιγυρὸς deduci moneat Donatus in Terentii Eunuch. Act. V. Scen. 4. *Quæ, cum amatore ſuo cùm cœnant,* ligurriunt.

V. 3. *Quid rides? Jamne doloſo*] Priora illa verba Ulyſſis eſſe, ſuadet Scholion Margini Codicis Petr. adſcriptum; *ridet Tireſias:* ut Ulyſſes, ſubridente illo, ex abrupto hæc rogaverit; ſicut Lib. I. Sat. 1.

Tantalus à labris ſitiens fugientia captat
Flumina——quid rides?

Qui autem verba hæc Tireſiæ tribuunt (quod in libris pleriſque vulgatis fit) minùs advertunt Ulyſſem per totam hanc Satyram ſeriò agere, Tireſiam autem ridentem dicere verum.

Ibid. 11. *Sive aliud* privum *dabitur tibi*] R. *primum.*

Ibid. 36. Caſsâ *nuce pauperet*] Ita M 2. Lamb. Cruq. Torr. & libri omnes impreſſi: huic tamen ſcripturæ repugnant Membranæ veteres, magno conſenſu *quaſsâ* legentes. At Plautus in Rudent. *caſſam glandem*; in Pſeudol. *caſſam nucem,* pro *vacuâ,* dixit.

Ibid. 44. *Plures annabunt* thynni, & cetaria *creſcent*] 1 Gal. *cygni*; & mox per emendationem, quæ etiam in Petr. occurrit, *vivaria:* ut Lib. I. Epiſt. 1. *Excipiantque ſenes, quos in* vivaria *mittant.*

Ibid. 84. *Me ſene, quod* dicam, factum eſt] Bemb. 1 Gal. *quod factum eſt, dicam.*

Ibid. 104. *Sepulcrum* Permiſſum *arbitrio*] Ecce iterum Muretum verba nobis dantem, & contra omnium MSS. fidem, *Commiſſum,* ſi placet, ſubſtituentem: quæ lectio ad libros plerosque vulgatos, quaſi ex traduce derivatur.

VI. 24. *Ne prior officio quiſquam reſpondeat,* urge] Lambinus, & Turnebus (Adverſar. l. 13. c. 17.) aiunt ſe reperiſſe in libris quibuſdam antiquis, *urges*; quod illi ad Janum referunt. Huic ſcripturæ aſſentit Codex unus Pulm. diſcrepant cæteri omnes.

Ibid. 29. *Quid vis, inſane, & quas res*

agis? *improbus urget*] 1 Gal. & Aſc. *Quid tibi vis inſane & quas res*——omiſſo *agis*: tres Torr. *Quid tibi vis? quas res agis, inſane?*

Ibid. 44. *Thrax* eſt *Gallina Syro par*] Lambinus plurium MSS. fide, & Gul. Canteri (Nov. Lect. l. 4. c. 12) ex MS. vet. teſtimonio adjutus reponit, *an.*

Ibid. 53. *Ut tu Semper eris deriſor!* At *omnes Dii exagitent me*] Hanc ſcripturam ſolus, quantùm conſtat, agnoſcit MB. cui ſuffragantur Lamb. Cruq. Torr. & pleraque è recentioribus Exemplaria: cùm in libris utriuſque notæ antiquioribus, & nonnullis nuper vulgatis legatur, *Ut tu Semper eris deriſor* ad *omnes!* verbis quibuſdam ſermonis Horatiani, ad percontatorem minùs eleganter tranſlatis.

Ibid. 69. *Seu quis capit acria fortis Pocula, ſeu modicis* uveſcit *lætiùs*] Ita 1 Gal. M 2. R. quidam Lamb. quatuor Blandin. Cruq. unus Fabr. tres Pulm. Cæteri MSS. Edit. Arg. Aſc. Muret. Torr. & plures è vulgatis, *humeſcit*. Cùm autem hoc verbum ab *humidus* deducant Grammatici; quidni ex Analogiâ permittant etiam *uveſco* ab *uvidus* formari? quod certè multò meliùs vino (aut uvâ) madidis convenire teſtatur Servius in Virg. Ecl. X. v. 20.

Uvidus *hiberna venit de glande Menalcas.*

Ad quem locum ille; Humidum *eſt*, *quod extrinſecus habet aliquid humoris*; uvidum *verò, quod intrinſecus*; *unde* uvæ *dicuntur.*

Ibid. 109. Prælambens *omne quod affert*] M 2. *prælibans.*

Ibid. 116. *Et* valeas] Lambinus, Codices ſuos pleroſque ſecutus, libris vulgatis auctor eſt, ut legatur, *valeat:* quaſi mus ruſticus paulò inhumanior, non hoſpiti ſuo, ſed vitæ huic periculoſæ valedixerit.

VII. 13. *Jam mallet* doctus *Athenis Vivere*] P. M 1. quinque Lamb. & Cruq. tres Pulm. & unus Turnebi (Adverſar l. 3. c. 17.) *doctor:* huic ſcripturæ aſſentit vetus apud Cruquium Commentator, & Codex Petr. qui tamen in margine agnoſcit lectionem cæteris MSS. & libris omnibus excuſis receptam.

Ibid. 17. *Mitteret in* phimum *talos*] Hanc lectionem tuentur quidam MSS. Lamb. ſex Cruq. duo Pulm. totidem Torr. & Gul. Canteri (Nov. Lect. l. 7. c. 8.) qui optimè eam defendit ex Julio Polluce, l. 10. c. 31. Κυβεῖτοῦ σκεύη, ἄστραξ, κόσκινον, ἀμφίστιοι ἀστράγαλοι, φιμοὶ &c. Lambinus etiam ex Æſchinis oratione in Timarchum——Συγκυβευτῶν τινες, &c. διεῤῥίφθαι ἀστραγάλους διασείσαντες, καὶ φιμοὺς, & κυβευτικὰ ἄπερ ὄργανα. His etiam accedit vetus apud Cruquium Scholiaſtes; qui ait *phimum* eſſe inſtrumentum ligneum ſtricti oris, ex quo conjiciuntur teſſeræ; per *pyrgum* & *fritillum* hanc vocem cum Porphyrione, enarrans: quod fortè Gloſſema aliquantùm notius ex *Turriculâ* Martialis (Lib. XIV. Epigr. 16.) Scribam aliquem veræ lectionis ignarum impulit, ut pro *phimo pyrgum* ſubſtitueret, Codici Petr. per lituram, cæteris etiam MSS. & libris pleriſque vulgatis receptum.

Ibid. 18. *Quanto conſtantior* idem *In vitiis, tanto levius miſer* ac prior ille, *Qui* jam *contento*, jam *laxo fune laborat*] Hunc locum diverſis MSS. lectionibus obſcuratum, ita tandem ſcribendum eſſe ſuadent optimæ notæ Codices; cùm in pleriſque, pro *iiſdem* (quod in novem MSS. Cruq. habetur) occurrat *idem*; in quibuſdam Lamb. pro *acrior* (quæ ſcriptura cæteris Exemplaribus manu exaratis fere ſolennis eſt) *ac prior*; in iiſdem autem Lambini Membranis, necnon in Bemb. Petr. ſingulis Oxon. pluribus Cruq. quinque Pulm. & melioribus Torr. *ille*, pro *illo*; quod in cæteris MSS. & pleriſque vulgatis, aſſentiente etiam Lambino & Turnebo, obtinuit: minimè certè neceſſarium, ſi particulam *ac* per *quàm* interpretemur: ſicut Epod. XII. v. 14. & hujus Satyræ v. 96. Obiter itaque monendus eſt lector, vocem *prior* pro *melior* malè vulgo accipi: cùm, inſtitutâ comparatione inter Priſcum ſibi in vitâ inæqualem, & Volanerium in vitiis conſtantem; *prior ille* ad ſuperiorem apertè ſatìs referatur. Quòd autem ad verſum ſequentem, in Petr. M 1. M 2. tribus Cruq. & uno Pulm. legatur——tam *contento* quàm *laxo fune*: illud nec reticendum videtur, nec reponendum.

Ibid. 34. *Nemon' oleum* feret *ocius?* ecquis *Audit? cum magno blateras clamore*, fugiſque] Bemb. P. R. M 1. M 2. tres Cruq. duo Pulm. quidam Torr. *fert*. Petr. 1 Gal. M 2. unus Pulm. & libri ante Lambinum vulgati, *hæc quis*——Sed hæc levia; illud fortaſſe majoris momenti, quòd verſu ſequenti, in plurimis optimiſque MSS. occurrit *fugiſque:* quam ſcripturam agnoſcit Acron, atque

que hoc Scholio tuetur; *expreſſit* velocitatem *hominis* feſtinantis *ad cœnam*. Minùs igitur commodè in interſtitio Petr. atque in R. duobus Lamb. ſex Cruq. (quos ſequitur) quatuor Pulm. quinque Torr. & pleriſque libris vulgatis legitur, *furiſque*.

Ibid. 39. *Imbecillus, iners*; ſi *quid vis, adde, popino*] Benedicti Philologi Editio, Sim *quid vis*.

Ibid. 58. *Quid refert, uri virgis, ferroque necari Auctoratus eas*] Prorſus rejicienda eſt vitioſa illa diſtinctio, quæ in libris pleriſque impreſſis poſt *necari* habetur: cùm vox illa ad ſequentem referri debeat, juxta fidem optimi Codicis Bemb. quatuor Pulm. Lamb. & Torr. & ſententiam Acronis: ut hujus loci ordo hic ſit; *Quid refert, utrùm eas auctoratus* (i. e. venditus ludo gladiatorio, ſub hac conditione, nempe) *uri virgis, & necari ferro*. Hanc autem hujus venditionis legem fuiſſe teſtatur Seneca, Epiſt. 37. *Promiſiſti virum bonum, ſacramento obligatus es——eadem honeſtiſſimi hujus, & illius turpiſſimi* auctoramenti *verba ſunt*: uri, vinciri, ferroque necari. *Ab illis qui manus arenæ locant, & edunt ac bibunt quæ per ſanguinem reddant, cavetur ut iſta vel inviti patiantur; à te, ut volens libenſque patiaris*.

Ibid. 109. Uvâ Furtivam *mutat* ſtrigilem] Sequimur ſcripturam novem MSS. Lamb. apertiorem illâ, quæ in cæteris omnibus habetur, Hypallage;——Uvam Furtivâ *mutat* ſtrigili. Quanquam plura hujus licentiæ Exempla apud Horatium occurrant: Lib. I. Od. 17.——*ſæpe* Lucretilem *Mutat* Lycæo——*Faunus*, &c.

VIII. 10. *Puer* altè *cinctus*] Bemb. 1 Gal. R. duo Cruq. *alter*: quam ſcripturam ſequitur ille, propter ἀνθυπαλλαγὴν vocis ejuſdem, verſu ſequenti.

Ibid. 18. *Habemus utrumque. Divitias miſeras!*] Poſtrema hæc verba videntur eſſe Horatii, *ſolicitas* Naſidieni *opes* (ſicut Arellii, Sat. VI. v. 78) deridentis: Alii autem malint ea cum ſuperioribus cohærere, atque eſſe ipſius Naſidieni, copiam ſuam extenuantis.

Ibid. 24. *Totas* ſimul abſorbere *Placentas*] Bemb. tres Cruq. unus Pulm. *ſemel*. R. quidam Lamb. unus Pulm. duo Torr. & nonnulli è vulgatis, *obſorbere*.

Ibid. 40. *Secutis omnibus*: imi *Convivæ lecti*] Ita hunc locum ſcribunt & diſtinguunt Bemb. quatuor Blandin. Cruq. duo Pulm. unus Torr. Edit. Aſc. & H. Steph. Rectè quidem illi, & juxta ſententiam Horatii, dicentis, Lib. I. Epiſt. 18.——*& imi Deriſor lecti*: juxta mentem etiam Naſidieni; qui (v. 28.) Porcio & Nomentano ſecum in lecto inferiori collocatis id negotii dederat, ut ſaporum quaſi judices, cæteris ſingula præguſtarent. Hi igitur *nihil nocuere lagenis*: quia (ut inquit Poeta, v. 38.) *ſubtile exſurdant vina palatum*. Cæteri MSS. Arg. Lamb. Torr. Hein. & plures libri vulgati,

——*Secutis omnibus* imis.
Convivæ lecti nihilum nocuere lagenis.

Quaſi verò Naſidienus, qui inter imos accubuit, potoribus (quos maximè omnium metuit) fuerit adnumerandus; atque Horatius *lectos* convivas, pro *delectis* & honoratoribus dixerit!

AD LIB. I. EPISTOLARUM.

I. 16. Merſor *civilibus undis*] Ita omnes MSS. utriuſque Academiæ, Cruq. Pulm. Torr. & octo Lamb. Certè hoc verbum *undis* meliùs convenit, quàm Aldinum *verſor*; quod Mureto placet, atque ad *agilis* referri videtur, ſed nullius Membranæ teſtimonio comprobatur.

Ibid. 16. *Et mihi res, non me rebus*, ſubjungere *conor*] In hanc lectionem conſentiunt omnes omnium codices, Acronis Scholion, & Edit. Lamb. Cruq. Torr. qui elegantiam ejus commendat Metaphorâ à bobus ſumtâ; quos *ſubjungere* dicuntur, qui ſub jugum mittunt: unde *ſubjuges* aut *injuges* boves. Virg. Eclog. V. v. 29.——*& Armenias curru* ſubjungere *tigres*. Hinc transfertur vocis hujus ſignificatio ad ſenſum ſubmittendi ſive ſubjiciendi: ut Æneid. VIII. v. 502. *Nulli fas Italo tantam* ſubjungere *gentem*. Cic. pro Lege Agrar. *Ut ſub veſtrum jus, juriſdictionem, poteſtatem, terrarum orbem* ſubjungeretis: & Lib. I. de Orat. *Omnes artes Oratori* ſubjungere. Arg. Aſc. Muret. & plures è vulgatis, *ſubmittere*; quod (ut ſæpe monendum venit) è Gloſſâ irrepſit.

Ibid. 32. *Eſt* quodam *prodire tenus*] Lamb.

Lamb. & Cruq. ex duobus MSS. *quadam:* hujus alter, *aliquà.*

Ibid. 54. *Hæc Janus ſummus ab imo* Perdocet] Ita M 1. M 2. Cad. Arg. Aſc. Muret. H. Steph. & libri plerique impreſſi. At Bemb. duo Cruq. *Prædocet:* hujus alius, *Edocet:* cæteri omnes, *Prodocet.* Præpoſitivum autem *pro* in compoſitis, amplificandi aut palam faciendi ſenſu adhiberi tradit Feſtus: ſicut in *provocare, proclamare* &c.

Ibid. 57. Si *quadringentis ſex ſeptem millia deſunt*] Bemb. P. R. quidam Lamb. plures & meliores Torr. *Sed*, objiciendi ſenſu.

Ibid. 58. *Eſt animus tibi, ſunt mores & lingua, fideſque*] Quidam Lamb. unus Pulm. *eſt*, pro *&*. In uno Codice Cruq. & duobus Pulm. hic verſus ſuperiori non ineptè præponitur.

Ibid. 68. *Qui fortunæ te reſponſare——hortatur &* aptat] Ita Bemb. duo Gal. Petr. quidam Lamb. ſeptem Cruq. ſex Pulm. novem Torr. duo Gul. Canteri (Nov. Lect. l. 4. c. 12.) unus Turnebi (Adverſar. l. 26. c. 26.) qui rectè monet hoc verbum magìs efficax eſſe, & tanto commodius vulgari *optat* (quod in cæteris MSS. & pluribus libb. excuſis occurrit) quanto melius eſt præceptis inſtruere & informare, quàm votis proſequi.

Ibid. 78. Cruſtis *& pomis viduas venentur avaras*] Ita quidam MSS. Lamb. & Cruq. unus atque alter Torr. Editio Mureti, & nonnullæ è recentioribus. Atque his videtur aſſentiendum; ut viduæ eâdem eſcâ captentur, quâ pueri: quibus (Lib. I. Sat. 1.) *Dant* cruſtula *blandi Doctores.* Sic Æneid. VIII. v. 114. *Et violare manu maliſque audacibus orbem Fatalis* cruſti. Certè hæc lectio elegantior videtur illâ, quam nobis affert Cruquius ex liturâ duorum Codd. nempe *Fructis* (pro *Fructibus*) quæ & inſolentiam redolet & πυθλολογίαν, cùm ſequatur *pomis:* aut etiam illâ, quæ in cæteris omnium Membranis & pleriſque vulgatis habetur, ſcilicet *Fruſtis*; quibus ſanè nemo niſi viliſſimus quiſque capiendus fuerit.

Ibid. 94. Curtatus *inæquali tonſore capillos*] Sic unus Cruq. per emendationem, atque omnia Exemplaria Typographica. Cæteri MSS. *curatus.*

II. 10. Quid *Paris? ut ſalvus regnet*] Codex Tr. *Quod*, omiſsâ interrogandi notâ; quaſi Relativum hoc verbo *cogi* (verſu ſequenti) fuerit jungendum.

Ibid. 34. *Si* nolis *ſanus*, curres *hydropicus*] Ita Petr. Tr. quidam Lamb. & Cruq. item Cad. & Torr. cæteri *noles.* At fortè notatu dignius eſt, quod ſequitur, nempe *curres*; cui conſentiunt Bemb. Tr. Petr. tres Lamb. octo Cruq. quatuor Pulm. Torr. & plures libri vulgati: atque ita legerat Porphyrio; qui ait hydropicos à medicis *currere* juſſos fuiſſe, ut labore morbum extenuarent. In cæteris MSS. Edit. Aldinâ, & quibuſdam aliis legitur *cures:* quod Nannius (Miſcell. l. 4.) ad curam valetudinis conſervandæ neglectam, recuperandæ verò adhibendam, applicat.

Ibid. 46. Quod *ſatìs eſt* cui contingit, *nihil amplius optet*] Lambinus tres MSS. ſecutus reponit, *contigit, hic*—— Cæteri libri MSS. & meliores è vulgatis aſſentiunt lectioni à nobis receptæ; niſi quòd in Tr. & Cad. legatur, Cui *ſatìs eſt* quod *contingit.*

Ibid. 60. *Dolor quod ſuaſerit* & mens] H. Stephanus (Diatrib. p. 117.) conjecturâ ductus, ſcribi cupit *exmens* (ſive *amens*) ad imitationem vocis Græcæ ἔκφρων (ſive ἄφρων) ad analogiam etiam linguæ Latinæ; quâ *exſpes, exlex, exſomnis* dicitur.

Ibid. 62. *Niſi paret*, Imperat: hunc *frenis*] Idem Stephanus in Præfat. Editionis ſuæ, ait ſe in duobus MSS. vetuſtiſſimis comperiſſe, *Impera, & hunc frenis* &c. quod libens ille, & quidem ſine rivali, admiſerit.

III. 30. *Debes hoc etiam reſcribere,* ſi *tibi curæ Quantæ conveniat* Munatius] Bemb. Petr. 1 Gal. R. M 1. M 2. ſex Lamb. omnes Cruq. & Pulm. plures Torr. Aſc. *ſit.* His fere conſentit 2 Gal. ubi litera *t* videtur eraſa; favet etiam Porphyrio; qui ait particulam *an* deeſſe: ut ſit ſenſus, ——*an ſit tibi curæ Munatius.* Quantæ autem curæ hic librariis fuerit, non conſtat; cùm in aliis Codd. ſcribatur *Numatius*, in aliis etiam *Numantius* &c.

Ibid. 32. At *vos* Heu *calidus ſanguis*, heu *rerum inſcitia vexat*] Petr. 1 Gal. P. R. M 2. *Ac.* Ad verſum ſequentem, in Bemb. Cad. uno Cruq. & Pulm. nonnullis Torr. & pleriſque libris vulgatis, pro *heu*, utrobique ſcribitur *ſeu:* illa autem lectio, quæ plurium MSS. fide nititur, huic videtur anteponenda.

IV. 7. *Dii tibi divitias* dederant] Omnes MSS. Cruq. demto uno; tres antiquiſſ. Pulm. duo Torr. Acronis etiam, & veteris apud Cru-

Cruquium Interpretis Scholion, *dederunt*; eâdem licentiâ, quâ dixerat noſter, Epod. IX. v. 18.

Ad hunc frementes verterunt *bis mille equos.*

Idid. 9. Quàm *ſapere*, & *fari* ut *poſſit* quæ *ſentiat*; utque *Gratia, fama, valetudo contingat*] Huic loco variis modis apud libros MSS. atque Interpretes perplexo (dum alii *Quin*, nonnulli etiam *Qui* pro *Quàm*, & *quid* pro *quæ* ſubſtituunt; alii *ut* poſt *fari* omiſſum verbo huic, aut etiam verbo *ſapere* anteponunt) omnem obſcuritatem adimit elegans Lambini emendatio, reponentis ad finem primi verſus, *utque* pro *& cui:* quod quidem occurrit in omnibus Membranis, præter M 1. ubi legitur *ut cui.*

Ibid 11. *Et* mundus *victus*] Petr. Cad. quidam Lamb. *Et* modus & *victus:* quæ lectio vulgatæ ſupraſcribitur in duobus Gal. & in Gloſsâ Petr. per *modeſtiam*, in 2 Gal. per *menſuram* explicatur.

Ibid. 13. *Diem* tibi diluxiſſe *ſupremum*] Quid non ingenio ſuo licere voluit Muretus, dum *tibid' illuxiſſe* reponens, Archaiſmum Horatio obtrudit, Accio vel Pacuvio digniorem, judice etiam Cl. Rutgerſio; qui tamen in Excerptis nuper editis, non multo feliciùs ſubſtituit *deluxiſſe*, i. e. *occidiſſe.* Quorſum autem attinet locum ſatìs apertum, nimio ſive antiquitatis, ſive etiam novitatis ſtudio, obſcurare?

V. 6. Si *melius quid habes*, arceſſe] Ita libri MSS. plerique omnes: cùm tamen in vulgatis, demto uno atque altero, legatur *Sin*; & mox in Tr. M 2. Cad. Aſc. & Turneb. (Adverſar. l. 1. c. 18.) *accerſe.*

Ibid. 12. *Quò mihi* fortuna, *ſi non*] Muretus, Lambinus, Cruquius, & libri aliquot recentiores ſubſtituunt *fortunas*, ſingulis omnium MSS. reclamantibus. Nonnulli Lamb. duo Cruq. *fortunam:* alii utriuſque notæ, & Cad. *fortuna eſt.*

Ibid. 17. Ad *prœlia trudit* inertem] Sequimur lectionem optimo Cod. Bemb. quatuor Blandin. Cruq. libris vetuſtis Torr. & duobus Pulm. comprobatam, ac ſententiæ Horatianæ magìs conſentaneam, quàm vulgata illa——in *prœlia trudit* inermem: cùm cenſendus ſit Poeta id potiùs laudis tribuiſſe ebrietati, multa, ut ſibi videtur, egregia deſignanti, quòd *inerti* virtutem, quàm quòd *inermi* ad pugnam accedenti temeritatem injecerit.

VI. 10. *Pavor eſt* utrique *moleſtus*] Ita R. M 2. Aſc. Muret. & libri plerique omnes vulgati: cæteri MSS. & Edit. Lamb. & Cruq. *utrobique*; quod etiam margini M 2. adſcribitur.

Ibid. 16. *Ultra*, quàm *ſatìs eſt*] Petr. *quod.*

Ibid. 21. *Ne plus frumenti d. e. a.* Mucius: *indignum*] Ita MS. Tr. & pleraque Exemplaria poſt Lambinum edita: cætera utriuſque notæ, *Mutus: &*, *indignum* &c. quæ fortè lectio totum hunc locum expendenti videbitur apertior.

Ibid. 50. Lævum *Qui* fodiat *latus*] Ita ſcribitur prior illa vox in nonnullis MSS. Lamb. duobus Cruq. & Pulm. quibus, quoad ſenſum, ſuffragatur P. ubi legitur *ſcævum:* cæteræ omnes Membranæ, Cad. Arg. Aſc. Muret. *ſævùm.* Codex Petr. per emendationem, quatuor Blandin. Cruq. (quos ſequitur) tot Pulm. tres Torr. & H. Steph. (Diatrib. p. 129) *fodicet*; ut verbum hoc frequentativum reſpondeat ſuperiori, *dictet.*

VII. 3. *Si me vivere vis* ſanum, rectéque *valentem*] Ita Codices multo plures, & Horatius, Epiſt. 16. v. 21. *Si te populus* ſanum rectéque *valentem Dictitet.* Sed Bemb. Petr. novem Lamb. & unus Torr. minùs eleganter,

Si me vivere vis, rectéque videre *valentem.*

Ibid. 22. *Dignis ait eſſe* paratum] R. quinque Cruq. (quos ſequitur) & Cariſius (l. 4. Inſtit. Grammat.) legunt *paratus*; i. e. ait ſe paratum eſſe.

Ibid. 40. *Proles* patientis *Ulyſſei*] Hoc Epitheton Ulyſſi tribuitur in pluribus MSS. atque libris impreſſis, & paſſim apud Homerum: cui πολύτλας & πολυτλήμων, dicitur; nonnunquam etiam δαίφρων, ſicut in 1 Gal. & quibuſdam Fabr. *ſapientis.*

Ibid. 57. *Et uti Gaudentem parviſque ſodalibus, & lare certo*] Diſtinctionem illam, quæ in libris pleriſque impreſſis poſt *uti* habetur, omittendam eſſe ſuadet Codex Bemb. quinetiam patitur linguæ Latinæ conſuetudo, & ſermonis Horatiani ſenſus, ut gaudeat Mænas *uti* parvis ſodalibus, lare certo, ludis, & campo.

Ibid. 75. Et jam *certus conviva*] Bemb. R. quidam Cruq. quatuor Pulm. & Exemplaria ante Lambinum impreſſa, *etiam.*

Ibid. 93. *Verum mihi* ponere *nomen*] Ita plures MSS. & Horat. Lib. I. Sat. 3——*iſti*

Errori nomen virtus poſuiſſet *honeſtum*. Sed Bemb. 2 Gal. Tr. nonnulli Cruq. Cad. & libri vulgati, *dicere:* quod Fabricio videtur Gloſſema.

VIII. 6. *Armentum ægrotet in* agris] Ita libri veteres plerique omnes; cùm tamen in multis impreſſis perperam legatur *arvis*. *Arvum* dicitur (teſte Varrone de Re Ruſticâ) *quod aratum, necdum ſatum eſt*, armento paſcendo minimè aptum; *ager* autem paſcuum florens, & conſitum: unde Plautus in Pœnulo, *Non* arvus *hic, ſed paſcuus eſt* ager.

X. 5. *Annuimus pariter* vetuli notique columbi] Duo Codices Cruquii (quos ſequitur) *vetulis notiſque columbis:* atque ita legendum videtur Lambino, ad imitationem Græci ἐμοίως & ἴσως: ſicut Iliad. ν'. v. 176. ——ὁ δὲ μιν τίσῃ ἶσα τίκτουσι: & Lucret. Lib. VI. v. 170——*Tonitrum accipimus*, pariter *qui mittitur* igni.

Ibid. 13. Ponendæque *domo quærenda eſt area*] Quatuor Blandin. Cruq. quidam Fabr. & Aſc. *Ponendâque*, abſolutè.

Ibid. 18. *Ubi* depellat *ſomnos minùs invida cura*] Ita Bemb. Petr. Tr. P. M 1. MB. decem Lamb. ſex Cruq. quinque Pulm. plures Torr. Cad. & Flaccus noſter, Lib. II. Od. 11—— Pellente *laſcivos amores Canitie facilemque* ſomnum. Cæteri MSS. Arg. Aſc. Muret. Torr. & libri plerique impreſſi, *divellat*.

Ibid. 22. *Inter* varias *nutritur ſilva columnas*] Nonnulli Codices Lamb. *Parias*.

Ibid. 24. *Naturam* expellas *furcâ*] Bemb. 1 Gal. M 1. M 2. octo Lamb. & Torr. plures Cruq. (quos cum Lambino ſequitur) ſex Pulm. & Cad. *expelles*.

Ibid. 25. *Perrumpet furtim* faſtidia *victrix*] Bemb. 1 Gal. ſinguli Oxon. duo Cruq. tres Pulm. plerique omnes Torr. Cad. & Ald. *faſtigia:* quod per ſummitatem domûs explicat Torrentius, Lambino dicam ſcribens, quia nullam hujus elegantiæ mentionem fecerit: huic etiam lectioni favet Glareanus. At non paulo obſcuriùs ſex MSS. Cruq. (quos ſequitur) Editio Aſc. & Eraſmus in Chiliad. *veſtigia*, per metaphoram neſcio quam, à ramis contra naturam (certè contra rationem) detortis &c. Faciunt næ intelligendo Viri nimiùm naſuti, ut nihil intelligatur.

Ibid. 27. *Aquinatem potantia vellera* fucum] Sic multo plura utriuſque notæ Exemplaria, & Horatius, Lib. III. Od. 5. *Lana refert medicata* fuco. At Tr. Cad. Arg. Aſc. *ſuccum*.

Ibid. 44. *Lætus ſorte tuâ*, vives *ſapienter*] Tr. *vivas*; & verſu ſequenti, *dimittas:* ſuffragantibus huic ſcripturæ Petr. & Cad.

XI. 7. *Scis Lebedus* quid ſit? *Gabiis deſertior*] Ita omnes omnium Codices: quorum tamen poſthabitâ auctoritate, Lambinus & Exemplaria poſt eum vulgata; *Scis, Lebedus* quàm ſit *Gabiis deſertior*. Rectè autem admonent Cruquius & Dacierus, dialogum hìc inſtitui, & Bullatium de Horatio interrogante, an Lebedum laudandum cenſuerit, quærere, an Lebedum nôrit.

Ibid. 27. *Cœlum, non animum mutant qui trans mare currunt; Strenua nos exercet inertia*] Cùm in libris omnibus ſcriptis atque impreſſis Periodus ad finem primi carminis ſtatuatur, quaſi ſententia illa ſuperiori per conſequentiam reſpondeat; nos elegantem Dacieri conjecturam ſequentes, breviorem interponimus diſtinctionem, totum hunc locum multo apertiorem rati, ex repetitione Particulæ *Si* ante *Cœlum:* quaſi hic etiam verſus pars altera Hypotheſeos fuerit; argumento ad hunc modum inſtituto: viz. v. 25, Si ratio & prudentia, non locus curas auſert; v. 27, ſi qui cœlum, non item animum mutant: v. 28. tum fruſtra ſunt, qui peregrè proficiſcendo, bene beatéque vivere cupiunt. Hujuſmodi autem licentiam in eâdem Particulâ Conditionali pluries reticendâ, videre eſt, Lib. III. Od. 18.

XIII. 6. *Gravis* uret *ſarcina*] Unus Codex Pulm. & H. Stephanus in Præfat. *urget*.

Ibid. 12. Sepoſitum *ſervabis onus*] Orandus eſt Lector, ut errori ignoſcat, quem imprudens admiſit Typographus; dum Textum Exemplaris Regii Pariſienſis ſecutus, emendationem margini adſcriptam prætervidit, & pro *Sic poſitum* (quæ conſtans omnium MSS. ſcriptura eſt) *Sepoſitum*, juxta Heinſii conjecturam, ſubſtituit.

XIV. 21. *Quæ tu pulchra* putas] 1 Gal. M 1. M 2. Muret. Torr. & plures è vulgatis, *vocas*; quod tamen hìc repeti vetat verſus antecedens.

Ibid. 34. *Bibulum liquidi mediâ de* luce *Falerni*] Ita plures libri MSS. & vulgati, atque

atque Horatius, Lib. II. Sat. 8. *De medio potare* die. Sed Bemb. 1 Gal. Tr. & 2 Gal. in interſtitio, *nocte:* ſicut Epiſt. 18. v. 91. *Potores bibuli* mediâ de nocte *Falerni.* At ſive in lucem, ſive de mediâ luce potaverit Horatius, nihilo minùs bibulus fuerit.

XV. 4. *Gelidâ* cùm *perluor undâ*] Libri vetuſtiſſimi Torr. *quòd.*

Ibid. 15. *Puteoſne perennes* Dulcis *aquæ*] Ita Bemb. Petr. Tr. M 1. M 2. duo Lamb. tres Cruq. & Pulm. nonnulli Torr. cujus tamen plures, ſicut etiam cæterorum Codices, Cad. Arg. Muret. *Jugis*; quod idem valet ac *perennis*, verſu ſuperiori.

Ibid. 35. *Et* agninæ] Scilicet carnis: Ita 2 Gal. per lituram, P. MB. quidam Lamb. & Torr. octo Cruq. duo Pulm. atque ita malit H. Stephanus (Diatrib. pag. 139.) cujus tamen Editio, cum cæteris MSS. & pleriſque vulgatis habet *agnini*, ad *omaſi* referendum.

Ibid. 37. *Correctus* Beſtius] Quamvis de prioris verbi ſcripturâ diſcrepant libri veteres, dum alii *correptus*, alii *correctus* legunt; de poſteriori tamen apud omnes convenit: quibus etiam ſuffragantur Exemplaria ante Muretum edita: adeò ut primus ille libris poſt ſe vulgatis auctor fuerit, ut in omnibus legatur *Mænius*; magìs quidem apertè, quòd ille paſſim ab Horatio notatus fuerit, *Beſtius* non item. Tradit Plutarchus (teſte Cruquio) Cornelium quendam *Beſtium* ſoceri ſui filium morti dediſſe, ut ejus auro potiretur: hujus etiam nominis, ab Horatio (ut nonnullis videtur) deſumti meminit Perſius, Sat. VI. v. 37. ſordidum aliquem captatorem hæreditati avidè inhiantem deſcribens: neque fuerit difficile hujus avari perſonam ſcurræ Horatiano accomodare; qui poſtquam patria abligurierat bona, ex *Mænio* illo prodigo & luxurioſo correctus, i. e. reformatus & mutatus in *Beſtium* parciſſimum, nepotes acriter inſectatus eſt, & quovis eos ſupplicio dignos eſſe exclamavit.

XVI. 8. Quid *ſi rubicunda* benignè *Corna vepres & pruna ferant?*] Ita Petr. R. plures Lamb. ſeptem Cruq. quatuor Pulm. Torr. & libri plerique vulgati. Cæteri MSS. *quòd*, abſque interrogatione: P. tres Cruq. unus Pulm. *benigni.*

Ibid. 14. *Infirmo capiti fluit* utilis, *utilis* alvo] Petr. duo Gal. R. M 1. duo Pulm. plures Torr. Cad. Arg. Aſc. *aptus*, & utilis: M 2. *arvo.*

Ibid. 43. *Quo* reſponſore, & *quo cauſæ teſte tenentur*] Cruquius, juxta fidem antiquiſſimi MS. Blandin. reponit, *Quo* res ſponſore &c.

Ibid. 49. *Renuit* negat atque *Sabellus*] H. Stephanus (Diatrib. pag. 136.) *negitatque:* quâ lectione frequentativâ amplius aliquid quàm vulgatâ dici affirmat.

Ibid. 56. *Damnum eſt, non facinus, mihi* pacto lenius iſto] Lambinus Accurſii emendationem ſecutus,

Eſt *damnum* levius *mihi, non facinus* tamen: eſto:

cui fere conſentit unius apud Cruquium MS. lectio——

Damnum eſt hoc levius *mihi*, &c.

XVII. 21. *Tu poſcis vilia* rerum, *Dante minor*] Ita Bemb. Tr. R. M 2. undecim Lamb. duo Cruq. unus Pulm. ſicut Lib. II. Sat. 2. *Corruptus vanis* rerum——& Sat. 8. *Ridetur fictis* rerum: denique Art. Poet. v. 49——*abdita* rerum. Deſideratur autem, ut ſæpe, Torrentii erga Lambinum candor; cui ille tot Exemplarium fidem appellanti, nullam dat, quòd in ſuis omnibus (quibus quidem cæteri conſentiunt) legerit——*tu poſcis vilia:* verùm (aut *verùm es*) *Dante minor.* Huic lectioni favet Porphyrio, ſuperiori vetus apud Cruquium Interpres; qui hanc ſententiam per *tamen* ſuppleri cupit.

Ibid. 42. *Aut decus & precium rectè petit experiens vir*] H. Stephanus (Diatrib. pag. 150.) acriter contendit ſcribendum eſſe *ut.*

XVIII. 11. *Sic* nutum *divitis horret*] Tr. *vultum.*

Ibid. 20. *Brundiſium* Minucî *meliùs via ducat, an Appî*] Ita Bemb. Petr. duo Gal. plures Lamb. ſex Pulm. omnes Torr. His fere conſentiunt quinque Cruq. in quibus legitur *Minutî.* Viæ quidem *Minuciæ* meminit Cicero ad Atticum, Lib. IX. Epiſt. 4. *Lucii* verò *Minucii* (unde nomen huic viæ impoſitum credit Torrentius) Livius, Lib. IV. & Plinius, Lib. XVIII. cap. 3. De *Numiciâ* autem viâ (ſic enim ſcribitur in libris omnibus vulgatis) nuſquam conſtat. Neque minùs in hujus vocis menſuram, quàm in Orthographiam peccat recepta hactenus lectio; cùm *Numici* mediâ

ſyllabâ productâ occurrat, Epiſt. VI. v. 1. & Æneid. VII. v. 150.

Ibid. 33. *Sumet nova conſilia* & ſpes, *Dormiet in lucem*] Cruquius, unius, &, quantùm viderim, unici Codicis fiduciâ fretus, ſcribit——*ſumet nova conſilia*, exſpes *Dormiet in lucem:* cui lectioni aſſerendæ, affert ejuſdem Membranæ Scholion hoc: *exſpes, i. e. nullam ulteriùs ſpem habens.* At quouſque tandem opus fuerit Indice ad Horatium Expurgatorio, qui nugas hujuſmodi difficiles ab optimo Poetâ amoliatur?

Ibid. 93. *Nocturnos jures te formidare* tepores] Cùm in omnibus MSS. utriuſque Academiæ, Cruq. Pulm. Torr. Arg. & Aſc. ita legatur; nulla autem, quæ ad nos pervenerunt, Exemplaria ante Muretum impreſſa vulgatum illud *vapores* agnoſcant; meritò incidit ſuſpicio de hujus lectionis novitate atque auctore: de ſuperioris antiquitate & in hunc locum convenientiâ, conſtat apud Plinium, Lib. VIII. c. 25. *Dies in terrâ agit, noctes in aquâ*; teporis *utrumque ratione.*

Ibid. 104. *Me quoties reficit* gelidus *Digentia* rivus] Codex Petr. per emendationem *gelidis——rivis.*

Ibid. 111. Sed *ſatis eſt orare Jovem*, quæ *donat & auſert*] Libri fere omnes tam ſcripti quàm ante Lambinum impreſſi, pro vulgato *Hæc*, legunt *Sed:* tres vetuſtiſſimi Torr. *quæ* pro *qui:* horum igitur fidem, & veterum Interpretum auctoritatem ſequi placuit: ut hoc voti Horatiani membrum ſuperioris Epanorthoſis ſit, juxta celebre illud Stoicorum dogma confictа, quod habetur apud Cic. Lib. III. de Naturâ Deorum; *Fortunam à Deo petendam, à ſeipſo ſumendam eſſe ſapientiam.* Cùm igitur ſuperiùs Poeta fortunæ bona precatus fuerit; & verſu hunc proximè antecedenti mentem nullâ ſpe attentam; poſtremam hanc petitionem quaſi ſupervacaneam corrigens,——*ſed ea, inquit* (teſte Porphyrione) *à Jove petam*, quæ *ipſe mihi præſtare non poſſum: cæterùm ut æquum animum geram, in meâ magis eſt poteſtate, quàm Jovis.* Libri vulgati plerique omnes,

Hæc *ſatis eſt orare Jovem*, qui *donat & auſert.*

XIX. 10. *Hoc ſimul* edixit] Nondum apud Interpretes convenit de edicti hujus auctore; nempe utrùm Liber, an Ennius, an verò Cratinus fuerit. Multo igitur apertiùs unus Codex Lamb. & antiquiſſimus Torr. *edixi*, ad Horatium referendum: hos quidem adjuvant ſequentia Poetæ verba, de ſeipſo loquentis; ——*quòd ſi* Pallerem *caſu, biberent* &c.

Ibid. 13. *Exiguæque togæ ſimulet* textore *Catonem*] Hanc lectionem tuentur MSS. omnes, & vetus uterque Interpres: atque eâdem Hypallage hìc loci utitur Horatius, quâ Epiſt. 1. hujus libri——*inæquali tonſore*, pro *tonſurâ.* Muretus ait ſe in libris quibuſdam antiquis reperiſſe *teſquore:* quod Flaccum pro *ſqualore* dixiſſe arbitratur ille & Dacierus. Certè *teſqua* & *teſca* pro locis incultis & aſperis nonnunquam occurrit: *teſquor* autem, pro *aſperitate*, eſt ἅπαξ λεγόμενον.

Ibid. 19. *Ut mihi* ſæpe Bilem, *ſæpe jocum veſtri movêre tumultus*] Meliùs hæc verba collocat Codex Tr.——*ut mihi* bilem, Ut mihi *ſæpe jocum* &c.

Ibid. 32. *Hunc ego non alio dictum priùs ore*, Latinus *Vulgavi Fidicen*] Hanc ſcripturam retinent Bemb. 1 Gal. omnes Lamb. ſinguli Cruq. demto uno, & quatuor Pulm. quibus conſentit *Romanæ fidicen lyræ*, Lib. IV. Od. 3. Cæteri MSS. & plures è vulgatis, *Latinis.*

XX. 13. *Aut* vinctus *mitteris Ilerdam*] Lino ſcilicet obligatus, ut Opiſthographis, ſive literarum integumentis fieri ſolebat. In hanc lectionem conſentiunt omnes libri MSS. in excuſis legitur *unctus:* quod ad aromata atque unguenta (Lib. II. Epiſt. 1.) chartis ineptis amiciri conſueta referunt Cruquius & Dacierus.

AD LIB. II.

I. 16. *Jurandaſque tuum per* nomen *ponimus aras*] Vetuſtiſſimus MS. Blandin. Cruq. & Editio Cad. *numen*; quod ab hoc loco minimè alienum videtur: ſiquidem Auguſtus verſu proximè antecedenti, ſicut Lib. III. Od. 5. *præſens Divus* agnoſcitur; & Lib. IV. Od. 5. *numinis* titulo compellatur.

Ibid. 105. *Cautos nominibus* certis *expendere nummos*] i. e. Certa, bona & idonea ſequi nomina in contrahendo: ut Cic. pro P. Quintio; *Qui tibi* certis nominibus *grandem pecuniam*

pecuniam debebat. Huic lectioni fidem faciunt Tr. M 1. quidam Lamb. unus Pulm. optimi Torr. Arg. Muret. & Petr. in interstitio: qui tamen in textu, cum cæteris, legit *rectis*; quod per *legitima* exponit Porphyrio.

Ibid. 167. *Sed turpem putat* in scriptis *metuitque lituram*] Petr. P. quatuor Lamb. tres Blandin. Cruq. unus Pulm. nonnulli Torr. *inscitè*; hujus atque aliorum alii mendosè *inscitiæ*: sed hæc alteri potiùs lectioni confirmandæ inservit; quam per *stultè* enarrat vetus uterque Interpres, & Scholion huic Adverbio in Codice Torr. adscriptum.

Ibid. 186. *His nam plebecula* gaudet] Petr. unus Cruq. *plaudit*: P. quinque Lamb. tres Blandin. Cruq. *plaudet*. Horat. Lib. I. Sat. 10. ——*Satìs est equitem* mihi plaudere.

Ibid. 270. *Quidquid chartis amicitur* ineptis] Unus Codex Cruq. *inemtis*.

II. 8. *Argillâ quidvis* imitaberis *udâ*] Ita M 1. quatuor Lamb. septem Cruq. sex Pulm. tres Torr. Cæteri omnes MSS. Arg. Asc. Muret. *imitabitur*; quasi puer hic Plasticen sciret: hæc autem levis videtur venditantis commendatio, postquam literis Græcis imbutum, & cuilibet arti idoneum prædicasset. Rectè igitur Helenius, qui utriusque lectionis meminit; *melius* (inquit) *legimus* imitaberis; *i. e. tanti ingenii, ut inflectas eum quò velis, tanquam argillam udam.*

Ibid. 62. *Poscentes vario* multùm *diversa palato*] Tr. *nimiùm*.

Ibid. 71. Puræ *sunt plateæ*] Vacuæ scilicet ab omni impedimento: sicut Æneid. XII. v. 771——Puro *ut possent concurrere campo.* Liv. Lib. IV. de Bello Punico; Puro *ac patenti campo.* Minùs igitur commodè Petr. 2 Gal. Arg. Ald. & Asc. *Plures.*

Ibid. 80. *Et* contacta *sequi vestigia vatum*] *Ita scribere* (inquit Acron) *ut ad vates antiquos proximè accedam*; i. e. eorum vestigiis insistam, & videar pedem pede premere. Hanc etiam scripturam agnoscunt Bemb. Petr. Tr. R. P. M 2. sex Lamb. octo Cruq. quatuor Pulm. septem Torr. Cad. & Porphyrio, Acronis interpretationi accedens: qui tamen ait legi quoque *contracta* (ut videre est in margine Petr. in cæteris MSS. Arg. Asc. Muret. Lamb.) quasi *angusta* & *intentata*: sicut Propert. Lib. III. Eleg. 1. *Non datur ad Musas currere lata via.* Huic etiam lectioni favet Dacierus, *contracta* per *obscura* interpretatus.

Ibid. 89. Hic *ut Mucius* illi] Lambinus ex ingenio reponit, *huic——ille.*

Ibid. 151. *Cui Rem Dii* donarent] Tr. meliusculè, *donârant.*

Ibid. 154. *Uteris* monitoribus *iisdem*] Bemb. P. tres Lamb. unus Pulm. *rationibus.*

Ibid. 158. *Librâ* mercatus *& æne* est] Petr. 2 Gal. Tr. M 2. duo Pulm. sex Cruq. Cad. Arg. Asc. Muret. & plerique libri recentiores, *mercatur.*

Ibid. 160. *Villicus Orbî, Cùm segetes occat tibi mox frumenta* daturus] R. sex Cruq. (quos sequitur) unus & alter Torr. *daturas.*

Ibid. 167. *Emtor Aricini* quondam, *Veientis & arvi*] Bemb. duo Gal. demto uno, omnes Cruq. libri veteres Torr. (quibus assentiunt hi) *quoniam?* at prior illa lectio melius respondet sententiæ Horatianæ versu superiori, *Quid refert vivas numerato nuper, an* olim?

Ibid. 170. *Populus adsita certis Limitibus vicina* refugit *jurgia*] Codex Petr. per emendationem, P. quidam Lamb. *refigit*, i. e. dirimit.

Ibid. 171. *Tanquam sit proprium* quidquam] Ita omnes omnium MSS. at plures è recentioribus libri impressi, Aldinum secuti, *cuiquam.*

Ibid. 173. *Nunc* forte *supremâ*] Singula Exemplaria vetusta, & ante Muretum edita, *morte.*

Ibid. 205. *Cætera jam simul isto Cum vitio* fugêre?] Bemb. duo Gal. Tr. R. M 1. M 2. octo Cruq. antiquissimi Torr. Arg. Ald. Asc. minùs eleganter, *cætera j. s. i. C. v.* fugerite *caret tibi pectus* &c.

AD. LIB. DE ARTE POETICA.

59. *Signatum præsente notâ* producere *nomen*] Quidam MSS. Lamb. vetus Codex Achillis Statii & Lazari Bonamici (teste Luisino in Commentar.) *procudere*: sic etiam restituit Jason de Nores ex antiquis Exemplaribus, ut in Metaphorâ ductâ à re nummariâ, persistatur; quam etiam adhibet Quintilianus, Institut. Lib. I. *Utendum planè sermone, ut nummo, cui publica forma.*

Ibid. 63. Debemur *morti nos noſtraque*] Achilles Statius ex MSS. Priſciani, reponit *Debemus.*

Ibid. 101. *Ita flentibus* adſunt *Humani vultus*] Sic omnes ubique Codices, & Acron, qui *adſunt* per *præſtò ſunt*, interpretatur; nos potiùs per *favent:* ſicut Livius, Lib. II. de Bello Punico; Affuit *fortuna incœpto:* & Terent. Prolog. in Andriam; *Favete*, adeſte *æquo animo.* Viderit autem Lector quo jure, quâve injuriâ Tan. Faber in Editione ſuâ ſubſtituit *adflent;* ut hoc hujus ſententiæ membrum ſuperiori reſpondeat, *Ut ridentibus arrident.* Hæc certè emendatio, quantumvis verbis præcedentibus conformis fuerit, παιδολογίαν affert ſequentibus——*ſi vis me* flere, *dolendum eſt* &c.

Ibid. 114. *Intererit multùm* Divuſne *loquatur, an* Heros] In hanc ſcripturam conſentiunt R. M 1. quatuor Blandin. Cruq. (è quibus duo *Divoſne*, ex Archaiſmo) unus Fabr. duo Pulm. & Editio Aldina. Unus Codex Cruq. *Davuſne*——an *Hæres* (pro filio herili) cæteri omnes MSS. & plures impreſſi, *Davuſne*——an *Heros* (poſitâ quaſi Antitheſi inter ſermonem Tragicum atque Comicum) Aſc. *Davuſne*——*Heruſne* (Simonem puta, aut Chremeta) Lambinus ex conjecturâ, *Davuſne*——*Eroſne* (quaſi poſterius nomen fuerit ſervi alicujus ſimplicioris, Davo ſubdolo oppoſiti) Eraſmus in Adag. *Diveſne*——an *Irus.* Quot Intrepretes tot ſententiæ; quarum ſingulis expendendis non eſt locus. At recepta nobis lectio cur cæteris potiùs fuerit admittenda, rationem reddat unus inſtar omnium Jaſon de Nores, hunc nodum (cui certè ſolvendo Deum aliquem intereſſe neceſſe fuerit) feliciter expediens. Gradatim (inquit ille) Horatius perſonarum diviſionem in Fabulis introducendarum enarrat: quæ aut *divinæ* ſunt, aut *humanæ*: hæ autem aut ætate differunt, ut *ſenex* à *juvene*; aut fortunâ, ut *Matrona* à *nutrice* &c. niſi verò hoc in loco prior illa perſonarum differentia adhiberetur, quorſum infra diceret Poeta, v. 191.

Nec Deus *interſit, niſi dignus vindice nodus*
Inciderit——

& paulò poſt, *Deum* & *Heroa* conjungens, v. 227.

Ne, quicunque Deus, *quicunque adhibebitur*
Heros

Regali conſpectus in auro nuper & oſtro &c. Quorſum etiam in hoc verſu de perſonâ domini & ſervi ageret; cùm de iis, ſexu tantùm mutato, verſu 116 loquatur? Neque ullus hìc locus Davo opportunus eſſe videtur; quòd Horatius de Tragœdiâ præcipuè diſſerit: cui Deos atque Heroas interfuiſſe nemo negaverit, qui vel Sophoclis Ajacem, vel Euripidis Oreſtem legerit.

Ibid. 174. Caſtigator cenſorque *minorum*] Hunc verborum ordinem tuentur ſinguli, quotquot ad nos pervenerunt MSS. atque agnoſcit Acron. Deſinat igitur aliquando aures noſtras obtundere, quæ in libris vulgatis jam diu inolevit lectio——*cenſor caſtigatorque minorum.* Certè prior illa meliuſculè ad rhythmum fecerit, fortaſſe etiam ad ſenſum; cùm majus aliquid fuerit, *cenſoris*, ſive judicis, quàm *caſtigatoris* partes agere.

Ibid. 193. Actoris *partes chorus officiumque virile Defendat*] Duo Lamb. atque Pulm. & Turnebus (Adverſar. l. 19. c. 9.) *Auctoris.*

Ibid. 196. *Ille bonis faveatque & conſilietur amicè*] Sequimur ſcripturam Codicis Bemb. omnium Oxon. Cruq. & Pulm. quorundam Fabr. & decem Lamb. cujus alii Codices, cum 1 Gal. *concilietur*, nonnulli etiam *conſilietur amicus*; nulli autem, quos nobis videre contigit, *concilietur amicis*, prout in libris poſt Muretum vulgatis occurrit: quam lectionem ſuperiori minùs apertam, nimiùm patienter miratus eſt Dacierus. Verbo autem *conſiliari*, quantumvis apud Lexicographos infrequenti, auctoritatem fecerit Flaccus noſter, Lib. III. Od. 3. v. 17. *Gratum elocutâ* conſiliantibus *Junone Divis.*

Ibid. 202. *Tibia non, ut nunc, orichalco* vincta] Bemb. 3 B. novem Lamb. (quos ſequitur) ſeptem Pulm. *juncta.* Utramvis lectionem admiſerit tibiarum, ſive ære junctarum, ſive etiam vinctarum forma atque ornatus.

Ibid. 208. *Et* urbem *Latior amplecti murus*] Omnia utriuſque Academiæ & Pulm. Exemplaria, *urbes.*

Ibid. 266. *Tutus, & intra Spem veniæ cautus*] Lambinus, contra omnium MSS. fidem, reponit *extra:* quam lectionem ſequuntur nonnulli è vulgatis.

Ibid. 317. *Reſpicere exemplar vitæ*——*& veras hinc ducere voces*] Ita M 1. M 2. 3 B. per emendationem; quidam MSS. Lamb. & Edit. Aldina. In cæteris pleriſque Exemplaribus legitur *vivas:* quod fortè ſupervacaneum fecerit *vitæ* in carmine præcedenti mentio.

Ibid.

Ibid. 327. *Si de quincunce remota eſt Uncia, quid ſuperat? poteras dixiſſe——Triens.* Eu!] Ita 3B. R. M 1. M 2. quatuor Pulm. Lamb. Alii mendosè *Heu*, vel *Hem*, vel *En*. Bene monet Dacierus verba hæc, *poteras dixiſſe*, non eſſe Horatii, ſed cujuſdam diſcipulum interrogantis, & quaſi exprobrantis, quòd nondum reſponderit: cui tandem ille, *Triens*, ait.

Ibid. 330. Ad *hæc animos ærugo & cura peculî Cùm ſemel imbuerit*] Ordo hujus ſententiæ hic eſt: *Cùm ærugo & cura peculii ſemel imbuerit animos* ad *hæc* (ſtudia rei nummariæ.) In hanc ſcripturam conſentiunt libri veteres fere omnes; niſi quòd unus Cruq. habeat *an*, cujus loco in aliis duobus, erasâ *n*, ſcribitur *at:* quod in pluribus poſt Lambinum Editionibus obtinuit; cùm tamen vulgata ante eum Exemplaria receptam nobis lectionem retineant, cui auctoritatem facit Acron in Commentario ſuo, & Cic. Orat. pro Milone; *Lex*, ad *quam non docti, ſed facti; non inſtituti, ſed* imbuti *ſumus.*

Ibid. 360. *Verùm* opere in *longo fas eſt obrepere ſomnum*] Ita Bemb. R. Lamb. duo Pulm. cæteri MSS. *operi longo.*

Ibid. 361. *Ut pictura poeſis: erit, quæ, ſi propiùs ſtes, Te capiat magìs*] Ita hunc locum eleganter diſtinguunt Muretus, Lambinus, H. Stephanus, & Tan. Faber. Alii minùs venuſtè——*Ut pictura poeſis erit: quæ ſi* &c.

Ibid. 378. *Si paulùm ſummo* deceſſit] Huic ſcripturæ conſentiunt Codices noſtri, duo Bodl. R. M 1. duo Lamb. quatuor Blandin. Cruq. tres Pulm. Arg. & Aſc. Cæteri, cum vulgatis, *diſceſſit*; nulli autem, *à ſummo diſceſſit*; quod in pleriſque Editionibus legitur.

Ibid. 441. *Et malè* tornatos *incudi reddere verſus*] Viſum eſt Cl. D^ris *Bentley* de hoc loco reſtituendo ſententiam, ex eruditis ejus Animadverſionibus in Fragmenta Callimachi, huc adſcribere. Jam diu eſt, cùm elegantioris ingenii homines Horatium culpant, quòd res planè diverſas, Tornum & Incudem unà conjunxerit. Rectè illi quidem & verè. Ego verò Horatium, ſubtili, ſiquis alius, & caſtigato judicio Poetam, extra culpam eſſe dico; Codices autem eſſe depravatos. Videamus totum locum:

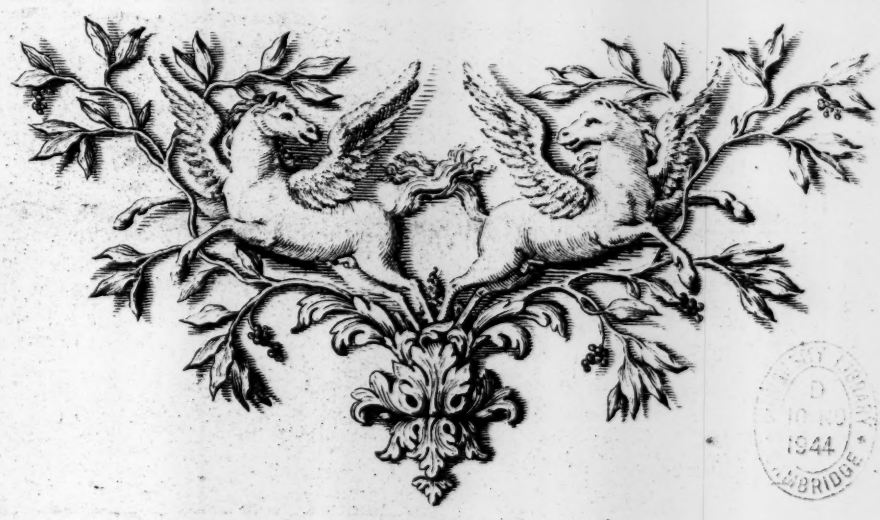
Quintilio ſiquid recitares; corrige, ſodes,
Hoc, aiebat, & hoc. melius te poſſe negares,
Bis terque *expertum fruſtra; delere jubebat,*
Et malè tornatos *incudi reddere verſus.*

Lego:

Et malè ter natos *incudi reddere verſus:*

Sententia clara & perſpicua: Quereris te bis, *ter* fruſtra conatum eſſe verſus iſtos lambendo & fingendo meliores reddere. Ergo, ait Quintilius, verſus, qui *ter* malè exierunt, prorſus abjice; neque jam limam ampliùs adhibe ad eos poliendos, ſed incudem ad novos formandos. Verſus *ter malè natos.* Sic ipſe Horatius, Epiſtolarum Lib. II. Ep. 1.

Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui verſibus & malè natis
Rettulit acceptos regale numiſma Philippos.

1844